

Başlarken

Merhaba Sevgili Okuyucularımız!

Kamuya Yararı Statüsündeki Mahalli İdareler Derneğimizin aylık yayımı olan Mahalli İdareler Dergimizin Mart sayısı ile tekrar sizlerle.

- İstiklâl ve istikbâl mücadelemizin en çetin günlerinde Mehmet Âkif Ersoy tarafından kaleme alınan İstiklal Marşı, 12 Mart 1921 tarihinde Milli Marş olarak kabul edilmiştir. 4.5.2007 tarihli ve 5649 sayılı Kanuna 24.12.2020 tarihli ve 7261 sayılı Kanunla eklenen geçici 1 inci madde uyarınca, 2021 yılı “**Mehmet Âkif ve istiklal Marşı Yılı**” olarak kabul edilmiş ve yıl boyunca Cumhurbaşkanlığı himayesinde çeşitli etkinliklerle anılacak ve kutlanacaktır. Büyük zorluklarla kazanılmış bağımsızlık mücadelesinin abidevi ifadesi olan Milli marşımızın 100. yılı kutlu olsun.
- Cumhurbaşkanlığı tarafından 20 Şubat 2021 tarih ve 31401 sayılı Genelge ile **2021 Yılı'nın Ahî Evran Yılı Olarak Kutlanmasına** karar verilmiştir. Doğumunun 850. Yılı olan, 2021 yılı UNESCO tarafından anma ve kutlama yıl dönümleri arasına alınmıştır. Ahilik müessesesini sonraki nesillere aktarmak amacıyla 2021 yılı boyunca yurt genelinde ve yurt dışında etkinlikler düzenlenecektir.
- 24 Mart 2016 tarihinde kabul edilen 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na, tabii Kamu Kurum ve Kuruluşları Belediyeler ve il özel idareleri için, VERBİS kayıt süresinin son günü 31.03.2021 idi. Bu süre Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 11/03/2021 tarihli ve 2021/238 sayılı Kararı ile; Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu veri sorumlularının Sicile kayıt yükümlülüğünü yerine getirmeleri için belirlenen sürenin **31.12.2021 tarihine kadar uzatılmıştır.**
- 2020 yılında salgın hastalığa karşı alınan önlemler nedeniyle olağanüstü tedbirler kapsamında süresinde seçimi yapılamayan ve erteleme kararı sonrası ilk meclis toplantısında seçilmiş olan encümen ve ihtisas komisyonu üyeliklerine, belediye çalışmalarının 5393 sayılı Kanunda gösterilen tarihlere uygun olarak yürütülmesi ve farklı uygulamalar mahal verilmemesi bakımından **yeni üye seçimleri 2021 yılı nisan ayı meclis toplantılarında yapılması gerektiğine** ilişkin Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü'nün genelgesi yayımlanmıştır.
- Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan **Parasal Sınırlar ve Oranlar** 3 Mart 2021 tarih ve 31412 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve diğer mevzuat kapsamında uygulanacak olan Kasa işlemleri, Kaybedilen Alındılara ilişkin işlemler, Muhasebe yetkilisi mutemedi işlemleri, Muhasebe yetkilisi yardımcılara devredcekleri görev ve yetkiler, Kaybolan faturalarla ilgili işlemler, Taşınırın kayıtlardan çıkarılması, Ön ödeme işlemleri, muhasebe Kayıtlarından çıkarılacak alacaklar, Eski yıllara ait teminat mektuplarının tasfiyesi, faiz oranları ve Alındılar ve alındı birim fiyatları belirlenmiştir.
- İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik hükümlerine göre işyerleri; sıhhi müessese, gayrişihhi müesseseler ve umuma açık istirahat ve eğlence yerleri olarak 3 ayrı sınıflandırmaya bulunmaktadır. İşyerleri esas itibarıyla belli bir mekanda ve sabit olarak faaliyette bulunurken, **istisnai olarak geçici ve gezici (mobil) faaliyet göstermek isteyen işyerleri talepleri olmaktadır.** Bu kapsamda, *kimi zaman çadır, baraka, kulübe, etrafı çit, duvar gibi malzeme ile çevreden tecridi yapılan meskenlerde, sıcak ve soğuk içecek satışı yapılan seyyar satıcı ve benzeri günübirlik tesislerde, kimi zaman da mobil araçlarda ticari amaçlı faaliyetler yürütülmek istenmektedir. Bu nedenle, bu amaçla geçici ve gezici işyeri açma ve çalışma ruhsatı talep edilmektedir.* ‘Geçici ve Gezici İşyerlerinin Ruhsatlandırılması’na ilişkin makalemizle mobil işyerlerinden ruhsat gerektiren yerler işlenmiştir.

Gelecek sayıda buluşmak dileğiyle sağlıklı, mutlu ve hoşça kalın.

İçindekiler

MAKALE ADI	YAZAR	SAYFA
Geçici ve Gezici İşyerlerinin Ruhsatlandırılması	Mustafa DÖNMEZ	3
İhale Sözleşmesinin İdarece Feshi Durumunda Yüklenicinin Öngördüğü ve Öngöremediği Yaptırımlar	Avukat Necati TORUN	15
Belediye Şirketlerinde Belirli Süreli İş Sözleşmesi Kapsamında Personel İstihdamı Mümkün Mü?	Mahmut ÇOLAK	20
Mahalli İdarelerde Çalışan İşçilerin 4857 Sayılı Kanunda Düzenlenen İzinleri	Mehmet YALÇIN	28
Belediyelerin İlan ve Reklam Vergisi Uygulamaları	M.Lamih ÇELİK	36
Semt Pazarlarından Satın Alınan Ayrılmış Mallar ve Belediye Zabıtasınca Yapılabilecek İşlemler	Avukat Mehmet Akif ULUSOY	55
SGK Eksik Gün Bildirimi	Akın ŞİMŞEK	64
Mahalli İdarelerce Yapılan Ödemelerde SGK Prim Ve Vergi Borcu Sorgulama İşlemleri ve Uygulama Hataları	Sedi KAVAK & Engin KÜKRER	68
Teknik Personelin İhalede Öngörüldüğü Şekilde Çalıştırılmaması Sonucu Oluşan Cezada Sorumluluk Kime Aittir	Gürkan GÜVEN	76
Belediye Şirketlerinde Kurumsal Yönetim Anlayışının Analizi	Salih ÇALAL	83
Fiyat Farkı Hesabında Güncel Endeks ve Temel Endeks	Atilla İNAN	98
Belediye Şirketlerinde Çalışan İşçilerin Emekliliği	Cumhur Sinan ÖZDEMİR	101
Hazine Taşınmazlarının Belediyelere Tahsisi-3	Suat ŞİMŞEK	106
Belediye Şirketlerinin Kapatılabilirliği İçin Yapılması Gereken İşlemler	Mustafa YAVUZ	112
Kara Para Aklamada Yeni Yöntemler; İnternet Araçları ve Elektronik Para (E-Para)	Ufuk ÜNLÜ	118
Yabancı Dil Sınavı ve Tazminatı İle İlgili Önemli Hususlar - II	Fatih YALAZA	125
2021 Yılında Kamu Kurumlarına Ait Sosyal Tesislerden Yararlananlardan Alınacak Ücretler	Erdoğan DEDEOĞLU	134

Mevzuat Fihristi	140
Yargı Kararları	142
Genelge, Görüşler ve Tebliğler	161

PRATİK BİLGİLER

Devlet Memurlarıyla İlgili Mali Haklar	170	Basit Usule Tabi Olmanın Genel Şartlarından Olan İşyeri Kira Bedeline İlişkin Tutar	188
Devlet Memurlarına Sağlanan Sosyal Yardımlar	171	Engelliler İçin Vergi İndirimi	188
Belediye Başkan Ödeneği	172	Yeniden Değerleme Oranları	188
Belediye Meclis Üyeleri Huzur Hakkı	172	Görevden Uzaklaştırma Halinde Ödenecek Ücret	189
Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	173	Ücretli Yıllık İzinler	189
İl Genel Meclis Üyelerinin Huzur Hakları	173	İş Akdinin Feshinde İhbar Tazminatı Tutarları	189
İl Encümen Brüt Ödenekleri	173	Memur Ödemelerinden Yapılan Kesintiler	190
Asgari Ücretin Net Hesabı Ve İşveren Maliyeti	174	Devlet Memurlarına Hastalık Ve Refakat İzni	191
2021 Yılı Asgari Geçim İndirimi	174	Memurlarda Açıkta Vekalette Ödenecek Ücret	192
Gelir Vergisine Tabi Gelirlerin Vergilendirilmesinde Esas Alınan Tarif	175	Devlet Memurlarında Kurum Dışından Vekalette Ücret	192
1608 Sayılı Kanununa Göre 2021 Yılı Belediye İdari Para Cezaları	175	Kurum İçinden Vekalette Ödenecek Ücret	193
2559 Sayılı Polis Vazife Ve Selahiyet Kanununa Göre		1593 Sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu	194
2021 Yılı Belediye İdari Para Cezaları	176	Damga Vergisine Tabi Kağıtlar	195
3194 Sayılı İmar Kanunu'na İlişkin İdari Para Cezaları	177	Vergi Usul Kanununda Yer Alan Ve 01.01.2021 Tarihinden Geçerli Olmak Üzere Uygulanacak Olan Had Ve Tutarlar	198
4857 Sayılı İş Kanunu'na Göre Uygulanacak Para Cezaları	179	Çevre Temizlik Vergisi	200
Çeşitli Kanun Ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine Göre Bütçe Kanununda Gösterilmesi Gereken Parasal Sınırlara Ait Cetvel	181	2886 Sayılı Devlet İhale Kanunundaki Parasal Limitler	201
5326 Sayılı Kabahatler Kanunu'na Göre Verilecek Para Cezaları	182	Alındı Birim Fiyatları	201
4925 Sayılı Karayolu Taşıma Kanunu	183	Sular Hakkında Kanun	202
5846 Sayılı Fikir Ve Sanat Eserleri Kanunu	185	Tahsildarların Üzerinde Tutabilecekleri Para Limiti	202
7126 Sivil Savunma Kanunu	185	Belediye Meclis ve Encümen İçin Uzlaşma Limitleri	202
6301 Sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu	185	KİK Esik Değerler ve Parasal Limitler	203
H - Cetveli	186	PARASAL SINIRLAR	204
Fazla Çalışma Ücretleri	187	Proje Kontrollük İşlerinde Uygulanacak Fiyat Artış Oranları	208
Gayrimenkul Sermaye İratlarında Uygulanan Kira İstisna Tutarı	188		
Hizmet Erbabına İşyeri Veya İşyerinin Müstemilatı Dışında Kalan Yerlerde Yemek Verilmek Suretiyle Sağlanan Menfaatlere İlişkin İstisna Tutarı	188		

GEÇİCİ VE GEZİCİ İŞYERLERİNİN RUHSATLANDIRILMASI

Mustafa DÖNMEZ

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Yerel Yönetimler Gn. Md. Şube Müdürü

1. GİRİŞ

İşyeri, adı üzeri bir işin yapıldığı, yürütüldüğü yerdir.

İşyerini, işveren tarafından mal veya hizmet üretmek amacıyla ticari, sınai, zirai ve mesleki bir faaliyetin yapılmasına ayrılan ya da bu faaliyet, iş ve teşebbüslerde kullanılan yerler şeklinde tanımlamak mümkündür.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik hükümlerine göre işyerleri; sıhhi müessese, gayrisıhhi müesseseler ve umuma açık istirahat ve eğlence yerleri olarak sınıflandırılmıştır.

İşyerleri esas itibariyle belli bir mekanda ve sabit olarak faaliyette bulunurken, istisnai olarak geçici ve gezici (mobil) faaliyet göstermek isteyen işyerleri talepleri olmaktadır.

Bu kapsamda, *kimi zaman çadır, baraka, kulübe, etrafı çit, duvar gibi malzeme ile çevreden tecridi yapılan meskenlerde, sıcak ve soğuk içecek satışı yapılan seyyar satıcı ve benzeri günübirlik tesislerde, kimi zaman da mobil araçlarda ticari amaçlı faaliyetler yürütülmek istenmektedir. Bu*

nedenle, bu amaçla geçici ve gezici işyeri açma ve çalışma ruhsatı talep edilmektedir.

İşyerlerinde aranacak şartlar, 10.08.2005 tarih ve 25902 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik”in ikinci bölümünde düzenlenmiştir.

İşyeri açma ve çalışma ruhsatı verilebilmesi için işyerlerinin, Yönetmelikte aranan genel şartları yerine getirmiş ve fiziki ortamlarını sınıf ve özelliklerine göre uygun olarak düzenlemiş olması gerekmektedir.

Bu yazıda; işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmeden önce işyerlerinde aranan genel şartlar, ana hatlarıyla ele alınıp incelenecektir.

2. GEÇİCİ İŞYERİ AÇMA İZİNİ

2.1. Mevcut Durum

Zaman zaman kimi vatandaşlarımızca belli ve sabit bir mekana bağlı olmadan yiyecek içecek maddeleri satmak üzere geçici işyeri ruhsat talebinde bulunduğu görülmektedir.

Ancak gerek 3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun'da gerekse İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'te, geçici işyeri ruhsatına ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır.

Bilindiği üzere, sıhhi ve gayri sıhhi işyerleri ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin ruhsatlandırılması ve denetlenmesine dair iş ve işlemler, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik hükümleri kapsamında yürütülmektedir.

Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin birinci fıkrası, “Yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmaz ve çalıştırılmaz...” hükmünü, 12 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları, “Sıhhi işyeri açmak isteyen gerçek ve tüzel kişiler, işyerlerini bu Yönetmeliğe uygun olarak tanzim ettikten sonra Örnek 1’de yer alan başvuru ve beyan formuyla yetkili idareye müracaat eder. Başvurunun Yönetmelikte öngörülen kriterlere uygun olduğunun tespiti halinde başkaca bir işleme gerek kalmaksızın işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenerek ilgiliye aynı gün içinde verilir...” hükmünü öngörmekte, ancak geçici ruhsat verilmesine ilişkin bir düzenleme yer almamaktadır.

İşyeri Yönetmeliği’nin 20 nci maddesinde, birinci sınıf gayrisıhhi müesseselere yetkili idarenin gerekli görmesi veya işyeri sahibinin başvurusu halinde, inceleme kurulunun önerisi üzerine yetkili idarenin en üst amiri veya görevlendirileceği yetkili tarafından süresi **bir yılı geçmemek üzere deneme izni** verilebileceği öngörülmekte ise de, bu kapsam-

da verilen ruhsatı geçici ruhsat olarak değerlendirmek doğru değildir. Nitekim, İçişleri Bakanlığı (m) Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü’nce Tarım ve Köyişleri Bakanlığı’na verilen 05.01.2006 tarihli ve B.05.0.MAH.0.65.00.02/201-80107 sayılı mütalaada; “... ‘İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik’ hükümleri arasında, deneme iznine tabi olan birinci sınıf gayrisıhhi müesseseler hariç **geçici ruhsat verilmesine dair bir düzenleme bulunmamaktadır.**” görüşüne yer verilmiştir

İşyeri Yönetmeliği’nin 6 ncı maddesinin birinci fıkrası, “Yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmaz ve çalıştırılmaz...” hükmünü, 12 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları, “Sıhhi işyeri açmak isteyen gerçek ve tüzel kişiler, işyerlerini bu Yönetmeliğe uygun olarak tanzim ettikten sonra Örnek 1’de yer alan başvuru ve beyan formuyla yetkili idareye müracaat eder. Başvurunun Yönetmelikte öngörülen kriterlere uygun olduğunun tespiti halinde başkaca bir işleme gerek kalmaksızın işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenerek ilgiliye aynı gün içinde verilir...” hükmünü öngörmekte, ancak geçici ruhsat verilmesine ilişkin düzenleme yer almamaktadır.

Nitekim, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü’nce İstanbul Valiliğine verilen 27.07.2006 tarihli ve B.05.0.MAH.0.65.000./6861-81657 sayılı mütalaada; “... Yönetmelikte gerek sıhhi işyerleri, gerekse umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin geçici çalışma belgesi verilerek geçici süreli olarak ruhsatlandırılması ile ilgili herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Yazımız-

da sözü edilen ruhsatsız işyerleri ile ilgili olarak, işyerinin umuma açık istirahat ve eğlence yeri olması halinde Yönetmeliğin 32 nci maddesinin onuncu fıkrası hükmü dahilinde işlem yapılabileceği, sıhhi işyeri olması halinde ise durumun tespiti ve ruhsat düzenlemeye yetkili idareye bildirilmesinin uygun olacağı” değerlendirmesine yer verilmiştir.

İçişleri Bakanlığı (m) Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü’nce verilen bir mütalaada; “Turizmin yoğun olduğu yörelerde ve okulların tatil olduğu dönemlerde mülki idare amirinin de görüşü alınarak geçici olarak umuma açık istirahat ve eğlence yeri açılabilir. Ancak geçici ruhsat uygulaması genel uygulama haline getirilmemeli ve sürenin bitiminde izin iptal edilmelidir.” görüşüne yer verilmiştir.¹

2.2. Geçici İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Verilmesi

Geçici işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesinin tek istisnası, Yönetmeliğin 33 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan;

“İskele, istasyon, hava meydanı, terminal, garaj, benzin istasyonu ve benzeri yerler ile kara, deniz ve hava ulaşım merkezleri ile fuar, panayır, sergi ve pazar kurulması gibi zorunluluk arz eden yer ve zamanlarda, sabahçı kahvesi ve benzeri diğer tesislere, bağlı olduğu kolluk kuvvetinin görüşü alınmak suretiyle yetkili idare tarafından geçici veya sürekli izin verilebilir.”

hükmünde yer alan, yerlere yetkili idare tarafından geçici izin verilmesi mümkündür.

¹ İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü’nün Antalya Valiliğine hitaben 07.08.2009 tarihli ve 20774 sayılı görüş yazısı.

Bu kapsamda, madde hükmünde sayılan geçici izin verilebilecek işyerlerinin dışında kalan işyerleri için geçici izin düzenlenemeyecektir.

Uygulamaya İlişkin Görüşler

- **Belediye sınırları içinde sahil şeritlerinde yol, meydan, yeşil alan vb. kamuya ait yerlerde sezonluk içkili kafe vb. faaliyette bulunmak üzere harç alınmak suretiyle geçici süreyle içkili kafe faaliyetlerine izin verilip verilebilir mi ?²**

... Belediyesi sınırları içinde daha çok sahil şeritleri bulunan yerlerde yol, meydan, yeşil alan vb. kamuya ait yerlerde sezonluk içkili kafe vb. faaliyette bulunmak için talepler geldiği, gerekli harçların alınarak geçici süre ile içkili kafe faaliyetlerine izin verilip verilemeyeceği hususunda Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

Bilindiği üzere, sıhhi ve gayri sıhhi işyerleri ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin ruhsatlandırılması ve denetlenmesine dair iş ve işlemler, 10.08.2005 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik hükümleri kapsamında yürütülmektedir.

Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin birinci fıkrası, “Yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmaz ve çalıştırılmaz...” hükmünü,

² İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü’nün Muğla Valiliğine hitaben 30.09.2015 tarihli ve 71188846/250/19666 sayılı görüş yazısı.

12 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları; “Sihhî işyeri açmak isteyen gerçek ve tüzel kişiler, işyerlerini bu Yönetmeliğe uygun olarak tanzim ettikten sonra Örnek 1’de yer alan başvuru ve beyan formuyla yetkili idareye müracaat eder. Başvurunun Yönetmelikte öngörülen kriterlere uygun olduğunun tespiti halinde başkaca bir işleme gerek kalmaksızın işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenerek ilgiliye aynı gün içinde verilir.

Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin ruhsatlandırılmasında bu Yönetmeliğin dördüncü kısmında belirtilen süreler geçerlidir.” hükmünü,

13 üncü maddesi; “İşyeri açma ve çalışma ruhsatı verilen işyerleri, yetkili idareler tarafından ruhsatın verildiği tarihten itibaren en geç bir ay içinde kontrol edilir. İşyerinin bu süre içinde kontrol edilmemesi halinde ruhsat keskinleşir. Kontrol görevini yerine getirmeyen yetkili idare görevlileri hakkında kanunî işlem yapılır.

İşyeri açma ve çalışma ruhsatının verilmemesinden sonra yapılacak denetimlerde mevzuata uygun olmayan unsurların ve noksanlıkların tespiti halinde, işyerine bu noksanlık ve hatalarını gidermesi için bir defaya mahsus olmak üzere onbeş günlük süre verilir.

Verilen süre içinde tespit edilen noksanlık ve aykırılıklar giderilmediği takdirde, ruhsat iptal edilerek işyeri kapatılır. Ayrıca ilgililerin yalan, yanlış ve yanıltıcı beyanı varsa haklarında kanunî işlem yapılır.” hükmünü,

29 uncu maddesinin ikinci fıkrası; “İçkili yer bölgesi haricinde içkili yer açamaz.”,

32 nci maddesi; “Umuma açık istirahat ve eğlence yeri açmak ve işletmek isteyen gerçek ve tüzel kişiler Örnek-1’de yer alan başvuru ve beyan formu ile yetkili idareye başvurur.

Umuma açık istirahat ve eğlence yerinin açılması ve faaliyette bulunmasına belediye sınırları ve mücavir alan sınırları içinde belediye, bu alanlar dışında il özel idaresi tarafından izin verilir.

İl özel idaresi ve belediyeler, umuma açık istirahat ve eğlence yeri ruhsatını vermeden önce kolluk kuvvetinin görüşünü alır.

Yetkili kolluk kuvveti, açılacak yerin genel güvenlik ve asayişin korunması açısından kolaylıkla kontrol edilebilecek bir yerde ve konumda olup olmadığını dikkate alarak, işyeri hakkındaki görüşünü mülki idare amiri vasıtasıyla yedi gün içinde bildirir.

Umuma açık istirahat ve eğlence yeri açılması hususundaki başvurular yetkili idareler tarafından bir ay içinde sonuçlandırılır.

Meyhane, kahvehane, kiraathane, bar, elektronik oyun merkezleri gibi umuma açık yerler ile açık alkollü içki satılan yerlerin, resmî ve özel okul binalarından ve ilk ve orta öğretim öğrencilerinin barındığı öğrenci yurtları ile anaokullarından, kapıdan kapıya en az yüz metre uzaklıkta bulunması zorunludur. Özel eğitime muhtaç bireylerin devam ettikleri öğretim kurumları ile okullar dışındaki diğer özel öğretim kurumları için bu zorunluluk aranmaz. Ancak söz konusu özel öğretim kurumlarıyla yukarıda belirtilen türdeki işyerleri aynı binada bulunamaz.

Turizmin yoğun olduğu yörelerdeki okulların tatil olduğu dönemlerde yukarıda belirtilen işyerleri ile okullar arasında yüz metre şartı aranmaz...” hükmünü,

33 üncü maddesi; “Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin açılış ve kapanış saatleri belediye sınırları içinde belediye encümeni, bu yerler dışında il encümeni tarafından tespit edilir.

İskele, istasyon, hava meydanı, terminal, garaj, benzin istasyonu ve benzeri yerler ile kara, deniz ve hava ulaşım merkezleri ile fuar, panayır, sergi ve pazar kurulması gibi zorunluluk arz eden yer ve zamanlarda, sabahçı kahvesi ve benzeri diğer tesislere, bağlı olduğu kolluk kuvvetinin görüşü alınmak suretiyle yetkili idare tarafından geçici veya süreli izin verilebilir.” hükmünü amirdir.

Bu çerçevede, içkili kafenin; İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte belirtilen iskele, istasyon, hava meydanı, terminal, garaj, benzin istasyonu ve benzeri yerler ile kara, deniz ve hava ulaşım merkezleri ile fuar, panayır, sergi ve pazar kurulması gibi zorunluluk arz eden yer ve zamanlarda, sabahçı kahvesi gibi tesisler kapsamında bulunmadığı, dolayısıyla bahse konu işyerine geçici veya süreli ruhsat düzenlenemeyeceği değerlendirilmektedir.

- **Çadır, baraka, kulübe, etrafı çit, duvar gibi malzeme ile çevreden tecridi yapılan meskenler, sıcak ve soğuk içecek satışı yapılan seyyar satıcı vb. gibi günübirlik tesislerde yürütülecek faaliyetler için geçici işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenebilir mi?**³

... çadır, baraka, kulübe, etrafı çit, duvar gibi malzeme ile çevreden tecridi yapılan meskenler, sıcak ve soğuk içecek satışı yapılan seyyar satıcı vb. gibi günübirlik tesislerde yürütülecek faaliyetler için geçici işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilir verilemeyeceği, verilecek ise ruhsat başvurusunda istenilecek belgeler konusunda Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

Bilindiği üzere İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikle sıhhi ve gayrisıhhi işyerleri ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının verilmesinde uygulanacak esas ve usulleri düzenlenmiştir.

Mezkur Yönetmeliğin 5 inci maddesinde işyerlerinde aranacak şartlar, EK-1 listesinde sıhhi müesseseler için sınıflarına ve özelliklerine göre aranacak nitelikler belirtilmiştir.

33 üncü maddesinin ikinci fıkrasında ise “İskele, istasyon, hava meydanı, terminal, garaj, benzin istasyonu ve benzeri yerler ile kara, deniz ve hava ulaşım merkezleri ile fuar, panayır, sergi ve pazar kurulması gibi zorunluluk arz eden yer ve zamanlarda, sabahçı kahvesi ve benzeri diğer tesislere, bağlı olduğu kolluk kuvvetinin görüşü alınmak suretiyle yetkili idare tarafından geçici veya süreli izin verilebilir.” hükmü yer almaktadır.

Bu kapsamda, geçici izin verilebilecek işyerlerinin 33 üncü maddede belirtildiği, bu madde kapsamında bulunmayan işyerleri için geçici izin düzenlenemeyeceği,

3 İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün

Tunceli Valiliğine (İl Özel İdaresi) hitaben 27.10.2014 tarihli ve 71188846/253/21800 sayılı görüş yazısı.

Yiyecek-içecek satılacak yerler için İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin EK-1 listesinde belirtilen konulara göre tespitinin yapılarak, yine o iş yerleri için aranılacak şartları haiz olmaları gerektiği değerlendirilmektedir.

- **Lunapark faaliyeti göstermek isteyen işyerine geçici olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı tanzim edilebilir mi?**⁴

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde umuma açık istirahat ve eğlence yeri; “Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kiraathaneler; kumar ve kazanç kasti olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zekâ geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet salonları, lunaparklar, sirkler ve benzeri yerler” olarak tarif edilmiştir.

Yönetmeliğin 32 nci maddesinin dördüncü fıkrasında; “Yetkili kolluk kuvveti, açılacak yerin genel güvenlik ve asayişin korunması açısından kolaylıkla kontrol edilebilecek bir yerde ve konumda olup olmadığını dikkate alarak, işyeri hakkındaki görüşünü mülki idare amiri vasıtasıyla yedi gün içinde bildirir.” hükmü ve altıncı fıkrasında, “Meyhane, kahvehane, kiraat-

hane, bar, elektronik oyun merkezleri gibi umuma açık yerler ile açık alkollü içki satılan yerlerin, resmî ve özel okul binalarından ve ilk ve orta öğretim öğrencilerinin barındığı öğrenci yurtları ile anaokullarından, kapıdan kapıya en az yüz metre uzaklıkta bulunması zorunludur.” hükmü ile yedinci fıkrasında, “Turizmin yoğun olduğu yörelerdeki okulların tatil olduğu dönemlerde yukarıda belirtilen işyerleri ile okullar arasında yüz metre şartı aranmaz.” hükmü yer almaktadır.

Bu çerçevede, turizmin yoğun olduğu yörelerde ve okulların tatil döneminde yukarıda açıklanan şekilde ve mülki idare amirinin de görüşü alınarak geçici olarak umuma açık istirahat ve eğlence yeri açılabilir. Ancak geçici ruhsat uygulaması genel uygulama haline getirilmemeli ve sürenin bitiminde izin iptal edilmelidir.

3. GEZİCİ İŞYERLERİ

3.1. Tanımı ve Hukuki Dayanağı

Gezici işyerleri sabit mekanı bulunmayan, ancak sabit işyerleri gibi faaliyetlerin yürütüldüğü işyerleridir.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik kapsamına girmesine rağmen adı ve nitelikleri belirtilmeyen sıhhi bir işyerinin açılması halinde, benzeri işyerleri için öngörülen esaslara göre işlem yapılır (m.9).

3.2. Gezici İşyerlerinin Özellikleri

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin Ek-1 listesinde ise;

“e) Gezici piliç ve köfte satış yerleri

Gezici satıcılık işkolu altında faaliyetlerde bulunan sıhhi müesseselerin, sattıkları

⁴ İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün Antalya Valiliğine hitaben 07.08.2009 tarihli ve 20774 sayılı görüş yazısı.

rı ürünleri muhafaza etmek için merkez depoları ve satış yapmak için özel ızgara kasalı araçları bulunacaktır.

Gezici satış aracı için aranacak şartlar şunlardır:

- *Et veya tavuğun pişirilmesini sağlamak üzere özel ızgara kasası bulunacaktır.*
- *Kasa paslanmaz çelikten imal edilmiş olacaktır.*
- *Araçta, yeterli büyüklükte buzdolabı ve jeneratör bulunacaktır.*
- *Standartlara uygun 200 litreden fazla hacimli çift tanklı gaz tesisatı bulunacaktır.*
- *Sıcak ve soğuk su tertibatı bulunacaktır.*
- *Aracın yemek hazırlama ve satış yeri hijyenik olacaktır.” şeklinde bir düzenleme bulunmaktadır.*

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik’in 32 nci maddesinin sekizinci fıkrasında; “Sabit veya **seyyar** olarak kullanılan kara, deniz, hava ve her çeşit taşıma araçlarının umuma açık istirahat ve eğlence yeri olarak kullanılması istenmesi halinde, deniz araçları için bağlı olduğu veya bulunduğu liman başkanlığının, diğerleri için ilgili kurum ve kuruluşların uygun görüşü alınır.” denilerek, gezici işyerlerinin açılmasını engelleyen bir yasaklamaya yer verilmemiştir.

Nitekim, Danıştay 8. Dairesinin 14.06.2005 tarihli ve E.2003/4730, K.2005/293 sayılı Kararında; “... Gıda satışı yapılan işyerlerinin gezici olamayacağı öne sürülmekte ise de, konuyla ilgili yasal düzenlemelerde, bu düzenlemelerin sabit

değişmeyen yerler için olacağı yönünde açık bir hüküm bulunmamaktadır.” denilerek, gezici işyerlerinin açılması mevzuata aykırı bulunmamıştır.

Ayrıca, İçişleri Bakanlığı’nın bir mütalaasında⁵, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik’in 9 uncu maddesi ve Ek-1 listesinde Gezici piliç ve köfte satış yerlerine yer verilerek, “Yazınızda sözü edilen TIR, özel ızgara kasalı araç olmamakla birlikte, yapılan faaliyet benzer olduğundan, bu kapsamda değerlendirilerek, aracın yemek hazırlama ve satış yerinin hijyenik olması, üretilecek maddeler için gerekli donanımın sağlanmış olması, çevreye zarar vermemesi, su tertibatı vb. düzenlemelerin bulunması gibi hususların göz önüne alınarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesinde bir sakınca bulunmadığı değerlendirilmektedir.” denilmiştir.

Buna göre, gezici işyerlerinin İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik ekinde yer alan “Ek 1- Sıhhi Müesseseler İçin Sınıflarına ve Özelliklerine Göre Aranacak Nitelikler”e uygun olarak düzenlenmeleri durumunda ruhsata bağlanmaları mümkündür.

Şu kadar ki, gezici işyerine bir çalışma güzergahı belirlenmesi, başka bir deyişle araçlarının çalışabileceği yerler ile güzergahlarının yetkili idarece belirlenmesi gerekir. Gezici işyerinin faaliyet alanı, ruhsatı veren yetkili idarenin sorumluluk alanı ile sınırlı olmalıdır.⁶

⁵ İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü’nün 08.09.2006 tarihli ve B.05.0.MAH.06500022/8250/82010 sayılı görüşü.

⁶ Enver Salihoglu, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatları, MBB yayını, İstanbul - 2017, s.185

Hareket alanı birden çok yetkili idarenin görev alanını kapsıyorsa, ruhsatı vermeye hangi idarenin yetkili olduğu ayrı bir sorun teşkil etmektedir. Araçlarının çalışabileceği yerler ile güzergahlarının yetkili idarelerce belirlenmesi gerekir.

Öte yandan, İşyeri Yönetmeliğinin EK-1 (D) listesinde sıhhi işyeri olarak **mobil içecek satış yeri** şeklinde bir işyeri bulunmadığı, dolayısıyla mobil araçların İşyeri Yönetmeliğinde geçen “Gezici piliç ve köfte satış yerleri” kapsamında değerlendirilmesine imkan bulunmadığından, mobil içecek satış yerlerine sıhhi işyeri olarak için ruhsat düzenlenmesi uygun değildir.⁷

*Keza, özel yapı şekli gerektiren işyerleri ile ÇED raporu ve sağlık koruma bandı gerekli olan işyerlerinin geçici olarak açılması mümkün değildir.*⁸

Uygulamaya İlişkin Görüşler

- **Gezici piliç ve köfte satış yerlerinin araçlarının trafik ruhsatının başka bir İle ait olması ve etrafına masa, sandalye, gölgelik şemsiye vb. malzemeleri koyarak hizmet sunmaları mümkün müdür?**⁹

... İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik hükümlerine istinaden “**gezici piliç ve köfte satış yerleri**”nin araçlarının trafik ruhsatının başka bir İle ait olmasının mümkün olup olmadığı, etrafına masa, sandalye, gölgelik şemsiye vb. malzemeleri koyarak hizmet sunma-

larının uygun olup olmadığı, ayrıca bu tür araçların diğer gıda işletmelerinin yakınında, önünde vb. yerlerde faaliyet göstermelerinin uygun olup olmadığı konuları hakkında Bakanlığımızdan görüş talep edilmektedir.

Bilindiği üzere, 10.7.2004 tarih 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun “Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları” 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi; “*Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.*” hükmünü,

9 uncu maddesi, “... *Bu Kanun ile büyükşehir belediyesine verilen trafik hizmetlerini plânlama, koordinasyon ve güzergâh belirlemesi ile taksi, dolmuş ve servis araçlarının durak ve araç park yerleri ile sayısının tespitine ilişkin yetkiler ile büyükşehir sınırları dahilinde il trafik komisyonunun yetkileri ulaşım koordinasyon merkezi tarafından kullanılır.*

...

Büyükşehir belediyelerine bu Kanun ile verilen görev ve yetkilerin uygulanmasında, 13.10.1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.” hükmünü,

7 İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşavirliğinin 30.03.2015 tarihli ve 97110469-640-4209 sayılı görüşü.

8 A.k., s.185

9 İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün İzmir Valiliğine hitaben 31.12.2013 tarihli ve 71188846/253/35008 sayılı görüş yazısı.

3.7.2005 tarih ve 5393sayılı Belediye Kanununun “Belediyenin görev ve sorumlulukları” başlıklı 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi; “*İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor; sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır...*” hükmünü,

“Belediyenin yetkileri ve imtiyazları” 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (p) bendi, “*Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.*” hükmünü amirdir.

Öte yandan, 10.08.2005 tarih ve 25902 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 14 üncü maddesi “*Sıhhi işyerlerinin ruhsatlandırılması sırasında bu Yönetmelikte belirtilen genel şartların yanı sıra sınıflarına ve özelliklerine göre Ek 1’de belirtilen şartlar aranır.*” hükmünü amirdir.

Aynı Yönetmeliğin “Ek-1 Sıhhi Müesseseler İçin Sınıflarına ve Özelliklerine Göre Aranacak Nitelikler” başlıklı D/e

bölümünde “gezici piliç ve köfte satış yerleri”nde aranılacak şartlar belirtilmiştir.

Bu kapsamda; “gezici piliç ve köfte satış yerleri” faaliyetinin yapılacağı aracın etrafına masa, sandalye vb. gibi malzemeleri koyarak hizmet sunmalarının İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik kapsamında uygun olmadığı,

Bu tür vasıtaların çalışabileceği yerler ile güzergahlarının Belediye Kanunu kapsamında yetkili idarelerce belirlenmesi gerektiği,

Araç plakası ile ilgili hususlarda ise Karayolları Trafik Kanunu ve ilgili Yönetmeliği kapsamında hareket edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

- **Gezici piliç ve köfte satış araçlarında standartlara uygun 200 litreden fazla hacimli çift tanklı gaz tesisatı bulundurulması yerine evlerde kullanılan 26,2 litre hacimli tüpler kullanılabilir mi?**¹⁰

... İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikle gezici piliç ve köfte satış araçlarında standartlara uygun 200 litreden fazla hacimli çift tanklı gaz tesisatı bulundurulması şartının getirildiği, ancak bu tankların araçlarda fazla yer kapladığı, bunların yerine evlerde kullanılan 26,2 litre hacimli tüplerin kullanılıp kullanılmayacağı hakkında Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

Bilindiği üzere İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikle sıhhi ve gayrisıhhi işyerleri ile umuma açık

¹⁰ İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü’nün Kütahya İl Özel İdaresine hitaben 25.12.2008 tarihli ve B.05.0.MAH.0.07.01.00/32461 sayılı görüş yazısı.

istirahat ve eğlence yerlerinin işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının verilmesinde uygulanacak esas ve usulleri düzenlemiştir. Yönetmeliğin 5 inci maddesinde işyerlerinde aranacak şartlar, EK-1 listesinde sıhhi müesseseler için sınıflarına ve özelliklerine göre aranacak nitelikler belirtilmiştir.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığının ilgi (b) yazısında; gezici piliç ve köfte satış araçlarında bulundurulması gereken 200 litreden fazla hacimli çift tanklı gaz tesisi yerine, daha az yer kaplayan 26.2 litre hacimli mutfak tüplerinin kullanılması, emniyetli bir şekilde yerleştirilmesi konusunda her hangi bir mevzuat bulunmadığı belirtilmiştir.

Bu kapsamda, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin Ek-1 listesinde belirtilen gezici piliç ve köfte satış araçlarının aranan şartları taşınması gerektiği değerlendirilmektedir.

► **Gezici konteynır üzerinde imal edilmiş akaryakıt pompası ile tarımsal amaçlı akaryakıt satışı yapılabilir mi?** ¹¹

... gezici konteynır üzerinde imal edilmiş akaryakıt pompası ile tarımsal amaçlı akaryakıt satışı yapıp yapılamayacağı ile ilgili Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

Bilindiği üzere, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 80 inci maddesinde "Belediye sınırları ve mücavir alanları içinde, kara yolu ile yolcu taşıma hakkına sahip gerçek ve tüzel kişilerin şehirlerarası otobüs terminali kurlmalarına ve işletmeleri

ile her türlü akaryakıt ile sivilaştırılmış petrol gazı (LPG) ve sivilaştırılmış doğal gaz (LNG) istasyonlarına nazım imar ve uygulama imar plânına uygun olmak kaydıyla belediye tarafından izin verilebilir. Akaryakıt istasyonlarına izin verilmesi için nazım imar plânında akaryakıt istasyonu olarak gösterilmesi şarttır. Bu istasyonlara çalışma ruhsatı büyükşehirlerde büyükşehir belediyesi tarafından verilir." hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun "İl özel idaresinin yetkileri ve imtiyazları" başlıklı 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi, "Kanunlarla verilen görev ve hizmetleri yerine getirebilmek için her türlü faaliyette bulunmak, gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri için kanunlarda belirtilen izin ve ruhsatları vermek ve denetlemek.", (g) bendinde ise "Belediye sınırları dışındaki gayri sıhhi müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerine ruhsat vermek ve denetlemek." hükmünü taşımaktadır.

5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (6) ncı bendinde, "Akaryakıt istasyonu: Dağıtıcı veya bunlarla tek elden satış sözleşmesi yapmış bayilerce ilgili mevzuata uygun (teknik, kalite ve güvenlik) olarak kurulup, bir veya farklı alt başlıktan birer akaryakıt dağıtıcısının tescilli markası altında faaliyette bulunan ve esas itibarıyla araçların akaryakıt, madeni yağ, otogaz LPG, temizlik ve ihtiyarî olarak bakım ile kullanıcıların tüplü LPG hariç diğer asgarî ihtiyaçlarını karşılayacak imkânları sunan yerleri" tanımlar denilmektedir.

¹¹ İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün Kütahya Valiliğine (İl Özel İdaresi) hitaben 11.10.2010 tarihli ve B.05.0.MAH.0.07.01.00/28133 sayılı görüş yazısı.

Öte yandan, 10.08.2005 tarih ve 25902 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin ortak hükümlere dair “İşyerlerinde aranacak genel şartlar” başlıklı 5 inci maddesinin (c) bendi, “*Özel yapı şeklini gerektiren sinema, tiyatro, düğün salonu, otel, hamam, sauna; ekmekek fırını ile akaryakıt, sıvılaştırılmış petrol gazı, sıvılaştırılmış doğal gaz ve sıkıştırılmış doğal gaz istasyonu için yapı kullanma izin belgesinin alınmış olması*” hükmünü ihtiva etmektedir.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümlerinin bir bütün olarak değerlendirilmesi neticesinde; akaryakıt istasyonlarının nazım imar planında gösterilmesinin şart olması, özel yapı şeklini gerektirmelerinden dolayı yapı kullanma izin belgesi istenmesi de zorunlu olduğundan, gezici koyteynır üzerinde akaryakıt satışı yapılmasının mer’i mevzuat çerçevesinde mümkün olmadığı değerlendirilmektedir.

► Mobil içecek satışı için İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı verilebilir mi ?

Konu ile ilgili olarak İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşavirliği’nce verilen 30.03.2015 tarihli ve 97110469-640-4209 sayılı görüş yazısı, aşağıya alınmıştır:

....

Dosyasının tetkikinden;

Mobil içecek satışı için ruhsat müraعاتında bulunulduğundan bahisle, bu araçların İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte geçen gezici piliç ve köfte satış yerleri kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği,

ruhsat kriterlerinin neler olduğu, belediyeden alınan ruhsat ile başka ilçelerde faaliyet göstermesinin mümkün olup olmadığı konusunda İzmir Valiliğinin talebine istinaden, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğüne Hukuk Müşavirliğinden görüş oluşturulmasını istediği anlaşılmıştır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ve Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün mütalaası çerçevesinde görüş istenilen konu irdelendiğinde;

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikle sıhhi ve gayrisıhhi işyerleri ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerine, işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının verilmesinde uygulanacak esas ve usulleri düzenlenmiştir.

Yönetmeliğin 5 inci maddesinde işyerlerinde aranacak genel şartlar, EK-1 Listesinde de sıhhi müesseselerinin işyerlerinde aranacak asgari ortak şartlar ile sınıflarına ve özelliklerine göre aranacak nitelikler belirtilmiştir. Bu kapsamda, EK-1 (D) Listesinde sadece Lokanta, ayakta yemek yenilen yerler, kafeterya, yemeği pakette satan yerler, gezici piliç ve köfte satış yerleri ile su ürünleri seyyar satış araçları işyeri olarak sayılmış ve bu işyerlerinde ortak hükümlere ilave olarak bulunması gereken özel hükümler öngörülmüştür. Ayrıca Yönetmeliğin 9 uncu maddesinin birinci fıkrasına göre, “*Bu Yönetmelik kapsamına girmesine rağmen adı ve nitelikleri belirtilmeyen sıhhi bir işyerinin açılması halinde, benzeri işyerleri için öngörülen esaslara göre işlem yapılır.*” denilmekte ise de; mezkür Yönetmeliğin EK-1 (D) Listesinde sıhhi işyeri olarak mobil içecek satışı şeklinde bir işyeri

bulunmadığı, dolayısıyla bu araçların İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte geçen “Gezici piliç ve köfte satış yerleri” kapsamında değerlendirilmesine imkan bulunmamaktadır.

Bu çerçevede yukarıda belirtilen nedenlerle, bahse konu mobil içecek satış yeri için ruhsat düzenlenmesinin uygun olmayacağı değerlendirilmektedir.

4. SONUÇ

Mevzuatımızda işyerleri sıhhi ve gayrisıhhi işyerleri ile umuma açık istirahat ve eğlence yerleri olarak üç tür başlık altında toplanmıştır.

İşyerleri esas itibarıyla belli bir mekanda ve sabit olarak faaliyet göstermektedirler. Geçici ve gezici işyerleri, işyerlerinin istisnasını oluşturmaktadır.

İşyerlerinde aranacak genel ve özel şartlar, “İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik”te düzenlenmiştir.

Bu kapsamda, geçici işyerlerine bakıldığında; iskele, istasyon, hava meydanı, terminal, garaj, benzin istasyonu ve benzeri yerler ile kara, deniz ve hava ulaşım merkezleri ile fuar, panayır, sergi ve pazar kurulması gibi **zorunluluk arz eden yer ve zamanlarda, sabahçı kahvesi ve benzeri diğer tesislere**, bağlı olduğu kolluk kuvvetinin görüşü alınmak suretiyle yetkili idare tarafından geçici veya sürekli izin verilebilmektedir.

Geçici ruhsat uygulamasının istisnasını, turizmin yoğun olduğu yörelerde ve

okulların tatil olduğu dönemlerde açılmasına izin verilebilen **umuma açık istirahat ve eğlence yeri teşkil eder**. Buna göre, turizmin yoğun olduğu yörelerde ve okulların tatil olduğu dönemlerde mülki idare amirinin de görüşü alınarak **geçici olarak umuma açık istirahat ve eğlence yeri açılmasına izin verilebilir**. Hemen belirtelim ki, geçici ruhsat uygulamasının genel uygulama haline getirilmesi mümkün değildir. Dolayısıyla sürenin bitiminde izin iptal edilmelidir.

Gezici (mobil) iş yerlerinin ruhsatlandırılmasına ilişkin kurallar, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik ekinde yer alan Ek 1 - Listede gösterilmiştir. Buna göre, gezici satıcılık işkolu altında faaliyette bulunan sıhhi müesseselerin, Yönetmeliğin “Ek 1- Sıhhi Müesseseler İçin Sınıflarına ve Özelliklerine Göre Aranacak Nitelikler”e uygun olarak düzenlenmeleri durumunda ruhsata bağlanmaları mümkündür.

Buna göre gezici satıcılık işkolu altında faaliyette bulunan sıhhi müesseselerin, sattıkları ürünleri muhafaza etmek için merkez depoları ve satış yapmak için özel ızgara kasalı araçları bulunacaktır. Ayrıca, gezici işyeri için kullanılacak özel ızgara kasalı araçların yemek hazırlama ve satış yerinin hijyenik olması, üretilcek maddeler için gerekli donanımın sağlanmış olması, çevreye zarar vermemesi, su tertibatı vb. düzenlemelerin bulunması gibi hususların göz önüne alınarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi mümkündür.

Avukat Necati TORUN

İhale Uzmanı

İHALE SÖZLEŞMESİNİN İDARECE FESHİ DURUMUNDA YÜKLENİCİNİN ÖNGÖRDÜĞÜ VE ÖNGÖREMEDİĞİ YAPTIRIMLAR

1. GİRİŞ

Kamu İhale Kurumu'nun 2020 yılı istatistiklerine göre geçtiğimiz yıl içerisinde 230 milyar TL'lik kamu alımı gerçekleşmiştir. Ekonomimiz açısından önemli büyüklüğe ulaşan kamu alımları piyasanın düzenlendiği mevzuat 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'dur. Rakamsal olarak büyüklüğü net olarak ortaya konulmasa da kamuya gelir sağlayan kiralama ve satış ihalelerinin usul ve esaslarının düzenlendiği mevzuat ise 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'dur.

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun kapsamında yapılan ihalelerde sözleşme hükümlerinin uygulanması 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na göre yürütülmektedir. İhaleye katılan isteklilerin sözleşmeleri imzalandıktan sonra sözleşme hükümlerine riayet edememeleri veya Kanunda belirtilen diğer hallerin ortaya çıkması durumunda idare tarafından feshedilebilmektedir.

Sözleşmenin idare tarafından feshi durumunda yüklenicileri bekleyen bazı yaptırımlar bulunmaktadır. Bu yaptırım-

ların bazıları yüklenici firmalar tarafından genel ihale hukuku çerçevesinde bilinir iken bazı yaptırımlar ise yükleniciler tarafından bilinmediğinden karşı karşıya gelindiğinde sürpriz olabilmektedir.

Makalemizde ihale sonucu akdedilen sözleşmelerin idare tarafından feshi durumunda yüklenicilerin beklediği ve beklemediği ve kendileri için sürpriz olabilecek nitelikte olan yaptırımlara yer verilecektir.

2. 4735 SAYILI KAMU İHALE SÖZLEŞMELERİ KANUNU'NDA SÖZLEŞMENİN İDARE TARAFINDAN FESHİ DURUMU

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nda İdarenin Sözleşmeyi Feshedebileceği Haller, Kanununun 20'nci maddesinde aşağıdaki şekilde belirtilmiştir;

a) Yüklenicinin taahhüdünü ihale dokümanı ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirmemesi veya işi süresinde bitirmemesi üzerine, ihale dokümanında belirlenen oranda gecikme cezası uygulanmak üzere, idarenin en az on

gün süreli ve nedenleri açıkça belirtilen ihtarına rağmen aynı durumun devam etmesi,

b) Sözleşmenin uygulanması sırasında yüklenicinin 25 inci maddede sayılan yasak fiil veya davranışlarda bulunduğuunun tespit edilmesi,

Kanunun 25'nci maddesinde belirtilen yasak fiil ve davranışlar ise aşağıdaki şekilde sayılmaktadır;

a) Hile, vaat, tehdit, nüfuz kullanma, çıkar sağlama, anlaşma, irtikap, rüşvet suretiyle veya başka yollarla sözleşmeye ilişkin işlemlere fesat karıştırmak veya buna teşebbüs etmek.

b) Sahte belge düzenlemek, kullanmak veya bunlara teşebbüs etmek.

c) Sözleşme konusu işin yapılması veya teslimi sırasında hileli malzeme, araç veya usuller kullanmak, fen ve sanat kurallarına aykırı, eksik, hatalı veya kusurlu imalat yapmak.

d) Taahhüdünü yerine getirirken idareye zarar vermek.

e) Bilgi ve deneyimini idarenin zararına kullanmak veya 29 uncu madde hükümlerine aykırı hareket etmek.

f) Mücbir sebepler dışında, ihale dokümanı ve sözleşme hükümlerine uygun olarak

g) Sözleşmenin 16 ncı madde hükmüne aykırı olarak devredilmesi veya devir alınması.

İşte tüm bu hallerin ortaya çıkması halinde idare tarafından ayrıca yükleniciye protesto çekmeye gerek kalmaksızın

kesin teminat ve varsa ek kesin teminatlar gelir kaydedilir ve sözleşme feshedilerek hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir.

3.SÖZLEŞMENİN FESHİ DURUMUNDA YÜKLENİCİLERİN BEKLEDİĞİ YAPTIRIMLAR

İhale sonucu akdedilen sözleşmenin idare tarafından feshi durumunda yüklenicilerin genel ihale hukuku süreçleri çerçevesinde bekledikleri yaptırımlar aşağıda açıklanmıştır;

3.1. Kamu İhalelerinden Yasaklanma

Yüklenici firmaların sözleşmenin idare tarafından feshi durumunda karşı karşıya kalacaklarını genellikle bildikleri yaptırımlardan bir tanesi kamu ihalelerinden yasaklanmalarıdır.

4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun 26'ncı Madde hükmüne göre fiil veya davranışlarının özelliğine göre, bir yıldan az olmamak üzere iki yıla kadar, 4734 sayılı Kanunun 2 nci ve 3 üncü maddeleri ile istisna edilenler dahil bütün kamu kurum ve kuruluşlarının ihalelerine katılmaktan yasaklama kararı verilir. Katılma yasakları, sözleşmeyi uygulayan bakanlık veya ilgili veya bağlı bulunan bakanlık, herhangi bir bakanlığın ilgili veya bağlı kuruluşu sayılmayan idarelerde bu idarelerin ihale yetkilileri, il özel idareleri ve belediyeler ile bunlara bağlı birlik, müessese ve işletmelerde ise İçişleri Bakanlığı tarafından verilir.

Haklarında yasaklama kararı verilen tüzel kişilerin şahıs şirketi olması halinde şirket ortaklarının tamamı hakkında,

sermaye şirketi olması halinde ise sermayesinin yarısından fazlasına sahip olan gerçek veya tüzel kişi ortaklar hakkında birinci fıkra hükmüne göre yasaklama kararı verilir. Haklarında yasaklama kararı verilenlerin gerçek veya tüzel kişi olması durumuna göre; ayrıca bir şahıs şirketinde ortak olmaları halinde bu şahıs şirketi hakkında da, sermaye şirketinde ortak olmaları halinde ise sermayesinin yarısından fazlasına sahip olmaları kaydıyla bu sermaye şirketi hakkında da aynı şekilde yasaklama kararı verilecektir.

Son olarak bu fiil veya davranışlarda buldukları tespit edilenler, yasaklama kararının yürürlüğe girdiği tarihe kadar aynı idare tarafından yapılacak ihalelere de iştirak ettirilmezler.

3.2. Kesin Teminatın Gelir Olarak Kaydedilmesi

Yüklenici firmaların sözleşmesinin idare tarafından feshi durumunda karşı karşıya kalacaklarını genellikle bildikleri yaptırımlardan bir diğeri de kesin teminatlarının gelir olarak kaydedilmesidir.

Kesin teminat, sözleşme imzalayan firmaların 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 43 üncü maddesi uyarınca taahhüdünü sözleşme ve ihale dokümanı hükümlerine uygun olarak yerine getirmesini sağlamak amacıyla, sözleşmenin yapılmasından önce ihale üzerinde kalan istekliden ihale bedeli üzerinden hesaplanmak suretiyle % 6 oranındaki bedeldir.

Örneğin 5 milyon TL tutarında bir sözleşme imzalayan istekli firma bu bedelin yüzde 6'sı oranı olan 300,000,00 TL

tutarında kesin teminatı idareye teslim etmek zorundadır. Sözleşmenin idare tarafından feshi durumunda ise bu kesin teminat idare tarafından gelir olarak kaydedilecektir.

4. SÖZLEŞMENİN FESHİ DURUMUNDA YÜKLENİCİLERİN BEKLEMEDİĞİ VE KENDİLERİ İÇİN SÜRPRİZ SAYILABİLECEK YAPTIRIMLAR

Yukarıda belirtmiş olduğumuz yaptırımlar ihale süreçlerine giren firmalar tarafından genellikle bilinen genel yaptırımlardır. Yaptırımların bu kadar olduğunu zanneden yüklenici firmalar özellikle çok düşük fiyat ile teklif verdikleri ihalelerde yaptırımların sadece yukarıdakiler kadar olduğu zannıyla sözleşmelerini kendi talepleri ile feshedebilmektedir. Yaklaşık maliyeti 2 milyon TL tutarında olan bir ihaleyi büyük bir kırımla 1 milyon TL'ye alan istekli maliyetin ihale sürecinde artması sonucunda kamu ihalelerinden yasaklanma ve 60.000,00 TL tutarındaki kesin teminatı yakmak pahasına zararı artmasın düşüncesi ile sözleşmelerini feshedilmesini talep edebilmektedirler.

İhale sonucu akdedilen sözleşmenin idare tarafından feshi durumunda yüklenicilerin beklemediği ve karşı karşıya kaldıklarında kendileri için sürpriz olan yaptırımlar ise aşağıda belirtilmektedir.

4.1. Kesin Teminatın Güncellenmesi Sonucu Artık Tutarın Talebi

Sözleşmesi feshedilen firmaların karşılaştıklarında şaşırarak yaptırımlardan ilki kesin teminatın güncellenmesi sonucu artık tutarın idare tarafından ta-

lebidir.

4735 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22'nci maddesindeki düzenleme uyarınca 19, 20 ve 21 inci maddelere göre sözleşmenin feshedilmesi halinde, kesin teminat ve varsa ek kesin teminatlar alındığı tarihten gelir kaydedileceği tarihe kadar Devlet İstatistik Enstitüsünce yayımlanan aylık toptan eşya fiyat endeksinde göre güncellenir. Güncellenen tutar ile kesin teminat ve varsa ek kesin teminatların tutarı arasındaki fark yükleniciden tahsil edilmesi gerekmektedir.

Makalemizdeki örnekten devam edelim.

Sözleşme bedeli 5.000.000,00 TL

Kesin Teminat 300.000,00 TL (İdareye teslim tarihi 9 Kasım 2019 olsun)

Sözleşmenin Fesih Tarihi ise 15 Aralık 2020 olsun.

Kasım 2019 TÜFE Endeksi 437,25

Aralık 2020 TÜFE Endeksi ise 504,81

Bu doğrultuda Kesin teminat güncelendiğinde 346.353,35 TL olmaktadır.

Sözleşmesi feshedilen idare tarafından kesin teminat dışındaki 46.353,35 TL yüklenici firmalardan talep edilmesi gerekmektedir.

Talep edilmeyen bu tutarın kamu zararı olduğu Sayıştay Temyiz Kurulu'nun 9.1.2019 tutanak tarihli 45510 Tutanak No'lu kararında;

İhale İşlemleri Servisi tarafından Mali Hizmetler Müdürlüğüne gönderilen yazıda, "19, 20 ve 21 inci maddelere göre sözleşmenin feshedilmesi halinde, kesin teminat ve varsa ek kesin teminatlar alındığı tarihten gelir kaydedileceği tarihe kadar Devlet İstatistik Enstitüsünce yayımlanan aylık toptan eşya fiyat endeksinde göre güncellenir. Güncellenen tutar ile kesin teminat ve varsa ek kesin teminatların tutarı arasındaki fark yükleniciden tahsil edilmesi gerekmektedir."

nat ve varsa ek kesin teminatlar alındığı tarihten gelir kaydedileceği tarihe kadar Devlet İstatistik Enstitüsünce yayımlanan aylık toptan eşya fiyat endeksinde göre güncellenir. Güncellenen tutar ile kesin teminat ve varsa ek kesin teminatların tutarı arasındaki fark yükleniciden tahsil edilir" hükmü uyarınca işlem yapılması istenilmiştir. İhale işlemleri servisi, Mali Hizmetler Müdürlüğüne göndermiş olduğu yazıda güncellenen tutar üzerinden kesin teminatın gelir kaydedileceğini belirtmiştir. Bu nedenle teminatın eksik olarak gelir kaydedilmesinden ilgili birim değil, gelir kaydını yapan Mali hizmetler Müdürlüğü çalışanları sorumludur.

Olarak belirtilmektedir.

4.2. Sözleşmenin Feshi Durumunda Yeni İhale İle Aradaki Farkın Talebi

Son zamanlarda yüklenicilerin karşı karşıya kaldıkları ve ilk kez duydukları bir diğer uygulama ise idare tarafından sözleşmenin feshi sonucunda idarenin aynı ihaleyi devam ettirmek için yeni ihale ile eski ihale arasındaki farkı istemidir.

Bunu da bir örnek ile açıklayalım;

Sözleşmesi 5 milyon TL olan yapım işi idare tarafından yüklenicinin ihale dokümanına aykırı hareket ettirmesi sonucu feshedilsin.

Yükleniciye yapmış olduğu işlerin yüzde 40 oranındaki inşaatın bedeli 2 milyon TL ödenmiş olsun. Ancak geri kalan inşaat olan yüzde 60 tutarındaki inşaat için idareler yeniden ihaleye çıkmaktadırlar.

Ve eski ihalenin başlangıcı ve sözleş-

menin idare tarafından fesih tarihleri doğrultusunda değerlendirme yapıldığında maliyetler artmaktadır. İdare yeni ihaleyi 4,5 milyona ihale etmesi durumunda aradaki farkı sözleşmesi feshedilen yüklenici firmadan talep etmektedir.

Yargıtay 23.Hukuk Dairesinin 22.01.2020 tarihli ve Esas: 2016/ 9268 ve Karar: 2020 / 303 sayılı Kararında;

“Mahkemece iddia, savunma, bilirkişi raporu ve tüm dosya kapsamına göre, davalının sözleşme şartlarını yerine getirmemesi nedeni ile sözleşmenin feshedildiği, yeni yapılan sözleşme nedeni ile davacının zararını talepte haklı olduğu gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmesinin hukuka uygun olduğu doğrultusunda karar verilmiştir.”

5. SONUÇ:

Kamu İhale Kanunu çerçevesinde akdedilen sözleşmeler 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu çerçevesinde yürütülmektedir. 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nda yer alan bazı hükümler doğrultusunda idare tarafından ihale sözleşmesi feshedilebilmektedir.

İdare tarafından sözleşmenin feshedilmesi durumunda yüklenicinin yasaklanması ve kesin teminatlarının gelir olarak kaydedilmesi yüklenicilerin ihale

hukuku bilgileri çerçevesinde genellikle vakıf oldukları yaptırımlardır.

Ancak İdare tarafından sözleşmenin feshedilmesi durumunda kesin teminatın güncellenmesi sonucu fazla miktar ve yeni ihale ile sözleşmesi feshedilen ihale arasındaki bedelin istenilmesi yüklenicilerin pek de vakıf olmadıkları konular olduğundan ötürü bu yaptırımlarla karşı karşıya geldiklerinde şaşırılmaktadır.

Özellikle bazı yükleniciler kesin teminatı yakmak uğruna daha fazla zarara girmek amacıyla yasaklanmayı da göze alarak sözleşmelerini feshetmeleri gözönüne alındığında bu ilave yaptırımları da değerlendirerek sözleşmeyi feshetmelerini tavsiye etmekteyiz.

KAYNAKÇA

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, www.mevzuat.gov.tr

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, www.mevzuat.gov.tr

Yargıtay Kararları, www.yargitay.gov.tr/kararlar

Sayıştay Kararları, www.sayistay.gov.tr/kararlar

Kamu Alımları İstatistik Raporu, www.kik.gov.tr/istatistik

Mahmut ÇOLAK

Sosyal Güvenlik Başmüfettişi

BELEDİYE ŞİRKETLERİNDE BELİRLİ SÜRELİ İŞ SÖZLEŞMESİ KAPSAMINDA PERSONEL İSTİHDAMI MÜMKÜN MÜ?

1. GİRİŞ

20 Kasım 2017 tarihli 696 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 24 Aralık 2017 tarihli 30280 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe konulmuş, bu KHK ile belediyelerde personel çalıştırılmasına dair hizmet alım ihaleleri kapsamında çalıştırılan işçiler en geç 02.01.2018 tarihi itibarıyla belediye şirketlerine geçirilmiştir.

696 sayılı KHK’nın 126’ncı maddesi ile 375 sayılı KHK’ya eklenen Ek 20’nci madde ile aşağıdaki düzenleme yapılmıştır.

“İl özel idareleri, belediyeler ile bağlı kuruluşları ve bunların üyesi olduğu mahalli idare birlikleri, personel çalıştırılmasına dayalı hizmetleri 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 22 nci maddesindeki limit ve şartlar ile 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendindeki sınırlamalara tabi olmaksızın doğrudan hizmet alımı suretiyle birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından faz-

lası bu idarelere ait ve halen bu kapsamda hizmet alımı yaptığı mevcut şirketlerinden birine, bu nitelikte herhangi bir şirketi bulunmuyorsa münhasıran bu amaçla kuracakları bir şirkete gördürebilir.

Bu madde kapsamındaki şirketler hakkında 10/6/2004 tarihli ve 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunda belirtilen özel şartlara ilişkin hükümler uygulanmaz.

Bu madde kapsamındaki şirketlerde işçilerin işe alımı, işçilere ilişkin personel giderlerinin toplam giderler içindeki payına ilişkin üst sınırları, ilk defa alınacak işçilere ilişkin belirlenecek ölçütleri esas alarak yıllık sınırlamaları ve bu kapsamdaki alımlar ile harcamaları izlemeye ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı ve Devlet Personel Başkanlığı’nın görüşleri ve İçişleri Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu yetkilidir.”

Bu madde ile artık belediyeler 696 sayılı KHK ile birlikte personel ihtiyaçlarını belediye şirketleri üzerinden karşılayacak olup 28.04.2018 tarihli 30405 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanan “İl Özel

İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Olduğu Mahallî İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar” çerçevesinde hareket edeceklerdir.

Bu çalışmamızda belediyeler belirli süreli işleri için personel ihtiyaçlarını belediye şirketleri üzerinde nasıl ve ne şekilde yapacakları değerlendirilecektir.

2. GENEL OLARAK PERSONEL ALIM ŞARTLARI

Belediyeler ister belirsiz süreli ister belirli süreli işleri için belediye şirketleri aracılığıyla personel istihdamı için özelikle aşağıdaki şartlar aranmaktadır.

1. 25.9.1981 tarihli ve 2527 sayılı Türk Soylu yabancıların Türkiye’de meslek ve sanatlarını serbestçe yapabilmelerine, Kamu, Özel Kuruluş veya İşyerlerine Çalıştırılabilmelerine İlişkin Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla Türk vatanındaşı olmak.

2. 18 yaşını tamamlamış olmak.

3. Affa uğramış olsa bile devletin güvenliğine karşı suçlardan, Anayasal düzene ve düzenin işleyişine karşı suçlardan mahkum olmamak.

4. Askerlik durumu itibariyle,

a. Askerlikle ilgisi bulunmamak,

b. Askerlik çağına gelmemiş bulunmak,

c. Askerlik çağına gelmişse muvazzaf askerlik hizmetini yapmış yahut ertelenmiş veya yedek sınıfa geçirilmiş olmak,

5. 22.5.2003 tarihli veya 4857 sayılı İş Kanununun 30’uncu maddesi hükümleri saklı kalmak kaydıyla görevinin devamlı yapmasına engel olabilecek akıl hastalığı bulunmamak.

6. Güvenlik soruşturması ve/veya arşiv araştırması yapılmış olmak.

7. Belediye şirketlerince ihtiyaç duyulması halinde belirlenecek işin niteliğine uygun özel şartları taşımak.

3. BELİRLİ SÜRELİ İŞÇİ ÇALIŞTIRILMASI

Belediyeler özellikle hizmet alımı kapsamında personel ihtiyaçlarını (memur, sözleşmeli personel, kadrolu işçi hariç) karşılamak için belediye şirketleri üzerinden hareket etmeleri gerekir. Aralarındaki hizmet alım sözleşmeleri çerçevesinde ister belirsiz süreli isterse de ***belirli süreli işçi istihdamı mümkündür.***

4857 sayılı İş Kanunu’nun 8’inci maddesinin ikinci fıkrası hükmüne göre; süresi 1 yıl ve daha fazla olan iş sözleşmelerinin yazılı şekilde yapılması zorunlu tutulmuştur. ***Üçüncü fıkrası hükmüne göre;*** yazılı sözleşme yapılmayan hallerde işveren işçiye en geç 2 ay içinde genel ve özel çalışma koşullarını, günlük ya da haftalık çalışma süresini, temel ücreti ve varsa ücret eklerini, ücret ödeme dönemini, süresi belirli ise sözleşmenin süresini, fesih halinde tarafların uymak zorunda oldukları hükümleri gösteren yazılı bir belge vermekle yükümlüdür.

4857 sayılı Kanununun 9’uncu maddesine göre; taraflar iş sözleşmesini, Kanun hükümleriyle getirilen sınırlamalar saklı kalmak koşuluyla, ihtiyaçlarına uygun

türde düzenleyebilirler. İş sözleşmeleri belirli veya belirsiz süreli yapılıdır. Bu sözleşmeler çalışma biçimleri bakımından tam süreli veya kısmî süreli yahut deneme süreli ya da diğer türde oluşturulabilir.

4857 sayılı Kanununun 11'inci maddesine göre; iş ilişkisinin bir süreye bağlı olarak yapılmadığı halde sözleşme belirsiz süreli sayılır. Belirli süreli işlerde veya belli bir işin tamamlanması veya belirli bir olgunun ortaya çıkması gibi objektif koşullara bağlı olarak işveren ile işçi arasında yazılı şekilde yapılan iş sözleşmesi belirli süreli iş sözleşmesidir. Belirli süreli iş sözleşmesi, esaslı bir neden olmadıkça, birden fazla üst üste (zincirleme) yapılamaz. Aksi halde iş sözleşmesi başlangıçtan itibaren belirsiz süreli kabul edilir. Esaslı nedene dayalı zincirleme iş sözleşmeleri, belirli süreli olma özelliğini korurlar.

4857 sayılı Kanununun 12'nci maddesine göre; belirli süreli iş sözleşmesi ile çalıştırılan işçi, ayırımı haklı kılan bir neden olmadıkça, salt iş sözleşmesinin süreli olmasından dolayı belirsiz süreli iş sözleşmesiyle çalıştırılan emsal işçiye göre farklı işleme tâbi tutulamaz. Belirli süreli iş sözleşmesi ile çalışan işçiye, belirli bir zaman ölçüt alınarak ödenecek ücret ve paraya ilişkin bölünebilir menfaatler, işçinin çalıştığı süreye orantılı olarak verilir. Herhangi bir çalışma şartından yararlanmak için aynı işyeri veya işletmede geçirilen kıdem arandığında belirli süreli iş sözleşmesine göre çalışan işçi için farklı kıdem uygulanmasını haklı gösteren bir neden olmadıkça, belirsiz

süreli iş sözleşmesi ile çalışan emsal işçi hakkında esas alınan kıdem uygulanır. **Emsal işçi,** işyerinde aynı veya benzeri işte belirsiz süreli iş sözleşmesiyle çalıştırılan işçidir. İşyerinde böyle bir işçi bulunmadığı takdirde, o işkolunda şartlara uygun bir işyerinde aynı veya benzer işi üstlenen belirsiz süreli iş sözleşmesiyle çalıştırılan işçi dikkate alınır.

4857 sayılı Kanununun 13'üncü maddesine göre; işçinin normal haftalık çalışma süresinin, tam süreli iş sözleşmesiyle çalışan emsal işçiye göre önemli ölçüde daha az belirlenmesi durumunda sözleşme kısmî süreli iş sözleşmesidir. Kısmî süreli iş sözleşmesi ile çalıştırılan işçi, ayırımı haklı kılan bir neden olmadıkça, salt iş sözleşmesinin kısmî süreli olmasından dolayı tam süreli emsal işçiye göre farklı işleme tâbi tutulamaz. Kısmî süreli çalışan işçinin ücret ve paraya ilişkin bölünebilir menfaatleri, tam süreli emsal işçiye göre çalıştığı süreye orantılı olarak ödenir. Emsal işçi, işyerinde aynı veya benzeri işte tam süreli çalıştırılan işçidir. İşyerinde böyle bir işçi bulunmadığı takdirde, o işkolunda şartlara uygun işyerinde aynı veya benzer işi üstlenen tam süreli iş sözleşmesiyle çalıştırılan işçi esas alınır. İşyerinde çalışan işçilerin, niteliklerine uygun açık yer bulunduğu kısmî süreli tam süreliye veya tam süreli kısmî süreliye geçirilme istekleri işverence dikkate alınır ve boş yerler zamanında duyurulur.

4857 sayılı Kanununun 11'inci maddesinin gerekçesinde aşağıdaki hususlara yer verilmiştir. Bu gerekçede yazılı olan hususlar çerçevesinde belirli süreli iş sözleşmesi tanzim edilmelidir.

“Maddede belirli ve belirsiz süreli iş sözleşmeleri tanımlanmış, tarafların bu tür sözleşmeleri meydana getirmedeki serbestileri ILO’nun “İş Sözleşmesine İşveren Tarafından Son Verilmesi Hakkında 158 Sayılı Sözleşmesi” ve Avrupa Birliği çalışma müktesebatı, özellikle Konseyin 99/70 sayılı Yönergesi ile yürürlüğe konulan “Belirli Süreli İş Sözleşmeleri Hakkında Çerçeve Anlaşması”na uygun sınırlamalara tabi tutulmuştur.

Belirli süreli iş sözleşmesinin tanımı verilirken sadece tarafların açıkça süresini belirledikleri değil, sürenin objektif belirlenebilir olduğu hallerde de, sözleşmenin belirli süreli olacağı kabul edilmiştir. Bu suretle 99/70 sayılı Yönergede öngörülen belirli süreli iş sözleşmelerinin kötüye kullanılmasına engel olmak için, bu sözleşmelerin “objektif temellere” dayandırılması ilkesine de uyulmuş olmaktadır. Esasen Borçlar Kanununun 340 ıncı maddesinin de bir gereği olarak, gerek doktrinde ve yargı içtihatlarında sözleşmenin açıkça kararlaştırılmadığı hallerde süreye bağlı olduğunun kabulü için işin niteliği ve amacı gibi objektif ölçütlere dayalı şekilde bir sonuca gidilmektedir.

99/70 sayılı Yönergenin girişinde belirtildiği ve Türk Hukukunda yargı kararları ile de açıklandığı üzere iş ilişkilerinde asıl olan belirsiz süreli iş sözleşmesidir. Bu nedenle belirli süreli sözleşmenin varlığını ileri süren taraf bunu ispat ile yükümlüdür. Yeni düzenleme, sözleşmenin yazılı yapılmadığı hallerde işverenin işçiye vereceği belgede, sözleşme süresinin de gösterilmesi zorunluluğu işçiyi bilgilendirme gereği yanında işverene ispat külfetini kolaylaştıran bir imkân da yaratmış olacaktır.

Belirsiz süreli iş sözleşmesi ile çalışan işçilerin sosyal yönden, daha fazla korundukları bir gerçektir. Diğer bir gerçek de bazı işkolları, meslekler ve işler için belirli süreli sözleşmelerin karakteristik bir anlam taşınması ve bu tür sözleşmelerin işletme ve işyeri gereklerinden olmakla beraber, belirli süreli iş sözleşmelerinin kötüye kullanılmasının engellenmesi ve bunların “objektif temellere” dayandırılması, Avrupa Birliği müktesebatının da bir gereğidir.

Bu açıdan belirli süreli iş sözleşmeleri için, 13 üncü maddede belirlenen ilkelerin kabulü yanında belirli süreli hizmet akitlerinin esaslı (objektif) bir neden olmadıkça üst üste yapılmalarının önlenmesi de gerekmektedir.

99/70 sayılı Yönergede üye devletlerin zincirleme iş sözleşmelerine ilişkin önlemler alırken, bunların ne kadar bir zaman diliminde kaç kez üst üste yapılabileceğinin belirtilmesine de imkân verilmektedir. Örneğin Almanya’da 24 ayı geçmeyen bir sürede en çok üç kez yenilenen bir iş sözleşmesinin belirli süreli olma özelliğini koruyacağı ve belirsiz süreliye dönüşmeyeceği kabul edilmiştir. Ne var ki ülkemizde, uzun yıllardan beri, gerek yargı kararlarında ve gerek doktrinde esaslı bir sebep olmadıkça belirli süreli sözleşmenin ikincisinin yapılmasıyla zincirleme akitlerin meydana geldiği görüşü benimsendiği için, bu görüş, kanuna da aynen alınmıştır. Buna göre, esaslı bir sebep olmadıkça, belirli süreli iş sözleşmesi ikincisinin yapılmasıyla belirsiz süreliye dönüşerek işçi bu tür sözleşmenin koşullarından ve bu arada feshe karşı korumaya ilişkin kanun hükümlerinden yararlanacaktır.

Buna karşılık belirli süreli sözleşmenin zincirleme yapılmasında esaslı bir neden bulunuyorsa, sözleşmeler belirsiz süreliye dönüşmeyecek, belirli süreli olma özelliklerini koruyacaklardır.”

4. KIDEM VE İHBAR TAZMİNATI- NA HAK KAZANIP KAZANMAMA

Genel olarak belirli süreli iş sözleşmelerinde çalışma süre belli olduğundan kıdem ve ihbar tazminatı doğmamaktadır. İhbar tazminatı zaten belirsiz süreli iş sözleşmeleri için mümkündür. Belirli süreli iş sözleşmelerinin birden fazla yapılması durumunda ise elbette ihbar tazminatı doğacak, kıdem tazminatı ise şartların varlığı halinde hak kazanılacaktır.

5. YARGITAY KARARLARI İŞİ- ĞINDA BELİRLİ SÜRELİ İŞ SÖZLEŞ- MESİ

Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin bir kararında (Esas : 2016/7145, Karar : 2019/17067, Tarih : 01.10.2019) aşağıdaki şekilde hüküm tesis edilmiştir.

Belirli süreli iş sözleşmesinden sözü edilebilmesi için sözleşmenin açık veya örtülü olarak süreye bağlanması ve bunun için objektif nedenlerin varlığı gerekir.

*Borçlar Kanununun 338 inci maddesinde, “Hizmet akdi, muayyen bir müddet için yapılmış yahut böyle bir müddet için maksut olan gayesinden anlaşılma-
ta bulunmuş ise, hilafı mukavele edilmiş olmadıkça feshi ihbara hacet olmaksızın bu müddetin müruriyle, akit nihayet bulur” kuralı mevcuttur. Anılan hükme göre tarafların belirli süreli iş sözleşme-*

*si yapma konusunda iradelerinin birleşmesi yeterli görüldüğü halde, 1475 sayılı Yasa uygulamasında, Yargıtay kararları doğrultusunda belirli süreli iş sözleşmelerine sınırlama getirilmiş ve sürekli yenilenen sözleşmeler bakımından **ikiden fazla yenilenme halinde**, sözleşmenin belirsiz süreli hale dönüşeceği kabul edilmiştir (Yargıtay 9. HD. 7.12.2005 gün 2005/12625 E, 2005/38754 K).*

6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun 430 uncu maddesinde, esaslı nedenlerin varlığı yenilemeler için öngörülmüş ve on yıldan uzun süreli belirli süreli iş sözleşmesi yapılamayacağı kabul edilmiştir.

İş güvencesi hükümlerinin yürürlüğe girmesiyle belirli - belirsiz süreli iş sözleşmesi ayrımının önemi daha da artmıştır. (Yargıtay 9. HD. 13.6.2008 gün 2007/19368 E, 2008/15558 K.). 4857 sayılı İş Kanununun 11 inci maddesinde “İş ilişkisinin bir süreye bağlı olarak yapılmadığı halde sözleşme belirsiz süreli sayılır.

*Belirli süreli işlerde veya belli bir işin tamamlanması veya belirli bir olgunun ortaya çıkması gibi objektif koşullara bağlı olarak işveren ile işçi arasında yazılı şekilde yapılan iş sözleşmesi belirli süreli iş sözleşmesidir. **Belirli süreli iş sözleşmesi, esaslı bir neden olmadıkça, birden fazla üst üste (zincirleme) yapılamaz.** Aksi halde iş sözleşmesi başlangıçtan itibaren belirsiz süreli kabul edilir. Esaslı nedene dayalı zincirleme iş sözleşmeleri, belirli süreli olma özelliğini korurlar” şeklinde düzenleme ile bu konudaki esaslar belirlenmiştir. Borçlar Kanunundaki düzenlemenin aksine iş ilişkisinin süreye*

bağlı olarak yapılmadığı hallerde sözleşmenin belirsiz süreli sayılacağı vurgulanarak ana kural ortaya konulmuştur.

Öte yandan değinilen 11 inci madde, 18 Mart 1999 tarihli 1999/70 EC Konsey Yönergesi ile birlikte ele alınmalıdır. Çerçeve sözleşmesinin 4 üncü maddesinde ayırım gözetmeme ilkesi vurgulanmıştır. Buna göre iş koşulları açısından, belirli süreli iş sözleşmesi ile çalışan işçilere yapılacak farklı muamele esaslı nedenlere dayandırılmadığı sürece, yalnızca belirli süreli iş sözleşmesi ve iş ilişkisi ile çalışmasından dolayı, emsal kadrolu işçilerden daha dezavantajlı davranılmayacaktır.

Sözleşmenin 5 inci maddesinde ise kötü niyete karşı önlem konusu ele alınmıştır. Birbirini takip eden belirli süreli iş sözleşmeleri veya istihdam ilişkisinden kaynaklanan istismarların önlenmesini amaçlayan yasal düzenlemelerin bulunmaması halinde; üye devletlerin, sosyal taraflara danıştıktan sonra uluslararası yasalar, toplu sözleşmeler veya uygulamaya göre belli başlı bazı sektörlerin ihtiyaçlarını da dikkate alarak, **aşağıdaki tedbirlerden bazılarını alma zorunluluğu vardır.**

1.(a) Bu türden akit veya istihdam ilişkilerinin yenilenmesini haklı kılabacak nesnel gerekçeler tespit edilmesi,

1.(b) Yinelenen belirli süreli iş sözleşmeleri veya istihdam ilişkilerinin azami toplam süresini belirlenmesi,

1.(c) Bu türden sözleşme veya istihdam ilişkisinin kaç kez yenilenebileceğinin saptanması.

1.2. Sosyal taraflara danıştıktan sonra, üye devletler elverişli olan durumlarda belirli süreli iş sözleşmesi veya istihdam ilişkisinin,

1.(a) Yenilenmiş sayılacağına,

2.(b) Belirsiz süreli iş sözleşmesi veya istihdam ilişkisi sayılacağına dair koşullar belirleyeceklerdir.

Öte yandan 1999/70 sayılı Konsey Direktifinin önsözünde, Essen Konseyi sonuç bildirgesinde “**çalışanların istemleri ve rekabetin gereklerini karşılayacak daha esnek bir iş örgütlenmesini özellikle göz önünde tutan istihdam yoğun büyüme**” anlayışına uygun olarak alınması gerekli önlemler vurgulanmaktadır. 1999 yılı İstihdam Politikası Ana Hatları Hakkında 9 Şubat 1999 tarihli Konsey Tavsiye Kararı, “**Sosyal tarafları işletmeleri daha verimli ve rekabetçi kılmak ve esneklik ile iş güvenliği arasında gereken dengeyi sağlayabilmek amacıyla, buldukları her düzeyde esnek çalışma düzenlemeleri dahil, iş örgütlenmesinin modernize edilmesi için sözleşme görüşmeleri yapmaya**” davet etmiştir. Ayrıca, Hizmet İlişkisine İşveren Tarafından Son Verilmesi Hakkında 158 sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesine göre; bu sözleşmenin koruyucu hükümlerinden kaçınmak amacıyla belirli süreli iş sözleşmesi yapılmasına karşı yeterli güvenceler alınması gerektiği vurgulanmıştır (m 2/3).

Gerek 158 sayılı İLO Sözleşmesi gerekse 1699/70 sayılı Konsey Direktifi, bir taraftan esnek çalışmayı özendirirken diğer taraftan güvenliğe önem vererek bir denge amaçlamıştır. Başka bir anlatımla esnek çalışma modellerinin kötüye kul-

lanılmaması gerektiğini özenle vurgulamıştır.

Sözü edilen normatif dayanaklar uyarınca, işçinin niteliğine göre sözleşmenin belirli ya da belirsiz süreli olarak değerlendirilmesi imkânı ortadan kalkmıştır. Buna karşın, yapılan işin niteliği belirli süreli iş sözleşmesi yapılabilmesi için önem arz etmektedir. Belirli bir işin tamamlanması veya belirli bir olgunun ortaya çıkması gibi objektif koşullara bağlı olarak “belirli süreli iş sözleşmesi” yapılabilecektir.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun 430 uncu maddesinde ilk defa yapılacak olan sözleşmelerde objektif neden öngörülmemiş oluşu, önceki özel kanun olan İş Kanunu’nun 11 inci maddesindeki objektif nedenlerin varlığını ortadan kaldırmaz.

4857 sayılı İş Kanununun 11 inci maddesinde, esaslı bir neden olmadıkça belirli süreli iş sözleşmelerinin birden fazla üst üste (zincirleme) yapılamayacağı kuralı ile bir ölçüde koruma sağlanmak istenilmiştir. Belirli süreli iş sözleşmesinin yapılması ve yenilenmesi, işçinin iş güvencesi dışında kalması sonucunu doğurmamalıdır. Belirli süreli iş sözleşmelerinde, 4857 sayılı Yasanın 15 inci maddesinde değinilen sürenin aşılmasıyla koşuluyla deneme süresi konulabilir.

Somut uyuşmazlıkta; davacı davalı şirket tarafından işletilen yurtda müdür olarak çalışmaktadır. Davacının görevi itibarıyla İş Kanunu’nun 11. maddesindeki şartlar oluşmadığından taraflar arasındaki iş akdinin baştan beri belirsiz süreli kabul edilmesi gerekir.

Açıklanan nedenle taraflar arasındaki iş akdi belirsiz süreli olduğundan şartları bulunmayan sözleşmenin erken feshinden kaynaklanan bakiye ücret alacağı talebinin reddi gerekirken kabulü hatalı olup, bozmayı gerektirmiştir.

Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin bir diğer kararında (21.04.2009 T; 2008/9422 E., 2009/11563 K.); belirli süreli iş sözleşmesinden söz edilebilmesi için sözleşmenin açık veya örtülü olarak süreye bağlanması ve yapılması için objektif nedenlerin varlığı gerekir. Belirli süreli iş sözleşmesinin yapılması ve yenilenmesi, işçinin iş güvencesi dışında kalması için kullanılamaz şeklinde hüküm kurulmuştur.

Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin bir başka kararında ise (10.04.2006 T., 2006/4580 E., 2006/8990 K.); esaslı nedene dayalı zincirleme iş sözleşmeleri, belirli süreli olma özelliğini korurlar. İş ilişkisi, belli bir süreye bağlı olarak yapılmadığı hallerde, sözleşme belirsiz süreli sayılır. Belirli süreli işlerde veya belli bir işin tamamlanması veya belirli bir olgunun ortaya çıkması gibi objektif koşullara bağlı olarak işveren ile işçi arasında yazılı şekilde yapılan iş sözleşmesi, belirli süreli iş sözleşmesidir. Belirli süreli iş sözleşmesi esaslı bir neden olmadıkça, birden fazla üst üste yapılamaz. Aksi halde iş sözleşmesi, başlangıçtan itibaren belirsiz süreli kabul edilir. Somut olayda, davalı işveren tarafından davacıya kıdem ve ihbar tazminatının ödenmiş olması, iş sözleşmesinin belirsiz süreli yapıldığının, davalının da kabulünde olduğunu gösterir şeklinde hüküm tesis ettirilmiştir.

6. BELİRLİ SÜRELİ İŞÇİ ALIMINDA İŞKUR İŞLEMLERİ

09.08.2009 tarih ve 27314 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanan Kamu Kurum ve Kuruluşlarına İşçi Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin kapsam başlıklı 2'nci maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendi hükmüne göre; **bu Yönetmelik hükümleri**; birinci fıkranın (b) bendi hariç olmak üzere kamu kurum ve kuruluşlarının, **il özel idarelerinin, belediyelerin ve bunların kurdukları veya üye oldukları mahallî idare birlikleri ile bağlı kuruluşlarının Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurdukları şirketler ile kooperatifler için uygulanmaz. Ancak, bu kapsamdaki işçi alım ilanlarının Kuruma (İŞKUR) bildirilmesi zorunludur. Bu ilanlar Kurum (İŞKUR) internet sitesinde ve ilgili kamu kurum ve kuruluşunca uygun görülen iletişim araçları ile kamuoyuna duyurulur.** Kamu kurum ve kuruluşları işçi alımının adil ve şeffaf bir şekilde yapılmasını sağlayacak diğer tedbirleri de alır. Bu düzenlemeye göre, belediye şirketlerine işçi alımı yukarıda yer alan

yönetmeliğe tabi olmayıp sadece işçi alım ilanı İŞKUR'a bildirilme zorunluluğu bulunmaktadır.

7. SONUÇ

Belediyeler belediye şirketleri üzerinden belirli süreli iş sözleşmesine istinaden geçici statüde işçi temin etmeleri mümkün olup, 4857 sayılı Kanunda yer alan düzenlemelere, madde gerekçesine ve yargı kararlarına uygun olarak hareket etmeleri gerekir.

KAYNAKÇA

4857 sayılı İş Kanunu

696 sayılı KHK

İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Olduğu Mahallî İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Görülmesine İlişkin Usul ve Esaslar

Kamu Kurum ve Kuruluşlarına İşçi Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliği

Yargıtay Kararları

Mehmet YALÇIN

E. Sosyal Güvenlik Denetmeni

MAHALLİ İDARELERDE ÇALIŞAN İŞÇİLERİN 4857 SAYILI KANUNDA DÜZENLENEN İZİNLERİ

1. GİRİŞ

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesi uyarınca, işverenlerce işçilere verilecek yıllık ücretli izinlerin usul ve esasları belirlenmiştir. Yıllık ücretli izin hakkı, işçilerin dinlenmelerini sağlama amacıyla olarak, Anayasa ile (Madde:50) kabul edilen ve düzenlenmesi kanuna bırakılan bir temel haktır.¹ Ücretli yıllık izin, işçiye güç kazanması ve böylelikle dinlenerek, işgücünü koruyabilmesi amacıyla verilir. Yıllık izin, her şeyden önce, bir dinlenme iznidir. İşçiyi dinlendirme amacının sağlanabilmesi için de, izin süresi boyunca işçinin, hiçbir ücret kaybına uğramamasının sağlanması zorunludur. Bu bakımdan, yıllık iznin özünde, işçinin ücretinin ödenmesine devam edilebilmesi düşüncesi, yani sosyal düşünce egemendir.² Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının "çalışma şartları ve dinlenme hakkı" başlığını düzenleyen 50'nci maddesinde; dinlenmenin çalışanların hakkı olduğu, ücretli hafta ve bay-

ram tatili ile ücretli yıllık izin hakları ve şartlarının kanunla düzenleneceği anayasal güvence altına alınmıştır.

4857 sayılı Kanunda yıllık ücretli izin dışında diğer izin türleri de düzenlenmiştir. Bu çalışmamızda, yıllık ücretli izin ve diğer izin türleri irdelenmeye çalışılacaktır.

2. YILLIK ÜCRETLİ İZİN

2.1. Yıllık Ücretli İzin Verilmesinde Çalışma Yılı

İşyerinde işe başladığı günden itibaren, deneme süresi de içinde olmak üzere, en az 1 yıl çalışmış olan işçilere yıllık ücretli izin verilir.

2.2. Yıllık Ücretli İzin Hakkından Vazgeçilip Vazgeçilmeyeceği

Yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemez.

2.3. Yıllık Ücretli İzin Süreleri

İşçilere verilecek yıllık ücretli izin süresi, hizmet süresi;1 yıldan 5 yıla kadar (5 yıl dahil) olanlara 14 günden; 5 yıldan fazla 15 yıldan az olanlara 20 günden; 15

1 SÜMER Haluk Nadi, İş Hukuku, Mimoza Yayınları, 7. Baskı, Konya 2000

2 DEMİRCİOĞLU Murat-CENTEL Tankut, İş Hukuku, Beta Yayınları, 7. Baskı, İstanbul 1999

yıl (dahil) ve daha fazla olanlara 26 günden az olamaz (mad. 53).

2.4. Yer Altı İşlerinde Çalışan İşçilerin Yıllık Ücretli İzin Süreleri

Yer altı işlerde çalışan işçilere verilecek yıllık ücretli izin süresi, hizmet süresi; 1 yıldan 5 yıla kadar (5 yıl dahil) olanlara 18 günden; 5 yıldan fazla 15 yıldan az olanlara 24 günden; 15 yıl (dahil) ve daha fazla olanlara 30 günden, az olamaz (mad. 53).

2.5. Yaş Bağlı Yıllık Ücretli İzin Süresi

18 ve daha küçük yaştaki işçiler ile 50 ve daha yukarı yaştaki işçilere verilecek yıllık ücretli izin süresi 20 günden az olamaz (mad.53).

2.6. Yıllık İzin Sürelerinin Artırılması

Yıllık izin süreleri iş sözleşmeleri ve toplu iş sözleşmeleri ile artırılabilir.

2.7. Yıllık Ücretli İzne Hak Kazanma ve İzni Kullanma Dönemi

Yıllık ücretli izine hak kazanmak için gerekli sürenin hesabında işçilerin, aynı işverenin bir veya çeşitli işyerlerinde çalıştıkları süreler birleştirilerek göz önüne alınır. Şu kadar ki, bir işverenin 4857 sayılı Kanun kapsamına giren işyerinde çalışmakta olan işçilerin aynı işverenin işyerlerinde 4857 sayılı Kanun kapsamına girmeksizin geçirmiş buldukları süreler de hesaba katılır.

1 yıllık süre içinde 4857 sayılı Kanunun 55'inci maddesinde sayılan haller (yıllık izin bakımından çalışılmış gibi sayılan haller) dışındaki sebeplerle işçinin devamının kesilmesi halinde bu boş-

lukları karşılayacak kadar hizmet süresi eklenir ve bu suretle işçinin izin hakkını elde etmesi için gereken 1 yıllık hizmet süresinin bitiş tarihi gelecek hizmet yılına aktarılır. İşçinin gelecek izin hakları için geçmesi gereken 1 yıllık hizmet süresi, bir önceki izin hakkının doğduğu günden başlayarak gelecek hizmet yılına doğru hesaplanır.

İşçi hesaplanacak her hizmet yılına karşılık, yıllık iznini gelecek hizmet yılı içinde kullanır.

2.8. Yıllık İzin Bakımından Çalışılmış Gibi Sayılan Haller

- İşçinin uğradığı kaza veya tutulduğu hastalıktan ötürü işine gidemediği günler (*Ancak, 4857 sayılı Kanununun 25'inci maddenin (I) numaralı bendinin (b) alt bendinde öngörülen süreden fazlası sayılmaz.*).
- Kadın işçilerin 4857 sayılı Kanunun 74'üncü maddesi gereğince doğumdan önce ve sonra çalıştırılmadıkları günler.
- İşçinin muvazzaf askerlik hizmeti dışında manevra veya herhangi bir kanundan dolayı ödevlendirilmesi sırasında işine gidemediği günler (*Bu sürenin yılda 90 günden fazlası sayılmaz.*).
- Çalışmakta olduğu işyerinde zorlayıcı sebepler yüzünden işin aralıksız 1 haftadan çok tatil edilmesi sonucu olarak işçinin çalışmadan geçirdiği zamanın 15 günü (*işçinin yeniden işe başlaması şartıyla*).

- 4857 sayılı Kanununun 66'ncı maddesinde sözü geçen zamanlar (*günlük çalışma süresinden sayılan haller*)
- Hafta tatili, ulusal bayram, genel tatil günleri.
- 19.04.1937 tarihli 3153 sayılı Radyoloji, Radyom ve Elektrikle Tedavi ve Diğer Fizyoterapi Müesseseleri Hakkında Kanun'a dayanılarak çıkarılan Radyoloji, Radyom ve Elektrikle Tedavi Müesseseleri Hakkında Nizamname'ye göre röntgen muayenehanelerinde çalışanlara pazardan başka verilmesi gereken yarım günlük izinler.
- İşçilerin arabuluculuk toplantılarına katılmaları, hakem kurullarında bulunmaları, bu kurullarda işçi temsilciliği görevlerini yapmaları, çalışma hayatı ile ilgili mevzuata göre kurulan meclis, kurul, komisyon ve toplantılara yahut işçilik konuları ile ilgili uluslararası kuruluşların konferans, kongre veya kurullarına işçi veya sendika temsilcisi olarak katılması sebebiyle işlerine devam edemedikleri günler.
- 4857 sayılı Kanununun Ek 2'nci maddesinde sayılan izin süreleri (*mazeret izinleri*),
- İşveren tarafından verilen diğer izinler.
- 4857 sayılı Kanununun uygulanması sonucu olarak işçiye verilmiş bulunan yıllık ücretli izin süresi.

2.9. Yıllık Ücretli İznin Uygulanması

Yıllık ücretli izin işveren tarafından bölünemez. Bu izin işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesi zorunludur. Ancak, izin süreleri, tarafların anlaşması ile bir bölümü 10 günden aşağı olmamak üzere bölümler halinde kullanılabilir.

2.10. İzin Kullanma Dönemleri

İşveren veya işveren vekilleri, işyerinde yürütülen işlerin nitelik ve özelliklerine göre, yıllık ücretli izinlerin, her yılın belli bir döneminde veya dönemlerinde verileceğini tayin edebilir. Bunu işyerinde ilan eder.

2.11. İzin İsteğinin Zamanı

İşçi hak ettiği yıllık ücretli iznini, kullanmak istediği zamandan en az 1 ay önce işverene yazılı olarak bildirir.

2.12. İzin İsteği ve Verilmesi

İşçi yıllık izin isteminde, adını soyadını, varsa sicil numarasını, iznini hangi tarihler arasında kullanmak istediğini ve ücretsiz yol izni isteyip istemediğini yazar. İşveren, işçinin istediği izin kullanma tarihi ile bağlı değildir. Aynı tarihe rastlayan izin isteklerinde; işyerindeki kıdem ve bir önceki yıl iznini kullandığı tarih dikkate alınarak öncelikler belirlenir. Yol izni alanlar bu süreyi kullanmadan işe dönerlerse, işveren bunları anılan sürenin bitiminden önce işe başlatmayabilir.

2.13. Toplu İzin

İşveren veya işveren vekili Nisan ayı başı ile Ekim ayı sonu arasındaki süre içinde, işçilerin tümünü veya bir kısmını kapsayan toplu izin uygulayabilir.

Toplu izin uygulanması halinde işveren veya işveren vekili, işyerinin korunması, işyerindeki araç, gereç, donatım veya makinelerin bakımı, hazırlanması, temizlenmesi veya güvenliğinin sağlanması gibi zorunlu durumlar için yeter sayıda işçiyi toplu izin dışında tutabilir. Bu durumda olanların yıllık izinleri toplu izin döneminden önce veya sonra diledikleri tarihte verilir.

2.14. Mevsimlik veya Kampanya İşlerinde Yıllık Ücretli İzin

Nitelikleri yönünden 1 yıldan az süren mevsim veya kampanya işlerinin yürütüldüğü işyerlerinde **devamlı olarak çalışan işçilerin** yıllık ücretli izinleri hakkında hizmet süresine göre hesaplanır ve kullanılır.

2.15. Kısmi Süreli ve Çağrı Üzerine Çalışmalarda Yıllık Ücretli İzin

Kısmi süreli ya da çağrı üzerine iş sözleşmesi ile çalışanlar yıllık ücretli izin hakkından tam süreli çalışanlar gibi yararlanır ve farklı işleme tabi tutulamaz. Kısmi süreli ya da çağrı üzerine iş sözleşmesi ile çalışanlar iş sözleşmeleri devam ettiği sürece her yıl için hak ettikleri izinleri, bir sonraki yıl izin süresi içine isabet eden kısmi süreli iş günlerinde çalışarak kullanır.

2.16. Geçici İş İlişkisiyle Çalışan İşçilerin Yıllık Ücretli İzinleri

Geçici iş ilişkisi ile çalışan işçilerin yıllık ücretli izinleri hakkında, geçici iş sözleşmesinde aksi belirtilmediği takdirde, yıllık ücretli izin hükümleri uygulanır.

2.17. İzin Kurulunun Oluşumu

İşçi sayısı 100'den fazla olan işyerle-

rinde işveren veya işveren vekilini temsilen 1, işçileri temsilen 2 kişi olmak üzere toplam 3 kişiden oluşan izin kurulu kurulur. Kurula işveren temsilcisi başkanlık eder. Kurulun başkanı dışında kalan işçi üyeleri ve yedekleri işyerinde varsa, işyeri sendika temsilcileri tarafından seçilir. Sendika temsilcileri seçilmemiş işyerinde izin kurulunun işçi üyeleri ve yedekleri, o işyerindeki işçilerin yarısından bir fazlasının katılacağı bir toplantıda açık oyla seçilir. İzin kurulu başkanı ile üye ve yedekleri işyerinde işveren tarafından ilan edilir.

2.17.1. İzin Kurulunun Görev ve Yetkileri

- İşçiler tarafından verilip işveren veya işveren vekili tarafından izin kuruluna iletilen izin isteklerine göre hazırlayacağı izin çizelgelerini işverenin onayına sunmak,
- İzin çizelgelerini; işçilerin kıdemlerini, izni belirli bir dönemde kullanmak bakımından içinde buldukları zorunluluk veya engellerini, işin aksamadan yürütülmesini ve işçi sayısını göz önünde bulundurarak hazırlamak,
- İşçilerin yıllık izin hakları ile ilgili dilek ve şikayetlerini inceleyerek sonucunu işverene ve ilgili işçiye bildirmek,
- Her yıl ücretli izinlerin daha yararlı geçirilebilmesi için kamplar ve geziler düzenlemek, bu konuda alınması mümkün olan tedbirleri araştırmak ve işverene tekliflerde bulunmak.

İzin kurulunun çalışmaları için gerekli yer, eleman, araç ve gereçler işveren tarafından sağlanır.

2.17.2. İzin Kurulunun Toplantıları

İzin kurulu kendisine yüklenen görevleri yerine getirmek üzere yıllık izin çizelgelerinin hazırlanması sırasında ve gerektiğinde başkanın çağrısı ile iş saatleri içerisinde toplanır. Toplantılarda alınan kararlar ve yapılan işler izin kurulu karar defterine yazılarak imzalanır.

2.17.3. İzin Kurulu Bulunması Zorunlu Olmayan İşyerleri

İşçi sayısı 100'den az olan işyerlerinde; izin kurulunun görevleri, işveren veya işveren vekili veya bunların görevlendireceği bir kişi ile işçilerin kendi aralarında seçecekleri bir temsilci tarafından yerine getirilir.

2.17.4. Yıllık İzin Çizelgelerinin Hazırlanması ve İlanı

İzin kurulunca hazırlanıp ilan edilecek çizelgede işçinin;

- Adı soyadı,
- Sicil numarası,
- İşe giriş tarihi,
- Yıllık izne hak kazandığı tarih,
- İşyerindeki çalışma süresi,
- İzin günleri sayısı,
- Yol izni günleri sayısı,
- İznin başlama tarihi,
- İznin sona ereceği tarih,

belirtilir.

2.18. Yıllık İzne Mahsup Edilemeyecek İzinler

İşveren tarafından yıl içinde verilmiş bulunan diğer ücretli ve ücretsiz izinler

veya dinlenme ve hastalık izinleri yıllık izne mahsup edilemez.

2.19. Yıllık Ücretli İzin Günlerine Tatil Günlerinin Dâhil Edilmemesi

Yıllık ücretli izin günlerinin hesabında izin süresine rastlayan ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri izin süresinden sayılmaz.

2.20. Yol İznine Bağlı Ücretsiz İzin

Yıllık ücretli izinleri işyerinin kurulu bulunduğu yerden başka bir yerde geçirecek olanlara istemde bulunmaları ve bu hususu belgelemeleri koşulu ile gidiş ve dönüşlerinde yolda geçecek süreleri karşılamak üzere işveren toplam 4 güne kadar **ücretsiz izin vermek zorundadır** (mad.56).

2.21. İzin Kayıt Belgesi

İşveren, işyerinde çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerini gösterir izin kayıt belgesi tutmak zorundadır. İşveren, her işçinin yıllık izin durumunu aynı esaslara göre düzenleyeceği izin defteri veya kartoteks sistemiyle de takip edebilir.

2.22. Alt İşveren İşçilerinin Yıllık Ücretli İzin Süresi

Alt işveren işçilerinden, alt işvereni değiştirdiği hâlde aynı işyerinde çalışmaya devam edenlerin yıllık ücretli izin süresi, aynı işyerinde çalıştıkları süreler dikkate alınarak hesaplanır. Asıl işveren, alt işveren tarafından çalıştırılan işçilerin hak kazandıkları yıllık ücretli izin sürelerinin kullanılıp kullanılmadığını kontrol etmek ve ilgili yıl içinde kullanılmasını sağlamakla, alt işveren ise tutmak zorunda olduğu izin kayıt belgesinin bir örneğini asıl işverene vermekle yükümlüdür.

2.23. Yıllık İzin Ücreti

İşveren veya işveren vekili, yıllık ücretli iznini kullanan her işçiye izin dönemine ilişkin ücreti ile ödenmesi bu döneme rastlayan diğer ücret ve ücret niteliğindeki haklarını izine başlamadan önce peşin olarak vermek veya avans olarak ödemek zorundadır. Bu ücretin hesabında 4857 sayılı Kanunun 50'nci maddesi hükmü uygulanır. İzin ücretinin belirlenmesinde; fazla çalışma karşılığı alınacak ücretler, primler, sosyal yardımlar ve işyerinin devamlı işçisi olup, normal saatler dışında hazırlama, tamamlama, temizleme işlerinde çalışan işçilerin bu işler için aldıkları ücretler hesaba katılmaz.

Yüzde usulünün uygulandığı yerlerde izin ücreti yüzdelerden toplanan para dışında işveren tarafından ödenir.

Yıllık ücretli izin süresine rastlayan hafta tatili, ulusal bayram ve genel tatil ücretleri ayrıca ödenir.

Kısmi süreli ve çağrı üzerine çalışanlara; izin dönemine rastlayan çalışması gereken sürelerle ilişkin ücretleri, yıllık izin ücreti olarak ödenir.

Günlük, haftalık veya aylık olarak belirli bir ücrete dayanmayıp da akort, komisyon ücreti, kâra katılma ve yüzde usulü ücret gibi belirli olmayan süre ve tutar üzerinden ücret alan işçinin izin süresi için verilecek ücret, son 1 yıllık süre içinde kazandığı ücretin fiili olarak çalıştığı günlere bölünmesi suretiyle bulunacak ortalama üzerinden hesaplanır.

Ancak, son 1 yıl içinde işçi ücretine zam yapıldığı takdirde, izin ücreti işçinin izine çıktığı ayın başı ile zammın yapıldığı

ğrı tarih arasında alınan ücretin aynı süre içinde çalışılan günlere bölünmesi suretiyle hesaplanır.

Yüzde usulünün uygulandığı yerlerde bu ücret, yüzdelerden toplanan para dışında işveren tarafından ödenir.

Yıllık ücretli izin süresine rastlayan hafta tatili, ulusal bayram ve genel tatil ücretleri ayrıca ödenir.

2.24. İzinde Çalışma Yasağı

Yıllık ücretli iznini kullanmakta olan işçinin izin süresi içinde ücret karşılığı bir işte çalıştığı anlaşılırsa, bu izin süresi içinde kendisine ödenen ücret işveren tarafından geri alınabilir.

2.25. Hak Edip Kullanılmayan Yıllık İzin Ücretinin Sözleşmenin Sona Ermesinde Ödenmesi

İş sözleşmesinin, herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücreti, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödenir. Bu ücrete ilişkin zamanaşımı iş sözleşmesinin sona erdiği tarihten itibaren başlar.

2.26. Ücretten İndirim Yapılamayacak Haller

Her türlü işte uygulanmakta olan çalışma sürelerinin yasal olarak daha aşağı sınırlara indirilmesi veya işverene düşen yasal bir yükümlülüğün yerine getirilmesi nedeniyle ya da 4857 sayılı Kanun hükümlerinden herhangi birinin uygulanması sonucuna dayanılarak işçi ücretlerinden her ne şekilde olursa olsun eksiltme yapılamaz.

3. DİĞER İZİNLER

3.1. Analık İzni

Kadın işçilerin doğumdan önce 8 ve doğumdan sonra 8 hafta olmak üzere toplam 16 haftalık süre için çalıştırılmaları esastır. Çoğul gebelik halinde doğumdan önce çalıştırılmayacak 8 haftalık süreye 2 hafta süre eklenir. Ancak, sağlık durumu uygun olduğu takdirde, doktorun onayı ile kadın işçi isterse doğumdan önceki 3 haftaya kadar işyerinde çalışabilir. Bu durumda, kadın işçinin çalıştığı süreler doğum sonrası sürelerle eklenir. Kadın işçinin erken doğum yapması halinde ise doğumdan önce kullanamadığı çalıştırılmayacak süreler, doğum sonrası sürelerle eklenmek suretiyle kullanılır. Bu öngörülen süreler işçinin sağlık durumuna ve işin özelliğine göre doğumdan önce ve sonra gerekirse artırılabilir. Bu süreler hekim raporu ile belirtilir.

Doğumda veya doğum sonrasında annenin ölümü hâlinde, doğum sonrası kullanılmayan süreler babaya kullanılır. Üçyaşını doldurmamış çocuğu evlat edinen eşlerden birine veya evlat edinilen çocuğun aileye fiilen teslim edildiği tarihten itibaren 8 hafta analık hâli izni kullanılır.

Hamilelik süresince kadın işçiye peyriyodik kontroller için ücretli izin verilir (mad. 74).

3.2. Analığa Bağlı Ücretsiz İzin

Kullanılan doğum sonrası analık hâli izninin bitiminden itibaren çocuğunun bakımı ve yetiştirilmesi amacıyla ve çocuğun hayatta olması kaydıyla kadın işçi ile 3 yaşını doldurmamış çocuğu evlat edinen kadın veya erkek işçilere istekleri

hâlinde birinci doğumda 60 gün, ikinci doğumda 120 gün, sonraki doğumlarda ise 180 gün süreyle haftalık çalışma süresinin yarısı kadar ücretsiz izinverilir. Çoğul doğum hâlinde bu süreler otuzar gün eklenir. Çocuğun engelli doğması hâlinde busüre 360 gün olarakuygulanır.

İsteği halinde kadın işçiye, 16 haftalık sürenin tamamlanmasından veya çoğul gebelik halinde 18 haftalık süreden sonra 6 aya kadar ücretsiz izin verilir. Bu süre, yıllık ücretli izin hakkının hesabında dikkate alınmaz. Bu izin, 3 yaşını doldurmamış çocuğu evlat edinme hâlinde eşlerden birine veya evlat edinene verilir (mad. 74).

3.3. Analığa Bağlı Süt izni

Kadın işçilere 1 yaşından küçük çocuklarını emzirmeleri için günde toplam 1,5 saat süt izni verilir. Bu sürenin hangi saatler arasında ve kaç bölünerek kullanılacağını işçi kendisi belirler. Bu süre günlük çalışma süresinden sayılır (mad. 74).

3.4. Yeni İş Arama İzni

Bildirim süreleri içinde işveren, işçiye yeni bir iş bulması için gerekli olan iş arama iznini iş saatleri içinde ve ücret kesintisi yapmadan vermeye mecburdur. İş arama izninin süresi **günde 2 saatten az olamaz** ve işçi isterse iş arama izin saatlerini birleştirerek toplu kullanabilir. Ancak iş arama iznini toplu kullanmak isteyen işçi, bunu işten ayrılacağı günden evvelki günlere rastlatmak ve bu durumu işverene bildirmek zorundadır. İşveren yeni iş arama iznini vermez veya eksik kullanırsa o süreye ilişkin ücret işçiye ödenir. İşveren, iş arama izni esnasında

işçiyi çalıştırır ise işçinin izin kullanarak bir çalışma karşılığı olmaksızın alacağı ücrette ilaveten, çalıştırdığı sürenin ücretini %100 zamlı öder (mad. 27).

4. MAZERET İZNI

4.1. Evlenme İzni

İşçiye evlenmesi hâlinde 3 gün ücretli izin verilir (ek madde 2).

4.2. Evlat Edinme İzni

İşçiye evlat edinmesi hâlinde ise 3 gün ücretli izin verilir (ek madde 2).

4.3. Ölüm İzni

İşçiye ana veya babasının, eşinin, kardeşinin, çocuğunun ölümü hâlinde 3 gün ücretli izin verilir (ek madde 2).

4.4. Doğum İzni

İşçiye eşinin doğum yapması hâlinde ise 5 gün ücretli izin verilir (ek madde 2).

4.5. Hastalık İzni

İşçilerin en az %70 oranında engelli veya süreğen hastalığı olan çocuğunun tedavisinde, hastalık raporuna dayalı olarak ve çalışan ebeveynden sadece biri tarafından kullanılması kaydıyla, 1 yıl içinde toptan veya bölümler hâlinde 10 güne kadar ücretli izin verilir (ek madde 2).

5. SONUÇ

Görüleceği üzere, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 53 üncü maddesi ve bu madde çerçevesinde hazırlanarak yürürlüğe konan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde işçilere verilecek izin süreleri düzenlenmiştir.

İşveren tarafından yıl içinde zorunluluk hali olmadan verilmiş bulunan diğer ücretli ve ücretsiz izinler yıllık izne mahsup edilemediği gibi yıllık ücretli iznin hesabında çalışılmış gibi sayılarak dikkate alınması gerekir.

Mazeret izinlerinin ücretli olarak kullanılacağı hükme bağlanmıştır.

4857 sayılı Kanunda düzenlenen yıllık izinler iş günü olarak kullanılacak, bu izinler iş veya toplu iş sözleşmeleriyle artırılabilir, mazeret izinleri gün olarak olayın vuku bulduğu tarih dikkate alınarak kullanılacak, yukarıda sayılan mazeret izinleri dışında yine iş veya toplu iş sözleşmeleriyle içerik olarak yeni mazeret izinleri düzenlenebilecek, ücretsiz izinler iş veya toplu iş sözleşmeleri ile belirlenebilecektir.

Birikmiş izinlerin iş sözleşmesinin sona erdiği tarihte ödenmesi mahalli idarelerin bütçe dengesini olumsuz etkileyeceği, nakit akışını bozacağı dikkate alındığında yıllık izinlerin yıl içerisinde kullanılması gerektiği Sayıştay bulgularında özellikle vurgulanmıştır.

KAYNAKÇA

4857 sayılı İş Kanunu

Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği

Haluk Nadi Sümer, İş Hukuku, Konuya, Mimoza Yayınları, 2000

Murat Demircioğlu ve Murat Tankut Centel, İş Hukuku, İstanbul, Beta Yayınları, 1999

M.Lamih ÇELİK

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi
Teftiş Kurulu Başkanı

BELEDİYELERİN İLAN VE REKLAM VERGİSİ UYGULAMALARI

1. GİRİŞ

İlan ve Reklam Vergisi tabiri ise ilk olarak 1981 yılında çıkarılan 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nda kullanılmıştır.¹İlan ve Reklam Vergisi'nin amacı, kişilerin ilan ve reklam maliyetini artırarak kentin tabela yoğunluğunu azaltmak ve diğeri de belediyeye gelir sağlamaktır. Bu makalede, İlan ve Reklam Vergisi'nin konusu, kapsamı, tarifesi, belediye gelirleri içindeki yeri ile büyükşehir belediyeleri ve büyükşehir ilçe belediyeleri arasındaki yetki paylaşımı belediyelerin uygulamaları ve mahkeme kararları çerçevesinde incelenecek ve değerlendirilecektir.

2. İLAN VE REKLAM VERGİSİ'NİN KONUSU VE KAPSAMI

1 1981 tarihli 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu ile 423 sayılı Belediye Vergi ve Resimleri Kanunu'nun 14. maddesinde yer alan tabelaların Türkçe olma zorunluluğu kaldırılmış, yabancı dildeki tabelaları caydıracak şekilde iki misli tarife uygulamasından vazgeçilmiştir. 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun "İşyerine asılan ve Türkçe olmayan afiş, tabela ve benzer ilanlardan alınacak ilan ve reklam vergisi on katı olarak alınır. Tabelaların Türkçe olup olmadığı konusunda ihtilaf olması halinde Türk Dil Kurumunun görüşü esas alınır" ibaresi bir fıkra olarak eklenmesi yönünde öneriler bulunmaktadır.(<https://www.tded.org.tr/icerikdokuman/115-F-87.pdf>)

"En geniş anlamıyla reklam, insanları zor kullanmadan belirli düşünüş ve davranışlara sevk etmek üzere onları çeşitli yollardan etkilemektir. Başka anlamıyla mal ve hizmetleri tanıtarak talep yaratma amacını taşıyan paralı bir haber şeklidir"². Bu tanıma göre reklam; televizyon, gazete, radyo, dergi, vs. araçlar aracılığıyla çeşitli mal ve hizmetlerin, belli bir meblağ karşılığında tanıtılmasıdır.

İlan kavramından; herhangi bir şeyi, herkese duyurmak için gazetelerde çıkan yazılar, duvarlara, panolara veya" radyo, televizyon, internet vasıtasıyla yapılan duyurular anlaşılır³. TDK, ilanı "herhangi bir olguyu, bir işi, bir durumu duyurmak için yayımlanan yazılı veya sözlü haber, duyuru, anons" şeklinde tanımlamıştır⁴. İlanın nasıl ve nerelerde yapıldığının vergi alınmasına bir etkisi olmaz. Örneğin ilan veya duyuru, belli yerlere,

2 SAYGILIOĞLU, Nevzat, "Reklam Harcamaları ve Vergileme Biçimi", Vergi Dünyası, S. 12, 19 82, <http://www.vergidunyasi.com.tr/Makaleler/216>,

3 DOĞRUSÖZ, Bumin, "İlan ve Reklam Vergisi", Vergi Dünyası, S. 14, 1982, <http://www.vergidunyasi.com.tr/Makaleler/231>

4 http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&sarama=kelime&guid=TDK.GTS.561ab0975e1ce4.82308913,

duvarlara, direklere yapıştırılabilir ya da yayın organları aracılığıyla görsel biçimde yapılabilir. Sesli veya görüntülü olarak internet, televizyon vs. araçlarla da yapılabilir. Reklamda ilandan farklı olarak ticari veya sınıai bir malın tüketiciye tanıtılması gerekir

İlan ve Reklam Vergisi, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 12 ilâ 16. maddelerinde düzenlenmiştir. İlan ve reklam vergisinin⁵ konusu, belediye sınırları ile mücavir alanlar içinde⁶ yapılan her türlü ilan ve reklamdır.

İlan ve Reklam Vergisi, belediye sınırları ile mücavir alanları⁷ içinde yapılan her türlü ilan ve reklam üzerinden alınacağı belirtildiğinden yetkili olanın sınırları içinde il belediyeleri, ilçe belediyeleri, belde belediyeleri, büyükşehir belediyeleri veya büyükşehir ilçe belediyeleri tahsil edebilir. "Büyükşehir belediyesi sınırları içinde bulunan meydan, bulvar, cadde" ve ana "yollar ve bu alanlara cephesi bulunan üzerindeki her türlü ilan ve reklamların" vergileri büyükşehir belediyelerince alınır (5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, m. 23)."

5 "İlan ve reklam vergisi belediyelerin gelir kaynaklarındandır. Verginin amacı olan gelir sağlamanın yanında, ilan ve reklamların gözetimine ortam hazırlamak gibi faydası da vardır.", KAYAR, Gökhan, "Belediyelerin Vergi Kapasitesi ve Vergi Gayretinin Arttırılması İçin Yapılması Gerekenler", Vergi Dünyası, S. 324, 2008, <http://www.vergidunyasi.com.tr/Makaleler/4756>,

6 "İlan ve reklam vergisi tarhiyatında belediyelerin yetkileri kendi sınırları ve mücavir alanlar içinde yapılan ilan ve reklamlarla sınırlıdır; bu bakımdan kendi yetki sınırları içinde basılmakla birlikte bu yerde dağıtılmayan spor- toto kuponları üzerindeki reklam için tarhiyat yapılması isabetsizdir.", (Danıştay 9. D. 11.3.1992 Tarih ve E. 1991/2374, K. 1992/796)

7 6360 sayılı Kanun'un 6. maddesiyle 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 5. maddesi değiştirilmiş, büyükşehir belediyelerinin sınırları il mülki sınırları ve büyükşehir ilçe belediyelerinin sınırları bu ilçelerin mülki sınırları olmuştur. Dolayısıyla büyükşehir olan illerde mücavir alan kalmamış, bütün mülki sınırlar büyükşehir belediyesi ile büyükşehir ilçe belediyelerinin yetki alanına dâhil edilmiştir

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 13. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca "İlan ve reklam işlerini mutad meslek olarak ifa edenler, başkaları adına yaptıkları ilan ve reklamlara ait vergileri mükellefler adına ilgili belediyeye yatırmaktan sorumludurlar." Böylelikle belediyelerin İlan ve Reklam Vergisi gelirlerini vergi sorumlusu vasıtasıyla daha az masraf yapılarak ve daha kolay biçimde tahsili amaçlanmıştır. 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 16. maddesine göre "Vergiye tabi ilan ve reklamlarda, ilan ve reklam işinin mükellefçe yapılması halinde ilan veya reklam işinin yapılmasından önce mükellef tarafından, ilan ve reklam işinin bu işi mutad meslek olarak ifa edenler tarafından yapılması halinde ilan ve reklam işini yapanlarca ilan veya reklamın yapıldığı ayı takip eden ayın 20 nci günü akşamına kadar verilecek beyanname üzerine, tarh ve tahakkuk ettirilir." madde metninde görüldüğü üzere mükelleflerin beyanname dışında bir belge sunması gerekli değildir.

Maliye Bakanlığının yayımladığı Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 41)⁸ ile belediyelerce mükelleflerin beyanlarının esas alınması ve bunun dışında bir belge (kimlik fotokopisi, kira kontratı, vergi dairelerince düzenlenen yoklama fişi, vergi levhası, ticaret sicil gazetesi vb.) talep edilmemesi gerektiği vurgulanmıştır. Tebliğ'e göre belediyeler ihtiyaç duymaları halinde beyannamenin kontrolü amacıyla yerinde yoklama ve tespit yapacaktır.

8 28.2.2012 tarihli ve 28218 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15. maddesinin birinci fıkrasının (n) bendinde "Reklam panoları ve tanıtıcı tabelalar konusunda standartlar getirmek" belediyelerin yetkileri arasında sayılmıştır. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7. maddesinin birinci fıkrasının (g) bendine göre de "ilân ve reklam asılacak yerleri ve bunların şekil ve ebadını belirlemek" büyükşehir belediyelerinin yetkisi dâhilindedir. Büyükşehir sınırlarında varsa öncelikle büyükşehir belediyesinin il genelini kapsayan düzenlemeleri esas alınacak, bunlara aykırı olmamak üzere ilçe belediyeleri de tabelalar konusunda düzenleme yapabilecektir. Türk Standartları Enstitüsü'nün tabela zemin ve yazı renkleri, dili, ebatları ve asılması gibi konular düzenleyen TS 13813 sayılı Kurum ve Kuruluşlarda Kullanılan Tabelalar İçin Kurallar standardı mevcut olup belediyeler tarafından çıkarılacak yönetmeliklerde esas alınması yararlı olacaktır.⁹

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 23. maddesinin birinci maddesinin (e) bendinde "7 nci maddenin birinci fıkrasının (g) bendinde belirtilen alanlar [mahalleleri ilçe merkezine bağlayan yollar, meydan, bulvar, cadde ve ana yollar] ile bu alanlara cephesi bulunan binalar üzerindeki her türlü ilân ve reklamların vergileri ile asma, tahsis ve bakım ücretleri" büyükşehir belediyesinin gelirleri arasında sayılmıştır. 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 97. maddesinde ise belediyelerin harç veya katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin is-

teğine bağlı olarak ifa edecekleri hizmetler karşılığında ücret almaları düzenlenmiştir. Maliye Bakanlığı'nın yayımladığı Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 31)¹⁰ ile belediyelerin İlan ve Reklam Vergisi dışında verecekleri asma, tahsis ve bakım hizmeti karşılığında ücret alabileceği ifade edilmektedir. Tebliğ'e göre tabela asma, tahsis ve bakım hizmeti ücretlerinin alınabilmesi için belediyelerin meclislerinde bu işler için tarife belirlemesi, kişilerin ilan ve reklamlarını asabilmek için belediyelerden asma, tahsis ve bakım hizmeti talebinde bulunması, belediyelerin de bu hizmeti yerine getirmesi gereklidir. Asma, tahsis ve bakım hizmeti talep edilmeyen ilan ve reklamları için, İlan ve Reklam Vergisi dışında belediyelerce herhangi bir ücret alınmaz.

Belediyeler tarafından konulan veya izin verilen açık hava reklam materyalleri (bilbord, raket, megalayt, pano, led ekran vb.) belediyeler açısından bir gelir kaynağı olarak görülmekte, belediyelerce işletilmekte veya 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na göre ihale edilmek suretiyle işletilmektedir. Açık hava reklam materyalleri hangi belediyenin yetki alanında ise o belediye tarafından İlan ve Reklam Vergisi alınmak durumundadır. Fakat büyükşehir belediyesi tarafından hizmet verilen kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen (minibüs, otobüs, tramvay, metro vb. durakları) toplu taşıma hizmetlerine ilişkin yerlerdeki açık hava reklam materyallerinden hangi belediyenin İlan ve Reklam Vergisi alacağı

9 Bkz. Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi Karar No:1168 11.09.2020

10 16.5.2005 tarihli ve 25817 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

mevzuatta açık değildir. Zira bu yerler 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi uyarınca büyükşehir belediyelerinin yetki alanındadır. Diğer taraftan buralardan alınacak İlan ve Reklam Vergisi büyükşehir belediyesi gelirleri arasında sayılmamıştır. Pratikte ise toplu taşıma duraklarındaki reklam işleri sebebiyle büyükşehir belediyelerinin İlan ve Reklam Vergisi tahsil ettiği görülmektedir.

3. İLAN VE REKLAM VERGİSİN-DEN İSTİSNA VE MUAF OLAN DURUMLAR

Belediye Gelirleri Kanununun 14. maddesinde bentler halinde sıralanan vergiden istisna ve muaf olan ilan ve reklamlar şunlardır:

1-“Türk Radyo ve Televizyon Kurumu tarafından yayınlanan ve yapılan ilan ve reklamlar,”

“Özel televizyon kanallarında yayınlanan reklamların, İlan ve Reklam Vergisine tabi değildir.” (Danıştay 9. D. T.16.12.1993 E. 1993/1517, K. 1993/5139)

2-“Her türlü gazete, dergi ve kitaplarda yapılan ilan ve reklamlar,” Kanaatimizce kanun lafzında geçen “her türlü” ibaresinden sadece basılı gazete ve dergiler değil, internet ortamındaki gazetede ve dergiler de anlaşılmalıdır. Dolayısıyla herhangi bir mükellef tarafından internet ortamındaki bir gazete veya dergiye verilen ilan ve reklam, verginin konu yönünden şartlarını sağlasa da kanundaki bu hüküm nedeniyle vergiden istisnadır.

“Belediye sınırları ile mücavir alanları içinde yapılan her türlü ilan ve reklam, ilan ve reklam vergisine tabidir. Her türlü gazete, dergi ve kitaplarda yapılan ilan ve reklamlardan vergi alınamaz; ilan ve reklam amacıyla dağıtılan broşür, katalog, duvar ve cep takvimleri, biblolar ve benzerlerinin her biri için tarifesine göre ilan ve reklam vergisi alınır”. (Danıştay VDD-GK. 06.05.2015 Tarih ve E. 2015/153, K. 2015/225).

3-“Gerçek kişilerin ikametgahlarının iç veya dış kapılarına konan ve kimliklerini gösteren levhalar,” Kişinin adı ve soyadının yanında ticari şirketinin veya işletmenin de adı yazılıysa, kişi, ilan ve reklam vergisi ödemek zorunda kalmacaktır. Ancak levhada kişinin ismi yanında ünvanı da varsa, yine vergiye tabi değildir .

4-“İşletmelerin işteğal veya imal konusu maddelerinin ambalajları üzerinde bulunan ve kendi işlerine ait ilan ve reklamları ile ambalaj muhtevasından olan prospektüs ve tarifnameler,” Bu istisnanın uygulanması için iki şart gereklidir. Birincisi ilan ve reklamın ilgililerin kendi faaliyet alanları ile ilgili olmasıdır. Diğer şart ise, ilan ve reklamın, ilgilileri imal ettikleri veya satışını yaptıkları malların ambalajları üzerinde bulunmasıdır.

“Akaryakıt istasyonlarının önündeki direklere asılı olan ve firmanın amblemini taşımayan yazısız renkli flamalar nedeniyle ilan ve reklam vergisi alınamaz”. (Danıştay 9. D. T.4.4.1989 E. 1988/419, K. 1989/1040).

“Mağazada paketleme için kullanılan naylon poşet çantalar üzerinde yazılı ve

işletmeyi tanıtıcı işaretlerin reklam vergisi kapsamına girmez”. (Danıştay 9. D. T. 23.2.1988 E. 1987/669, K. 1988/649).

“İşyerlerinde satılan ürünlerin taşınması amacıyla kullanılan, üzerinde işyerine ait logo veya market ismi yazan poşetlerin, 2464 sayılı Kanunun yukarıda belirtilen hükümleri kapsamındaki eşyalardan olmadığından, ilan ve reklam vergisine tabi tutulmaması gerekmektedir.” (Gelir İdaresi Başkanlığı/İzmir Vergi Dairesi Başkanlığı özelgesi Sayı: 66813766-175.02[15-2019/3]-227045 Tarih: 12/08/2020)

Üzerinde yükümlü firmanın isim ve amblemi bulunan ve ücret karşılığı satılan kibritler ilan ve reklam vergisine tabi değildir”.¹¹ (Danıştay 9. D. T.26.4.1994 E. 1993/3062, K. 1994/2011)

5-“Gerçek veya tüzel kişilere ait işyerlerinin içine veya dışına asılan iş sahibinin kimliği ile işin mahiyetini gösteren ve alanı ½ metrekaresi aşmayan ışsız levhalar”“(Alanı ½ metrekaresi aşan levhalar, aşan kısım üzerinden vergiye tabidir),”

Örneğin ticaret ünvanı, gerçek veya tüzel kişi olan iş sahibinin adını veya işletmenin iştiğal konusunu gösterebilir, ayrıca levhalar ışıklıysa yarım metreka-

11 İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün 21.09.1982 gün ve 552.407.360 (82)/13293 sayılı Genelgesine göre: “ ...bir kibrit fabrikasının imal ederek piyasaya sattığı kibrit kutuları üzerinde yer alan ve fabrikanın iştiğal ve imal konusu ile bir ilgisi bulunmayan başka firmalara ait ilen ve reklamları 2464 sayılı BGK'nun 14'üncü maddesinin 4'üncü fıkrası içerisinde mütalaa ederek vergi dışı bırakmak mümkün bulunmamaktadır.”denilmektedir. , BARUT, Alim, 2464 Sayılı Belediye Gelirleri Kanunu ve İlgili Bakanlar Kurulu Kararları Yönetmelikler Tebliğler Genelgeler Mahkeme Kararları, Ankara 1998, s. 8.

yi aşmasa bile vergiden istisna tutulmayacaklardır.

“özelge talep formunuzda, avukatlar, avukatlık ortaklıkları ve avukatlık bürolarına ait tabelalar için Büyükşehir Belediyeniz tarafından ilan ve reklam vergisi alınıp alınmayacağı hususunda Başkanlığımız görüşü sorulmaktadır. büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki meydan, bulvar, cadde ve ana yollar ile bu alanlara cephesi bulunan binalar üzerindeki her türlü ilan ve reklamlardan alınacak ilan ve reklam vergisinin büyükşehir belediye başkanlığınca tahsil edilmesi gerekmektedir.Bu itibarla, sadece işyerlerinin içine veya dışına asılan iş sahibinin kimliği ile mahiyetini gösteren ve alanı 1/2 metrekaresi aşmayan ışsız levhalardan ilan ve reklam vergisi alınmayacaktır. Diğer taraftan, alanı 1/2 metrekaresi aşan levhaların ise aşan kısım üzerinden vergiye tabi tutulması gerekmektedir.”(Gelir İdaresi Başkanlığı Özelgesi ;Sayı: B.07.1.Gİ-B.4.07.16.02-75.02[BEL.GEL.2015.9]-118928 Tarih: 26/08/2016)¹²

“Eczane vitrinlerine asılan ürün tanıtımını içermeyen, kamuoyunu bilgilendirme amacı taşıyan ilanlardan ve Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Yönetmelik gereğince eczanelerin dış cephesine zorunlu olarak asılan “E” logolu ışıklı levhalardan ilan vergisi alınmaması gerekmektedir.”(- Gelir İdaresi Başkanlığı İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı Özelgesi Sayı: 97895701-175.02[14-2015/7.1.1-172736]-80960 Tarih: 14/09/2015)

12 <https://www.gib.gov.tr/ozelge-ilan-ve-reklam-vergisi-hk>

6-“Genel ve katma bütçeli idareler ile il özel idarelerinin, belediyelerin, köylerin ve bunların kuracakları birliklerin ve Posta—Telgraf--Telefon ve T. C.D.D. İşletmelerinin yapacakları her türlü ilan ve reklamlar ,”

“PTT`nin kendi adına ya da başkaları için yapacağı ilan ve reklamlar ilan ve reklam vergisine tabi değildir”. (Danıştay 9. D. T.15.1.1993 E. 1992/140, K. 1993/5).

“Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları tarafından ülke ürünlerinin, reklamını yapmak ve herhangi bir ticari ve sınai kuruluşa ait olmamak üzere hazırlanan her tür levha, afiş, kitap vb. ilan ve reklam vergisinden muaftır.” (Danıştay 9. D. T.18.9.1992 E. 1991/2674, K. 1992/1873).

“Belediye sınırları ile mücavir alanları içinde yapılan her türlü ilan ve reklam, ilan ve reklam vergisine tabi olacak; ilan ve reklam vergisinin mükellefi, yurt dışından gönderilen ilan ve reklamlar dahil olmak üzere, ilan ve reklamı kendi adına yapan veya yaptıran gerçek veya tüzelkişiler olacak; işyerlerinin içine ve dışına asılan iş sahibinin kimliği ile işin mahiyetini gösteren ve alanı 1/2 metrekaresi aşmayan ışıksız levhalardan ilan ve reklam vergisi aranılmayacak, bu nitelikteki ilan ve reklamların alanının 1/2 metrekaresi aşması durumunda ise aşan kısmı vergiye tabi tutulacaktır.

Yukarıda yer verilen hüküm ve açıklamalar çerçevesinde, tarım satış kooperatif birliklerinin ve birliğe bağlı kooperatiflere ait tesislerin isimlerinin yazılı olduğu

levhaların 1163 sayılı Kanununun 93 üncü maddesine ve 4572 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin (d) fıkrasına göre ilan ve reklam vergisinden muaf tutulması mümkün bulunmamaktadır.”(Gelir İdaresi Başkanlığı Edirne Vergi Dairesi Başkanlığı Özelgesi Sayı: 60938891-175.02[2018]-2075 Tarih: 16/01/2019)

7-“Siyasi Partiler Kanununa göre, siyasi partilerin siyasi faaliyet sınırları içinde yapacakları ilan ve reklamlar;” (Tabii olarak siyasi partilerin siyasi faaliyet sınırlarını aşan ilan ve reklamları, bu vergiye tabi olacaktır).

“Siyasi partilerin siyasi faaliyet sınırları içinde yapacakları ilan ve reklamlar, ilan ve reklam vergilerinden muaftır.” (Danıştay 9. D. T.07.01.1997 E. 1995/3118, K. 1997/8)

8-“Altıncı bentte yazılı idarelerle, kooperatifler ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları tarafından ülke ürünlerinin ve turizmin reklamını” yapmak “ve herhangi bir ticari ve zirai kuruluşa ait olmamak üzere hazırlanan her türlü levha ve afişlerle aynı kuruluş tarafından Türkiye’de ticaret, sanayi, tarım ve mesleki müesseselerinin isim ve ticaret ünvanları ile ad ve adreslerini ihtiva etmek üzere yayınlanacak kitap, broşür, katalog ve dergiler;”

9-“Umumi mahallelere reklam amacı ile konulacak sıra, bank ve benzeri gereçler üzerindeki ilan ve reklamlar ,” Bu bentteki istisnanın uygulanabilmesi için gerekli iki şart vardır. Birincisi sayılan gereçlerin umumun faydalanmasına

sunulmuş olmasıdır. İkinci şart ise, bank, sıra gibi gereçlerin oturma ve dinlenmeye yarıyor olması gerekir. Örneğin halka açık bir sahile konan şemsiyeler, güneşlikler üzerindeki ilan ve reklamlar da vergiye tabidir

10-“Sinema ve tiyatroların kendi programlarına ilişkin olarak gösterinin yapıldığı binanın içinde ve dış yüzünde yaptıkları ilan ve reklamlar.”

Yukarıda görüldüğü üzere, ilan ve reklam vergisinin kapsamı istisna ve muafiyetlerle çok daraltılmıştır

4. BÜYÜKŞEHİRLERDE İLAN VE REKLAM VERGİSİNİ TAHSİLE YETKİLİ BELEDİYE

30 ilde büyükşehir belediyelerinin sınırları il mülki sınırları ve büyükşehir ilçe belediyelerinin sınırları bu ilçelerin mülki sınırları olmuştur. Büyükşehir belediyeleri ve büyükşehir ilçe belediyeleri artık sadece kentsel alanlarda değil aynı zamanda kırsal alanlarda da hizmet sunmaya başlamıştır. Belediye sınırlarının genişlemesiyle birlikte daha önce belediyeye sınırı kapsamında olmayan bazı yerlerde hangi belediye tarafından İlan ve Reklam Vergisi tahsil edileceği tartışmalı duruma gelmiştir. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda İlan ve Reklam Vergisi'ne yönelik özel bir hüküm yoktur.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 23. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde “7 nci maddenin birinci fıkrasının (g) bendinde belirtilen alanlar [mahalleleri ilçe merkezine bağlayan yollar, meydan, bulvar, cadde ve ana yollar] ile bu alanlara cephesi bulunan binalar

üzerindeki her türlü ilân ve reklamların vergileri ile asma, tahsis ve bakım ücretleri” büyükşehir belediyelerinin gelirleri arasında sayılmıştır. Bu hüküm aynı zamanda İlan ve Reklam Vergisi'ni tahsil edecek idareyi de düzenlemektedir.¹³ Başka bir deyişle, ilçe belediyeleri genel yetkili belediye olacak; büyükşehir belediyesi il mülki sınırları içinde sadece mahalleye dönüşen köyleri ilçe merkezine bağlayan yollar, büyükşehir belediye meclisi kararıyla¹⁴ büyükşehir belediyesi yetkisi içine alınan meydan, bulvar, cadde ve ana yollar ile bu meydanlar ve yollara cephesi bulunan binalar üzerindeki ilan ve reklamlardan vergi alabilecektir. Bu tanıma göre, bir binanın şayet büyükşehir belediyesi yetkisindeki yola veya meydana cephesi varsa, binanın bütün cephelerinde doğacak İlan ve Reklam Vergisi'nin büyükşehir belediyesi tarafından alınması gerektiği şeklinde yorumlanabilir. Oysa pratikte büyükşehir belediyeleri sadece binanın kendi yetki alanındaki cepheleri üzerinden vergilendirme yapmaktadır. *Danıştay'ın bir*

13 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 23. maddesinde “Büyükşehir belediyesine bırakılan sosyal ve kültürel tesisler, spor, eğlence ve dinlenme yerleri ile yeşil sahalar içinde tahsil edilecek her türlü belediye vergi, resim ve harçlar” büyükşehir belediyesinin gelirleri arasında sayılmıştır. Dolayısıyla bu tip yerlerde de İlan ve Reklam Vergisi büyükşehir belediyesi tarafından tahsil edilecektir

14 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 27. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “büyükşehir belediyelerinde meydan, bulvar, cadde, yol sokak, park, spor ve kültürel tesislerin büyükşehir belediyesi ile büyükşehir kapsamındaki diğer belediyeler arasında dağılımına ilişkin esaslar büyükşehir belediye meclisi tarafından belirlenir” hükmü anılan Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde belirtilen alanlar olan mahalleleri ilçe merkezine bağlayan yollar, meydan, bulvar, cadde ve ana yolların kendiliğinden büyükşehir belediyesi yetkisinde olmadığını göstermektedir. Bu yerlerin büyükşehir belediyesi yetkisinde olması için büyükşehir belediye meclisinin bu yönde bir karar alması zorunludur

kararında¹⁵ da “ana arterde olsa bile yol kenarındaki binaların ana caddeye cephesi olmayan yüzlerine, özel mülke konu bahçe, arsa veya araziye dikilen direklere ya da panolara konulan reklamların vergileri ise ilçe belediyelerince alınacaktır” şeklinde bir yorum yapılmıştır. Böylece bir işletmenin, birisi büyükşehir belediyesi sorumluluğundaki yola ve birisi de ilçe belediyesi sorumluluğundaki yola bakan iki farklı cephesinde tabelaları varsa, iki farklı belediyeye İlan ve Reklam Vergisi ödeyebilmektedir. Bir hizmetin bir belediyenin görevleri arasında olması o hizmetin sunulduğu mekânlardaki ilan ve reklamlardan doğacak İlan ve Reklam Vergisi’nin o belediye tarafından tahsilini gerektirmez.

Zira vergiler belli kamu hizmetlerinin karşılığı olarak değil tüm kamu giderlerinin karşılığı olarak alınır.

Örneğin, 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’nun 3. fıkrasının (b) bendine göre “katı atıkları toplamak ve aktarma istasyonuna taşımak” ilçe belediyelerinin görevidir. Danıştay kararında¹⁶ belirtildiği gibi büyükşehir belediyesinin yetkisine alınan bir yolda ilçe belediyesi tarafından konulan bir katı atık konteyneri üzerindeki reklama ilişkin verginin büyükşehir belediyesi tarafından alınması gerekir. Büyükşehir belediyesinin İlan ve Reklam Vergisi tahsil edebileceği yerler tadadi olarak sayıldığı için büyükşehirlerde İlan ve Reklam Vergisi tahsile ilişkin genel yetki ilçe belediyelerine aittir. Bir bina,

tesis, taşınır veya taşınmazın büyükşehir belediyesinin yetkisinde olması, büyükşehir belediyesince işletilmesi veya ruhsatlandırılması buralardaki İlan ve Reklam Vergisinin büyükşehir belediyesi tarafından tahsilini gerektirmez.

Örneğin 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun’un 5. maddesinin yedinci fıkrasına göre “Büyükşehirlerde, alışveriş merkezlerine yapı ruhsatı, yapı kullanma izin belgesi ve işyeri açma ve çalışma ruhsatı vermeye büyükşehir belediyeleri yetkilidir.” Buna karşın, büyükşehir belediyeleri alışveriş merkezlerindeki ilan ve reklam faaliyetlerine ilişkin vergiyi toplamaya yetkili değildir. Alışveriş merkezleri 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun 23. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde sayılan yerlerden olmadığı için, buralarda İlan ve Reklam Vergisi’nin genel yetkili olan ilçe belediyeleri tarafından tahsili gerekir. Ayrıca diğer mevzuatla düzenlenen organize sanayi bölgeleri¹⁷ ve serbest bölgeler¹⁸, ilçe mülki sınırları üzerindeki hava sahası (balon, zeplin, uçak vb. ile yapılan reklamlar için), ilçe mülki sınırları içindeki kıyılar ve bu kıyılardan itibaren Devlet karasuları (deniz üstü ve altı araçlarda yapılan reklamlar için), ticari ve hususi araçlar üzerindeki reklamlardan doğacak İlan ve Reklam Vergisi

¹⁷ 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu’nun 21. maddesinde “OSB tüzel kişiliği, bu Kanunun uygulanması ile ilgili işlemlerde her türlü vergi, resim ve harçtan muafır” hükmü bulunmakla birlikte bu hüküm organize sanayi bölgelerinde bulunan işyerlerinden İlan ve Reklam Vergisi alınmasına engel değildir.

¹⁸ 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu’nun 6. maddesinde sayılan muafiyetler ve 12. maddesinde sayılan uygulanmayacak kanun hükümleri arasında İlan ve Reklam Vergisi yer almadığı için serbest bölgelerdeki ilan ve reklamlar vergiye tabidir

¹⁵ Danıştay 9. Dairesi’nin 22.5.2007 tarihli ve E.2006/2122, K.2007/2029 sayılı kararı (Danıştay Dergisi, 2008: 243)

¹⁶ Danıştay 9. Dairesi’nin 29.5.2007 tarihli ve E.2006/994, K.2007/2103 sayılı kararı (Danıştay Dergisi, 2008: 249).

genel yetkili olan ilçe belediyelerince tahsil edilmelidir.

Konuya ilişkin Özelgeler;

“Birden fazla belediye sınırları içinde yolcu ve yük taşıyan araçlar üzerindeki ilan ve reklamların vergisinin, ilan ve reklamları kendi adına yapan veya yaptıranlarca, iş merkezlerinin bilfiil toplandığı ve idare edildiği belediyeye ödenmesi gerekmektedir.” (Maliye Bakanlığı *Gelir İdaresi Başkanlığı* Sayı: B.07.1.GİB.0.66/6623-96/47320 Tarih: 07/05/2008)

“5216 sayılı Kanunun 23 üncü maddesi ile büyükşehir belediyesinin gelirlerini belirlenmiş ve (e) bendinde de; 7’nci maddenin birinci fıkrasının (g) bendinde belirtilen alanlar ile bu alanlara cephesi bulunan binalar üzerindeki her türlü ilan ve reklamların vergileri ile asma, tahsis ve bakım ücretleri, büyükşehir belediyesinin gelirleri arasında sayılmıştır.

Yukarıda yer alan madde hükmünden, büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki meydan, bulvar, cadde ve ana yolları ile bu alanlara cephesi bulunan binalar üzerindeki her türlü ilan ve reklamlardan, içi ve dışı ayırımı yapılmaksızın bu binalar üzerinde yer alan bütün ilan ve reklamların anlaşılması gerekmektedir.

Bu itibarla, işyerinizin; büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki meydan, bulvar, cadde ve ana yollara cephesi bulunan binalar üzerinde olması halinde, her türlü ilan ve reklama ait vergilerinizin, söz konusu binaların sokaklara cephesi bulunup bulunmadığına bakılmaksızın büyükşehir belediyesine ödenmesi gerekmekte

olup ilçe belediyesine yatırılan vergilerin ilgili belediyece iadesi gerekmektedir.”(-*Gelir İdaresi Başkanlığı Ankara Vergi Dairesi Başkanlığı Özelgesi* Sayı: B.07.1.GİB.4.06.17.02-175-2[12-2012-13]-525 Tarih: 04/05/2012)

“5216 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde belirtilen alanlar ve bu alanlara cephesi bulunan binalar üzerindeki ilan ve reklamlar ile Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde kalan, ancak ilçe belediyelerinin yetki sınırları dışında bulunan alanlarda yapılan her türlü ilan ve reklamın, ilan ve reklam vergisinin Büyükşehir Belediyesince tarh, tahakkuk ve tahsil edilmesi mümkün bulunmaktadır.Bu itibarla, 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanununa göre faaliyet gösteren sivil hava ulaşımına açık havaalanları ve tesislerindeki işyerlerince yapılan ilan ve reklamlardan (söz konusu havaalanları ve tesislerin Büyükşehir Belediyenizin ilan ve reklam vergisi alabileceği yerlerde bulunması durumunda), ilan ve reklam vergisinin Belediyenizce tarh, tahakkuk ve tahsil edilmesi gerekmektedir.”(*Gelir İdaresi Başkanlığı Antalya Vergi Dairesi Başkanlığı Özelgesi* Sayı: B.07.1.GİB.4.07.16.02-175.02[BLD.GEL.2015.10]-118959 Tarih: 26/08/2016)

“5216 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin dördüncü fıkrasına ve 5393 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin son fıkrasına göre, sivil hava ulaşımına açık havaalanları ile bu havaalanları bünyesinde yer alan tüm tesisler her iki Kanunun da kapsamı dışında tutulmaktadır.

Ancak, ilan ve reklam vergisi 2464 sayılı Kanunun 12 ila 16 ncı maddelerine

göre, belediye sınırları ile mücavir alanları içinde yapılan her türlü ilan ve reklamdan alındığından ve anılan Kanunda ilan ve reklam vergisine ilişkin olarak sivil hava ulaşımına açık havaalanları ve tesislerinde yapılan ilan ve reklamlar için herhangi bir istisna hükmüne yer verilmediğinden, 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanununa göre faaliyet gösteren sivil hava ulaşımına açık havaalanları bünyesinde yer alan Bankanız şubelerinin havalimanlarında bulunan ilan ve reklam unsurları için ilan ve reklam vergisi ödenmesi gerekmektedir.”(*Gelir İdaresi Başkanlığı Büyük Mükellefler Vergi Dairesi Başkanlığı Özelgesi Sayı: B.07.1. GİB.4.99.16.02-175.02.01.01-19393 Tarih: 12/09/2018*)

“5216 sayılı Kanunun büyükşehir belediyesinin gelirlerinin belirlendiği 23 üncü maddesinin (e) bendinde ise bu Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde belirtilen alanlar ile bu alanlara cephesi bulunan binalar üzerindeki her türlü ilan ve reklamların vergileri ile asma, tahsis ve bakım ücretleri büyükşehir belediyesinin gelirleri arasında sayılmıştır.

Buna göre, büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki meydan, bulvar, cadde ve ana yollar ile bu alanlara cephesi bulunan binalar üzerindeki her türlü ilan ve reklamlardan, binaların içi ve dışı ayırımı yapılmaksızın binalar üzerindeki bütün ilan ve reklamların anlaşılması gerekmektedir. Bu itibarla; söz konusu AVM'nin iç ve dış alanında yer alan her türlü ilan ve reklam (ortak alanda yapılıp yapılmadığına bakılmaksızın), ilan ve rek-

lam vergisinin konusunu teşkil etmekte; bu ilan ve reklamları kendi adına yapan veya yaptıran gerçek veya tüzel kişiler de ilan ve reklam vergisinin mükellefi olmaktadır.

Ayrıca; söz konusu ilan ve reklamlara ilişkin verginin, ilan ve reklamın mahiyeti esas alınarak 2464 sayılı Kanunun 15 inci maddesinde düzenlenen tarife ve esaslara göre hesaplanması gerekmektedir. İşyerinin içine veya dışına asılan, iş sahibinin kimliği ile işin mahiyetini gösteren ve alanı 1/2 metrekaresi aşmayan ışiksiz levhalardan ise ilan ve reklam vergisi aranılmayacak olup bu nitelikli ilan ve reklamların birden fazla olması halinde de yalnızca bir tanesinin 1/2 metrekaresinden ilan ve reklam vergisi alınmayacaktır.”(*Gelir İdaresi Başkanlığı Büyük Mükellefler Vergi Dairesi Başkanlığı Özelgesi Sayı: 64597866-175[02/12-2016]-16622 Tarih: 20/09/2016*)

“ilan ve reklam vergisinin mükellefi, yurt dışından gönderilen ilan ve reklamlar da dahil olmak üzere, ilan ve reklamı kendi adına yapan veya yaptıran gerçek veya tüzel kişiler olduğundan, büyükşehir belediyesi sınırları içinde bulunan organize sanayi bölgelerinde yer alan sanayi kuruluşlarının, büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki meydan, bulvar, cadde ve ana yollar üzerinde bulunan kendi binaları ile bu alanlara cephesi bulunan binalar üzerindeki her türlü ilan ve reklamlarının vergileri büyükşehir belediyesine, büyükşehir ilçe belediyesi sınırları içinde yapılacak ilan ve reklamlarının vergileri ise, büyükşehir ilçe belediyesine ödemesi gerekmektedir. Ancak, or-

ganize sanayi bölgesi tüzel kişiliğince yapılan veya yaptırılan ilan ve reklamların ise, 4562 sayılı Kanununun 21'inci maddesine göre ilan ve reklam vergisinden muaf tutulması gerekir.”(*Gelir İdaresi Başkanlığı Manisa Vergi Dairesi Başkanlığı Özelgesi Sayı: 85373914-175.02[66.01.03]-116 Tarih: 26/10/2015*)

5. İLAN VE REKLAM VERGİSİ TARİFESİNİN BELİRLENMESİNDEKİ SORUNLAR

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nda bazı vergi oranları doğrudan kanunda belirtilmiş, bazı vergi ve harçlar için kanunda belirtilen en az ve en çok sınırları arasında kalmak üzere tarife belirleme yetkisi Bakanlar Kurulu'na verilmiştir. Ayrıca, 2464 sayılı Kanununun 96. maddesinin (B) fıkrasında “[İlan ve Reklam Vergisi tarifeleri 1] Kanunda belirtilen en alt ve en üst sınırları aşmamak şartıyla mahallin çeşitli semtleri arasındaki sosyal ve ekonomik farklılıklar gözönünde tutularak belediye meclislerince tespit olunur.” denilmek suretiyle belediye meclislerine maktu vergi tutarını belirleme yetkisi verilmiştir. Fakat bu hüküm Anayasa'nın 73. maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında yer alan “Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır. Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muafık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Bakanlar Kuruluna verilebilir.” hükmüne aykırılık teşkil etmiştir.

Zira Anayasa açıkça kanunda belirtilen yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisini Bakanlar Kurulu'na (2018 yılından itibaren Cumhurbaşkanı'na) verirken 2464 sayılı Kanun bu konuda belediye meclisini yetkilendirmiştir.

Anayasa Mahkemesi 2012 yılındaki bir kararıyla¹⁹ 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun İlan ve Reklam Vergisi de dâhil olmak üzere belediye meclislerine bazı vergi ve harçların maktu tarifelerini düzenleme yetkisi veren 96. maddesinin (B) fıkrasını Anayasa'ya aykırı bularak iptal etmiştir. Mahkeme vergilendirmede kuralın vergilerin kanunla konulması, kaldırılması ve değiştirilmesi olduğunu belirterek, parlamentonun vergilerin yukarı ve aşağı sınırları belirleme yetkisine sahip olduğunu ve bu sınırlar içinde değişiklik yapma yetkisinin ise kanunun öngörmesi koşuluyla münhasıran Bakanlar Kurulu'na (2018 yılından itibaren Cumhurbaşkanı'na) verilebileceğini kaydetmiştir.

Bakanlar Kurulu'na (2018 yılından itibaren Cumhurbaşkanı'na) verilen bu yetki istisnai bir yetkidir ve belediye meclislerine vergi tarifelerini belirleme yetkisi veren hüküm Anayasa'nın 73. maddesine aykırıdır. Anayasa Mahkemesi yasama organının konuyu düzenlemesine imkân sağlamak için iptal hükmünün, kararın Resmi Gazete'de yayımlanmasından başlayarak bir yıl sonra (19.5.2013 tarihinde) yürürlüğe girmesine karar vermiştir.

¹⁹ Danıştay Vergi Daireleri Kurulu'nun itiraz yoluyla başvurusu üzerine Anayasa Mahkemesi'nin 29.12.2011 tarihli ve E. 2010/62, K. 2011/175 sayılı iptal kararı; 19.5.2012 tarihli ve 28297 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır

2013 yılında yapılan bir Kanun²⁰ değişikliği ile belediye meclisleri yerine Bakanlar Kurulu'nun (2018 yılından itibaren Cumhurbaşkanı'nın) İlan ve Reklam Vergisi tarifelerini belirlemesi düzenlenmiştir.

2014 yılında yapılan bir Kanun²¹36 değişikliği ile İlan ve Reklam Vergisi tarifelerinin hazırlanması sürecine belediye meclisleri de katılmak istenmiştir. Buna göre Anayasa Mahkemesince iptal edilen hükme benzer biçimde, mahallin çeşitli semtleri arasındaki sosyal ve ekonomik farklılıklar göz önünde tutularak ilgili belediye meclisleri kanunun öngördüğü en az ve en çok tutarlar arasında İlan ve Reklam Vergisi tarifesini kabul ederek merkezi idareye öneri sunacaktır.

2014 yılında yapılan Kanun²² deği-

20 11.6.2013 tarihli ve 28674 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 24.5.2013 tarihli ve 6487 sayılı Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükümünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 16. maddesiyle 2464 sayılı Kanun'un 96. maddesinin (A) fıkrası şu şekilde değiştirilmiştir: "Bakanlar Kurulu, bu Kanunda en az ve en çok miktarları gösterilen vergi ve harçların tarifelerini belediye grupları itibarıyla tayin ve tespit eder."

21 1.3.2014 tarihli ve 28928 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 26.2.2014 tarihli ve 6527 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 5. maddesiyle 2464 sayılı Kanun'un 96. maddesinin (A) fıkrasına şu paragraf ilave edilmiştir: "Ancak, bu Kanunun 15 inci maddesinde... yer alan [İlan ve Reklam Vergisi] maktu vergi ve harç tarifeleri, Kanunda belirtilen en alt ve en üst sınırları aşmamak şartıyla mahallin çeşitli semtleri arasındaki sosyal ve ekonomik farklılıklar göz önünde tutularak ilgili belediye meclislerinin önerisi, İçişleri Bakanlığının görüşü ve Maliye Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca [Cumhurbaşkanınca] tespit edilir. Tespit edilen bu tutarlar, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere bir önceki yıla ilişkin olarak Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılır. Bu şekilde hesaplanan miktar ve tutarların, virgülden sonraki iki hanesi dikkate alınarak uygulanır. Şu kadar ki, bu miktar ve tutarlar ilgili tarifeler için belirlenen en çok tutarı aşamaz. Bu uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir

22 6527 sayılı Kanun'un 6. maddesiyle 2464 sayılı Kanun'a geçici 7. madde eklenmiştir. Madde metni şu şekildedir: "2013 yılında uygulanmak üzere belediye meclislerince belirlenmiş olan; bu Kanunun 15 inci maddesinde ... yer alan [İlan ve Reklam Vergisi] maktu vergi ve harç tarifeleri, Kanunun 96 ncı maddesinin (A) fıkrasının ikinci paragrafı gereğince Bakanlar Kurulunca

şikliğinde ilaveten bir geçici madde ihdas edilerek Bakanlar Kurulu'nun (2018 yılından itibaren Cumhurbaşkanı'nın) tarifeleri tespitine kadar 2013 yılında uygulanmak üzere belediye meclislerince belirlenmiş olan İlan ve Reklam Vergisi tarifelerinin uygulanmaya devam edeceği düzenlenmiştir.

Belediyelerin önerileri üzerine İlan ve Reklam Vergisi tarifelerini belirlemek için bir Bakanlar Kurulu Kararı²³ veya Cumhurbaşkanı kararı yayımlanmamıştır.

Dolayısıyla 2464 sayılı Kanun'un geçici 7. maddesi uyarınca belediye meclislerinin 2013 yılında uygulanmak üzere belirlediği İlan ve Reklam Vergisi tarifesi geçerlidir.²⁴ Bununla birlikte 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 96. maddesinin (A) fıkrasının ikinci paragrafında Cumhurbaşkanı kararı ile tespit edilen İlan ve Reklam Vergisi tarifesinin her yıl yeniden değerlendirme oranında artırılması emredilmiş olmasına rağmen anılan Kanun'un geçici 7. maddesinde yeniden değerlemeye ilişkin bir hüküm mevcut değildir. Bu sebeple belediye meclislerinin 2013 yılında tespit ettiği tarife değiştirilmeden ve yeniden

[Cumhurbaşkanınca] tespit edilecek karar yürürlüğe girinceye kadar uygulanmaya devam edilir."

23 18.2.2014 tarihli ve 28917 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 10.2.2014 tarihli ve 2014/5896 sayılı Bakanlar Kurulu'nun '2464 Sayılı Belediye Gelirleri Kanununda Yer Alan Bazı Maktu Vergi ve Harç Tarifelerinin Belediye Grupları İtibarıyla Tespitine İlişkin Kararın Yürürlüğe Konulması Hakkında Karar'ı yayımlanmıştır fakat daha sonra yürürlüğe giren 2464 sayılı Kanun'un geçici 7. maddesiyle anılan 2014/5896 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı zımnen yürürlükten kaldırılmıştır.

24 Cumhurbaşkanı kararı yayımlanmaya kadar İlan ve Reklam Vergisi maktu tarifeleri olarak belediye meclislerince 2013 yılı için belirlenen tutarların uygulanacağı Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 45) ile de düzenlenmiştir.

değerleme oranı uygulanmadan aynı şekilde icra edilmek zorundadır. Bu düzenleme Cumhurbaşkanlığı kararı yayımlanana kadar enflasyon karşısında belediye gelirlerinin erimesine sebep olmakta ve ayrıca mahallin sosyal ve ekonomik şartlarına göre tarifenin güncellenmesine engel olmaktadır.

“Cumhurbaşkanınca tespit yapıp tarifeler tamamlanuncaya kadar geçecek sürede harç ve vergilerin nasıl uygulanacağı ise 2464 sayılı Kanun’un Geçici 7’nci maddesinde hüküm altına alınmıştır. Bu maddeye göre mezkûr devrede belediyeler tarafından 2013 yılında uygulanmak üzere belediye meclislerince belirlenmiş olan maktu vergi ve harç tarifelerinin uygulanması gerektiği kanuni bir zorunluluk olarak belirtilmiştir. Yukarıda detaylı bir şekilde anlatıldığı üzere belediye meclisince önerilip Cumhurbaşkanınca kabul edilecek tarifeler yürürlüğe girinceye kadar 2013 yılında uygulanmak üzere belediye meclisince belirlenen ilan ve reklam vergisi tarifeleri uygulanmak zorundadır. Kanun’da açıkça belirtilmiş, hesap ve uygulanması detaylı olarak açıklanmış bir hususta belediye meclis kararı ile değişiklik yapılması, bazı kişi ve kurumlara her ne sebeple olursa olsun indirim sağlanması mümkün değildir.”²⁵

6. SAYIŞTAY DENETİM RAPORLARINDA YER ALAN BELEDİYE UYGULAMALARI

Yön Levhaları Üzerinde Yer Alan Reklam Yerlerinden İlan Ve Reklam Vergisi Alınmaması²⁶

25 <https://www.sayistay.gov.tr/?p=2&ContentID=13007> (Adana Büyükşehir Belediyesi 2019 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu)

26 <https://www.sayistay.gov.tr/?p=2&ContentID=13007>

Büyükşehir sınırları içerisinde yer alan yön gösterme amacıyla konulan levhaların altlarına yerleştirilen reklam levhalarının, büyükşehir belediyesi tarafından kiraya verildiği fakat kiraya verilen reklam alanlarına ilişkin herhangi bir İlan Reklam Vergisi tahakkuk ve tahsilatı yapılmadığı tespit edilmiştir. Bu itibarla, büyükşehir belediyesi sınırları içinde bulunan sistem yön levhaları ve sokak yön levhaları üzerinde yer alan reklam alanlarından, büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki meydan, bulvar, cadde ve ana yollar üzerindeki her türlü ilan ve reklamların vergilerinin büyükşehir belediyesi tarafından; bu yerlerin dışında kalan büyükşehir ilçe belediyesi sınırları içinde yapılacak ilan ve reklamların vergilerinin ise ilçe belediyesi tarafından tahakkuk ve tahsilatının yapılması gerekmektedir.

Alışveriş Merkezlerinin İçlerinde Yer Alan İlan ve Reklamlara İlişkin Vergi Tahakkuku Yapılması ve Vergilemede Uygulama Birliğinin Bulunması²⁷

5216 sayılı Kanun’un büyükşehir belediyelerinin görev, yetki ve sorumluluklarını belirleyen 7’nci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde; büyükşehir belediyelerinin yetkisinde bulunan yol, meydan, bulvar, cadde ve ana yollara yer verilmiş, aynı Kanun’un 23’üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde ise aynen; “7 nci maddenin birinci fıkrasının (g) bendinde belirtilen alanlar ile bu alanlara cephesi

(Adana Büyükşehir Belediyesi 2019 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu)

27 <https://www.sayistay.gov.tr/?p=2&ContentID=13007> (Ankara Büyükşehir Belediyesi 2019 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu)

bulunan binalar üzerindeki her türlü ilân ve reklamların vergileri ile asma, tahsis ve bakım ücretleri” ifadesine yer verilerek söz konusu gelirler büyükşehir belediyesinin gelirleri arasında zikredilmiştir. Yukarıda yer verilen Kanun hükümlerine göre; büyükşehir belediyelerinin belirtilen alanlar ile bu alanlara cephesi bulunan binalar üzerindeki her türlü ilan ve reklamların hem vergilerini, hem de asma tahsis ve bakım ücretlerini almaya yetkili olduğu konusunda şüphe bulunmamaktadır. Zira 5216 sayılı Kanun’un yukarıya aynen alınan 23’üncü maddesinde açıkça “binaların üzerindeki” ifadesine yer verilmiş, bina içleri ile alakalı herhangi bir hükme yer verilmemiştir. Nitekim benzer bir olayda Danıştay 9. Dairesinin 10.4.2019 tarih ve E.2015/8280, K.2019/1527 sayılı Kararı’nda binaların ana caddeye cephesi olmayan yüzlerine veya bina içinde asılan panolara ilişkin tahakkuk ettirilecek verginin ilçe belediyelerince alınacağına hükmedilmiştir. Yukarıda yer alan kanun hükümleri ve Yargı Kararı’nda da açıkça görüleceği üzere ana arter ve caddeye cephesi bulursa da AVM içlerinde yer alan ilan ve reklamlar için büyükşehir belediyesi tarafından vergi tahakkuku yapılmasının mümkün olmadığı, söz konusu ilan ve reklamlara ilişkin vergilerin ilçe belediyelerince alınması gerektiği açıktır.

Vergi Sorumlusu Olan Bazı Şirketler Tarafından Vergi Mükellefi Gibi İlan ve Reklam Vergisine İlişkin Beyanname Verilmesi ve Bu Şirketlere Vergi İndirimi Uygulanması

Büyükşehir Belediyesi tarafından yetkili olduğu alanlar ile belediyeye ait otobüs

duraklarında bulunan reklam ünitesi, billboard,²⁸ köprü alınlığı, CLP, vitrin vb. kent mobilyası yapmak ve söz konusu reklam alanlarını işletmek üzere çeşitli tarihlerde 8 ayrı ihale yapılmış ve söz konusu işler çeşitli firmalara tevdi edilmiştir. Söz konusu yüklenici firmalar da ya bizzat kendileri ya da görevlendirdikleri alt yüklenicileri eliyle mezkûr reklam alanlarında diğer şirketlerin haftalık/aylık reklamlarını yayımlamışlardır. Ne var ki üçüncü kişilere ait yapılan bu ilan ve reklamlara ait vergiler; mükellef, ilan süresi, haftaya veya 6 aya tamamlama kriteri ve ilan alanı itibarıyla tek tek hesaplanıp aylık olarak Kuruma beyan edilmemiş, bunun yerine ihale edilen tüm alan üzerinden sanki yüklenici firma ilan ve reklamın da sahibi gibi tüm yıl tek bir ilan yapılmış gibi beyanname verilmiştir. 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu’nda ilan ve reklam işini mutat meslek olarak ifa eden sorumluların beyannameyi nasıl verecekleri anlatılmıştır. Bu kapsamda ilan ve reklam veren üçüncü kişilerin her biri için ilan verme süresi ve bu süreye göre haftalık veya 6 aylık süreye tamamlama kriteri esas alınarak verginin vergi sorumlusu tarafından hesaplanması, hesaplanacak tutarın ilan ve reklam sahibinden tahsil edilerek izleyen ay itibarıyla belediyeye beyan edilmesi gerekmektedir. Söz konusu hususun dikkate alınmıyarak ihaleyi alan firmanın vergi mükellefi gibi davranması vergi tutarının ve vergi mükellefiyetinin tespitinde hataya sebep

28 “Açık hava reklam araçlarından olan ve üstten aydınlatılması bulunan billboardlarda yer alan ilan ve reklamlar ışıklı veya projeksiyonlu ilan ve reklamlardan sayılacağından, anılan Kanunun 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (4) numaralı bendine göre vergilendirilmesi gerekmektedir. (Gelir İdaresi Başkanlığı MERSİN VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI Sayı: B.07.1.Gİ-B.4.33.15.01-175[ÖZG-2015-1]-19 Tarih: 17/02/2016)

olmakta, mevzuata aykırı işlem gerçekleştirilmektedir.

Peyzaj Düzenlemesi Manavgat Belediyesi Bırakılan Güzergâhta İlan ve Reklam Vergisinin Aynı Zamanda Antalya Büyükşehir Belediyesi Tarafından da Tarh, Tahakkuk ve Tahsil Edilmesi²⁹

“Manavgat Belediyesi İle Karayolları Bölge Müdürlüğü arasında 06.03.2015 tarihinde yapılan Peyzaj Protokolü uyarınca Manavgat-Antalya D-400 karayolu güzergâhında Protokole ekli krokide belirtilen yolun peyzaj düzenlemesi ve ağaçlandırılması Manavgat Belediyesince yapılması kararlaştırılmıştır. Antalya Büyükşehir Belediyesi İlan ve Reklam Yönetmeliği'nin 7'nci maddesinin bir ve ikinci fıkralarındaki düzenlemeye göre Peyzaj Protokolünde belirtilen güzergâhta bulunan ilanların vergisinin Manavgat Belediyesi tarafından tarh, tahakkuk ve tahsil edilmesi gereken aynı vergilendirme döneminde Antalya Büyükşehir Belediyesi tarafından da tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin yapıldığı anlaşılmıştır.”

İlan ve Reklam Vergisi Tahsilat Oranının Çok Düşük Olması ve Vergi Ziyat Cezasının Uygulanmaması³⁰

“Mevzuat hükümleri uyarınca ilan ve reklam işinin mükellefçe yapılması halinde söz konusu verginin, ilan veya reklam yapılmasından önce verilecek beyanname ile tarh ve tahakkuk edilmesi, beyanname verme süresi içinde de ödenmesi ge-

rekmektedir. Ayrıca 2464 sayılı Kanun'un “Usul hükümleri” başlıklı 98'inci maddesinde; Bu Kanun'a göre alınacak vergiler hakkında 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun “Vergi ziyatı” başlıklı 341'inci maddesinin 1'inci fıkrasında; “Vergi ziyatı, mükellefin veya sorumlunun vergilendirme ile ilgili ödevlerini zamanında yerine getirmemesi veya eksik yerine getirmesi yüzünden, verginin zamanında tahakkuk ettirilmemesini veya eksik tahakkuk ettirilmesini ifade eder.”, Anılan Kanun'un “Vergi ziyatı cezası” başlıklı 344'üncü maddesinde de; “341 inci maddede yazılı hallerde vergi ziyatına sebebiyet verildiği takdirde, mükellef veya sorumlu hakkında ziyatı uğratılan verginin bir katı tutarında vergi ziyatı cezası kesilir.” Denilmektedir. Beyanname vermeyen veya eksik veren mükelleflere Belediye tarafından vergi ziyatı cezası veya ilgisine göre usulsüzlük cezası kesilmesi gerekirken herhangi bir ceza kesilmediği görülmüştür³¹.

31 Gelir İdaresi Başkanlığı Gaziantep Vergi Dairesi Başkanlığı Özelgesi Sayı: 72788441-105-41636 Tarih: 26/09/2016 “İlan ve reklam vergisi beyannamesinin süresinde verilmemesi Vergi Usul Kanununun 352/1 inci maddesi uyarınca birinci derece usulsüzlük cezası fiilini oluşturmaktadır. Aynı Kanunun 336 ncı maddesinin birinci fıkrasında da cezayı istilzam eden tek bir fiil ile vergi ziyatı ve usulsüzlük birlikte işlenmiş olursa bunlara ait cezalardan sadece miktar itibarıyla en ağırının kesilmesi öngörülmüştür. Buna göre, ilan ve reklam işinin mükellefler tarafından yapılması halinde ilan veya reklamın yapılmasından önce mükellef tarafından, ilan ve reklam işini mutad meslek olarak ifa edenler tarafından yapılması halinde ise ilan ve reklam işini yapanlarca ilan veya reklamın yapıldığı ayı takip eden ayın 20 nci günü akşamına kadar verilecek beyanname üzerine tarh ve tahakkuk ettirilmesi gerekmektedir. Öte yandan, süreklilik arz eden ilan ve reklamlar için ayrıca yeniden beyanname verilmeksizin (değişiklik beyanları hariç) ilan ve reklam vergisi beyannamesinin her yılın Ocak ayı itibarıyla tarh ve tahakkuk ettirilmesi ve bu süre içerisinde de ödenmesi gerekmektedir. Bu itibarla, ilan ve reklam vergisi beyannamelemlerinin yukarıda yer verilen süreler geçtikten sonra verilmesi halinde kesilecek birinci derece usulsüzlük cezası ile vergi ziyatı cezasının karşılaştırılarak

29 <https://www.sayistay.gov.tr/tr/?p=2&ContentID=13007> (Antalya Büyükşehir Belediyesi 2019 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetimi Raporu)

30 <https://www.sayistay.gov.tr/tr/?p=2&ContentID=13007> (Bursa Büyükşehir Belediyesi 2019 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu)

İlan ve Reklam Vergilerinin Takip ve Tahsil Edilmemesi³²

“Diyarbakır Büyükşehir Belediyesinin yetki alanına giren ilçelerde, Kurumun yetki alanı kapsamına alınacak ana yollar, cadde, bulvar, meydan ve yollar meclis kararıyla belirlenmesi ve söz konusu alanlar ile bu alanlara cephesi bulunan binalar üzerindeki ilan ve reklam vergilerinin Kurum tarafından tahsil edilmesi için gerekli çalışmaların yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır.”

Belediye Reklam Alanlarına İzinsiz Reklam Asılması³³

“İdarenin görev ve yetki alanında kurulu reklam panoları ile materyallerine izinsiz reklam ve tabela asıldığı, bu reklamların asıldığı yerler için belediyeye ödeme yapılmadığı gibi bu reklamlara ait İlan ve Reklam Vergisi'nin de ödenmediği görülmüştür. Bilindiği üzere, 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyelerinin sınırları il mülki sınırlarını kapsar hale getirilmiş ve Büyükşehir Belediyesinin görev ve yetki alanı genişletilmiştir. İdare tarafından reklam alanları kiraya verilmeyerek kendi hizmetlerinin tanıtımı için kullanılmaktadır. Bu alanlara reklam asılabilmesi için idareden izin alınarak gerekli ilan reklam vergisinin de ödenmesi gerekmektedir. Büyükşehir Belediyesince izinsiz ilan ve reklam asımı yapılmaması için zabıta birimi ve diğer birimlerce sürekli kontrol ve

miktar itibarıyla fazla olan cezanın kesilmesi gerekmektedir.

32 <https://www.sayistay.gov.tr/tr/?p=2&ContentID=13007> (Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi 2019 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu)

33 <https://www.sayistay.gov.tr/tr/?p=2&ContentID=13007> (İzmir Büyükşehir Belediyesi 2019 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu)

denetimler yapılmakla birlikte yetki alanının genişlemesi sebebiyle çeşitli bölgelerde izinsiz reklamların asıldığı görülmüştür. Hem vergi gelirlerinde kayıp yaşanmaması için hem de izinsiz ilan asımlarının önüne geçilebilmesi için belediye tarafından yapılacak kontrol ve denetimlerin sayısının arttırılması gerekmektedir.”

El İlanlarıyla İlgili İlan ve Reklam Vergisi Tahakkuku Yapılmaması³⁴

“Belediye sınırları içinde el ile dağıtılan reklamlarla ilgili idari para cezası düzenlenmesine karşın ilan ve reklam vergisi ile ilgili gerekli işlemin yapılmadığı görülmüştür. 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 12'nci maddesinde, belediye sınırları ile mücavir alanları içinde yapılan her türlü ilan ve reklamın İlan ve Reklam Vergisine tabi olduğu, 13'üncü maddesinde İlan ve Reklam Vergisinin mükellefinin ilan ve reklamı kendi adına yapan veya yaptıran gerçek veya tüzel kişiler olduğu, 15'inci maddenin beşinci sırasında ilân ve reklam amacıyla dağıtılan broşür, katalog, duvar ve cep takvimleri, biblolar veya benzerlerinin her biri için en az 0,01 ve en çok 0,25TL olmak üzere belirlenen tutarda vergi alınacağı hüküm altına alınmıştır. Bu kapsamda, gerçek veya tüzel kişilerce Belediye sınırları içinde el ile dağıtılan ilan ve reklamlar İlan ve Reklam Vergisine tabi olmaktadır. Dağıtımı yapılan el ilanlarına ilişkin verginin matrahına ulaşmak için, ilanı kendi adına yapan veya yaptıran gerçek veya tüzel kişilerden âdeti de içerecek şekilde beyan alınmalıdır. 2464 sayılı

34 <https://www.sayistay.gov.tr/tr/?p=2&ContentID=13007> (Kayseri Büyükşehir Belediyesi 2019 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu)

Kanun'un 16'ncı maddesinde vergiye tabi ilan ve reklamlarda, beyan edilecek süre ve tarife belirlenmiş ve Kanun'un 98'inci maddesinde de, bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanuna göre alınacak vergi, harç ve katılma payları hakkında reklam 213 sayılı ile 6183 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır. İlan ve reklam vergisi beyannamesinin süresinde verilmemesinin Vergi Usul Kanunu'nun 352/1 inci maddesi uyarınca birinci derece usulsüzlük cezası fiilini oluşturduğu, aynı Kanun'un 336'ncı maddesinin birinci fıkrasında da cezayı istilzam eden tek bir fiil ile vergi ziyai ve usulsüzlük birlikte işlenmiş olursa bunlara ait cezalardan sadece miktar itibarıyla en ağırının kesileceği belirtilmiştir. İlan ve reklam vergisi beyannamelerinin süreler geçtikten sonra verilmesi halinde kesilecek birinci derece usulsüzlük cezası ile vergi ziyai cezasının karşılaştırılarak miktar itibarıyla fazla olan cezanın kesilmesi gerekmektedir. Büyükşehir Belediyesi tarafından 2019 yılı içinde yapılan denetimlerde 159 adet Belediyeden izin almadan bilgi broşürü, insert, el ilanı vb. ile reklam ve tanıtım yapan kişiler hakkında 1608 sayılı Kanun'un 1'inci ile 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 32'nci maddesi gereği idari para cezası verilmiştir. 2019 yılında el ile dağıtılan 159 adet ilan ve reklamlarla ilgili gerekli tespitler yapılarak bastırılıp dağıtılan miktara göre ilan ve reklam vergisinin alınması ile ilgili gerekli işlemin ve 213 sayılı Kanun'un ilgili hükümlerinin uygulanması ve bundan sonra bu hususa dikkat edilmesi gerekir.

Stadyum/Gösteri Merkezi İçindeki İlan ve Reklamlardan İlan ve Reklam Vergisi Alınmaması

Büyükşehir Belediyesi yetki alanında bulunan stadyum/gösteri merkezi içinde yapılan ilan ve reklamlardan ilan ve reklam vergisi tahakkuk ve tahsilatının yapılmadığı görülmüştür. "Büyükşehir belediyesinin gelirleri" başlıklı 23'üncü maddesinin (e) fıkrasında, "7 nci maddenin birinci fıkrasının (g) bendinde belirtilen alanlar ile bu alanlara cephesi bulunan binalar üzerindeki her türlü ilân ve reklamların vergileri ile asma, tahsis ve bakım ücretleri" düzenlemeleri yapılmış ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Kanunu'nun "Müsabaka hasılatları" başlıklı 16'ncı maddesinde, "Müsabakalardan elde edilecek brüt hasılatlardan gerekli masraflar çıktıktan sonra geriye kalan miktar; müsabakanın yapıldığı spor il müdürlüklerine ve müsabaka yapan kulüplere dağıtılır. Bu konudaki uygulama, usul ve esaslar bir yönetmelikle belirtilir.", "Muafiyet" başlıklı 17'nci maddesinde, "Bu Kanuna göre yapılacak spor müsabaka ve gösterilerinden elde edilecek gelirler Katma Değer Vergisi hariç her türlü vergi, resim ve harçtan muafıdır." düzenlemesi yapılmıştır. Stadyum ve gösteri merkezi Gençlik Spor İl Müdürlüğü tarafından Büyükşehir Belediyesine tahsis edilmiş, Büyükşehir Belediyesi de 5216 sayılı Kanun'un 26'ncı maddesi gereğince Spor A.Ş. şirketine tahsis etmiştir. Stadyum ilan ve reklam gelirleri Kayserispor, gösteri merkezi içindekiler ise Kayseri Basketbol tarafından alınmaktadır. Dolayısıyla bu ilan ve reklamların ilan ve reklam vergisine tabi olduğu, 3289 sayılı Ka-

nun'un 17'nci maddesine istinaden muaf olduğu söylenemez. Stadyum ve gösteri merkezi içinde yapılan ilan ve reklamlardan alınmayan ilan ve reklam vergilerinin 2464 sayılı Kanun'a istinaden alınması ile ilgili gerekli işlemin ve 213 sayılı Kanun'un ilgili hükümlerinin uygulanması gerekir.

Büyükşehirin Yetki Alanında Bulunan Bazı Cadde ve Sokaklardan Alınması Gereken İlan ve Reklam Vergisinin İlçe Belediyelerince Alınması³⁵

"Konya Büyükşehir Belediye yetki ve sorumluluk alanında bulunan toplam 322 ana yol, cadde ve sokak üzerinde yer alan ilan ve reklam unsurlarından alınması gereken ilan ve reklam vergisinin 238 cadde ve sokak üzerinden alındığı, kalan 84 cadde ve sokağın ise ilçe belediyelerince alındığı tespit edilmiştir. 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 12'nci maddesine göre, belediye sınırları ile mücavir alanları içinde yapılan her türlü ilan ve reklam, vergiye tabidir. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "Büyükşehir Belediyesinin Gelirleri" başlıklı 23/e maddesinde; 7'nci maddenin birinci fıkrasının (g) bendinde belirtilen alanlar ile bu alanlara cephesi bulunan binalar üzerindeki her türlü ilân ve reklamların vergileri ile asma, tahsis ve bakım ücretleri, büyükşehir belediyesinin gelirleri arasında sayılmıştır. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7/g maddesinde belirtilen alanlar ise büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki mahalleleri ilçe merkezine bağlayan yollar, meydan, bulvar, cadde

³⁵ <https://www.sayistay.gov.tr/tr/?p=2&ContentID=13007> (Konya Büyükşehir Belediyesi 2019 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetimi Raporu)

ve ana yollardır. Yukarıdaki mevzuat hükümlerine göre, Büyükşehir Belediyesinin yetki ve sorumluluk alanındaki mahalleleri ilçe merkezine bağlayan yollar, meydan, bulvar, cadde ve ana yollar üzerinde yer alan ve ilan ve reklam vergisi alınmasını gerektiren unsurların mevcudiyeti halinde söz konusu unsurlara ait ilan ve reklam vergisinin büyükşehir belediyesince toplanması gerektiği hususu açıktır. Çünkü söz konusu yollar, meydan, bulvar, cadde, sokak ve ana yolların bakım ve sorumluluğu büyükşehir belediyesine aittir."

Belediye Sınırları İçerisinde Faaliyet Gösteren İşyerlerine İlişkin Verilerin Sağlıklı Bir Şekilde Takibinin Yapılmaması³⁶

"İlan ve reklam şefliğinden alınan verilere göre 17.652 işyerinin ilan ve reklam vergisi beyanın olduğu buna karşılık İdarenin görev ve yetki sınırları içerisinde kaç adet işletmenin olduğu ve bu bunların mükellefiyeti hakkında herhangi bir veri bulunmamıştır. Netice itibarıyla; Kurumun mevzuat hükümleri doğrultusunda, söz konusu verginin sağlıklı tahakkuk ve tahsilatının sağlanması amacıyla gereken denetim ve tespit işlemlerini yapması gerekmektedir."

7. SONUÇ

Belediye meclislerinin kanundaki sınırlar içinde İlan ve Reklam Vergisi'nin tarifesini belirleme yetkisi 2012 yılındaki Anayasa Mahkemesi kararıyla iptal edilmiştir. Bu karar belediye meclisinin

³⁶ <https://www.sayistay.gov.tr/tr/?p=2&ContentID=13007> (Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi 2019 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu)

yerel ve iktisadi şartlara göre tarife belirleme esnekliğini ortadan kaldırmıştır. *Aynı zamanda Türkiye'nin taraf olduğu Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nda belediyelere tanınan yetkileri de kısıtlamaktadır.*

Literatürde çokça ifade edildiği üzere, Anayasa'da yapılacak bir değişiklikle İlan ve Reklam Vergisi de dahil olmak üzere, bazı yerel vergilerin indirim, istisna, muafiyet ve oranlarının kanunda belirlenen alt ve üst sınırlar dâhilinde belediye meclislerince belirlenmesine imkân tanınması yerinde olacaktır.

Büyükşehirlerde İlan ve Reklam Vergisi'ni toplamaya genel yetkili belediye ilçe belediyesidir. Büyükşehir belediyeleri ise sadece kanunda sayılan belirli yerlerde bu vergiyi tahsil edebilir. Fakat bu durum pratikte büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyesi arasındaki sorunlara yol açmaktadır. Hem bu sorunları ortadan kaldırmak hem de verginin tahsilini daha verimli kılmak adına, **büyükşehirlerde İlan ve Reklam Vergisi toplama yetkisi ilçe belediyelerine bırakılmalıdır.**

KAYNAKÇA

Arıkboğa, Ü. (2016). Türkiye'de Belediyelerin Gelir Yapısı: Sorunlar ve Çö-

züm Önerileri. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 13 (33), 276-297

Bayer, Ç. (2019). İlan ve Reklam Vergisi ve Vakıf Üniversitelerinin Bu Vergi Karşısındaki Hukukî Durumu. Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2 (1), 47-67.

Bozdoğan, D.& C. Çataloluk (2017). Belediyelerin Vergilendirme Yetkisinin Kanunilik İlkesi Açısından İncelenmesi. Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 7 (3), 433-444.

M. Sayın (2014). Yerel&Dulupçu, M. A., G. Özkul, H. Ünlü Yönetimlerin Vergilendirme Yetkisine İlişkin Değerlendirmeler. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2014/2 (20), 27- 54.

Yakar, S. &İ. O. Gündüz (2014). Türkiye'de Belediyelerin& Vergilendirme Yetkisi: 'Var' mı 'Yok' mu İşte Bütün Me-sele Bu. Sayıştay Dergisi, (92), 117-141.

Yılmaz, G. (2018). Vergi, Resim, Harç Kavramlarının Tarihsel Devinimi: Kavram Kargaşası Bağlamında 'Resmin' Günümüzdeki Varlık Sorunu. Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 40 (2), 370-393.

Mehmet Akif ULUSOY

Avukat

SEMT PAZARLARINDAN SATIN ALINAN AYIPLI MALLAR VE BELEDİYE ZABITASINCA YAPILABİLECEK İŞLEMLER

1. GİRİŞ

Tüketici hakları günümüzde çeşitli yollarla tüketicilerin alış veriş işlemlerinde kendilerine alternatifli koruma imkânları sunmaktadır. Başvuru makamına göre pratik yolları ve kısa süreli sonuç alınabilmesi yönünden kişilerin hak arama özgürlüğüne önemli katkı sağlamaktadır. Yıllara göre değişen parasal sınırlar yönünden başvuru mercileri farklılıklar arz etmektedir. Bu parasal sınırlar sonucuna göre kesin hüküm veya delil niteliğinde hukuk dünyasında hayat bulmaktadır. Ancak belediye zabıtasının tüketici hakları noktasında görev ve sorumluluklarının neler olduğu tüketici hukuku alanında üzerinde çok fazla durulmamış olan bir konudur. İşte bu makalemizde tüketici hukuku kapsamında belediyelerin ve bu bağlamda belediye zabıtasının görev ve sorumluluklarını değerlendirirken tüketicilerin belediye zabıtasına ayıplı mal veya hizmet ile ilgili başvurularını ve neleri talep edebilecekleri ile bu başvurular sonucunda belediye zabıtalılarının görev ve yetki sınırları incelenerek uygulamaya yön verici açıklamalarda bulunulmuştur.

2. HUKUKSAL ÇERÇEVE

4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun amaç başlıklı 1'inci maddesinde bu Kanunun amacının, kamu yararına uygun olarak tüketicinin sağlık ve güvenliği ile ekonomik çıkarlarını koruyucu, aydınlatıcı, eğitici, zararlarını tazmin edici, çevresel tehlikelerden korunmasını sağlayıcı önlemleri almak ve tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini özendirme ve bu konudaki politikaların oluşturulmasında gönüllü örgütlenmeleri teşvik etmeye ilişkin hususları düzenlemek olduğu ifade edilmiştir.

Serbest piyasa ekonomisi, ekonomik ve sosyal alandaki gelişmeler, güçlü satıcılar karşısında daha zayıf durumda olan tüketicilerin bilinçlendirilmesi, korunması ve örgütlenmesi gereğini ortaya çıkartmıştır. Tüketici hakları alanında dünyada yaşanan gelişmeler sonucunda Evrensel Tüketici Hakları 5 Temmuz 1986 tarihinde aşağıdaki şekliyle Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilmiştir. Bunlar:

1. Tüketicilerin Temel Gereksinimlerinin Karşlanması Hakkı

Barınma, ısınma, aydınlanma, içecek su bulma, ulaşım haberleşme, tüketicinin en temel haklarıdır.

2. Sağlık ve Güvenliğin Korunması Hakkı

Satışa sunulan her türlü mal ve hizmetin yaşam ve sağlık açısından tüketicilere zarar vermeyecek kalite ve nitelikte olması hakkıdır.

3. Ekonomik çıkarların korunması hakkı (Mal ve Hizmetlerin Serbestçe Seçilmesi Hakkı)

Tüketicilere sunulan ürün ve hizmetlerin nitelikli, kaliteli ve uygun fiyattan sunulması, satış sonrası hizmetlerin yeterli düzeyde ve yaygınlıkta olması yanında, sözleşmelerdeki haksız hükümlerin olmaması ve baskıyı yaratan satış yöntemlerine karşı korunma hakkıdır.

4. Bilgi edinme ve eğitime hakkı

Mal ve hizmeti satın alırken doğru karar vermeye yardımcı olacak bilgilerin edinmesi; yanlış, yanıltıcı reklamlar, etiket ile ambalaja karşı korunma ve sorumlu tüketiciler olarak bilincin gelişimi için eğitime hakkıdır.

5. Zararların karşılanması hakkı (Tazmin edilme hakkı)

Satın alınan ürün yada hizmetin öngörülen nitelikte olmaması durumunda kusurlu malın geri alınması, değiştirilmesi kusurlu hizmetin yeniden görülmesi, zararın karşılanması hakkıdır.

6. Temsil edilme hakkı (Sesini duurma hakkı)

Örgütlü tüketicilerin, hükümetlerin ekonomik politikalarının oluşturulma-

sı dikkate alınması, kamu organlarında temsili, firmalarda özellikle ürün geliştirme aşamasında görüş alınması ve denetlemelerde gönüllü olarak bulunma hakkıdır.

7. Sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı

Sağlık koşullarına uygun Ekolojik dengenin bozulmadığı bir çevrede yaşayarak, çevresel tehlikelerde korunup gelecek kuşaklar için doğayı koruma hakkıdır.¹

Ülkeler iç hukuklarında bu temel hakları güvenceye almaya yönelik yasal düzenlemeler yapmışlardır. Türk Hukukunda da öncelikle Anayasal düzenleme yapılmış ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 72'nci maddesi ile devlete tüketicileri koruyucu ve aydınlatıcı tedbirleri almak, tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini teşvik etmek görevi verilmiştir.²

Hem evrensel tüketici haklarının iç hukukta yasal düzenleme ile güvenceye alınması hem de Anayasa ile verilen görevin yerine getirilmesi amacı ile 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hazırlanmıştır. Bu Kanunun 8'inci maddesi uyarınca; "Ambalajında, etiketinde, tanıtma ve kullanma kılavuzunda, internet portalında ya da reklam ve ilanlarında yer alan özelliklerinden bir veya birden fazlasını taşımayan; satıcı tarafından bildirilen veya teknik düzenlenmesinde tespit edilen niteliğe aykırı olan; muadili olan malların kullanım amacını karşılamayan, tüketicinin makul olarak beklediği faydaları azaltan veya ortadan kaldıran maddi, hukuki veya ekonomik

1 http://www.tubider.com/tuketici_haklari.asp?busayi=9&meuno=25

2 Avukatlar İçin Tüketici Hukuku Rehberi-Ankara Barosu 2012

eksiklikler içeren mallar da ayıplı olarak kabul edilir.³

3. AYIPLI MAL

Yukarıda da arz edildiği üzere 4077 sayılı Kanun'un 8'incimaddesinde ayıplı mal; ambalajında, etiketinde, tanıtma ve kullanma kılavuzunda ya da reklam ve ilanlarında yer alan veya satıcı tarafından bildirilen veya standardında veya teknik düzenlemesinde tespit edilen nitelik veya niteliği etkileyen niceliğine aykırı olan ya da tahsis veya kullanım amacı bakımından değerini veya tüketicinin ondan beklediği faydaları azaltan veya ortadan kaldıran maddi, hukuki veya ekonomik eksiklikler içeren mal olarak tanımlanmıştır.

Kanundaki tanımlamaya göre ayıbın, tüketicinin satın aldığı malda önceden var olan veya sonradan ortaya çıkan açık ve gizli ayıplar nedeniyle maldan tamamen ya da gerektiği gibi faydalanılmasını engelleyen ve eksiklikler olarak da anlaşılabilmesi mümkündür. Bir malda ayıbın olduğunun kabul edilebilmesi için 4077 sayılı Kanunun yukarıda bahsi geçen 8'inci maddesinde yer alan unsurların tamamının birlikte gerçekleşmesi şart değildir. Kanunda sayılan unsurlardan hepsi, birkaçı veya herhangi birisinin olmaması halinde de mal ayıplı sayılacaktır. Buna göre; ürünün varsa ambalajında, etiketinde, tanıtma ve kullanma kılavuzunda veya ürünle ilgili reklâm ve ilanlarda veya satıcı tarafından sözlü olarak varlığı ifade edilen hususların ve özelliklerin üründe bulunması şarttır. Satılan malın ayıplı olduğunun bilinmemesi bu sorumluluğu ortadan kaldırmamaktadır.

3 Avukatlar İçin Tüketici Hukuku Rehberi-Ankara Barosu 2012

4. AYIP TÜRLERİ

1 - Açık Ayıp: Satılan malda gözle görülebilen ve basit bir muayene ile anlaşılabilen ayıplardır. Örneğin; otomobilin camının kırık olması.

2- Gizli Ayıp: Basit muayene ile tespit edilemeyen ve malın kullanılması ile ortaya çıkan ayıptır. (Örneğin; otomobilin elektronik aksamının arızalı olması)

3- Hukuki Ayıp: Malda maddi anlamda bir eksiklik olmamasına rağmen hukuki nedenlerle maldan yararlanma kısmen veya tamamen engelleniyorsa hukuki ayıp söz konusudur. (Örneğin; klonlanmış cep telefonu)

4- Ekonomik Ayıp: Tüketicinin maldan yararlanma imkânını azaltan, malın ekonomik değerini düşüren ayıptır. Bir ürünün kullanma kılavuzunda belirtilen özellikleri taşımaması halinde ekonomik ayıp söz konusudur. (Örneğin; çamaşır makinesinin en az 3 yıl arıza yapmadan çalışacağı belirtilmesine rağmen 1 yıl içinde bozulması ve kullanılamaz hale gelmesi)⁴

5. MALIN AYIPLI OLDUĞUNUN KABUL EDİLMESİ KOŞULLARI

1- Malda ayıp sayılabilecek derecede bir eksiklik veya fazlalık olmalıdır. Bu eksiklik veya fazlalık açık, gizli, ekonomik ya da hukuki olabilir.

2- Ayıp önemli olmalıdır. Maldaki ayıbın önemli olup olmadığını belirlemede objektif ölçüler dikkate alınır. Malda bulunan eksikliğin malın değerini ya da malı kullanım olanağını azaltıp azaltmadığına bakılmalıdır.

3- Ayıp, malın tüketiciye geçtiği anda var olmalıdır. Ayıp kural olarak sözleş-

4 Avukatlar İçin Tüketici Hukuku Rehberi-Ankara Barosu 2012

menin kurulduğu anda var olmalıdır. Yargıtay, maldaki ayıbın imalat hatasından olup olmadığının özellikle araştırılması gerektiğini, böylelikle kullanıcı hatasıyla oluşan kusurların ve normal kullanmadan meydana gelen aşınmanın ayrılabilirliği görüşündedir.⁵

4- Tüketici tarafından satın alınan malın ayıplı olduğu bilinmeden satın alınmış olmalıdır. Ayıplı malların da değişik şekillerde satışı mümkündür. Ancak; satışa sunulacak ayıplı malın tüketici tarafından kolayca görülebilecek şekilde üzerine ya da ambalajına, “özürlüdür” ibaresini içeren bir yazı veya şekil konulması zorunludur. Sadece ayıplı ürün satılan yerlerde veya satış yapılan yerin bir kısmında tüketicinin fark edebileceği surette ayrılmış bir bölümde, tahsis edilmiş alandada ayıplı mal satışı mümkündür. Ancak her ne suretle satışa arz edilmiş olursa olsun malın ayıplı olduğu, satın alınan ayıplı mala ait tüketiciye verilen fatura, fiş veya satış belgesi üzerinde açıkça gösterilmelidir. Ancak bu ürünleri satın alan tüketicilerin dikkatli olmaları gerekmektedir. Çünkü ayıplı olduğu bilinerek ve aksi ispatlanamayan mallar hakkında 4077 sayılı Kanunun 8’inci maddesi uygulanamayacaktır. Ancak ayıplı olduğu bilinerek alınan bir malın tüketiciye zarar vermesi halinde, meydana gelen zararın giderilmesinde talep edilebileceği düşünülmektedir.

6. AYIPLI MALDAN SORUMLULUK

Tüketici tarafından satın alınan malın ayıplı çıkması durumunda 4077 sayılı Kanunun 11’inci maddesinde belirtilen seçimlik haklarını kullanmak isteyen tü-

ketici buna ilişkin talebini; satıcıya, malı satan kişi bayi ya da acente ise bu halde talebini satıcı durumundaki bayi veya acenteye yöneltmelidir. Tüketicinin seçtiği hakkın yerine getirilmemesinden dolayı satıcı ile birlikte bayi, acente, imalatçı-üretici ve ithalatçı ve kredi veren kuruluş da müteselsilen sorumludur. Satıcı, sattığı malın ayıplı olduğunu bilmediğini ileri sürerek sorumluluktan kurtulamaz.

Tüketici, satın aldığı malda ayıp bulunması halinde malın kendisine teslimi tarihinden itibaren otuz gün içerisinde ayıbı satıcıya bildirmekle yükümlüdür. Tüketicinin bu durumda talep sonucu ile bağlantılı aşağıda detaylı olarak açıklanacağı üzere seçimlik hakları bulunmaktadır. **Malın ayıplı olduğunun anlaşılması durumunda tüketicinin;**

a) Satılanı geri vermeye hazır olduğunu bildirerek sözleşmeden dönme,

b) Satılanı alıkoymuş ayıp oranında satış bedelinden indirim isteme,

c) Aşırı bir masraf gerektirmediği takdirde, bütün masrafları satıcıya ait olmak üzere satılanın ücretsiz onarılmasını isteme,

ç) İmkân varsa, satılanın ayıpsız bir misli ile değiştirilmesini isteme,

hakları bulunmaktadır. Satıcı, tüketicinin tercih ettiği bu talebi yerine getirmekle yükümlüdür. Tüketici bu seçimlik haklarından biri ile birlikte ayıplı malın neden olduğu ölüm ve/veya yaralanmaya yol açan ve/veya kullanımdaki diğer mallarda zarara neden olan hallerde tüketicinin ayrıca imalatçı-üreticiden tazminat isteme hakkına da sahip olduğu da unutulmamalıdır.

5 Avukatlar İçin Tüketici Hukuku Rehberi-Ankara Barosu 2012

Bu durumda ayıplı malın neden olduğu zarardan dolayı birden fazla kimse sorumlu olduğu takdirde bunlar müştereken ve müteselsilen sorumlu olacaklardır. Örneğin pazardan peynir alan tüketicinin satın aldığı peynirin bozuk olması nedeniyle sağlığında meydana gelen hasardan sorumlulukları tespit edildiği takdirde üreticilerinden müteselsil olarak kusurlu kabul edilmeleri gerekmektedir.

7. MALIN AYIPLI OLMASI HALİNDE TÜKETİCİNİN HAKLARI

Bir malın ayıplı olması durumunda tüketici, 4077 sayılı Kanununun 4'üncü maddesinde sayılan bedel iadesini de içeren sözleşmeden dönme, malın ayıpsız misliyle değiştirilmesi veya ayıp oranında bedel indirimi ya da ücretsiz onarım isteme hakkı olmak üzere dört seçimlik haktan birisini kullanabilir. Bu sayılan haklardan istediğini seçecek olan tüketicidir. Sorumlu olanlar, tüketici hangi hakkını seçmişse onu yerine getirmek zorundadır. Ancak tüketici Kanunun kendisine tanıdığı haklardan yalnızca birini kullanabilecektir. Tüketici aynı andan hem bedel iadesi hem de malın ayıpsız misliyle değiştirilmesini talep edemeyecektir. Bu haklar nitelik itibarıyla seçimlik olduğundan, tüketici durumuna göre tercihini yapıp, seçimlik haklardan birisini kullandığında diğer seçimlik haklar tükenen ve kullanılamayacaktır.

Kanununun 4. Maddesi İle Tanınan Haklar:

1 - Sözleşmeden Dönme

Sözleşmeden dönme hakkı; Kanunda "bedel iadesini de içeren sözleşmeden dönme" olarak tanımlanmaktadır. Tüketici bu hakkını kullanmak yönündeki iradesini bildirdiğinde sözleşme hükümsüz

kalır ve taraflar sözleşme nedeni ile verdiklerini karşılıklı olarak iade ederler. Yani; ayıplı mal satıcıya, ödediği bedel tüketiciciye geri verilir.⁶

Ancak uygulamada bedel iadesini de içeren sözleşmeden dönme kararı alan tüketiciden ayıplı malı satan satıcı söz konusu malı geri almak için talepte bulunmamaktadır. Burada satıcı talep yönünden belli bir zamanaşımı süresine tabi olduğundan malı ayıplı haliyle kullanmaya devam eden alıcı iade yönündeki zamanaşımı süresi içerisinde taleple karşılaşabileceğinden ayıplı malı tutanak veya kargo teslim teslim belgesi gibi yazılı bir belge ile iade ettiğini ispat etmesi uygulama açısından tüketici lehine olacaktır.

2- Malın Ayıpsız Misli ile Değiştirilmesi

Tüketiciciye, ayıplı malın yenisi ile değiştirilmesini talep etme hakkı tanınmış bulunmaktadır. Malın ayıplı olması durumunda; tüketici aynı cins ve özelliklerde ayıpsız mislinin verilmesini talep edebilir. Örneğin Pazar yerlerinden satın alınan domatesin çürük çıkması halinde tüketicinin malın ayıpsız olan yenisi ile değiştirilmesini talep hakkı mevcuttur.

Teslim edilen yeni malın da ayıplı olması halinde tüketicinin yeniden seçimlik haklardan birisini kullanabilecektir.

3- Ayıp Oranında Bedel İndirimi

Tüketicinin, malı satın aldıktan sonra maldaki ayıbı tespit ederek ayıplı hali ile kabul etmekle beraber ayıp oranında bedelden indirim yapılmasını talep etme hakkı bulunmaktadır. Örneğin Pazar yerinden bir kilo elmayı 3 TL'ye alan tüketici

⁶ Avukatlar İçin Tüketici Hukuku Rehberi-Ankara Barosu 2012

cinin elmadaki ayıbı fark ederek seçimlik haklarından “ayıp oranında bedel indirim talebi” ederek 1 TL’den alma hakkını kullanabilecektir.

4- Ayıbın Ücretsiz Olarak Giderilmesi (Ücretsiz Onarım)

Tüketiciye tanınan bir diğer seçimlik hak ise ayıbın ücretsiz olarak giderilmesini talep etmektir. Tüketici, Kanunun 4’üncü maddesinde tanınan bu seçimlik hakkı, mal, garanti belgesi ile satılması zorunlu olan mallardan olmasa bile kullanılabilir. Tüketiciler ayıplı mal nedeniyle sorumlulara müracaat ettiğinde, önce bu hakkını kullanmak zorunda oldukları izlenimi verilmekte ya da ayıp nedeniyle sorumlularateslim edilen mallar tamir edilip tüketiciye iade edilmektedir. Oysa, tüketiciye tanınan bu hak da diğer üçü gibi seçimlik haklardan olup tüketici dilediğini kullanmakta özgürdür. Örneğin; malın ayıpsız misli ile değiştirilmesinin istenebilmesi için öncelikle ücretsiz onarım hakkını kullanmış olması gerekmektedir.⁷

8. BELEDİYE KANUNU AÇISINDAN DEĞERLENDİRME

5393 sayılı Belediye Kanununun belediye meclisinin görev ve yetkilerini düzenleyen 18’inci maddesinin (m) bendinde, belediye tarafından çıkarılacak yönetmelikleri kabul etmek belediye meclisinin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. 12/07/2012 tarihli ve 28351 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Pazar Yerleri Hakkında Yönetmeliğin 22’nci maddesinin üçüncü maddesinde belediyeler tarafından yürürlüğe konulacak idari düzenlemelerin, Kanun, bu Yönetmelik ve Bakanlık düzenlemelerine aykırı hü-

kümler ihtiva edemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Bu hükme dayanılarak belediyelerin pazar yerleri ile ilgili Yönetmelik çıkarma yetkileri bulunmaktadır. Belediyelerin bu kapsamda çıkaracakları yönetmeliğe 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanuna ve 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna aykırı olamamak kaydı ile, pazar esnaflarına; pazarda satışa sundukları ürünlerin mal alış faturalarını ve üretici belgelerini yanlarında bulundurarak, istenildiğinde görevlilere ibraz etmek zorunluluğu ve satın alınan malın müşteri tarafından belgelenmesi koşuluyla veya satıcının satış işlemini inkar etmemiş olması gibi şartlar aranarak 4077 sayılı Kanunda tüketicilere tanınan bedel iadesini de içeren sözleşmeden dönme, malın ayıpsız misliyle değiştirilmesi veya ayıp oranında bedel indirimi ya da ücretsiz onarım talep edilebileceğine ilişkin hüküm eklenebileceği değerlendirilmektedir.

Belediye Kanununun zabitanın görev ve yetkilerini düzenleyen 51’inci maddesinin birinci fıkrasında belediye zabıtasının, beldede esenlik, huzur, sağlık ve düzenin sağlanmasıyla görevli olup bu amaçla, belediye meclisi tarafından alınan ve belediye zabıtası tarafından yerine getirilmesi gereken emir ve yasaklarla bunlara uymayanlar hakkında mevzuatta öngörülen ceza ve diğer yaptırımları uygulayacağı düzenlenmiştir.

5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 7’nci maddesinin

7 Avukatlar İçin Tüketici Hukuku Rehberi - Ankara Barosu 2012

beşinci fıkrasına göre, belediyelerin, pazar yerlerinde malların hijyenik şartlarda satışa sunulmasını sağlayıcı uygun çalışma ortamını oluşturma ve altyapı ile çevre düzenlemelerini yapma, tüketicinin korunmasına yönelik tedbirleri alma ve gerekli denetimleri yapma görevleri bulunmaktadır.

Yine Pazar Yerleri Hakkında Yönetmeliğin 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde belediyelerin tüketicilerin bilinçlendirilmesine ve korunmasına yönelik tedbirleri almakla görevli ve yetkili oldukları hüküm altına alınmıştır.

5957 sayılı Kanununun 13'üncü maddesinde, malların toptan veya perakende ticaretinde yasakların neler olduğu hüküm altına alınmıştır.

Bu maddeye göre; malların toptan veya perakende ticaretinde;

- Piyasada darlık yaratmak, fiyatların yükselmesine sebebiyet vermek veya fiyatların düşmesine engel olmak için malların belirli ellerde toplanması, satışından kaçınılması, stoklanması, yok edilmesi, bu amaçla propaganda yapılması veya benzeri davranışlarda bulunulması,

- Malların, gıda güvenilirliğine, kalite ve standardına, teknik ve hijyenik şartlara aykırı olarak satışa sunulması,

- Halde, toptan satış miktarının altında mal satılması,

- Halde oluşan mal atıklarının ayıklanarak hal içinde ya da dışında toptan veya perakende satılması,

- İşyeri veya satış yerinde izin alınmaksızın değişiklik yapılması veya bu yerlere ilaveler yapılması,

- İşyeri veya satış yeri bulunmaksızın toptancı halinde veya pazar yerinde toptan ya da perakende satış yapılması,

- Malın kalitesine, standardına veya gıda güvenilirliğine ilişkin belgelerde ya da künyesinde bilerek değişiklik yapılması, bunların tahrif veya taklit edilmesi ya da bunlarda üçüncü şahısları yanıltıcı ifadelere yer verilmesi,

- Malın miktarının, satış değerinin, komisyon oranı veya ücretinin ya da kanunî kesintilerin üreticiye gerçeğe uygun olmayarak intikal ettirilmesi,

- Aynı kap veya ambalaj içine değişik kalitede ve/veya üzerinde yazılı olan miktardan az mal konulması,

- Ölçü ve tartı aletlerinin hileli bir şekilde kullanılması ya da hileli olarak karışık veya standartlara aykırı mal satılması,

- Toptancı halinde ya da pazar yerindeki işyeri veya satış yeri dışında ya da buralardaki geçiş yollarında mal teşhir edilmesi, satılması, mal veya boş kap bulundurulması,

- Toptancı halinde veya pazar yerinde, çevreyi rahatsız edecek şekilde satış yapılması, alıcı veya tüketiciye karşı sözlü veya fiilî kötü muamelede bulunulması,

- Toptancı halinde veya pazar yerinde, atık malzemelerin belirlenen şekilde veya alanlarda toplanmaması ya da satış yeri veya işyerinin temiz tutulmaması,

- Malların etiketlenmesine, pazar yerine mal getirilmesine, bu yerlerde araç bulundurulmasına, satış yeri numarasını gösterir levhaya, tahsis sahiplerince kullanılacak kimlik kartlarına ve bunlarca giyilecek kıyafetlere ilişkin olarak bu Kanun uyarınca çıkarılan yönetmeliklerdeki usul ve esaslara aykırı hareket edilmesi yasaktır.

5957 sayılı Kanununun 13'üncü maddesinin yukarıda ifade edilen yasaklarına aykırı davranışlar için diğer kanunlara göre daha ağır bir ceza gerektirmediği takdirde;

Kanununun 14'üncü maddesinde yer alan,

a) 13' üncü maddenin birinci fıkrasının (e) ve (l) bendine aykırı hareket edenler hakkında yüz Türk Lirası,

b) 13' üncü maddenin birinci fıkrasının (ğ), (i), (j) ve (k) bentlerine aykırı hareket edenler hakkında beş yüz Türk Lirası,

c) 5' inci maddenin beşinci, altıncı, yedinci ve onuncu fıkralarına, 13' üncü maddenin birinci fıkrasının (ç), (g), (h) ve (ı) bentlerine aykırı hareket edenler hakkında iki bin Türk Lirası,

ç) Toptancı halinden satın alınmayan veya toptancı haline bildirilmeyen malları taşıyanlara veya bunları depolayanlara, 5'inci maddenin on üçüncü fıkrası uyarınca Bakanlıkça belirlenen asgari şartları ve bilgileri sözleşmelerde bulundurma-yanlara iki bin Türk Lirası,

d) 13'üncü maddenin birinci fıkrasının (d) ve (f) bentlerine aykırı hareket edenler hakkında üç bin Türk Lirası,

e) 5'inci maddenin on birinci fıkrası ile 13'üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendine aykırı hareket edenler hakkında beş bin Türk Lirası,

f) 6'ncı maddenin ikinci fıkrasına ve 13'üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendine aykırı hareket edenler ile gerçeğe aykırı analiz raporu düzenleyenler veya bu raporun düzenlenmesini sağlayanlar hakkında on bin Türk Lirası,

g) 15'inci maddenin ikinci fıkrası ile 17'nci maddenin üçüncü fıkrasına aykırı hareket edenlere ve 17'nci maddenin ikinci fıkrasına göre Bakanlık denetim elemanlarınca istenecek bilgi, belge ve defterler ile bunların örneklerini veremeyenlere veya bunları noksan ya da gerçeğe aykırı olarak verenlere, yazılı veya sözlü bilgi taleplerini karşılamayanlara iki bin Türk Lirası,

ğ) 13'üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi hükmüne aykırı hareket edenler hakkında iki bin Türk Lirası,

idarî para cezası uygulanacaktır.

5957 sayılı Kanununun 13' üncü maddesinin birinci fıkrasının (b), (h), (ı), (i), (j) ve (k) bentlerine aykırı hareketten dolayı bu maddede öngörülen idarî para cezaları pazar yerlerindeki satış yerlerini kullananlar için onda biri oranında uygulanacaktır.

Yine yukarıda ifade edilen 5957 sayılı Kanununun 13'üncü maddesinde öngörülen idarî para cezalarının verilmesini gerektiren fiillerin bir takvim yılı içinde tekrarı hâlinde, idarî para cezaları her tekrar için iki katı olarak uygulanır. Bu maddenin birinci fıkrasının (g) bendinde öngörülen idari para cezalarını Bakanlık, (ğ) bendinde öngörülen idari para cezalarını Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, diğer idari para cezalarını ise doğrudan veya Bakanlığın talebi üzerine belediyeler uygulamaya yetkilidir. İdarî para cezası uygulama yetkisi Bakanlıkta ilgili genel müdürlük, belediyelerde ise belediye encümenince kullanılır.

Bu maddede öngörülen idarî para cezalarının uygulanması, bu Kanunda öngörülen diğer müeyyidelerin uygulanmasına engel teşkil etmez.

13 üncü maddenin birinci fıkrasının (i), (j), (k) ve (l) bentlerine bir takvim yılı içinde iki kez aykırı hareket edenler belediye encümeni kararıyla bir aya kadar faaliyetten men edilir.

Bu Kanun hükümlerine aykırı hareket eden veya bu Kanunda belirtilen görevlerini Bakanlığın yazılı uyarısına rağmen yerine getirmeyen toptancı hallerine, Bakanlık tarafından elli bin Türk Lirası idarî para cezası verilir ve eylemin bir takvim yılı içinde tekrarı durumunda, toptancı halin faaliyetleri aykırılık giderilene kadar Bakanlık tarafından durdurulur.

Bakanlık bu yetkisini mahallin mülki idare amirine devredebilir.

5957 sayılı Kanununun 17'nci maddesinin beşinci fıkrasında, belediyelerin, yetki alanlarıyla sınırlı olmak kaydıyla bu Kanun ve ilgili yönetmelik hükümleri ile Bakanlık düzenlemeleri çerçevesinde gerekli denetim ve uygulamaları yapmakla görevli ve yetkili oldukları ve denetim yapmakla görevli ve yetkili belediye personelinin talebi üzerine, kolluk kuvvetlerince gerekli yardım sağlanacağı ifade edildiğinden, belediyenin bu denetim yetkisini, zabıta personeli ile yerine getireceği düşünülmektedir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden, ayıplı mal satan pazarcı esnafının tüketicinin talebine göre

bedel iadesini de içeren sözleşmeden dönme,

malın ayıpsız misliyle değiştirilmesi,

ayıp oranında bedel indirimi,

satın alınan malın niteliğine göre ücretsiz onarımını

isteme hakkı olmak üzere dört seçimsizlik hakları olduğundan bu taleplerin satıcılar tarafından yerine getirilmesinin zorunlu olduğu,

bu yapılmadığı takdirde belediye zabıtasınca satıcılar hakkında 1608 sayılı Umuru Belediyeye Müteallik Ahkâmı Cezaiye Hakkında 16 Nisan 1340 Tarih ve 486 Numaralı Kanununun Bazı Maddelerini Muaddil Kanununun 1'inci ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 32'nci ve 5957 sayılı Kanununun 14'üncü maddesi uyarınca idari para cezası verilebilecektir.

9. SONUÇ

Gerek tüketici mevzuatı ve gerekse belediye mevzuatı yönünden pazar yerlerinden satın alınan ayıplı mallar ile ilgili tüketicinin üründen beklediği faydayı sağlayabilmesi açısından mevzuatta tanımlanan koruma kapsamında olduğu muhakkaktır. Belediyelerin tüketicilerin korunması açısından ayıplı mallarla ilgili şikâyetleri değerlendirmek ve bu değerlendirme sonucunda idari yaptırım uygulama yetkileri bulunmaktadır. Bu yetkileri yürürlükte olan tüketici mevzuatından kaynaklandığı gibi Belediye Kanununun belediyelere tanıdığı yönetmelik çıkarma yetkisinin kullanılarak buralara eklenecek yönetmelik maddeleri ile de sağlanabilecektir. Tüketici mevzuatı hükümlerinin uygulanması açısından belediyelerinde mevzuatta tanımlanan seçimsizlik hakların kullanılması açısından yetkilidirler. Bu nedenle belediyelerinde tüketicilerin talepleri doğrultusunda bu konudaki yetkilerini mevzuatta tanımlanan ölçüde yerine getirebilecekleri değerlendirilmektedir.

Akın ŞİMŞEK

Kamu Yönetimi Uzmanı

SGK EKSİK GÜN BİLDİRİMİ

1. GİRİŞ

İşverenlerin çalıştırdıkları sigortalılara ilişkin Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılacak bildirimler ile ilgili yükümlülüklerine genel olarak 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda yer verilmektedir. Ayrıca konu ile ilgili yönetmelik, tebliğ, genelge gibi ikincil düzenlemelerle de uygulamaya açıklık getirilmektedir. Sosyal Güvenlik Kurumuna işverenlerin yükümlülükleri ile ilgili son olarak da Sosyal Güvenlik Kurumunun 18.06.2020 tarih ve “İşveren işlemleri” konulu 2020/20 sayılı Genelgesinde de usul ve esaslar belirtilmiştir.

İşverenlerin ay içinde bazı işgünlerinde çalıştırılmayan ve ücret ödenmeyen sigortalılara ilişkin bildirimlerinin eksik gün nedeni ve eksik gün sayısı, işverence ilgili aya ait aylık prim ve hizmet belgesinde veya muhtasar ve prim hizmet beyannamesiyle beyan edilmesi gerekmektedir. Sigortalıların otuz günden az çalıştığını gösteren bilgi ve belgelerin Sosyal Güvenlik Kurumunca istenilmesine rağmen ibraz edilmemesi veya ibraz edilen bilgi ve belgelerin geçerli

sayılmaması halinde otuz günden az bildirilen sürelerle ait aylık prim ve hizmet belgesi veya muhtasar ve prim hizmet beyannamesi, yapılan tebligata rağmen bir ay içinde verilmemesi veya noksan verilmesi halinde Sosyal Güvenlik Kurumunca (SGK)re'sen düzenlenmektedir. Bu kapsamdaki sigorta primleri de tahsil edilmektedir. Eksik gün bildirimleri ile ilgili olarak Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 102 inci maddesinin onüçüncü ve ondördüncü fıkralarında eksik gün nedenlerine ve yapılacak işlemlere ilişkin açıklamalar yer almaktadır.

Bu makalede 5510 sayılı Kanun ile Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği ve 2020/20 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Genelgesi çerçevesinde işverenlerin çalıştırdıkları sigortalılara ilişkin ortaya çıkabilecek ay içinde eksik gün bildirimlerine ilişkin usul ve esaslardan bahsedilecektir.

2. EKSİK GÜN NEDENLERİNİN BELİRLENMESİ

İşverenlerin çalıştırdıkları sigortalıların ay içinde istirahat, devamsızlık, ücretsiz izin gibi nedenlerle eksik çalışması mümkün olabilmektedir. Bu kapsamda da ay

içinde bazı iş günlerinde çalıştırılmadığı ve ücret ödenmediği bildirilen sigortalıların eksik çalışma nedenlerinin aylık prim ve hizmet belgesine/muhtasar ve prim hizmet beyannamesine kaydedilmesi gerekmektedir. Genel olarak sigortalıların eksik çalışma nedenleri Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinde yer alan aylık prim ve hizmet belgesinin arka sayfasında açıklanmıştır. Bu nedenle de SGK e-Bildirge sistemi üzerinden aylık prim ve hizmet belgesinin/ e-beyanname sistemi üzerinden muhtasar ve prim hizmet

beyannamesinin gönderilmesi esnasında sistemde bulunan ve sigortalının durumuna uygun eksik gün nedeni seçilmesi gerekmektedir.

Ayrıca ay içindeki eksik gün sayısının da girilmesi gerekmekte olup eksik gün nedenlerinde de ilgili kodların esas alınması gerekmektedir. Eksik gün nedenlerine ilişkin sigortalıların eksik çalıştıklarını ispatlayan belgelerin ise Sosyal Güvenlik Kurumunca istenilmesi halinde ibraz edilmesi gerekmektedir.

Eksik Gün Kodları		
01- İstirahat	11- Doğal afet	21- Diğer ücretsiz izin
03- Disiplin cezası	12- Birden fazla	22- 5434 SK ek 76, gm 192
04- Gözaltına alınma	13- Diğer Nedenler	23- Yarım Çalışma
05- Tutukluluk	15- Devamsızlık	24- Yarım Çalışma ve Diğer Nedenler
06- Kısmi istihdam	16- Fesih tarihinde çalışmamış	25- Diğer Belge/Kanun Türlerinden Gün Tamamlama
07- Puantaj kayıtları	17- Ev hizmetlerinde 30 günden az çalışma	26- Kısmi İstihdama İzin Verilen Yabancı Uyruklu
08- Grev	18- Kısa çalışma ödeneği	27- Kısa Çalışma Ödeneği ve Diğer Nedenler
09- Lokavt	19- Ücretsiz doğum izni	28- Pandemi Ücretsiz İzin (4857 GEÇ.10.MD)
10- Genel hayatı etkileyen olaylar	20- Ücretsiz yol izni	29- Pandemi Ücretsiz İzin ve Diğer Nedenler

3. EKSİK GÜN BİLDİRİMİNİN BELGELENDİRİLMESİ

Sigortalılardan ay içinde otuz günden az çalışanlar veya eksik ücret ödenenlere ilişkin eksik çalışmaya ilişkin belgelerden önemlileri aşağıda belirtilmektedir.

- SGK tarafından elektronik ortamda alınabilenler hariç SGK tarafından yetkilendirilmiş sağlık hizmeti sunucularından veya işyeri

hekimlerinden alınmış istirahatlı olduğunu gösteren rapor,

- Sigortalı ve işverenin imzasını taşıyan ücretsiz veya aylıksız izinli olduğunu kanıtlayan izin belgesi,
- Sigortalıya tebliğ edilen disiplin cezası uygulamasına ilişkin belge,
- Gözaltına alınma ile tutukluluk hâline ilişkin belgeler,

- Kısmi süreli çalışmalara ait sigortalı ve işverenin imzasını taşıyan yazılı iş sözleşmesi,
- Sigortalının imzasını taşıyan puantaj kayıtları,
- Grev, lokavt, genel hayatı etkileyen olaylar, doğal afetler nedeniyle işyerinde faaliyetin durdurulduğunu veya işe ara verildiğini gösteren ilgili resmî makamlardan alınan yazı örneği,
- İşe devamsızlığa ilişkin belgeler,
- İş sözleşmesinin fesih edildiği tarihte çalışılmadığına dair belge,
- Kısa çalışma ödeneği alındığına dair ilgili resmî makamlardan alınan belge,
- 5434 sayılı Kanunun Ek 76 ve Geçici 192. maddesine tabi olduğunu gösterir belge,
- Yarım çalışma ödeneği alındığına dair ilgili resmî makamlardan alınan belge,
- İş Sağlığı ve Güvenliği Kayıt, Takip ve İzleme Programı İSG-KATİP üzerinden alınan sözleşmeler.

Eksik gün bildirimini yapılan sigortalının durumuna uygun olan belge veya belgeler ibraz edilmesinin talep edilmesi halinde SGK'na elden verilebilmekte veya taahhütlü, iadeli taahhütlü, acele posta servisi, PTT Alo Post veya PTT Kargo ile gönderilebilmektedir.

İşçilerde ücretsiz izin uygulamasında tarafların irade beyanının aranılması gerektiğinden SGK tarafından ibrazı istenilen ücretsiz izin belgelerinde işveren veya işveren vekilinden birisinin imzası ile birlikte sigortalının da imzasının bulunması gerekmektedir. Ayrıca sigortalıların bir aydan fazla süreyle ücretsiz izin almaları

halinde ücretsiz izin belgesinde ücretsiz iznin geçerli olacağı sürenin belirtilmesi kaydıyla tek belge olarak ibraz edilen ücretsiz izin belgesi/belgeleri de kabul edilmektedir.

Çalışanların işe gelmemeleri ve devamsızlık durumlarında düzenlenen devamsızlık tutanağı, sigortalının işyerine gelmemesi durumunda düzenlenen ispatlayıcı niteliği bulunan işe devamsızlığa ilişkin belgelerden kabul edilmektedir. Bu kapsamda tutulan devamsızlık tutanaklarında işveren veya işveren vekilinden birisinin imzası ile varsa şahitlerle birlikte imzalanan ve işçinin devamsızlık yaptığı tarihten itibaren her gün için ayrı ayrı düzenlenen devamsızlık tutanakları geçerli kabul edilebilmektedir. **Devamsızlık tutanaklarının düzenlenme şekli 4857 sayılı İş Kanununda ve 5510 sayılı Kanunda ve ilgili ikincil düzenlemelerde bulunmamaktadır. İşverence düzenlenen devamsızlık tutanaklarında işveren/işveren vekili/alt işverenden birisinin imzası ile varsa şahitlerle birlikte imzalanan ve işçinin devamsızlık yaptığı tarihten itibaren her gün için ayrı ayrı düzenlenen devamsızlık tutanakları geçerli sayılabilmektedir.**

Gözültına alınan veya tutuklanan sigortalıların görevden uzaklaştırılmış oldukları dönemde hizmet akitlerinin askıda olduğu dikkate alınarak ücret ödenmemesi halinde, sigortalıların soruşturma tamamlanıp görevlerine son verilmeye/iş akitleri fesh edilinceye/ iş fiilen tekrar başlayıncaya kadar geçen süre için aylık prim ve hizmet belgeleri "0" gün ve "0" kazanç olarak, eksik gün nedeni ise "4- Gözültına alınma" veya "5- Tutukluluk" olarak bildirilmesi gerekmektedir.

Eksik gün bildirim nedenlerinin aylık prim ve hizmet belgesinde/muhtasar ve prim hizmet beyannamesinde belirtilmesi yeterli olup bilgi ve belgelerin SGK tarafından istenilmesi halinde, on beş günlük süre içinde ibraz edilmesi zorunludur.

4. BİLDİRİLEN EKSIK GÜN NEDENLERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ

Daha önce süresinde veya süresi dışında belirtilmiş olan eksik gün nedenlerinin işverenler tarafından çeşitli sebeplerle değiştirilmesinin istenilmesi halinde önceden bildirilmiş olan eksik gün nedeninin, yanlış olduğunun SGK tarafından örneğin istirahatli süre bildirim gibi somut ve açık bir şekilde anlaşılması halinde, işverenin talebine gerek kalmaksızın ve herhangi bir süre sınırlaması gözetmeksizin eksik gün bildirim kodu değiştirilebilmektedir.

İşveren tarafından bildirim yapılan eksik gün kodunun değiştirilmesinin istenildiği ancak eksik gün nedeninin, yanlış olduğunun SGK tarafından somut ve açık bir şekilde anlaşılmadığı durumlarda ise gün sayısında değişiklik olmamak kaydıyla eksik gün nedeninin, bildirildiği aylık prim ve hizmet belgesinin yasal olarak verilmesi gereken son günü izleyen 6 ay içinde değiştirilmesinin talep edilmesi halinde söz konusu istek kabul edilebilmektedir.

Eksik gün nedeninin bildirildiği aylık prim ve hizmet belgesinin yasal olarak verilmesi gereken son günü izleyen 6 aydan sonra değiştirilmesinin talep edilmesi halinde ise değişiklik talebinin her zaman düzenlenebilir nitelikte olmayan belge ile kanıtlanması istenilmekte kanıtlanamaması halinde ise değişiklik yapılmamaktadır.

5. SONUÇ

Eksik gün bildirimlerine ilişkin bilgi ve belgelerin SGK tarafından istenilmesi halinde işveren tarafından ibraz edilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda bu bilgi ve belgelerin saklanma süresi ile ilgili olarak da 5510 sayılı Kanununun 86 ncı maddesinin ikinci fıkrası kapsamında değerlendirme yapılmamıştır. Bu düzenleme gereğince işveren, işyeri sahipleri işyeri defter, kayıt ve belgelerini ilgili olduğu yılı takip eden yılbaşından başlamak üzere on yıl süreyle, kamu idareleri ise otuz yıl süreyle, tasfiye ve iflâs idaresi memurları görevleri süresince, saklamak ve Sosyal Güvenlik Kurumunun denetim ve kontrol ile görevlendirilen memurlarınca istenilmesi halinde onbeş gün içinde ibraz etmek zorundadır. Böylece özel sektör işverenleri tarafından çalıştırılan sigortalıların eksik çalışmalarına ilişkin belgeler ve eksik gün bildirim formları, kesinleşmemiş dava ve ihtilaf konusu olan haller hariç olmak ve gerekli kontrollerin de yapılmış olması kaydıyla, ait olduğu ay/dönemleri **takip eden ayın sonundan başlanılarak 10 yıl, kamu idareleri tarafından 30 yıl**, tasfiye ve iflas idaresi memurları tarafından ise görevleri süresince saklanması gerekmektedir.

Ayrıca, 4857 sayılı İş Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının “*Bu Kanun kapsamına giren işyerlerinde çalışan işçilere, kanunlarda ulusal bayram ve genel tatil günü olarak kabul edilen günlerde çalışmazlarsa, bir iş karşılığı olmaksızın o günün ücretleri tam olarak, tatil yapmayarak çalışırlarsa ayrıca çalışılan her gün için bir günlük ücreti ödenir.*” hükmü gereğince de ulusal bayram ve genel tatil günü olarak kabul edilen günlerde ücretlerin tam olarak ödemesi gerektiğinden hafta tatili ve resmi tatil günlerinin eksik gün olarak bildirilmesi mümkün değildir.

Sedi KAVAK

İç Denetçi
Anadolu Üniversitesi

MAHALLİ İDARELERCE YAPILAN ÖDEMELERDE SGK PRİM VE VERGİ BORCU SORGULAMA İŞLEMLERİ VE UYGULAMA HATALARI

Engin KÜKRER

İç Denetçi, CGAP
Eskişehir B.B. ESKİ Genel Müdürlüğü

1. GİRİŞ

Mevzuat uyarınca 5018 sayılı Kanuna tabi olan tüm kamu idareleri; 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu uyarınca yaptıkları mal veya hizmet alımları ile yapım işleri nedeniyle istihkak sahiplerine yapacakları ödemelerde; ödeme yapmadan önce amme alacaklarını kontrol etmekle ve eğer hak sahibinin kamuya ait borcu varsa bu bedeli tahsil etmekle yükümlüdür. Bu hususun yerine getirilmesi ile ilgili önceki yıllara ait Sayıştay Raporları incelendiği zaman ilçe belediyeleri başta olmak üzere bazı mahalli idarelerin bu hususu gözden kaçırdığı görülmektedir.

Makalemizde; mahalli idarelerce istihkak sahiplerine yapılan ödemelerde vergi ve SGK prim borcu sorgulama işlemlerinin yapılması ve bu konuda idarelerin yapmış oldukları uygulama hataları açıklanacaktır.

2. SGK PRİM VE VERGİ BORCU SORGULAMA İŞLEMLERİ

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "İhaleye Katılımda Yeterlik Kuralları" başlığını taşıyan 10 uncu maddesinde;

“..

c) Türkiye'nin veya kendi ülkesinin mevzuat hükümleri uyarınca kesinleşmiş sosyal güvenlik prim borcu,

d) Türkiye'nin veya kendi ülkesinin mevzuat hükümleri uyarınca kesinleşmiş vergi borcu” bulunan isteklilerin ihale dışı bırakılacağı hüküm altına alınmıştır. Buna göre isteklilerin başvuru belgelerine; vadesi geçmiş sosyal güvenlik prim borcu ve vergi borcu bulunmadığına dair belgeleri eklemeleri gerekmektedir.

Ayrıca Bu belgeler **tanzim edildiği tarihten itibaren 15 gün geçerli olup** yetkililerce belgelerin geçerliliği; SGK prim borcu için www.e.sgg.gov.tr adresinden, vergi borcu için ise intvrg.gib.gov.tr/ adresinden kontrol edilmelidir. Söz konusu belgeyi ibraz etmeyen, borcu bulunan, geçerlilik süresi geçmiş veya sistemle kaydı olmayan belge ibraz eden istekliler ihale dışı bırakılarak geçici teminatları gelir olarak kaydedilmelidir.

2.1 SGK Prim Borcu Sorgulama İşlemleri

Sosyal Güvenlik Kurumu Prim ve İdari Para Cezası Borçlarının Hakedişlerden Mahsubu, Ödenmesi ve İlişiksizlik Belgesinin Aranması Hakkında Yönetmelik'in "Hakedişten kesinti ve mahsup" başlıklı 6 ncı maddesinde idarece işverenlerin hakedişlerinin, Sosyal Güvenlik Kurumuna idari para cezası, prim ve prime ilişkin borçlarının olmaması kaydıyla ödeneceği hüküm altına alınmıştır.

Aynı maddeye göre idarenin, işverene yapacağı her hakediş ödemesinden önce, işverenin ve varsa alt işverenlerinin Kuruma idari para cezası, prim ve prime ilişkin gecikme cezası, gecikme zammı ve diğer ferilerinden oluşan borçlarının olup olmadığını sorgulaması gerektiği belirtilmiştir. Borç sorgulaması neticesinde eğer işveren ve alt işverenlerin Sosyal Güvenlik Kurumuna idari para cezası, prim ve prime ilişkin borcu tespit edilirse, borca mahsuben, hakedişten bu tutar kadar kesinti yapılarak ödeme belgesinde gösterilmesi gerekmektedir.

Bu kesinti, ödeme makamınca muhasebe kayıtlarına intikal tarihinden itibaren onbeş gün içinde Sosyal Güvenlik Kurumu hesaplarına yatırılmalıdır. Mezkur Yönetmelik'in "Görevlilerin sorumluluğu" başlıklı 9 uncu maddesinde idare veya ödeme makamı tarafından bu Yönetmelik'in 5 inci, 6 ncı ve 7 nci mad-

delerinde belirtilen yükümlülüklerin yerine getirilmeden hakediş ödenmesi veya kesin teminatın iade edilmesi halinde, ilgililer hakkında genel hükümlere göre işlem yapılacağı belirtilmiştir. Söz konusu cezai işlemler makalemizin üçüncü bölümünde ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Kamu İhale Genel Tebliğinde de belirtildiği üzere; sosyal güvenlik prim borcu olmadığına ilişkin olarak; gerçek kişi isteklilerin 5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bendi kapsamında Sosyal Güvenlik Kurumuna prim borcu olmadığına dair belge, tüzel kişi isteklilerin ise 5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bendi kapsamında Sosyal Güvenlik Kurumuna sosyal güvenlik prim borcu olmadığına dair belge veremeleri yeterli olacak, tüzel kişi isteklilerin ortağı olan gerçek kişilerin 5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında prim borcu olmadığına ilişkin belge istenmeyecektir.

İhalelerde SGK borcu sınırına ilişkin esaslar Kamu İhale Genel Tebliğinin 17.3.2 maddesinde ayrıntılı olarak izah edilmiştir. Mezkur madde esas alınarak 2021 yılı için istekli ve borç türüne göre ihalelerde SGK borcu sınırı, hesaplama yöntemini de içerecek şekilde özetlenmiş olup Tablo-1'de paylaşılmıştır:

Tablo-1 İhalelerde SGK Borcu Sınırı (2021)

İstekli/Borç Türü	İlgili Mevzuat Maddesi	Hesap Yöntemi*	Borç Sınırı (TL)
4-a Kapsamında Sigortalı Çalıştıran (Alt İşvereni olmayan Tüzel Kişi)	Kamu İhale Genel Tebliği 17.3.2 Md. 2 nolu alt bendi	Sigorta Prim Tavanı x 3	80.494,20
4-a Kapsamında Sigortalı Çalıştıran (Alt İşvereni olan Tüzel Kişi)	Kamu İhale Genel Tebliği 17.3.2 Md. 3 nolu alt bendi	Sigorta Prim Tavanı x 6	160.988,40
4-a ve 4-c Kapsamında Sigortalı Çalıştıran (Tüzel Kişi ve Sadece 4-a Kapsamındaki Sigortalılar İçin)	Kamu İhale Genel Tebliği 17.3.2 Md. 4 nolu alt bendi	Sigorta Prim Tavanı x 3	80.494,20
4-a ve 4-c Kapsamında Sigortalı Çalıştıran (Tüzel Kişi ve Sadece 4-c Kapsamındaki Sigortalılar İçin)	Kamu İhale Genel Tebliği 17.3.2 Md. 5 nolu alt bendi	Sigorta Prim Tavanı x 3	80.494,20
4-a Kapsamında Sigortalı Çalıştıran (Alt İşvereni olmayan Gerçek Kişi ve 4-b Kapsamında Sigortalısı)	Kamu İhale Genel Tebliği 17.3.2 Md. 6 nolu alt bendi	Sigorta Prim Tavanı x 3	80.494,20
4-a Kapsamında Sigortalı Çalıştıran (Gerçek Kişi ve 4-b Kapsamında Sigortalısı / 4-b Sigortalılığı İçin)	Kamu İhale Genel Tebliği 17.3.2 Md. 7 nolu alt bendi	Asgari Ücret x 3	10.732,50
4-b Kapsamında Sigortalı veya Sosyal Güvenlik Destek Primi Ödeme Yükümlüsü ve Genel Sağlık Sigortası	Kamu İhale Genel Tebliği 17.3.2 Md. 8 nolu alt bendi	Asgari Ücret x 3	10.732,50

* 2021/2 nolu Vergi Sirküleri uyarınca 2021 yılı için Sigorta Prim Tavanı 26.831,40 TL, Asgari Ücret ise Brüt Aylık 3.577,50 TL olarak belirlenmiştir.

2.2 Vergi Borcu Sorgulama İşlemleri

4734 sayılı Kanununun 10 uncu maddesinin dördüncü fıkrasının (d) bendine ilişkin olarak, Kamu İhale Tebliğinin 17.4.1 maddesindeki hükmü gereği; yıllık gelir, yıllık kurumlar, katma değer, özel tüketim, özel iletişim, motorlu taşıtlar, şans oyunları, damga, banka ve sigorta muameleleri vergileri, gelir ve kurumlar vergisine ilişkin tevkifatlar ve geçici vergiler ile bu alacaklara ilişkin vergi ziyai cezaları, gecikme zammı ve faizleri

bağlamında toplam 5.000,00 TL'yi aşan tutarlardaki borçlar; vergi borcu olarak kabul edilecektir. Bununla birlikte belediyelerce tahsil edilen çevre temizlik vergisi ile emlak vergisi 4734 sayılı Kanun kapsamında vergi borcu çerçevesinde incelenen vergiler arasında sayılmamıştır. Bir diğer husus da vadesi geçtiği halde ödenmemiş ancak vergi idaresi tarafından taksitlendirilmiş veya tecil edilmiş vergi borçlarının, vadesindeki ödemeler aksatılmadığı sürece kesinleşmiş vergi borcu olmadığı kabul edilecektir.

Tahsilat Genel Tebliği'nin (Seri:A Sıra No:1) "Amme Alacağı Ödenmeden Yapılmayacak İşlemler ile İşlem Yapanların Sorumlulukları" başlıklı beşinci bölümü uyarınca, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamına giren kurumların bu Kanun kapsamında yüklenicilere 5.000,00 TL'nin üzerinde yapacakları ödemeler sırasında yüklenicilerin Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı tahsil dairelerine vadesi geçmiş borçlarının bulunmadığına ilişkin vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belge aranılması zorunluluğu getirilmiştir.

Ancak mezkur tebliğ uyarınca;

- Eğitim ve öğretime yönelik burs ve diğer adlarla yapılan ödemelerde,
- 6183 sayılı Kanununun 70 inci maddesi gereğince haczedilemeyen ödemelerde,
- 6183 sayılı Kanununun 105 inci maddesinde sayılan tabii afetlere maruz kalanlara yapılan Devlet yardımı, teşvik ve destek ödemelerinde,
- Bütçelerine mahalli idarelerin katkıda bulunduğu kuruluşların proje ve faaliyetleri karşılığında mahalli idarelere sağladığı destek ödemelerinde,
- Spor Toto Teşkilat Başkanlığı tarafından, her çeşit gençlik ve spor tesisi ile eğitim ve öğretim kurumlarının yapılması, yaptırılması, kiralanması, onarım ve bakımlarının yapılması, yarım kalan tesislerin tamamlanması ve tefrişatı

için mahalli idarelere (il özel idareleri, belediyeler ve köyler) verilen mali katkı kapsamında nakdi olarak yapılacak ödemelerde,

- Su alımı ödemelerinde,
- Abonelik ücretleri, posta ve telgraf giderleri, ihale usulü dışında yapılan haberleşme alımı ödemelerinde,
- İhale usulü dışında yapılan enerji (yakacak ve elektrik) alımı ödemelerinde,

bu zorunluluk aranılmayacaktır.

Yukarıda belirtilen istisnai haller dışında 5.000,00 TL üzeri ihale veya doğrudan temin usulüyle yapılan satın alma işlemlerinde idarelerin ödemeler sırasında yüklenicilerin Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı tahsil dairelerine vadesi geçmiş borçlarının bulunmadığına ilişkin vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belge aranılması zorunluluğu bulunmaktadır. Ayrıca yetkililerce ödeme öncesi www.intvrg.gib.gov.tr adresinden yüklenicinin ibraz ettiği belgenin doğruluğunun ve geçerliliğinin de kontrol edilerek müteakiben ödeme işleminin tesis edilmesi gerekmektedir.

3. SGK PRİM VE VERGİ BORCU SORGULAMA İŞLEMLERİNDE CEZAI SORUMLULUK

Konuyla ilgili olarak 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 22/A maddesinde; kamu alacağı ödenmeden yapılmayacak işlemler ile işlem yapanların sorumlulukları düzenlenmiştir. Söz konusu madde uyarınca;

- 5018 sayılı Kanununa tabi kamu idareleri ile bu idarelere bağlı döner sermaye işletmelerinin yapacağı her türlü ödemelerde,
- Bunların dışında kalan ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamına giren kurumların bu Kanun kapsamında hak sahiplerine yapacakları ödemelerde,
- Kanun, kararname ve diğer mevzuatla nakdi olarak sağlanan Devlet yardımları, teşvikler ve destekler nedeniyle yapılacak ödemelerde,
- 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda yer alan bina inşaat harcı ve yapı kullanma izin harcına mevzu işlemlerde;

Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı tahsil dairelerine vadesi geçmiş borcun bulunmadığına ilişkin belge aranılması zorunluluğu getirmeye, bu kapsama girecek amme alacaklarını tür, tutar ve işlemler itibarıyla topluca veya ayrı ayrı tespit etmeye, zorunluluk getirilen işlemlerde hangi hallerde bu zorunluluğun aranılmayacağını ve maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkili kılınmıştır.

Bu yetki uyarınca 6183 Sayılı Kanunun 22/A maddesinin son paragrafındaki “Takibata selahiyetli tahsil dairesince, bu madde kapsamında getirilen zorunluluğa rağmen borcun olmadığına dair belgeyi aramaksızın işlem tesis eden kurum ve kuruluşlara **dört bin Türk Lirası idari para cezası** verilir. İdari para cezası, ilgisine tebliğ tarihinden itibaren bir ay için-

de ödenir. İdari para cezasına karşı tebliğ tarihini takip eden otuz gün içinde idare mahkemesinde dava açılabilir.” hükmü ile Sosyal Güvenlik Prim borcu ile vergi borcuna ilişkin belgeleri aramadan ödeme yapanlara **dört bin TL idari para cezası verilmesi** öngörülmüştür.

Bununla birlikte Tahsilat Genel Tebliği’nde de (Seri:A Sıra No:1) “6.2. Bu Tebliğ ile zorunluluk getirilen vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belgeyi aramadan ödeme yapanlara ve işlem tesis edenlere verilecek idari para cezaları hakkında 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanacaktır.” hükmü yer almaktadır. Bu Tebliğ ile zorunluluk getirilen vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belgeyi aramadan ödeme/işlemleri yapan kurum ve kuruluşlara, **her bir ödeme/işlem için ayrı ayrı olmak üzere** belgenin aranılması gereken yılda uygulanacak olan idari para cezası tutarı esas alınarak idari para cezası verilecektir. Bu madde hükmüne göre verilen idari para cezasının, ilgisine tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödenmesi gerekmektedir.

4. MAHALLİ İDARELERCE KONU HAKKINDA YAPILAN HATALI UYGULAMALAR

Geçmiş yıllara ait Sayıştay Raporları incelendiği zaman bu konu hakkında bazı hatalı uygulamalar dikkat çekmektedir. Bu bölümde mahalli idarelerce yapılan yaygın hatalı uygulamalar üzerinde durulacaktır.

Bu konuda ilk dikkat çeken husus; bazı mahalli idarelerin 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu uyarınca yaptıkları mal

veya hizmet alımları ile yapım işleri nedeniyle istihkak sahiplerine ödemeleri öncesi yapmakla yükümlü olduğu SGK prim borcu ve vergi borcu sorgulamasını yapmayarak hatalı işlem tesis etmeleridir. Bu konuda özellikle bazı idarelerin, belediye ait şirketlerden borç sorgulaması yapmadan ödeme yaparak hatalı işlem tesis ettikleri görülmektedir. Belediye şirketi olsun olmasın ihale usulü veya doğrudan temin usulüyle gerçekleştirilen 5.000 TL üzerindeki tüm işlemlerde; hem ihale öncesi yeterlilik incelemesinde, hem de hakediş ödemeleri yapılmadan önce ilgililerin borç sorgulamaları yapılmalı, belgelendirilmeli ve sorgulama sonucunda makalemizin ikinci bölümde izah edilen işlemler tesis edilmelidir.

Konu hakkında Sayıştay Bulguları incelendiğinde; yapılan bir diğer hata da sorgulama sonucu kurumca yapılan hakediş ödemelerinden yapılan sosyal güvenlik prim veya vergi borcu kesintilerinin yanlış hesaplarda izlenmesidir.

Kurumca yapılan hakediş ödemelerinden sosyal güvenlik prim borcu kesintileri; “361 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hesabı”nda muhasebeleştirilmesi gerekirken bazı idareler bu kesintileri “320 Bütçe Emanetleri Hesabı”nda izleyerek hatalı işlem tesis etmektedir. Sosyal Güvenlik Kurumu Prim ve İdari Para Cezası Borçlarının Hakedişlerden Mahsubu, Ödenmesi ve İlişiksizlik Belgesinin Aranması Hakkında Yönetmelik’in “Hakedişten Kesinti ve Mahsup” başlıklı 6’ncı maddesinde;

“(1) İdarece işverenlerin hakedişleri, Kuruma idari para cezası, prim ve prime

ilişkin borçlarının olmaması kaydıyla ödenir.

...

(5) İdarece, işveren ve varsa alt işverenlerinin Kuruma idari para cezası, prim ve prime ilişkin gecikme cezası, gecikme zammı ve diğer ferilerinden oluşan borçlarına mahsup edilmek üzere yapılan kesinti tutarı, ödeme belgesinde gösterilir. Bu kesinti, ödeme makamınca muhasebe kayıtlarına intikal tarihinden itibaren onbeş gün içinde Kuruma veya Kurumun önceden bildirilen banka hesabına yatırılır. Hakediş miktarı, işverenin ve varsa alt işverenlerinin Kuruma idari para cezası, prim ve prime ilişkin gecikme cezası, gecikme zammı ve diğer ferilerinden oluşan borcunu karşılamazsa, bakiye borç daha sonra ödenecek hakedişlerden aynı yöntemle kesilerek Kuruma ödenir.

...

(6) İşverenin ve varsa alt işverenlerinin, prime ilişkin gecikme cezası, gecikme zammı ve diğer ferilerinden dolayı Kuruma olan sorumluluğu; idari para cezası, prim ve prime ilişkin gecikme cezası, gecikme zammı ve diğer ferilerinden oluşan borçlarının tamamının hakedişten mahsup edildiği tarihe kadar devam eder.” hükmüleri yer almaktadır.

Bahse konu hükümlerden de anlaşılacağı üzere, belediyelerin de aralarında olduğu kamu idarelerince yapılacak hakediş ödemelerinde, SGK’ya idari para cezası, prim ve prime ilişkin borçlarının olup olmadığının sorgulanması, var ise bu borçların kesilerek SGK’nın ilgili birimine aktarılması gerekmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 361 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hesabını düzenleyen "Hesabın Niteliği" başlıklı 271'inci maddesinde;

"Bu hesap, sosyal güvenlik mevzuatı hükümlerine göre sosyal güvenlik kurumları adına nakden veya mahsuben tahsil edilen tutarların izlenmesi için kullanılır." hükmü yer almaktadır

Ayrıca bahse konu Yönetmelik'in "Hesabın işleyişi" başlıklı 273'üncü maddesinin 1/a maddesinde;

"İlgili sosyal güvenlik kurumu geliri olarak nakden veya mahsuben tahsil edilen tutarlar bu hesaba alacak, ilgili hesaplara borç kaydedilir..." denilmektedir.

Bu kapsamda idarece yapılacak hak ediş ödemelerinde Sosyal Güvenlik Kurumu adına nakden veya mahsuben tahsil edilen tutarların "320 Bütçe Emanetleri Hesabı"nda değil, "361 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hesabı"nda takip edilerek bu hesaptan ilgili birime aktarma yapılması gerekmektedir.

Bu konuya benzer olarak Sayıştay Raporlarında; vadesi geçmiş vergi borcu bulunan istihkak sahiplerinin hakedişlerinden yapılan kesintilerin "333 Emanetler Hesabı"nda izlenmesi gerekirken, bazı idarelerin bu kesintileri "320 Bütçe Emanetleri Hesabı"nda izleyerek hatalı işlem tesis ettiği görülmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 333 Emanetler Hesabını düzenleyen "Hesabın niteliği" başlıklı 260'inci maddesinde;

"(1) Bu hesap, emanet olarak nakden veya mahsuben tahsil edilen tutarların izlenmesi için kullanılır." hükmü yer almaktadır.

Mezkur Yönetmeliğin "320 Bütçe Emanetleri Hesabının Niteliği" başlıklı 248'inci maddesinde;

"Bu hesap, mali yıl içerisinde veya sonunda ödeme emri belgesine bağlandığı halde, nakit yetersizliği veya diğer sebeplerle ilgililerine ödenemeyen tutarların izlenmesi için kullanılır." denilmektedir.

Yukarıda paylaşılan mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere, Tahsilat Genel Tebliği (Seri:A Sıra No:1) ile hak sahiplerine yapılacak ödemeler esnasında vadesi geçmiş borcun olup olmadığı hususunda 5.000 TL'yi aşan tutarlarda yapılacak vergi kesintilerinin niteliği itibarıyla 320 Bütçe Emanetleri Hesabında değil, 333 Emanetler Hesabında takip edilmesi gerekmektedir.

Aksi halde, idarenin mali tablolarında vergi daireleri adına emaneten kesilen amme alacağından değil, nakit yetersizliğine bağlı olarak bütçe emanetlerine alınmış sıradan bir borç ilişkisinin varlığından söz edilebilecektir. Nitekim, Muhasebat ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğüne yayımlanan ve 2020 itibarıyla geçerliliğini koruyan 2018 yılı mali detaylı hesap planında 333.09 Başka Muhasebe Birimleri Adına Yapılan Kesintiler- kodunun altında 01 koduyla Vergi Borcu olarak açılmış hesap kodu bulunmaktadır. Söz konusu hesap kodunun yukarıda belirtilen kapsamındaki vergi kesintileri için kullanılması gerektiği hususu açıktır. Buna göre; istihkak sahiplerinin hak

edişlerinden yapılan vergi kesintilerinin 333 Emanetler Hesabında izlenmesi uygun olacaktır.

5. SONUÇ

Makalede; mahalli idarelerce yapılan istihkak ödemelerinde SGK primi ve vergi borcu sorgulama işlemlerine ilişkin olarak Sayıştay sorgularına konu edilen ve uygulama hataları olarak ortaya çıkan durumlar değerlendirilmiş ve tereddütler giderilmeye çalışılmıştır.

Mevcut mevzuat çerçevesinde SGK primi ve vergi borcu sorgulaması yapmakla sorumlu olan birimlerin veya yetkililerinin idari para cezaları gibi yaptırımlara maruz kalmamaları ve vergi alacağının gecikmelere sebebiyet verilmemesi tahsilinin sağlanması önem taşımaktadır.

Buna göre;

a) Mahalli idarelerce istihkak sahiplerine yapılan ödemeler için vergi ve SGK prim borcu sorgulama işlemlerinin yapılması,

b) Hakediş ödemelerinden sosyal güvenlik prim borcu kesintilerinin “**361 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hesabı**”nda, vadesi geçmiş vergi borcu bulunan istihkak sahiplerinin hakedişlerinden yapılan kesintilerin ise “**333 Emanetler Hesabı**”nda izlenmesi,

gerekmektedir.

KAYNAKÇA

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun

29.09.2008 tarih ve 27012 2.Mük sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Sosyal Güvenlik Kurumu Prim ve İdari Para Cezası Borçlarının Hakedişlerden Mahsubu, Ödenmesi ve İlişiksizlik Belgesinin Aranması Hakkında Yönetmelik

27.05.2016 tarih ve 29724 Mükerrer sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği

30.06.2007 tarih ve 26568 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Tahsilat Genel Tebliği (Seri:A Sıra No:1)

22.08.2009 tarih ve 27327 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu İhale Genel Tebliği

2021/2 Nolu Vergi Sirküleri

T.C Sayıştay Başkanlığı Denetim Raporları

Mahalli İdareler 2018 Yılı Detaylı Hesap Planı

Gürkan GÜVEN

Mühendis

Yapım İşi İhaleleri Uzmanı

TEKNİK PERSONELİN İHALEDE ÖNGÖRÜLDÜĞÜ ŞEKİLDE ÇALIŞTIRILMAMASI SONUCU OLUŞAN CEZADA SORUMLULUK KİME AİTTİR

1. GİRİŞ

Yapım işi ihaleleri ülkemizdeki yol, köprü, kamu kurumu inşaatları, şehir hastaneleri gibi devasa projeler çerçevesinde düşünüldüğünde kamu ihaleleri içerisinde belkide en fazla önemiyet verilen bir alandır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda yapım işi ihaleleri kapsamında sayılan hususlar aşağıdaki gibi uzun bir listedir: Bina, karayolu, demiryolu, otolyol, havalimanı, rıhtım, liman, tersane, köprü, tünel, metro, viyadük, spor tesisi, alt yapı, boru iletim hattı, haberleşme ve enerji nakil hattı, baraj, enerji santrali, rafineri tesisi, sulama tesisi, toprak ıslahı, taşkın koruma ve dekapaj gibi her türlü inşaat işleri ve bu işlerle ilgili tesisat, imalat, ihzarat, nakliye, tamamlama, büyük onarım, restorasyon, çevre düzenlemesi, sondaj, yıkma, güçlendirme ve montaj işleri ile benzeri yapım işlerinin hepsi bu ihale alanına girmektedir.

İhale sürecinde istekliler ihale dokümanına bağlı olarak tekliflerini sunmakta, ihale günü ve saatinde en uygun

teklifi veren istekli ihale komisyon kararı ile belirlenmekte, böylece ihalenin yüklenicisi ilan edilmekte ve sonuç olarak yüklenici ile idare arasında bir sözleşme imzalanmaktadır.

Akdedilen bu sözleşmelerin bazı maddelerinde sözleşme süresi boyunca çalıştırılacak teknik personellere ilişkin hükümler yer almaktadır.

Ve teknik personelin çalıştırılmaması durumunda da ihaleye ilişkin akdedilen sözleşmelerde cezai yaptırımlara da yer verilmektedir. Makalemizde bu cezai yaptırımların kesilmemesi sonucu ortaya çıkan kamu zararından kimlerin sorumlu tutulacağı Sayıştay Temyiz Kurulu Kararı ile açıklanmaya çalışılacaktır.

2. YAPIM İŞİ İHALELERİNDE İLİŞKİN SÖZLEŞMELERİNDE ÇALIŞTIRILACAK TEKNİK PERSONELE İLİŞKİN HÜKÜMLER

Kamu ihaleleri vatandaşın toplanan vergilerle gerçekleştirilen alım süreçlerini kapsadığından dolayı, kamu en iyi hizmeti en ucuz şekilde tedarik etmeyi

amaçlamaktadır. Amaç sadece ucuz değil kaliteli hizmet sunan firmalardan tedarik sağlamak olunca da gerek 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na gerekse de ihale uygulama yönetmeliklerinde ihaleye teklif sunacak firmaların belirli yeterlilik kriterlerini sağlamaları talep edilmektedir. Yeterlilik kriterlerinden bazıları da yapım işi ihaleleri özelinde sözleşme yürütümü aşamasında çalıştırılacak teknik personele ilişkindir.

2.1. 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu ve İlgili Yönetmeliklerdeki Hükümler

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun "İhaleye katılımda yeterlik kuralları" başlıklı 10 uncu maddesinde ihaleye katılacak isteklilerden, ekonomik ve mali yeterlik ile mesleki ve teknik yeterliklerinin belirlenmesine ilişkin olarak istenebilecek bilgi ve belgeler sıralanmış olup bunlar arasında isteklinin organizasyon yapısına ve ihale konusu işi yerine getirmek için yeterli sayıda ve nitelikte personel çalıştırdığına veya çalıştıracağına ilişkin bilgi ve/veya belgeler, ihale konusu hizmet veya yapım işlerinde isteklinin yönetici kadrosu ile işi yürütecek teknik personelinin eğitimi ve mesleki niteliklerini gösteren belgeler de bulunmaktadır. Madde hükmünden isteklinin, ihale konusu işi yerine getirmek için yeterli sayıda ve nitelikte yönetici ve teknik personel istihdam etmesi gerektiği sonucu çıkmaktadır.

Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 41 inci maddesinde, ihale konusu işte çalıştırılması öngörülen teknik personelin nitelik ve sayısının ilan ve ihale dokümanında belirtileceği, bu kapsamdaki teknik personel için "teknik per-

sonel taahhütname" verilmesinin yeterli olacağı, ihale üzerinde kalan isteklinin, taahhüt edilen teknik personelin idarece öngörülen nitelik ve sayıda olduğuna dair belgeleri sözleşmenin imzalandığı tarihten itibaren 5 (Beş) gün içinde idareye sunmasının zorunlu olduğu, hüküm altına alınmıştır. Bununla isteklilerin, hem ihale aşamasında hem de işin gerçekleştirilmesi aşamasında gereken niteliklere sahip olması amaçlanmaktadır.

2.2. Yapım İş İhalelerine İlişkin Sözleşmelerde Belirtilen Hükümler

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 53'üncü maddesindeki düzenlemele-re dayanarak Kamu İhale Kurulu İhale Uygulama Yönetmeliklerinin eklerinde tip sözleşmeler düzenlemiştir. Yine 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'ndaki hükümler uyarınca tip sözleşmelerin uygulanması kamu idareleri için hukuki zorunluluk arz etmektedir. İşte tip sözleşmelerin 23'üncü maddesi makalemizin konusunu yani sözleşme yürütümü esnasında çalıştırılacak teknik personel hususunu teşkil etmektedir. Ve ilgili madde aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir;

"Madde 23 - Teknik personel, makine, teçhizat ve ekipman bulundurulması

23.1. Yüklenici, 23.3. maddesi uyarınca, İdareye bildirdiği teknik personelin onaylandığının kendisine bildirildiği tarihten itibaren aşağıda adet ve unvanları belirtilen teknik personeli iş programına göre iş yerinde bulundurmak zorundadır.

Adet	Pozisyonu	Mesleki Unvanı	Mesleki Özellikleri
1.-			
2.-			
3.-			

23.2. Yüklenici, yukarıda adet ve mesleki unvanı belirtilen teknik personeli iş programına göre iş başında bulundurmadığı takdirde;

1- .....(Mesleki unvanı)..... için... ..... TL/Gün,

2- .....
için.....TL/Gün,

ceza müteakiben düzenlenecek ilk hakedişten kesilir.”

İşte ihaleye çıkılırken idare bu sözleşmede belirtilen boşluklara iş süresi boyunca çalıştırmayı düşündüğü teknik personel (Mühendis- Mimar- Teknisyen) kaç yıl mezuniyet şartının olduğuna ilişkin şartları belirterek ihaleye çıkmaktadır.

Ayrıca aynı madde de teknik personellerin iş başında bulundurulmadığı takdirde günlük ne kadarlık bir para cezasının kesileceğine ilişkin hükümlere de yer vermektedir. Firmalar teklif mektuplarında ihale dokümanını okuyarak kabul ettiklerini belirtmekte ayrıca sözleşmeyi de bu hükümler çerçevesinde imzaladıklarından ötürü bu kurallara uymakla mükellef hale gelmektedirler.

3. TEKNİK PERSONELİN ÇALIŞTIRILMAMASI DURUMUNDA OLANI KAMU ZARARINDAN KİMLER SORUMLUDUR

Yukarıdaki hükümler birlikte değer-

lendirildiğinde ihaleye ilişkin sözleşmenin 23’üncü maddesinde belirtilen teknik elemanların çalıştırılmaması durumunda yine aynı maddedeki hükümler çerçevesinde cezai yaptırımların uygulanacağı ve ilk hakedişten kesileceği sonucuna rahatlıkla ulaşılabilir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun Kamu Zararı başlıklı 71’nci maddesinde Kamu zararı; kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunması olarak tanımlanmıştır. Haliyle hakedişten kesilmesi gereken bir cezanın kamu görevlisi tarafından kesilmemesi kamu kaynağında eksilmeye sebebiyet verildiğinden ortada bir kamu zararı bulunmaktadır.

Peki bu kamu zararından kimler sorumlu tutulacaktır?

Sayıştay Temyiz Kurulu’nun 12.02.2010 tarihli ve 47200 Tutanak No’lu kararında oluşan kamu zararından kimlerin sorumlu tutulacağına dair önemli tespitler yer almaktadır;

3.1. Personelin Savunmaları

Sorumlu (Hakediş Kapağını Onaylayan-Harcama Yetkilisi sıfatıyla temyiz talep eden İdari ve Mali İşler Daire Başkanı ...), temyiz dilekçesinde özetle; konunun esası yönünden; ilgili firma yetkilisi tara-

findan ... Müdürlüğüne sunulan şantiye defteri fotokopisinin aslının aynıdır kaşeli olarak dilekçe ekinde sunulduğunu, şantiyede firma tarafından görevlendirilen teknik personelin SGK'ya sigorta primlerinin yatırıldığına dair belgeler ile ...ve ... arasında yapılan anlaşma gereği ... adlı mühendisin ortak işlerinde teknik personel olarak kullanacaklarına dair sözleşmenin de dilekçe ekinde sunulduğunu, bu belgeler karşısında tazmin hükmünün kaldırılması gerektiğini, sorumluluk yönünden; 5018 sayılı Kanunun "Harcama Yetkisi ve Yetkilisi "Harcama Talimatı ve Sorumlulukları" başlıklı 32 nci ve 33 üncü maddelerinde harcama yetkilisinin ve gerçekleştirme görevlilerinin yetki ve sorumluluklarının sıralandığını, bu bağlamda o tarihte Harcama Yetkilisi olan ... ve Gerçekleştirme Görevlisi ...' in cezai işlemlerinin kaldırıldığı gibi şahsına çıkarılan zimmetin de iptalini istediğini, aynı iş ve aynı evraklar üzerinde Harcama Yetkilisi ..., Gerçekleştirme Görevlisi ... ve şahsının imzası bulunurken diğer Harcama Yetkilisi ve Gerçekleştirme Görevlisinin zimmetleri kaldırılırken kendisine zimmet çıkarılmasının hem manidar hem de düşündürücü olduğunu ifade etmiştir.

İşin Kontrolünü Yapan-Gerçekleştirme Görevlisi sıfatıyla temyiz talep eden ve buna ilişkin 44819 sayılı dosyası kendi gündem sırasında görüşülen Rölöve ve Anıtlar Müdür Vekili ..., 44821 sayılı dosyası kendi gündem sırasında görüşülen İnşaat Mühendisi ... ve 44822 sayılı dosyası kendi gündem sırasında görüşülen Mimar ..., tamamen aynı mahiyetteki temyiz dilekçelerinde özetle;

1) Teknik personelin iş başında bulunması ile ilgili olarak daha önceki savunma yazısında da belirtildiği gibi sözleşme ekinde belirtilen teknik personelin kendi kontrollükleri esnasında şantiye sahasında olduklarını yinelemek istediğini, sözleşmede belirtilen teknik personellerin devamlı surette iş başında bulduklarını gösteren, kontrollerin ve teknik personelin imzasını taşıyan şantiye defterinin yüklenici firma ...tarafından ... Müdürlüğü'ne sunulmuş olup, dilekçe ekinde (EK 1) fotokopilerinin verildiğini,

2) Kontrollük makamınca şantiyede yapılan denetimler sırasında, yapılan imalatlarla ilgili İdarenin görüş ve taleplerini gerek kontrollere gerekse yüklenici firmanın teknik personeline ileten ... Müdürlüğü ilgili personelin de şantiyede buldukları görülmüş olup; yapılan çalışmaların bizzat yakından takip edildiğini, bu itibarla yüklenici firmanın işin başında bulundurmakla taahhüt ettiği Şantiye Şefi İnş. Müh. ... ve proje müdürü Mimar ...'un iş süresince şantiyede görev aldıklarının tespitiyle ilgili ... Müdürlüğünce düzenlenmiş tutanağın da dilekçe ekinde (EK 2) sunulduğunu, tutandıktan da anlaşılacağı üzere söz konusu teknik personelin şantiyede bilfiil görev aldıklarını,

3) İlk savunmasında da sunmuş olduğu ... tarih ve ...sayılı yazıyı İnş. Müh. ...'na elden tebliğ ettiklerine dair belgenin dilekçe ekinde (EK 3) olduğunu, tebellüğ için Müdürlüklerince işlerin/ işlemlerin daha hızlı yürütülmesi için sıkça uygulanan bir yöntem olan yazının arka sayfasının ilgiliye elden teslimi için

imzalatılarak teslim edildiğini, bu uygulamanın kuşku uyandıracak bir durum olmadığını ve ortada hem şantiyede hem de kurumlar arası yazışmaların takibini yaparak işin gidişatıyla bizzat yakından ilgilenen teknik personelin bulunduğunu göstermekte olduğunu

Yargılamaya konu işin dosyası incelendiğinde hakediş ekinde bulunan işçi ve çalışan alacaklarına yönelik askı ilan tutanaklarında herhangi bir alacak durumunun saptanmadığını, gerek ihale makamına gerekse sadece kontrollük işini yürüten Müdürlüklerince SGK, pirim, vs ... alacakları ile ilgili yazılı ya da sözlü herhangi bir başvuru olmadığının açıkça görüldüğünü, Müdürlük teknik elemanlarınca hakediş raporları ve ekleri hazırlanarak hakediş ve tahakkuk işlemlerinin yapılması için ihale makamı olan ...Genel Müdürlüğüne gönderildiğini, şahsının ve diğer görevli mühendislerin sadece kontrollük işlemlerini yürüttüklerini, dilekçe ekinde sunulan belgelerden de anlaşılacağı üzere kontrollüleri esnasında yüklenicinin sözleşmede taahhüt edilen teknik personeli iş başında bulundurduğunu, söz konusu belgelerin değerlendirilerek, yüklenicinin iş başında bulundurması gereken teknik personeli ii başında bulundurmaması nedeni ile sebebiyet verildiği iddia edilen kamu zararına itiraz ettiğini ve bu açıklamalar doğrultusunda tazmin hükmünün kaldırılması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Aynı ilam maddesi ile ilgili olarak Hakediş Düzenleyen-Gerçekleştirme Görevlisi sıfatıyla temyiz talep eden ve buna ilişkin 44825 sayılı dosyası ken-

di gündem sırasında görüşülen Müdür Yardımcısı ..., temyiz dilekçesinde özetle; ilgili firma tarafından Müdürlüklerine sunulan şantiye defteri fotokopisinin yazı ekinde sunulmuş olup, ihale onarım süresince görevlendirilen teknik personelin sahada çalışıklarına dair şahitlik edenlere ait tutanağın dilekçe iliştiğinde sunulduğunu, ayrıca bahse konu teknik personelden ...'na ve ...'a ait SGK Hizmet Döküm Belgelerinin de dilekçe iliştiğinde sunulduğunu, bu belgeler karşısında tazmin hükmünün kaldırılması gerektiğini dile getirmiştir.

Aynı ilam maddesi ile ilgili olarak İşin Kontrolünü Yapan-Gerçekleştirme Görevlisi sıfatıyla temyiz talep eden ve buna ilişkin 44826 sayılı dosyası kendi gündem sırasında görüşülen Müdür ..., temyiz dilekçesinde özetle; ...'in Harcama Yetkilisi olarak yapmış olduğu savunmaya katılmakla beraber, ihalenin Genel Müdürlüklerince yapılmasından dolayı ihale şartnameleri Müdürlüklerinin bilgisinde olmadığından ve Sanatçı (Müdür) sıfatı ile Kontrol Teşkilatı tarafından hazırlanan hakedişleri Kurum Yetkilisi olarak, imzalamış olmamakla birlikte, bu konuların branşı dışında olduğunu ifade etmek suretiyle tazmin hükmünün kaldırılmasını talep etmişlerdir.

3.2. Sayıştay Temyiz Kurulu'nun Kararı

İlam maddesinin (A) bendi için hakediş kapağı üzerinde imzası bulunan Onaylayan ve Düzenleyen ile birlikte işin kontrolünü üstelenen tüm kamu görevlilerine sorumluluk yüklenirken, diğer bentlerde işin tazmine olan konuların

inşaat kısmı ile alakalı olmasından dolayı Onaylayan ve Düzenleyen dışında işin kontrolünü üstlenen kamu görevlilerinden sadece mimar ve mühendislere sorumluluk yüklenmiştir.

Bu bağlamda, sorumluluk hukuku bakımından kamu görevlileri için 5018 sayılı Kanundan önce kusursuz sorumluluk (objektif) ilkesinin geçerli olduğu, 5018 sayılı kanunla bu ilkedan vazgeçilip kusur sorumluluğu (sübjektif) ilkesinin benimsendiği dikkate alındığında İlamdaki sorumluluk tevcihinde hukukun bir isabetsizlik söz konusu değildir.

3.3. Kararın Değerlendirilmesi

İlk olarak Sayıştay Temyiz Kurulu kararında dikkat çeken teknik personelin ihale de öngörüldüğü şekilde çalıştırılmaması sonucu oluşan cezanın 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 71'nci maddesi uyarınca kamu zararı olduğudur ki bu gayet doğal bir durumdur.

İkinci olarak Sorumlu Hakediş Kapağını Onaylayan-Harcama Yetkilisinin ilgili kamu zararından sorumlu olduğu ortaya konulmuştur.

Hakediş kapağı üzerinde imzası bulunan onaylayan ve düzenleyen ile birlikte işin kontrolünü üstlenen tüm kamu görevlilerine sorumluluk yüklenirken, diğer bentlerde işin tazmine olan konuların inşaat kısmı ile alakalı olmasından dolayı onaylayan ve düzenleyen dışında işin kontrolünü üstlenen kamu görevlilerinden sadece mimar ve mühendislere sorumluluk yüklenmesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol kanununda

bu ilkedan vazgeçilip kusur sorumluluğu (sübjektif) ilkesinin benimsendiği dikkate alındığında hukuka uygun olduğu belirtilmiştir.

Kamu zararından sorumlu tutulacak şekilde bir sonuçla karşılaşmamak için yapım işi ihalelerinde sözleşmede çalıştırılması öngörülen teknik personelin ihale de öngörüldüğü şekilde çalıştırılıp çalıştırılmadığı zaman zaman kontrol teşkilatında yer alan personel tarafından denetlenmeli ve bu durum çeşitli aralıklarla da tutanak altına alınmalıdır.

4. SONUÇ

Yapım işi ihaleleri ülkemizdeki yol, köprü, kamu kurumu inşaatları, şehir hastaneleri gibi devasa projeler çerçevesinde düşünüldüğünde kamu ihaleleri içerisinde belkide en fazla ehemmiyet verilen bir alandır.

Gerek 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 10'ncu maddesindeki düzenleme de gerekse de Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 41 inci maddesinde, ihale konusu işte çalıştırılması öngörülen teknik personelin nitelik ve sayısının ilan ve ihale dokümanında belirtileceği, bu kapsamdaki teknik personel için "teknik personel taahhütnamesi" verilmesinin yeterli olacağı, ihale üzerinde kalan isteklinin, taahhüt edilen teknik personelin idarece öngörülen nitelik ve sayıda olduğuna dair belgeleri sözleşmenin imzalandığı tarihten itibaren 5 (Beş) gün içinde idareye sunmasının zorunlu olduğu, hüküm altına alınmıştır. Bununla isteklilerin, hem ihale aşamasında hem de işin gerçekleştirilmesi aşamasında ge-

reken niteliklere sahip olması amaçlanmaktadır.

Yine yapım işlerine ilişkin tip sözleşmelerin 23'üncü maddesinde, ihaleye çıkılırken iş süresi boyunca çalıştırılması zorunlu düşündüğü teknik personel (Mühendis- Mimar- Teknisyen)e ilişkin ünvan ve mezuniyet yılına ilişkin asgari şartlar belirtilmekte ayrıca aynı madde de teknik personelin iş başında bulunmadığı takdirde günlük ne kadarlık bir para cezasının kesileceğine ilişkin hükümler yer almaktadır.

Teknik elemanların çalışmaması durumunda yine aynı maddedeki hükümler çerçevesinde cezai yaptırımların uygulanacağı ve ilk hakedişten kesileceği sonucuna rahatlıkla ulaşılabilir.

Ancak sorumluluğun kimlere tevdi edileceği konusu zaman zaman tartışma konusu olabilmektedir.

Sayıştay Temyiz Kurulu'nun 12.02.2010 tarihli ve 47200 Tutanak No'lu kararında özellikle hakediş raporunu imzalayanların sorumluluğu noktasında sorumluluk tevdi ettiği görülmektedir.

Hakediş Kapağını Onaylayan-Harcama Yetkilisinin ilgili kamu zararından sorumlu olduğu ortaya konulmuştur. Hakediş kapağı üzerinde imzası bulunan onaylayan ve düzenleyen ile birlikte işin kontrolünü üstlenen tüm kamu görevlilerine sorumluluk yüklenirken, diğer bentlerde işin tazmine olan konuların inşaat kısmı ile alakalı olmasından dolayı onaylayan ve düzenleyen dışında işin kontrolünü üstlenen kamu görevlilerinden sadece mimar ve mühendislere sorumluluk yüklenmesi 5018 sayılı kanunla bu ilkedden vazgeçilip kusur sorumluluğu (sübjektif) ilkesinin benimsendiği dikkate alındığında hukuka uygun olduğu belirtilmiştir.

KAYNAKÇA:

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, www.basbakanlik.gov.tr/mevzuat

Yapım İşi İhaleleri İhale Uygulama Yönetmeliği, www.kik.gov.tr/mevzuat

Sözleşme Tasarısı, www.kik.gov.tr/mevzuat,

Sayıştay Temyiz Kurulu Kararı, www.sayistay.gov.tr/kararlar/temyizkurulu

Salih ÇALAL

Ticaret Bakanlığı Başmüfettişi

BELEDİYE ŞİRKETLERİNDE KURUMSAL YÖNETİM ANLAYIŞININ ANALİZİ

1. GİRİŞ

Küreselleşme ve teknolojik değişimle birlikte sıklıkla yaşanan finansal krizler ve şirket skandallarının arkasında kötü yönetimlerin bulunduğu piyasa aktörlerince bilinen bir gerçektir. Bu gerçek, iyi kurumsal yönetimin önemini ön plana çıkarmıştır. Bu nedenle günümüzde, şirket yönetimin de finansal kararların alınması sürecinde kurumsal yönetimin kalitesi gözetilir hale gelmiştir. Bu kapsamda kurumsal yönetim ilkeleri, diğer şirket faaliyetlerinden az olmayacak derecede önem kazanmıştır. Uluslararası alanda “corporategovernance” terimi ile anılan bu ilkeler, esasında hisse senetleri borsada işlem gören anonim şirketler için öngörülmüştür.

6102 sayılı Kanunun birçok maddesinin hazırlanmasında kurumsal yönetim anlayışına ve ilkelerine yer verilmiştir. Söz konusu maddelerde kurumsal yönetim kavramına lafzi olarak yer verilmese dahi, anılan maddelerin kurumsal yönetim ilkelerinin bir gereği olduğu değerlendirilmektedir. Kurumsal yönetim ilkeleri, kavram olarak **6102 sayılı Kanu-**

nun 1529’uncu maddesinde yer almıştır. Söz konusu maddeye göre; “Halka açık anonim şirketlerde kurumsal yönetim ilkeleri, yönetim kurulunun buna ilişkin açıklamasının esasları ve şirketlerin bu yönden derecelendirme kural ve sonuçları Sermaye Piyasası Kurulu tarafından belirlenir”. Ayrıca, maddenin ikinci fıkrasında, “Sermaye Piyasası Kurulunun uygun görüşü alınmak şartıyla, diğer kamu kurum ve kuruluşları, sadece kendi alanları için geçerli olabilecek kurumsal yönetim ilkeleriyle ilgili, ayrıntıya ilişkin sınırlı düzenlemeler yapabileceği” belirtilmektedir.

6102 sayılı Kanunun gerek kavramsal olarak gerekse madde metinlerinin oluşturulma mantığında kurumsal yönetim ilkelerinin izleri bulunmaktadır. Anılan Kanunda kurumsal yönetim ilkelerine uygun maddelerin yanı sıra bu ilkelerin uygulanmasını engel teşkil eden maddelerde yer almaktadır.

2. KURUMSAL YÖNETİM ANLAYIŞI

Kurumsal yönetim; şirketlerin, sermaye çekebilmelerini, piyasalarda etkin ve verimli şekilde faaliyette bulunmaları-

Geleneksel Yönetim	Karşılaştırma Kriteri	Kurumsal Yönetim
Insider sistemi: Sahip, aynı zamanda yönetir ve denetler. Organizasyonda kuvvetler birliği ilkesi geçerlidir.	Güç ve Otorite	Outsider sistemi: Şirket sahipliği, yönetimi ve denetimi birbirinden ayrılmıştır. Organizasyonda kuvvetler ayrılığı ilkesi geçerlidir.
Şirket sahip ve yöneticileri, şirketi kendi iradi ve takdiri kararları ile yönetirler.	Kurallara Karşı Takdiri Kararlar (Rules vs. Discretion)	Şirket yönetiminde kurallar hâkimdir.
Şirket sahip ve yöneticilerinin sorumluluklarının hukuki çerçevesi yeterince çizilmemiştir.	Sorumluluk	Şirket sahip ve yöneticileri, şirkete ve paydaşlara karşı doğrudan sorumludurlar.
Sadece vekiller “sahiplere” hesap verirler. Sahibin hesap verme yükümlülüğü yoktur. Sahip, ancak kendisine hesap verir.	Hesap Verme Yükümlülüğü Hesap Sorma Hakkı	Şirket sahip ve yöneticileri, şirkete ve paydaşlara karşı hesap verme yükümlülüğündedirler. Başka bir ifadeyle, paydaşların şirket yönetimine hesap sorma hakkı bulunmaktadır.
Şirket yönetiminde şeffaflık ilkesine fazla önem verilmez. Şirket yönetimi, ancak arzu ettiği şirket bilgilerini kamuoyuna açıklar.	Şeffaflık	Şirket sahip ve yöneticileri, şirket faaliyetlerini şeffaflık içerisinde yürütmek durumundadırlar.
Sahip, arzu ettiği kişileri yönetim kurulu üyeliğine atar.	Yönetim Kurulunun Oluşumu	Yönetim kurulu üyesi olabilmenin genel bazı şartları vardır. Bilgi, liyakat ve erdemi buluşturacak kurallar ve ilkeler geçerlidir.
Şirket yönetim ve denetleme kurullarında üye olanlar tam bir bağımsızlıkla görevlerini icra edemezler. Nihayetinde, kurul üyeleri sahip tarafından atanır.	Bağımsızlık	Şirkette bağımsız yönetim ve bağımsız denetim ilkeleri hâkimdir. Örneğin, yönetim kurulu üyelerinin bir kısmı şirketle hiç bir çıkar ilişkisi olmayan kişilerden oluşur.

Kaynak: Aktan, Coşkun:“Kurumsal Şirket Yönetimi”, 1.Baskı, Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu Yayınları, 2006, s.9.

nı, kuruluşlarına esas teşkil eden kurumsal amaçlarını gerçekleştirebilmelerini, kanun tarafından kendilerine yüklenen yükümlülüklerini, şirket ortaklarının, piyasa katılımcılarının ve toplumun beklentilerini karşılayabilmelerini sağlamaya yönelik kanunlar, düzenlemeler, kotasyon kuralları ve özel sektör uygulamalarıdır.¹

¹ Onbulak, Erkmen:“Kurumsal Yönetim ve Türkiye Yansımaları”, (Sosyal Siyaset Konferansları Sayı:72, 2008)s.105.

20. yüzyılda şirketler dünyanın en güçlü kuruluşları haline gelmiştir. Faaliyetleri ve nasıl iş yaptıkları dikkatle izlenir olmuştur. Kurumsal yönetim, bütün dünyada uluslararası teşkilatlarda tartışılmaya başlanmış, ülkeler, şirketler ve ilgili tüm kuruluşlar, kendileri için en doğru ve en iyi yönetim biçimini aramaya

¹”, (Sosyal Siyaset Konferansları Sayı:72, 2008)s.105.

başlamışlardır.²Küresel rekabetin son 20 yılda gittikçe hız kazanmış olmasıyla birlikte,21. yüzyıl başlarından itibaren başta en gelişmiş ve hukuk devleti olarak gösterilen ABD olmak üzere birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde özellikle sermaye piyasalarına olan güveni sarsacak boyutlarda ciddi anlamda yolsuzluklar, hileli iflaslar ve skandallar yaşanmıştır. 2008 yılının başlarından itibaren merkez noktası ABD kaynaklı olan küresel finansal kriz ve arkasından Avrupa borç krizi tüm dünya ülkelerini farklı derecelerde etkilemiş ve ağır sonuçları beraberinde getirmiştir. Bu son gelişmeler tüm dünyada “Kurumsal Yönetim” anlayışını ön plana çıkartarak, bunun tartışılmasını ve gerekli düzenlemelerin ivedilikle yapılmasını zorunlu hale getirmiştir.³ Bu kapsamda, özellikle son yıllarda geleneksel yönetimin yerini, ilkeleriyle birlikte kurumsal yönetim almıştır.

Kurumsal yönetim kavramı günümüzde rekabet konusunda da gittikçe önem arz eden bir olgu olarak kendini hissettirmeye başlamıştır. Dünyada yaşanan finansal skandalların arkasında yatan nedenlerden birisi de şirketlerin kurumsal politikalarının yetersiz oluşu belirtilmektedir. Gelişmiş ülkeler, özellikle finans sektörü şirketlere yatırım yapılmadan veya kredi vermeden önce, şirketin finansal durumu, performansı kadar kurumsal yönetim uygulamalarını da analiz etmeye başlamışlardır.⁴

Literatürde kurumsal yönetimin amaçları aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır;⁵

- Şirket içindeki ve makroekonomik anlamda ülke ekonomisindeki kaynakların etkin kullanımını sağlamak,
- Sağlayacakları kaynakların kurumsal amaç doğrultusunda kullanılacağına ilişkin ulusal ve uluslararası yatırımcılara güvence sağlamak suretiyle, şirkete düşük maliyetli yatırım sermayesi temin etmek,
- Şirket faaliyetlerinin; kanunlara, düzenlemelere ve toplumun beklentilerine uygunluğunu sağlamak,
- Yöneticilerin, kurumsal varlıklarının kullanımında dikkatli ve özenli davranmalarını sağlamak,
- Şirketlerin, piyasalardaki önceden tahmin edilemeyen değişikliklere ve önlenemeyen krizlere hızlı şekilde cevap vererek uyum sağlayabilmelerini temin etmek,
- Başarısızlıkları durumunda yerlerine yenilerinin geleceğini bilen yöneticilerin, şirket performansını arttırmak için odaklanmalarını ve daha etkin çalışmalarını sağlamak,
- Piyasa suistimallerini ve piyasa-

2 Darman, Güler, Taştan, Burhan, Seçkin, Selim ve Kır, Coşkun: “Kurumsal Yönetim”, Lisanslama Sınavları Çalışma Notları, Sermaye Piyasası Lisanslama Sicil ve Eğitim Kuruluşu Yayınları, 2007, s. 39.

3 Tetik, Nevzat:“Kurumsal Yönetim İlkeleri Ve Yeni Türk Ticaret Kanunu Düzenlemelerinin İşletmelerin Finansal Yönetimi Üzerinde Etkileri”, (İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi İdari Bilimler, Cilt. 2, Say: 1, 2015)s.45.

4 Yıldırım, Suat ve Bilen, Abdülkadir:“Türkiyede İşletmele-

rin Kurumsal Yönetim İlkelerine Uyum Notlarının İncelemesi”, (Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı: 4(7), 2014) s.40.

5 Demirbaş, Mahmut ve Uyar, Süleyman:“Kurumsal Yönetim İlkeleri ve Denetim Komitesi”, İstanbul: Güncel Yayınları, 2006, s.76.

lardaki yasa dışı faaliyetleri azaltmak.

Türkiye Kurumsal Yönetim Derneğinin sitesinde⁶ kurumsal yönetim, “bir şirketin, hak sahipleri ve kamuoyunun menfaatlerine zarar vermeyecek şekilde, mali kaynakları ve insan kaynaklarını kendine çekmesini, verimli çalışmasını ve bu sayede de hissedarları için uzun dönemde ekonomik kazanç yaratarak istikrar sağlamasını mümkün kılan kanun, yönetmelik ve gönüllü özel sektör uygulamaları bileşimi” olarak tanımlanmıştır.

Buna göre kurumsal yönetimle ilgili düzenlemeler dört temel ilkeye odaklanmaktadır:

- **Adillik ilkesi**, şirket yönetiminin bütün hak sahiplerine karşı eşit davranmasının ifadesidir. Bu ilke, azınlık hissedarlar ve yabancı ortaklar da dâhil olmak üzere hissedar haklarının korunmasını ve yapılan sözleşmelerin uygulanmasını ifade etmektedir.
- **Şeffaflık ilkesi**, şirketin kamuoyu ile doğru, açık ve karşılaştırılabilir bilgi paylaşımını gerektirmektedir.
- **Hesap verebilirlik ilkesi**, yönetim kurulunun tepe yönetim performansını bağımsız bir şekilde izlemesini ve tepe yöneticilerin hissedarlara karşı hesap verebilirliğinin temin edilmesini gerektirmektedir.
- **Sorumluluk ilkesi**, şirketlerin hissedarları için değer yaratırken

toplumsal değerleri yansıtan kanun ve düzenlemelere uyum gösterecek şekilde faaliyet göstermesini ifade etmektedir.

Ülkemizde kurumsal yönetime ilişkin düzenlemeler Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tarafından yapılmıştır. SPK tarafından kurumsal yönetim ilkeleri hazırlanırken OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri esas alınmış ve Türkiye'nin kendine özgü koşulları gözetilerek gerekli değişiklikler yapılmıştır. SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri, “**uygula, uygulamıyorsan açıkla**” prensibine dayalıdır. İşletmelerin bu ilkelere uyma konusunda serbestliği vardır. SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri, 2003 yılında yayınlanmış ve 2005 yılında revize edilerek 4 farklı bölüm (Pay Sahipleri İlkesi, Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık İlkesi, Menfaat Sahipleri İlkesi, Yönetim Kurulu İlkesi) ve 27 başlık altında yürürlük kazanmıştır.⁷

6102 sayılı Kanun, kurumsal yönetim felsefesinin nesnel adalet, hesap verilebilirlik, şeffaflık, kurumsal ve toplumsal sorumluluk gibi ilkelerini tüm anonim şirketler hukukunun kuramsal ve dogmatik düzeninin bir parçası haline getirmiş, bir anlamda somutlaştırmıştır. Bu düzenlemelerle Türk şirketlerinin en iyi şekilde yönetilmeleri, kaynakların etkin bir şekilde kullanımı, bu kapsamda şirket performanslarının artması, menfaat çatışmalarının önlenmesi amaçlanmıştır.⁸

⁷ Ataman, Başak, Gökçen, Gürbüz, Cavlak, Hakan ve Cebeci, Yasin: “Kurumsal Yönetim Algısı İle Kurumsal Yönetim Notu Arasındaki İlişkinin Analizi”, (Maliye Finans Yazıları, Sayı:107, 2017),s.166.

⁸ Karasu, Rauf:6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu İle Anonim Şirketlerde Kurumsal Yönetim İle İlgili Getirilen Yenilikler, (İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt: 4 Sayı:2, 2013), s.35.

⁶ <http://tkyd.org/tr/default.html>

3. KURUMSAL YÖNETİM İLKELE- RİNİN TÜRK TİCARET KANUNUN- DAKİ İZLERİ

Türkiye’de kurumsal yönetim alanındaki ilk çalışma TÜSİAD tarafından 2002 yılında gerçekleştirilmiştir. 2002 yılında “Kurumsal Yönetim En İyi Uygulama Kodu: Yönetim Kurulunun Yapısı ve İşleyişi” adlı çalışma yayımlanmıştır. Daha sonra 2003 yılında Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tarafından ilk kez halka açık şirketlere yönelik düzenlemeler getirilmiştir. SPK düzenlemelerini 2006 yılında Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) düzenlemeleri izlemiş, bankalarda kurumsal yönetimin uygulanmasına yönelik standartlar getiren çalışmalar yapılmıştır. 2011 yılında kurumsal yönetim ilkeleri ilk kez sermaye piyasası kanununda yer bulmuştur. Ayrıca 2012 yılında yürürlüğe giren yeni Türk Ticaret Kanunu da kurumsal yönetime yönelik önemli düzenlemeleri beraberinde getirmiştir.⁹

Kurumsal yönetim ilkeleri kavramı 6102 sayılı Kanunda, kenar başlığı ile madde 1529’da yer almış, bunun ötesinde aşağıda görüleceği üzere birçok maddenin hazırlanmasına dayanak teşkil etmiştir;

► **Kamu tüzel kişilerinin yönetim kurulunda temsili (Md. 334)**

6102 sayılı Kanunun 334’üncü maddesinin ilk fıkrası kapsamında, devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişilerinden birine, esas sözleşmede öngörülecek bir hükümle,

⁹ Zengin, Ayşe ve Altıok, Yılmaz: “Kurumsal Yönetim İlkeleri ve Standartları”, (Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 48, 2017), s.692.

pay sahibi olmasalar da, işletme konusu kamu hizmeti olan anonim şirketlerin yönetim kurullarında temsilci bulundurmamak hakkı verilebilir. Kamu tüzel kişilerinin yönetim kurulunda temsiline ilişkin bu fıkra, kurumsal yönetim ilkeleri bağlamında “bağımsız üye” çerçevesinde değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, pay sahibi olan kamu tüzel kişilerinin yönetim kurulundaki temsilcileri, ancak bunlar tarafından görevden alınabilir. Kamu tüzel kişinin temsilcisini görevden alma hakkı, atama hakkının bir simetrisidir. Ayrıca kamu tüzel kişilerinin yönetim kurulundaki temsilcileri, genel kurul tarafından seçilen üyelerin hak ve görevlerini haizdir. Kamu tüzel kişileri, şirket yönetim kurulundaki temsilcilerinin bu sıfatla işledikleri fiillerden ve yaptıkları işlemlerden dolayı şirkete ve onun alacaklılarıyla pay sahiplerine karşı sorumludur. Tüzel kişinin rücu hakkı saklıdır.

Kurumsal yönetim ilkeleri uyarınca icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyeleri içerisinde, görevlerini hiçbir etki altında kalmaksızın yapabilme niteliğine sahip bağımsız üyeler bulunur. Bu açıdan yönetim kurullarında kamu tüzel kişilerini temsil edenler, kurumsal yönetimin bir gereği olan bağımsız üye kategorisinde değerlendirilebilir.

► **Eşit İşlem İlkesi (Md. 357)**

357’nci maddede yer alan bu ilkeye göre, pay sahipleri eşit şartlarda eşit işleme tabi tutulur. Pay sahiplerini eşit şartlarda eşit işleme tabi tutmayı öngören ilke pay sahipliğinin korunmasında onlara müdahale ve kontrol imkânı veren bir

enstrüman olarak hizmet etmektedir.¹⁰ Bu ilke, bir taraftan organların öznel ve keyfi karar ve uygulamalarına bir üst hukuk kuralı ile kanunî bir barikat çekmekte, diğer taraftan da esas sözleşmelerdeki hükümlerin adil ve menfaatler dengesine uygun bir şekilde yorumlanmasını sağlamaktadır.

Söz konusu ilke sadece pay sahiplerine özgülenmiş olmasına karşın, kurumsal yönetim kurullarından hareketle bazı çevreler, eşit işlem ilkesine pay sahiplerini aşan ve tüm şirket ilgililerini kapsayan bir boyut kazandırmak istemektedir. Nitekim kurumsal yönetim ilkelerinden adillik ilkesi, şirket yönetiminin bütün hak sahiplerine karşı eşit davranmasını öngörür. Dolayısıyla söz konusu madde nin lafzi yorumlamanın dışında ele alınarak, bütün hak sahiplerini ilke kapsamına aldığı değerlendirilmesinden hareket etmek gerekir.

Pay sahipleri eşit işlem ilkesinden oy-ları ile ve somut olaya özgü olarak vazgeçebilirler. Ancak ilke bütünü ile ve her hâl için kaldırılamaz. Eşit işlem ilkesi bazı durumlarda mutlaklıdır. Eşit işlem ilkesine aykırılığın hukukî sonucu, somut olayın şartlarına bağlı olmak şartı ile iptaldir; iptal söz konusu tek sonuç değildir. İlke pay sahiplerinin “**pay sahibi**” sıfat ve konumlarıyla ilgili olduğu için, şirket dışı işlemleri düzenleyen pay sahiplerinin şirkete borçlanma yasağı kuralına uygulanmaz.

➤ **Yönetim Kurulu Üyelerinin Seçimi (Md. 359)**

10 Güneş, Akdağ:“Anonim Şirketlerde Eşitlik İlkesi”, (Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XVIII, Sa. 3-4, 2014), s.121.

Anonim şirket, 6102 sayılı Kanunda tanımlandığı şekli ile “yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur.” Bu anlamda yönetim kurulu, şirketin faaliyetlerini yönlendiren en etkili organdır.¹¹Anonim şirketlerde, şirketin işlerini yönetecek ve üçüncü kişilere karşı onu temsil edecek, ayrıca tecrübe ve basit yapısı ile şirketin sorunlarını giderebilmesi için hızlı kararlar alabilen, şirketin idaresi ve dışı karşı temsili yetkilerini üstlenebilecek organa ihtiyaç vardır. Türk hukuku bu nedenlerden dolayı anonim şirketin idare ve temsil görevlerini, genel kurul tarafından seçilen yönetim kurulu na vermiştir.¹²

Yönetim kurulu bir veya daha fazla sayıda kişiden oluşur. Bir kişiden oluşması onun kurul olduğu gerçeğini değiştirmez. Eski Ticaret Kanunu döneminde yönetim kurulunun en az üç üyeden oluşacağına ilişkin mevcut hüküm terk edilerek bir üyeli yönetim kuruluna olanak tanınmıştır. Bunun sebebi, bir taraftan, sistemde tek pay sahipli anonim şirkete yer verilerek birçok Avrupa Birliği ülkesinin aynı kuralı uygulamakta olması dolayısıyla Avrupa Birliği hukuku ile uyum sağlanması, diğer taraftan da, küçük anonim şirketler ile ana şirketlerde, daha kolay yönetme yöntemlerinin uygulanmasına olanak tanınmasıdır.

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunundaki yönetim kurulu üyelerinin sayısı ve niteliklerinin hüküm altına alınmış olduğu madde 359’da, Kanuna getirilen

11 Gözüm,Sait:“Yönetim Kurulu Üyesinin El Kitabı”, Yönetim Kurulu Serisi(YK 101), İstanbul, Hümanist Kitap Yayıncılık, 2012, s.11.

12 Aydın, Fazıl:“En Son Değişiklikler İle Yeni Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirketler”, Ankara, Bilge Yayınevi, 2013,s.239.

bir yenilik olarak “yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olma şartının kaldırılması” değişikliği ile **yönetim kuruluna dışarıdan üye seçilerek, yönetim kurulu üyelerinin profesyonel yöneticilerden oluşabilmesinin önünü açan bu düzenlemeyle; kurumsal yönetim ilkelerine uyum açısından çok önemli bir adım atılmıştır.**¹³ Böylece hem az ortaklı anonim şirketlerde çok üyeli yönetim kurulu oluşturulmasına olanak tanınmış, hem de yapay hile-i şer’iye olan çözümlere başvurulmadan, uzman ve profesyonel yönetim kurullarının kurulabilmesinin yolu açılmıştır.

Ayrıca 359’uncu maddenin üçüncü fıkrasında üyelerin ve tüzel kişi adına tescil edilecek kişinin, tam ehliyetli olması gereği açıkça ifade edilmiş ve yönetim kurulu üyelerinin yarısı ile tüzel kişi adına tescil ve ilân edilecek kişinin yüksek öğrenim görmüş olması şartı getirilmiştir. Bu suretle yönetim kurulunun nicelik yönünden düzeyi yükseltilmiş ve profesyonel üyelerin seçimine zemin hazırlanarak kurumsal yönetim ilkeleriyle uyum sağlanmıştır.

➤ **İsteğe Bağlı Zarar Sigortası (Md. 361)**

361 inci madde ile yönetim kurulu üyelerinin şirkete verecekleri zararların güvencesi olarak, isteğe bağlı zarar sigortası getirilmiştir. Bu düzenlemeyle yönetim kurulu üyelerinin görevlerini yerine getirirken şirkete verebilecekleri zararların güvence altına alınması konusunda adım atılmıştır.

13 Aksoy, Mehmet Ali: “Türk Kurumsal Yönetim Düzenlemeleri Kapsamında Anonim Şirket Yönetim Kurulu”, (Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XVII, S. 1-2, 2013), s.56.

Anılan maddede, isteğe bağlı sigortanın halka açık şirketlerde Sermaye Piyasası Kurulunun ve ayrıca pay senetleri borsada işlem görüyorsa borsanın bülteninde duyurulacağı ve kurumsal yönetim ilkelerine uygunluk değerlendirmesinde dikkate alınacağı hüküm altına alınmıştır.

Batıda yaygın olan bu sigortanın, zararların karşılanmasından çok, profesyonel, sorumluluk bilincine sahip ve görevin gereklerine uygun yetenekleri haiz kişilerden oluşan yönetim kurullarının oluşmasında etken rol oynadığı şüphesizdir. **Ancak Ülkemizde bu sigortanın bugün yaptırılması olanakları hemen hemen yok gibidir.** Çünkü bu kadar büyük bir riski Türk sigorta endüstrisinin taşıyabilmesi mümkün görülmemektedir. Bütün riskin yurtdışına reasüre edilmesi ise üzerinde düşünülmesi gereken bir diğer noktadır. Ancak hükmün yavaş ve tedricen de olsa gereksinimlere cevap vermesi olasılığı toplumsal politika ve yarar açısından ihmal edilemeyecek bir katkı olarak değerlendirilmiştir.

➤ **Özen ve Bağlılık Yükümlülüğü (Md. 369)**

369’uncu madde uyarınca yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişiler, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altındadırlar.

Tedbirli yönetici ölçüsü, yönetim kurulu üyesinin kurumsal yönetim ilkelerine uygun olarak “işadamı kararı” verilebileceğini kabul eder ve riskin bundan doğduğu hallerde üyenin sorumlu tu-

tulmaması esasına dayanır. Genel kabul gören kural uyarınca, duruma uygun araştırmalar yapıp, ilgililerden bilgiler alınıp yönetim kurulunda karar verilmişse, gelişmeler tamamen aksi yönde olup şirket zarar etmiş olsa bile özensizlikten söz edilmesi mümkün değildir.

Özen ve bağlılık yükümlülüğünün istisnaları şirketler topluluğu açısından geçerlidir. Bu açıdan, bir ticaret şirketi bir sermaye şirketinin paylarının ve oy haklarının doğrudan veya dolaylı olarak yüzde yüzüne sahipse, hâkim şirketin yönetim kurulu, topluluğun belirlenmiş ve somut politikalarının gereği olmak şartıyla, kaybına sebep verebilecek sonuçlar doğurabilecek nitelik taşısalar bile, bağlı şirketin yönlendirilmesine ve yönetimine ilişkin talimat verebilir. Bağlı şirketin organları talimata uymak zorundadır. Bu durum, somut olay gerçeğinin gereğine uygun olarak, mevcut hukukumuz da dahil bir çok hukukta varolan gerçek düzen ve dogmatik düzen çelişkinisi ortadan kaldırmaktadır.

Bir şirket doğrudan veya dolaylı bir şekilde bir diğer şirketin paylarına ve oy haklarının yüzde yüzüne sahipse bağlı şirketin yönetim kurulu “tam bağlı” bir yönetim kuruludur. Tam bağlı yönetim kurulu, hâkim şirketin veya şirketler topluluğunun politikalarına ve talimatlarına uymak zorunda bulunan, aksi halde işini yitirecek olan üyelerden oluşan bir kuruldur. Her gelen üye, aynı konumda olur. Bu konumdaki yönetim kurullarının şirketlerinin menfaatlerini hâkim şirketin menfaatine üstün tutmaları gerektiğini kabul etmek ve aksi halde yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna gitmek, ger-

çeğe gözleri kapayan, aldatıcı ve yanıltıcı bir varsayımdır. Böyle bir yönetim kurulu yönünden uygun olan çözüm, onların talimatları yerine getirmek zorunda bulduklarını, bundan dolayı şirketlerine ve paysahiplerine karşı sorumsuz olduklarını kabul etmek, ancak şirket alacaklılarına dava hakkı tanımak, hâkim şirketi verdiği talimatlardan doğacak kayıplardan sorumlu tutmak düşüncesine dayanarak bulunabilir.

► **Yönetim Kurulunun Devredilemez Görev ve Yetkileri (Md. 375)**

6102 sayılı Kanunla, organlar arasında işlev ayrımı yapılmış, organlar arasında işlev bağlamında güç yönünden denklik kabul edilmiş, buna karşılık genel kurulun herşeye kadir olduğuna ve bütün kararları alabilme yetkisi ile donatıldığına ilişkin salt yetki teorisi reddedilmiştir. Bu durumu somutlaştıran yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri, ne esas sözleşmeyle ne de bir kararla genel kurula veya kurulacak kurullara ve komitelere devredebilir. Yönetim kurulu, bu yetkilerden feragat da edemez.

Yönetim kurulunun devredilemez yetkilerini gösteren 375 inci madde ile 6102 sayılı Kanununda, organlar arasında işlev ayrımı yapılmış, organlar arasında işlev bağlamında güç yönünden denklik kabul edilmiş, buna karşılık genel kurulun herşeye kadir olduğuna ve bütün kararları alabilme yetkisi ile donatıldığına ilişkin salt yetki teorisi reddedilmiştir. Bunun en önemli belirtilerinden biri (c) maddesinde yönetim kuruluna verilen “*muhasebe, finans denetimi ve şirketin yönetiminin gerektirdiği ölçüde, finansal planlama için gerekli düzenin kurulması*” görevidir.

Muhasebenin bölüm olarak belirlenmesi ile kastedilen, kanuna ve genel kabul gören muhasebe ilkelerine göre muhasebe örgütünün (bölümünün), konsolide hesap sisteminin, defter ve kayıtların tutulma kurallarının tespiti, hesap planlarının yapılması, yani, düzenin, bir anlamda muhasebe bölümünün örgütlenmesidir. Muhasebenin hangi ortamda tutulacağını da yönetim kurulu karara bağlar. Muhasebenin belirlenmesi ve programlanmasını, muhasebenin dürüst resim ilkesine göre belirlenmesini de içerir. “*Düzenin kurulması*” sözcüğünden de anlaşıldığı üzere, devredilmez olan “*düzenin kurulması görevi*”dir; yoksa muhasebenin tutulması devredilebilir ve yönetimin devri hallerinde bu husus açıkça ifade edilir.

Finansal denetim düzeninin kurulması, şirketin iş ve işlemlerinin denetlenmesine ilişkin bir “iç-denetim” sisteminin ve bunu yapacak örgütün ya da bölümün gösterilmesidir. Şirket hangi büyüklükte olursa olsun, şirkette, muhasebeden tamamen bağımsız, uzmanlardan oluşan, etkin bir iç-denetim örgütüne gereksinim vardır. Bir anonim şirketin denetimi sadece bir bağımsız dış denetim kuruluşuna bırakılamaz. Bir bağımsız denetim kuruluşunun onlarca, hatta yüzlerce müşterisi vardır; onlara birçok hizmet sunmaktadır. Her müşterisini içerden ve yakından izleyemez. Finansal denetim, bir anlamda “teftiş kurulu”nun yaptığı denetimdir. Finansal denetim iş ve işlemlerin iç denetimi yanında, şirketin finansal kaynaklarının, bunların kullanılması şeklinin, durumunun, likiditesinin denetimini ve izlenmesini de içerir. Bu anlamda finansal denetim şeffaflık ve he-

sap verebilirlik ilkeleri özelinde kurumsal yönetim kurallarının gereğidir.

Bununla birlikte finansal planlama, bütçeleme ile yeterli likiditenin sağlanmasının güvence altına alınmasını ifade eder. Kurumsal yönetim kurallarının ve çağdaş yönetim usullerinin gereği olan bu durum bütün anonim şirketler için gerekli değildir, ancak şirketin yönetimi gerektiriyorsa finansal planlama zorunludur.

➤ **Riskin Erken Saptanması ve Yönetimi (Md. 378)**

Riskin erken saptanması ve yönetimi başlıklı 378’inci madde uyarınca pay senetleri borsada işlem gören şirketlerde, yönetim kurulu, şirketin varlığını, gelişmesini ve devamını tehlikeye düşüren sebeplerin erken teşhisi, bunun için gerekli önlemler ile çarelerin uygulanması ve riskin yönetilmesi amacıyla, uzman bir komite kurmak, sistemi çalıştırmak ve geliştirmekle yükümlüdür.

Bu durum, pay senetleri borsada işlem gören şirketlerde kurumsal yönetim ilkelerinin bir uygulamasıdır. Denetim geçmişe yönelik bir inceleme olduğu halde, risk teşhisi gelecek ve geleceğin yorumuyla ilgilidir. Denetimin yönetilmesi söz konusu olmadığı halde, risk yönetilebilir ve yönetilmelidir. Amaç, yönetimi, yönetim kurulunu ve genel kurulu devamlı uyanıklık (teyakuz) altında tutmak, gereğinde organlarca derhal etkili önlemlerin alınmasını sağlamaktır.

➤ **Şirketin Kendi Paylarını İktisap veya Rehin Olarak Kabul Etmesi (Md. 379)**

379'uncu madde kapsamında anonim şirketlerin kendi paylarını, 6102 Kanunda **belirtilen miktarda, ivazlı olarak iktisap ve rehin olarak kabul etmesi yasaktır ve durum emredici olarak düzenlenmiştir.** Bu düzenleme, bir taraftan ivazlı iktisap yasağı koymakta, diğer taraftan da yasağı şirketin esas veya çıkarılmış sermayesinin yüzde onunu aşan iktisap ve rehin hallerine özgülemektedir. Anonim şirket 6102 sayılı Kanunda öngörülen şartlara uymak kaydıyla, sermayesinin yüzde onuna kadar kendi paylarını iktisap ve rehin olarak kabul edebilir. Burada söz konusu olan itibarî değerdir. Yoksa yetkilendirmeye bağlı "yasak dışı" yüzde on, pazar değeri veya borsa değeri olarak anlaşılabilir. Başka bir deyişle, yüzde on oranının altında kalan ivazlı iktisap ve payların rehin olarak kabulünde yasak kalkmaktadır. Bu orana kadar iktisap edilmiş hisse senetlerinin elden çıkarılması zorunluğu da yoktur. Yasak bir üçüncü kişinin kendi adına ancak şirket hesabına iktisap veya rehin olarak kabul ettiği payları da kapsamaktadır.

Buna karşın ivazsız iktisaplar, yavru şirketin ana şirketin paylarını iktisabı hali de dâhil olmak üzere, serbesttir. İktisap; şeffaflık, bilgi ve hesap verme ilkeleri uyarınca yükümlülüklerle bağlanmıştır. Dolayısıyla yönetim kurulunun görevi olan bilgi verme yükümü, hem kamuyu aydınlatma hem de kurumsal yönetim kurallarının gereğidir.

➤ **Yakın ve Ciddi Bir Kaybın Önlenmesi (Md. 381)**

Yakın ve ciddi bir kaybın önlenmesi başlığını taşıyan 381'inci madde, anonim şirketin kendi paylarını iktisap edebi-

leceği ayrık bir durumu düzenlemektedir. Bu durum, anonim şirketin kendi paylarını iktisap etmemesi halinde, şirket yönünden, yakın ve ciddi bir kaybın söz konusu olması durumudur. Yakın ve ciddi tehlikenin hemen akla gelen örnekleri, şirketin, kendi paylarını iktisap edememesi durumunda borca batık bir kişiden alacağın tahsil edilememesi, hisse senetlerinin borsada anî düşmesi veya düşebilecek durumda bulunması, şirket hâkimiyetinin başka bir grubun eline geçmesi veya geçecek olmasıdır. 6102 sayılı Kanun haklı ve doğru olarak, yakın ve ciddi bir kaybın, bir şirketin kendi paylarını iktisabının sakıncalarının çok üstünde olabileceğini görmüş ve bunu önlemek amacıyla istisnaya yer vermiştir. Bir anonim şirketin kendi paylarını iktisap etmesinden doğabilecek sakıncaların sonuçları zamanla ortadan kalkabilir, ancak, hâkimiyetin başkalarının eline geçmesinden, şirketin borsada çökmesinden veya büyük bir malvarlığı zararına uğramasından doğan sonuçlar kalıcı olur.

Anılan maddenin ikinci fıkrası kapsamında pay iktisap eden yönetim kurulu, ilk genel kurul toplantısında; iktisabın sebep ve amacı, iktisap edilen payların sayıları, itibarî değerlerinin toplamı ve sermayenin ne kadarını temsil ettiği ile bedeli ve ödeme şartları hakkında yazılı olarak bilgi sunması şeffaflığın ve dolayısıyla kurumsal yönetim ilkelerinin gereğidir.

➤ **Kurumsal Yönetim İlkeleri (Md. 1529)**

Kurumsal yönetim ilkeleri kavramı, kenar başlığı olarak 1529'uncu maddede yer almıştır. Kurumsal yönetim konu-

sunda, birçok farklı platformda tartışma yürütülmesinin ve birçok farklı kurum tarafından çalışılmasının, şirketlerin uyması gereken birden çok düzenlemeye yol açmaması amacıyla, bu ilkeleri belirlemek konusunda Sermaye Piyasası Kurulu yetkili kılınmıştır. Sermaye Piyasası Kurulunun bu yetkisi halka açık anonim şirketlerle sınırlandırılmıştır.1529'uncu maddenin amacı, kurumsal yönetim ilkelerini yayınlama yetkisini Sermaye Piyasası Kuruluna kanunen tanımaktır. Kendi özel ve sınırlı alanlarında, başkaca ilkeler belirlemek isteyen diğer yetkili kurumların, bu amaçla düzenleme yapmak istemeleri halinde, düzenlemeler arasında uyumun sağlanması amacıyla, Sermaye Piyasası Kurulu'nun onayına başvurmaları, çelişkili düzenlemeleri önlemek amacıyla hizmet edecektir.

4. TÜRK TİCARET KANUNDA KURUMSAL YÖNETİM ANLAYIŞINA ENGEL TEŞKİL EDEN DÜZENLEMELER

Kurumsal yönetim, şeffaflık, eşit iş-lem, sorumluluk ve hesap verebilirlik ilkeleri çerçevesinde, şirket üst yönetiminin sahip olduğu güç ve yetkilerin keyfi kullanımının engellenmesine, işletme faaliyetlerinin etkinliğinin ve verimliliğinin artırılmasına, işletme ile ilgili tüm menfaat sahipleri arasındaki ilişkilerin geliştirilmesine ve haklarının korunmasına, işletmenin finansal tablolarının şeffaflığının ve güvenilirliğinin artırılmasına olanak sağlar.¹⁴

6102 sayılı Kanundaki düzenlemeler, kurumsal yönetimin söz konusu amaçla-

rını sağlama gayesiyle hazırlanmış olmasına rağmen, anılan Kanunda bu anlayışın hayata geçmesinde engel teşkil etme ihtimalinin bulunduğu bazı düzenlemelerin de var olduğu değerlendirilmekle birlikte, bunların hangileri olduğu aşağıda incelenmiştir.

4.1. Esas Sözleşmedeki Emredici Hükümler

6102 sayılı Kanun'un 340'ıncı maddesine göre esas sözleşme, anılan Kanunun anonim şirketlere ilişkin hükümlerinden ancak Kanunda buna açıkça izin verilmişse sapabilir. Diğer kanunların, öngörülmesine izin verdiği tamamlayıcı esas sözleşme hükümleri o kanuna özgülenmiş olarak hüküm doğururlar. Ticaret hukuku açısından yeni olan bu madde, normatif sistemin zorunlu bir parçasıdır. Maddeyi eleştirenler, hükmün, esas sözleşmenin düzenlenmesinde pays ahipleminin iradelerine pek az yer bıraktığını, bütün esas sözleşmelerin bir örnek hâle gelmesine sebep olacağını; emredici olmayan hükümlerin belirlenmesi tartışmasını yaratacağını ileri sürmüşlerdir. Ancak hükmün, açıkça geçersiz olan, pay sahipleriyle alacaklıların haklarını zedeleyen veya sınırlayan düzenlemelerin esas sözleşmelere girmesine engel olduğu, bazı kurum ve kuruluşların şirketlere istedikleri esas sözleşme hükümlerini dayatmaları yolunu kapattığı, bu yararın da Ülkemiz açısından küçümsenmeyecek derecede önem taşıdığı ve hukukun üstünlüğü ilkesinin sağlanmasında etkin bir rol oynayacağı; esas sözleşme hükümlerinin geçerliliğine ilişkin davaların sayısını azaltmak gibi bir yararı da beraberinde getirdiği dikkate alınması

14 Karasu, a.g.e.,s.35.

gereken noktalardan sadece bir kaç olarak değerlendirilmiştir. Anonim şirketler hukukunda bireysel pay sahipliği hakları ile azlık hakları öğretisinin bugün gittikçe etkisini kaybeden sözleşme özgürlüğü ilkesini sınırlandırdığı kesindir. Diğer yandan bu hüküm dolaylı bir şekilde bir mutlak pay sahipliği ve azlık hakkı da yaratmaktadır. Her iki hakkın da anılan haklardaki dava listesini zenginleştirdiği şüphesizdir. Ayrıca, kanunda emredici nitelik taşımayan birçok hüküm bulunduğu gerçeğinin de hükmün bir örnek esas sözleşmeler yaratacağı eleştirisinin haklılık temellerini sorgulanabilir hâle getirdiği de muhakkaktır.

340'ıncı madde her şirkete esas sözleşmeyle, *yönetim kurulu üyeleri başta olmak üzere yöneticiler, denetçiler ve benzeri kişiler için yaş, ek meslekî nitelikler ve kişisel şartlar konulmasına, komisyonlar ve kurullar oluşturulmasına, şeref başkanlıkları ve danışma konseyleri ihdas olunmasına imkân tanımıştır.* Bu durumun kurumsal yönetim ilkelerinin uygulanmasına engel olabileceği değerlendirilmektedir. Zira esas sözleşmeyle belirlenen emredici durumlar nedeniyle sonuçları adil olan ve menfaatler dengesini gözeten bir dengeyi sapabilme ihtimali doğmaktadır. ***Esas sözleşme ile belirlenen şartlar bazı kesimlere ayrıcalık sağlayıp, bazı kesimlerinse şirketten uzaklaşmalarına neden olabilmektedir.***

4.2. Yönetim Kurulunun Atama ve Seçimi

Yönetim Kurulu üyelerinin sayısı ve nitelikleri 359'uncu madde ile belirlenmiştir. Söz konusu madde güncel gereksinimlere uygun olarak birçok yenilikleri

bünyesinde barındırır şekilde düzenlenmiş olmasına rağmen, pay senetleri borsa işleme göre anonim şirketler için, kurumsal yönetim ilkelerinin bir gereği olarak uygulanmaya başlayan tarafsız/bağımsız üye uygulamasına ilişkin herhangi bir şekilde yer verilmemiştir. **Sermaye Piyasası Kurulu halka açık şirketler için bu uygulamayı ülkemizde başlatmış olduğu halde 6102 sayılı Kanun kapalı anonim şirketler için bu durumu bir ihtiyaç olarak görmemiştir.**

SPK tarafından yayınlanan kurumsal yönetim ilkeleri kapsamında, icrada görevli olmayan yönetim kurulu üyeleri içerisinde, görevlerini hiçbir etki altında kalmaksızın yapabilme niteliğine sahip bağımsız üyeler bulunur. Yönetim kurulu içerisindeki bağımsız üye sayısı toplam üye sayısının üçte birinden az olamaz. Bağımsız üye sayısının hesaplanmasında küsuratlar izleyen tam sayı olarak dikkate alınır. Her durumda, bağımsız üye sayısı ikiden az olamaz ve bağımsız yönetim kurulu üyelerinin görev süresi üç yıla kadar olup, tekrar aday gösterilerek seçilmeleri mümkündür.¹⁵

15 SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri kapsamında, aşağıdaki kriterlerin tamamını taşıyan yönetim kurulu üyesi "bağımsız üye" olarak nitelendirilir;

- Şirket, şirketin ilişkili taraflarından biri veya şirket sermayesinde doğrudan veya dolaylı olarak %5 veya daha fazla paya sahip hissedarların yönetim veya sermaye bakımından ilişkili olduğu tüzel kişiler ile kendisi, eşi ve ikinci dereceye kadar kan ve sıhrı hısımları arasında, son beş yıl içinde, doğrudan veya dolaylı önemli görev ve sorumluluklar üstlenecek yönetici pozisyonunda istihdam, sermaye veya önemli nitelikte ticari ilişkisinin kurulmamış olması,
- Son beş yıl içerisinde, başta şirketin denetimini, derecelendirilmesini ve danışmanlığını yapan şirketler olmak üzere, yapılan anlaşmalar çerçevesinde şirketin faaliyet ve organizasyonunun tamamını veya belli bir bölümünü yürüten şirketlerde çalışmamış ve yönetim kurulu üyesi olarak görev almamış olması,
- Son beş yıl içerisinde, şirkete önemli ölçüde hizmet ve ürün sağlayan firmaların herhangi birisinde ortak, çalışan veya yönetim kurulu üyesi olmaması,
- Yönetim kurulu görevi dolayısıyla hissedar ise sermayede sa-

Öte yandan, 6102 sayılı Kanununun 334'üncü maddesinin ilk fıkrası kapsamındaki “devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişilerinden birine, esas sözleşmede öngörülecek bir hükümle, pay sahibi olmasalar da, işletme konusu kamu hizmeti olan anonim şirketlerin yönetim kurullarında temsilci bulundurmaya hakkı verilebilir” hükmü, kamu tüzel kişilerinin yönetim kurulunda temsilini içermekte, ancak bu durumun kurumsal yönetim ilkeleri bağlamında “bağımsız üye” çerçevesinde değerlendirilmesi ise tartışmalı bir mevzuattır.

4.3. Yönetim Kurulu Bünyesinde Oluşturulan Komiteler

Kurumsal yönetim ilkeleri gereğince şirket yönetim kurulunun görev ve sorumluluklarının sağlıklı bir biçimde yerine getirilmesi için komiteler oluşturulması gerekir. 6102 sayılı Kanun 378'inci madde kapsamında sadece riskin erken saptanması komitesinin kurulmasını öngörmüştür. Anılan madde uyarınca, pay senetleri borsada işlem gören şirketlerde, yönetim kurulu, *şirketin varlığını, gelişmesini ve devamını tehlikeye düşüren*

hip olduğu payın oranının %1'den fazla olmaması ve bu payların imtiyazlı olmaması,

e) Bağımsız yönetim kurulu üyesi olması sebebiyle üstleneceği görevleri gereği gibi yerine getirecek mesleki eğitim, bilgi ve tecrübeye sahip olması,

f) (Değişik. Seri: IV, No: 60 sayılı Tebliğ ile) Bağlı oldukları mevzuata uygun olması şartıyla üniversite öğretim üyeleri hariç, kamu kurum ve kuruluşlarında üye olarak seçildikten sonra tam zamanlı çalışmıyor olması,

g) Gelir Vergisi Kanunu'na göre Türkiye'de yerleşmiş sayılması, h) Şirket faaliyetlerine olumlu katkılarda bulunabilecek, şirket ortakları arasındaki çıkar çatışmalarında tarafsızlığını koruyabilecek, menfaat sahiplerinin haklarını dikkate alarak özgürce karar verebilecek güçlü etik standartlara, mesleki itibara ve tecrübeye sahip olması.

i) Şirket faaliyetlerinin işleyişini takip edebilecek ve üstlendiği görevlerin gereklerini tam olarak yerine getirebilecek ölçüde şirket işlerine zaman ayırabiliyor olması.

sebeplerin erken teşhisi, bunun için gerekli önlemler ile çarelerin uygulanması ve riskin yönetilmesi amacıyla, uzman bir komite kurmak, sistemi çalıştırmak ve geliştirmekle yükümlüdür.

Riskin erken saptanması komitesinin iki ayda bir yönetim kuruluna rapor vermesi gerekir. 6102 sayılı Kanun tehlikele- rin erken teşhisi komitesine aynı zamanda bir iç denetim komitesinin görevlerini de yüklemektedir. Bu sebeple halka açık şirketlerde bu komitenin bir tarafsız yönetim kurulunun başkanlığında çalışması doğru olur.

Diğer taraftan, kurumsal yönetim kurulları uyarınca kurulması gereken Denetimden Sorumlu Komite, Kurumsal Yönetim Komitesi, Aday Gösterme Komitesi, Riskin Erken Saptanması Komitesi ve Ücret Komitesine 6102 sayılı Kanun yer vermemiştir. Bunun sebebi, tarafsız üye uygulamasında olduğu gibi bu komitelerin de (ihtiyaç halinde) Sermaye Piyasası Kurulu tarafından kurulması gerektiğidir. Çünkü, söz konusu komitelerde pay senetleri borsada işlem gören anonim şirketler için önerilmiştir ve uygulaması da bu şirketlerde yapılmaktadır. Komiteleri bütün anonim şirketlere teşmil eden bir uygulama henüz dünyada mevcut değildir.

4.4. Oyda İmtiyazlı Paylar

6102 sayılı Kanun hükümleri uyarınca anonim ortaklıkta bazı paylara, diğer paylara nazaran üstün hak tanınmıştır. 479'uncu madde oyda imtiyazlı payı hüküm altına almıştır. Buna göre oyda imtiyaz, eşit itibarî değerdeki paylara farklı sayıda oy hakkı verilerek tanınabilir. An-

cak farklı itibarî değerdeki paylara eşit oy hakkı tanınarak imtiyazlı pay yaratılamaz. Bu yasak oyda imtiyaza ilişkin kanunî sınırlamaların bertaraf edilmesinin engellenmesi ve karışıklıklara yol açılması için öngörülmüştür.

6102 sayılı Kanun, Türk anonim şirketlerinin yapılanmalarını ve çalışma düzenlerini aile şirketi modelinden çıkarmayı ve kurumsallaştırmayı bir hukuk politikası olarak benimsemiştir. Kurumsallaştırma politikası, şirketlerin ömürlerinin, kurucuların veya onların altsoylarının ömürleri ile sınırlı olduğu inancını (anlayışını) değiştirmeye ve şirketlere devamlılık sağlamaya yöneliktir. Kurucu vefat edince şirket dağılmamalıdır. Kurumsallaştırma profesyonel yönetimi şart kılar. Profesyonel yönetim ise, şirketteki oy gücünden bağımsız yönetimdir. Profesyonel yönetimin gerçekleştirilmesinde oyda imtiyazlı paylar rol oynayabilir.

Oyda imtiyazın adil bir uygulama olmadığı düşünülmektedir. Zira imtiyazın kendisi, hakkaniyet kuralları ile çelişmektedir. Zaten, her ülkenin sisteminden çıkarmak yolunda olduğu, kurumsal yönetim ilkelerine pek uymayan oyda imtiyazlı payların 6102 sayılı Kanunda bırakılmasında kurumsallaştırma düşüncesi rol oynamıştır. Yoksa anılan Kanun oyda imtiyazlı paylarla yapay güç oluşturulması anlayışına kapalıdır.

5. SONUÇ

Son yıllarda belediye şirketlerinde, pay sahipleri başta olmak üzere, tüm ilgililerin menfaatlerini ideal düzeyde korumaya yönelmiş yeni bir kurallar sistemi kendisini kabul ettirmeye çalışmaktadır.

Bu kurallar organların doğru kararı doğru zamanda alabilme yeteneklerini artırmayı hedeflemekte, onun için şirketleri yeni bir ortaksal yapıya kavuşturucu önerilere ağırlık vermektedir. Anılan kuralların temelleri şeffaflık, iyi ve hesabı verilebilir bir yönetim ve etkili bir iç ve dış denetimdir. Söz konusu ilkeler kurumsal yönetim ilkeleri olarak adlandırılmıştır.

Kurumsal yönetim ilkeleri, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile hayata geçirilmeye çalışılmıştır. Anılan Kanunun birçok maddesinin hazırlanmasında kurumsal yönetim ilkelerinden hareket edilmiş ve söz konusu ilkelerin en çok etkilediği organ yönetim kurulu olmuştur. Bu organın yapısı, üyelerin görevleri, konumları ve sorumluluklarıyla ilgili düzenlemeler kurumsal yönetim ilkelerine dayandırılmıştır. Ancak nadiren de olsa ve bazı zorunluluklar gereği kurumsal yönetim ilkelerine uygun olmayan düzenlemelere de yer verilmiştir. Yukarıda tek tek ele alınan bu hükümlerin kimi zorunluluk gereği konulmuş ve yakın zamanda ilga edilmesi gereken hükümler iken, kimi ise kurumsal yönetim anlayışına uygun olup olmadığı halen tartışılan hükümlerdir. Bu anlamda yapılması gereken söz konusu hükümlerin yakın zamanda yeniden ele alınarak, güncel gelişmelere uygun bir şekilde revize edilmesine yönelik çalışmalar yürütmektir.

KAYNAKÇA

Aksoy, Mehmet Ali: “Türk Kurumsal Yönetim Düzenlemeleri Kapsamında Anonim Şirket Yönetim Kurulu”, (Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XVII, S. 1-2, 2013)

Ataman, Başak, Gökçen, Gürbüz, Cavlak, Hakan ve Cebeci, Yasin: “Kurumsal Yönetim Algısı İle Kurumsal Yönetim Notu Arasındaki İlişkinin Analizi”, (Maliye Finans Yazıları, Sayı:107, 2017).

Aydın, Fazıl: “En Son Değişiklikler İle Yeni Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirketler”, Ankara, Bilge Yayınevi, 2013.

Darman, Güler, Taştan, Burhan, Seçkin, Selim ve Kır, Coşkun: “Kurumsal Yönetim”, Lisanslama Sınavları Çalışma Notları, Sermaye Piyasası Lisanslama Sicil ve Eğitim Kurulu Yayınları, 2007.

Demirbaş, Mahmut ve Uyar, Süleyman: “Kurumsal Yönetim İlkeleri ve Denetim Komitesi”, İstanbul: Güncel Yayınları, 2006.

Gözüm, Sait: “Yönetim Kurulu Üyesinin El Kitabı”, Yönetim Kurulu Serisi (YK 101), İstanbul, Hümanist Kitap Yayıncılık, 2012, s.11.

Güney, Akdağ: “Anonim Şirketlerde Eşitlik İlkesi”, (Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XVIII, Sa. 3-4, 2014)

Karasu, Rauf: 6102 Sayılı Türk Ticaret

Kanunu İle Anonim Şirketlerde Kurumsal Yönetim İle İlgili Getirilen Yenilikler, (İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt: 4 Sayı:2, 2013).

Onbulak, Erkmén: “Kurumsal Yönetim ve Türkiye Yansımaları”, (Sosyal Siyaset Konferansları Sayı:72, 2008).

Tetik, Nevzat: “Kurumsal Yönetim İlkeleri Ve Yeni Türk Ticaret Kanunu Düzenlemelerinin İşletmelerin Finansal Yönetimi Üzerinde Etkileri”, (İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi İdari Bilimler, Cilt. 2, Say: 1, 2015).

Yıldırım, Suat ve Bilen, Abdülkadir: “Türkiyede İşletmelerin Kurumsal Yönetim İlkelerine Uyum Notlarının İncelemesi”, (Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı: 4(7), 2014).

Zengin, Ayşe ve Altıok, Yılmaz: “Kurumsal Yönetim İlkeleri ve Standartları”, (Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 48, 2017).

<http://tkyd.org/tr/default.html>

Atilla İNAN

E. Sayıştay Uzman Denetçisi

E. İhale Hukuku Öğretim Görevlisi

FİYAT FARKI HESABINDA GÜNCEL ENDEKS VE TEMEL ENDEKS

1. GİRİŞ

Kamu İhale sözleşmelerinin uygulanmasında, bazı koşullarla sözleşmede belirlenen bedelin artırılması ve eksiltilmesi mümkün olabilmektedir. Bu işleme, yaygın bir kullanımla “fiyat farkları” adı verilmektedir.¹

Fiyat farkı esas itibariyle sözleşme fiyatlarının değişen piyasa fiyatları karşısında uygulama ayındaki alım değerinin düşmesi veya artmasına ilişkin oluşan riskin sözleşme tarafları arasında dağıtılması amacını taşımaktadır.²

Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 8 inci maddesi hükmüne göre, sözleşme türlerine göre fiyat farkı verilebilmesine ilişkin esas ve usulleri tespiti, Kamu İhale Kurumunun teklifi üzerine Cumhurbaşkanlığı yetkilidir.

Sözleşmede yer alan fiyat farkına ilişkin esas ve usullerde, sözleşme yapıldıktan sonra değişiklik yapılamaz.

¹ Atilla İNAN, İhale Hukuku Ders Notları 5. Baskı, Sf: 285

² Dr. Nazım YILMAZ, Hizmet Alımı İhalelerinde Fiyat Farkı Uygulaması, Sf: 2

Söz konusu Kanun hükmüne dayanarak,

1 – Yapım işleri için 24.12.2002 / 5039 Sayılı,

2 – Hizmet alımları için 28.04.2004 / 7221 Sayılı

3 – Mal alımları için 18.04.2005/ 8771 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararları yayımlanmıştır.

Normal koşullardaki, düzenlemeler yeterli olmadığı için Kamu İhale Kanununa, 30.07.2008 tarih ve 5794 sayılı yasa ile geçici bir madde ile yeni bir düzenleme getirilmiş, ardından bu düzenlemeye göre 16.12.2008 tarih ve 2008/1447 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı yayımlanmıştır.

2. KONUNUN İNCELENMESİ

Fiyat Farkı hesabında Temel Endekslerin esas alınması gerektiği tarihi belirlemek için Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununu esas ve geçici madde hükümleri ve Bakanlar Kurulu Kararlarını, konunun dayanağı olan Borçlar Hukuku açısından incelemekte yarar vardır.

Fiyat farkı verilebilmesi için öncelikle sözleşmede bir hüküm olması şarttır. Bu hükmün varlığından sonra fiyat farkının hesabına ilişkin tarih araştırılabilir. İhale tarihi ile sözleşme tarihinin aynı olduğu ihalelerde fiyat farkının hesabına esas alınan tarih tartışmasız sözleşme tarihidir. **Ancak, ihale tarihi ile sözleşme tarihi arasında fark olduğu zaman durum ne olacaktır?**

Bu durum iki aşamalı ihalelerde, yani pazarlık usulüyle yapılan ihalelerde ortaya çıkmaktadır.

Araştırmamızda bu konu tartışılacaktır. Çünkü, kurların çok değiştiği, pazarlık usulüyle yapılan ihalelerde ihale tarihi ile sözleşme tarihi arasında fark olmakta ve bu fark büyük boyutlara ulaşabilmektedir.

Böyle bir durumda, fiyat farkı ödemesinin öngörüldüğü pazarlık usulüyle yapılan bir sözleşmede, sözleşme şartnamesinde özel hüküm bulunduğu, bu özel hükmün esas alınması, hukukun genel hükümleri gereğidir.³ Sözleşmede özel hüküm olduğunda öncelikle o hükmün uygulanması gerekir. **Böyle bir hüküm yoksa icap ve kabulün bulunduğu sözleşme tarihinin esas alınması gerekmektedir.**

Bu durum standart hale gelmiş Tip şartnamelerde belirlenmiştir.

Söz konusu Tip Şartnamelerin 50.3. maddesindeki düzenlemeye göre, 31.08.2013 tarih ve 28751 sayılı Resmi Gazete yayımlanan 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu'na Göre İhale Edilen Yapım

3 Prof. Dr. Necip Bilge, Hukuk Başlangıcı, Sf: 25

İşlerinde Uygulanacak Fiyat Farkına İlişkin Esaslar'ın 4. maddesinde GÜNCEL ENDEKS ve TEMEL ENDEKS tanımları yapılmış bulunmaktadır. Söz konusu maddeye göre;

“...GÜNCEL ENDEKS: Uygulama ayına ait endeksi,

TEMEL ENDEKS: İhale tarihinin içinde bulunduğu aya, çerçeve anlaşma ihalelerinde ise münferit sözleşme için teklif vermeye davetin yapıldığı tarihin içinde bulunduğu aya ait endeksi...”

ifade etmektedir.

Oysa Mülga 31.12.2002 tarihli Yapım İşleri Fiyat Farkı Hesabında Uygulanacak Esaslar'ın 4. maddesinde

“... TEMEL İNDEKS: İhale (son teklif verme) tarihinin içinde bulunduğu aydan bir önceki aya ait indeksi,

GÜNCEL İNDEKS: Hakedişin düzenlendiği tarihin içinde bulunduğu aydan bir önceki aya ait indeksi...”

ifade eder şeklinde belirleme yapılmıştı.

Bu durum, teklif edilen fiyatları, ihale sonucunu ve hak edişlerin düzenlenmesini etkilemektedir. Bu durumda, ihale tarihinin tespiti önem kazanmaktadır. Çünkü uygulanacak hüküm ihale tarihindeki hükümdür. Bu tarih, ilan edilen ihale tarihi mi, yoksa son teklifin verildiği tarih mi olacaktır?

Değişiklik 31.08.2013 tarihinde yapıldığına göre, Mülga 31.12.2002 tarihli esaslar konuya uygulanamayacaktır. Bir başka deyişle, ihale ilanı 31.08.2013 ta-

rihinden sonra yapılmışsa, 31.08.2013 tarihli düzenlemeler uygulanacaktır. Çünkü, ihalenin ilan edildiği 20.02.2017 tarihinde 31.08.2013 tarihli Kararname yürürlükte olup, 31.12.2002 tarihli Kararnamenin geçerliği söz konusu olamaz.

Sözleşme ve esaslarda Temel Endeks ihale tarihinin de içinde bulunduğu tarih olarak gösterildiğinden, bu hükmü değiştirme yetkisinin yalnız Bakanlar Kuruluna ait olduğu açıktır. Aksi taktirde, farklı bir tarih belirlemeye taraflar yetkili değildir. (CUMHURBAŞKANLIĞI MI OLCAK)

Bu noktada yürürlükte olan Esaslar ile Mülga 31.12.2002 tarihli Esaslar arasında fark bulunmaktadır. Şöyle ki;

İhalenin yapıldığı dönem yürürlükte olan Esaslar, TEMEL ENDEKS olarak tek aşamalı ihale olan AÇIK İHALE USULÜ ile iki aşamalı ihale diyebileceğimiz PAZARLIK USULÜ İHALE ve BELLİ İSTEKLİLER ARASINDA İHALE USULÜNDE fark gözetmemekte ve her iki durumda da TEMEL ENDEKS olarak “İhale tarihinin içinde bulunduğu ay” alınmaktadır. Buna karşılık Mülga 31.12.2002 tarihli Esaslar, tek aşamalı ihale olan AÇIK İHALE USULÜ ile iki aşamalı ihale diyebileceğimiz PAZARLIK USULÜ İHALE ve BELLİ İSTEKLİLER ARASINDA İHALE USULÜNDE tekliflerin verilmesine ilişkin farkı önüne alarak TEMEL ENDEKS olarak “İhale (son teklif verme) tarihinin içinde bulunduğu aydan bir önceki aya ait indeksi” esas almaktadır.

3. SONUÇ

Buradan çıkan sonuç ihalenin yapıldığı dönem yürürlükte olan Esasların uygulandığı döneme ilişkin fiyat farkı hesabında İHALE USULÜNE GÖRE BİR AYRIM YAPILMAKSIZIN AÇIK İHALE, PAZARLIK USULÜ İHALE ve BELLİ İSTEKLİLER ARASINDA İHALE USULÜNDE “TEMEL ENDEKS” olarak “İhale tarihinin içinde bulunduğu ay” verilerinin kullanılması gerekecektir. Zira bu noktada bir ayrıma gidilmemiş olup, AÇIK İHALE, PAZARLIK USULÜ İHALE ve BELLİ İSTEKLİLER ARASINDA İHALE USULÜNÜ kapsayacak şekilde tek bir değer belirlenmiştir. Bu ise “İhale tarihinin içinde bulunduğu ay” endeksidir.

Bu nedenle anılan Esaslar kapsamında yapılan fiyat farkı hesaplamalarında her durumda “TEMEL ENDEKS” olarak “İhale tarihinin içinde bulunduğu ay” verilerinin kullanılması gerekecek olup, PAZARLIK USULÜ İHALE edilen işlerde düzenlemede yer almayan “SON TEKLİF VERME TARİHİ” verilerinin baz alınması mümkün değildir.

Sözleşmede özel hüküm bulunduğu hallerde bu özel hüküm uygulanır. İhale ilan tarihinde hangi hükümler meri ise ona göre hareket edilir. Örnek verilen olayda ihale tarihi ve fiyat farkı hesabına temel endeksin esas alındığı tarih esas alınmıştır. Özel hüküm bulunmayan hallerde ise sözleşme tarihinin esas alınacağı açıktır.

BELEDİYE ŞİRKETLERİNDE ÇALIŞAN İŞÇİLERİN EMEKLİLİĞİ

Cumhur Sinan ÖZDEMİR

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
İş Başmüfettişi

1. GİRİŞ

696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname 24.12.2017 tarihli ve 30280 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış, Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımı Sözleşmeleri Kapsamında Çalıştırılmakta Olan İşçilerin Sürekli İşçi Kadrolarına veya Mahalli İdare Şirketlerinde İşçi Statüsüne Geçirilmesine İlişkin 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici 23 ve Geçici 24'üncü Maddelerinin Uygulanmasına Dair Usul ve Esaslar da 01.01.2018 tarihli ve 30288 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış ve geçiş işlemleri 02.04.2018 tarihi itibarıyla tamamlanmıştır.

Kapsama giren genel ve özel bütçeli kamu idareleri ile diğer kurum ve kuruluşlarında "personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alım sözleşmeleri" kapsamında yükleniciler tarafından 04.12.2017 tarihi itibarıyla çalıştırılmakta olanlardan kamuya geçiş hakkı kazananlar, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici 23'üncü maddesi uyarınca 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun, 4/D maddesi gereği bu kamu idarelerinin sürekli işçi kadrolarına geçiş yaparken; il özel idareleri ve belediyeler ile bağlı kuruluşlarında ve bunların üyesi olduğu mahalli idare birliklerinde ve şirketlerinde aynı şartlarda yüklenici işçisi olarak çalıştırılmakta olanlar ise aynı Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici 24'üncü maddesi uyarınca söz konusu mahalli idarelerin şirketlerine işçi pozisyonunda geçiş yapmışlardır.

releri ve belediyeler ile bağlı kuruluşlarında ve bunların üyesi olduğu mahalli idare birliklerinde ve şirketlerinde aynı şartlarda yüklenici işçisi olarak çalıştırılmakta olanlar ise aynı Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici 24'üncü maddesi uyarınca söz konusu mahalli idarelerin şirketlerine işçi pozisyonunda geçiş yapmışlardır.

2. YASAL DÜZENLEME

696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 127'nci maddesiyle 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen Geçici 23'üncü maddesinde merkezi yönetim kapsamındaki idareler açısından taşerondan sürekli işçi kadrolarına geçiş şartları aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir.

► (I)5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I), (II), (III) ve (IV) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri (MİT Müsteşarlığı hariç) ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar, bu Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (I) sayılı listede yer alan idarelerin merkez ve taşra teşkilatlarında; ödemeleri merkezi yönetim, sosyal güvenlik kurumu, fon, kefalet sandığı, yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı, gençlik hiz-

metleri ve spor il müdürlüğü bütçelerinden veya döner sermaye bütçelerinden, anılan liste kapsamındaki diğer idareler için ise kendi bütçelerinden karşılanan 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve diğer mevzuattaki hükümler uyarınca personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alım sözleşmeleri kapsamında yükleniciler tarafından 04.12.2017 tarihi itibarıyla çalıştırılmakta olanlar;

➤ (II) Herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emeklilik, yaşlılık veya malullük aylığı almaya hak kazanmamış olmak, kaydıyla, bu fıkranın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on gün içinde idaresinin hizmet alım sözleşmesinin yapıldığı birimine, sürekli işçi kadrolarında istihdam edilmek üzere yazılı olarak başvurabilirler. Bunların istihdam süreleri hiçbir şekilde sosyal güvenlik kurumlarından emeklilik, yaşlılık veya malullük aylığı almaya hak kazandıkları tarihi geçemez.

696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 127'nci maddesiyle 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen Geçici 24'üncü maddesinde mahalli idareler açısından taşerondan mahalli idare şirket işçiliğine geçiş şartları aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir.

➤ (III) İl özel idareleri ve belediyeler ile bağlı kuruluşlarında ve bunların üyesi olduğu mahalli idare birliklerinde, birlikte veya ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlası il özel idareleri, belediyeler ve bağlı kuruluşlarına ait şirketlerde 4734 sayılı Kanun ve diğer mevzuat hükümleri uyarınca personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alım sözleşmeleri kapsamında yükleniciler tarafından 04.12.2017 tarihi itibarıyla çalıştırılmakta olanlar;

➤ (IV) Herhangi bir sosyal güven-

lik kurumundan emeklilik, yaşlılık veya malullük aylığı almaya hak kazanmamış olmak, kaydıyla bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on gün içinde hizmet alım sözleşmesini yapan idareye veya şirkete, ek 20 nci madde kapsamındaki şirketlerinde işçi statüsünde çalıştırılmak üzere yazılı olarak başvurabilirler. Bunların istihdam süreleri hiçbir şekilde sosyal güvenlik kuruluşlarından emeklilik, yaşlılık veya malullük aylığı almaya hak kazandıkları tarihi geçemez.

3. EMEKLİLİK İŞLEMLERİ

696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile merkezi yönetim kapsamındaki idareler gerekse de mahalli idareler açısından, sürekli işçi kadrolarına ve mahalli idare şirket işçiliğine geçiş için aranan "herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emeklilik, yaşlılık veya malullük aylığı almaya hak kazanmamış olmak" ile "bunların istihdam süreleri hiçbir şekilde sosyal güvenlik kuruluşlarından emeklilik, yaşlılık veya malullük aylığı almaya hak kazandıkları tarihi geçemez" şartı nedeniyle kadroya geçirilen işçilerden emeklilik yaşı gelenler re'sen emekli edilmektedir. Herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emeklilik, yaşlılık veya malullük aylığı almaya hak kazanmamış olmak; prim ödeme gün sayısı, sigortalılık süresi ve yaş şartlarının birlikte sağlanması veya sadece sigortalılık süresi ve prim ödeme gün şartının birlikte sağlanması anlamına gelir. Bu durumun, Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan alınacak belge ile kanıtlanması şarttır.

3.1. Kadroya Geçen İşçi Emekliliği Geldiği Halde Çalıştırılabilir mi?

696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kadroya geçen işçilerin istihdam süresinin, emekliliğe hak kazanma tarih-

leriyle sınırlı olduğu bilinmektedir. İşçilerin kadroya geçirilmesini düzenleyen 01.01.2018 tarihli Tebliğde bu husus açıkça belirtilmiş, kadroya geçirilen işçilerin emeklilikleri dolduğu tarih itibarıyla kurumlarıyla ilişkileri kesilerek emekliye sevk edilecekleri düzenlenmiştir. Ancak yine de zaman zaman tereddüt yaşanabilmekte, çalışmasına ihtiyaç duyulan personelin emekliye sevkinin geciktirilebilmesinin mümkün olup olmadığı Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına sorulmaktadır. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğü, (...) Üniversitesi Rektörlüğüne verdiği cevapta bu hususu açıklığa kavuşturmuştur. Yazı da “...696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname uyarınca sürekli işçi kadrosuna geçirilen Üniversiteniz personellerinden emekliye ayrılacakların olduğu, kurumunuzca çalışmasına ihtiyaç duyulan teknik ve benzeri personelin emekliliğe sevk işlemlerinin uzatılması imkanının olup olmadığı konusunda yazımız incelenmiştir. Bilindiği gibi 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 127'nci maddesiyle 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen Geçici 25'inci maddesi hükmüne dayanılarak hazırlanan “Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımı Sözleşmeleri Kapsamında Çalıştırılmakta Olan İşçilerin Sürekli İşçi Kadrolarına veya Mahalli İdare Şirketlerinde İşçi Statüsüne Geçirilmesine İlişkin 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Geçici 23 ve Geçici 24'üncü Maddelerinin Uygulanmasına Dair Usul ve Esaslar da 01.01.2018 tarihli ve 30288 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Tebliğde; Kurumlar ve hizmet alım sözleşmesi itibarıyla, hak sahipliği açısından kapsam, sürekli işçi kadrosuna geçirilme süreci, tespit komis-

yonu, inceleme kriterleri, ilan, tespit komisyonu, kararına itiraz ve süresi, sınava girmeye hak kazananların belirlenmesi, sınavlara ilişkin hususlar, işçi kadrosuna geçirilme ve benzeri hususlar düzenlenmiş olup, Tebliğin işçi statüsüne geçirilme başlıklı 41'inci maddesinin ikinci fıkrasında; bu şekilde işçi statüsüne geçirilenlerin istihdam süresi hiçbir şekilde emeklilik, yaşlılık ve malullük aylığını hak kazanma tarihini geçemez, hükmüne yer verilmiştir. Bu çerçevede, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca işlemler yürütülmektedir...” belirtilmiştir. Bakanlığın yazısında özetle; 1 Ocak 2018 tarihli Tebliğin “işçi statüsüne geçirilme” başlıklı 41'inci maddesinin ikinci fıkrasında “bu şekilde işçi statüsüne geçirilenlerin istihdam süresi hiçbir şekilde emeklilik, yaşlılık ve malullük aylığını hak kazanma tarihini geçemez” hükmüne hatırlatılarak emekliliği dolan 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamındaki sürekli işçilerin emekli edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

3.2. Belediye Şirketlerinde Emekli İşçi Çalıştırılabilir mi?

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 20 nci maddesine istinaden 09/04/2018 tarih ve 11608 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla kabul edilen İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar 28/04/2018 tarihli ve 30405 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gör-

dürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar'ın “*şirket personelinde aranacak şartlar*” başlığını taşıyan 4'üncü maddesine göre;

şirketlerde işe alınacaklarda aranan şartlar aşağıda belirtilmiştir.

- 2527 sayılı Türk Soylu yabancıların Türkiye'de meslek ve sanatlarını serbestçe yapabilmelerine, Kamu, Özel Kuruluş veya İşyerlerine Çalıştırılabilmelerine İlişkin Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla Türk vatandaşı olmak,
- 18 yaşını tamamlamış olmak,
- Affa uğramış olsa bile Devletin güvenliğine karşı suçlardan, Anayasal düzene ve düzenin işleyişine karşı suçlardan mahkum olmamak,
- Askerlik durumu itibariyle (askerlikle ilgisi bulunmamak, askerlik çağına gelmemiş bulunmak, askerlik çağına gelmişse muvazzaf askerlik hizmetini yapmış yahut ertelenmiş veya yedek sınıfa geçirilmiş olmak),
- 4857 sayılı İş Kanunu'nun, 30'uncu maddesi hükümleri saklı kalmak kaydıyla görevinin devamlı yapmasına engel olabilecek akıl hastalığı bulunmamak,
- Güvenlik soruşturması ve/veya arşiv araştırması yapılmış olmak,
- İlgili idarelerce ihtiyaç duyulması halinde belirlenecek işin niteliğine uygun özel şartları taşımak, şartları aranır.
- Özel güvenlik görevlisi olarak işe alınacaklar 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun hükümlerine tabidir.

Yukarıda sayılan şartlar arasında işçi olarak alınacaklarda emekli aylığı alma ve/veya almama ile ilgili bir şarta yer verilmemiştir. ***Sadece, genel olarak özel kanunlarında yer alan özel şartları taşımak şeklinde bir şarta yer verilmiştir.*** Yasal düzenleme gereği Belediye şirketleri 02.04.2018 tarihinden sonraki işçi alımlarında emekli istihdamı yapması ve/veya yapmaması hususunda doğrudan engelleyici bir düzenlemenin bulunmadığı anlaşılmaktadır. Uygulayıcı birimlerin bu hususta Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü ve/veya Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğü'nden görüş almaları yerinde olacaktır.

4. SONUÇ

Belediye ve il özel idareleri ile şirketlerinde çalışan işçilerin, iş sözleşmesi ve/veya toplu iş sözleşmesinde aksi bir hüküm yoksa zorla emekliye sevk edilmesi mümkün değildir. Böyle bir duruma maruz kalan işçi, işverenlik baskısını belge/tanık ile ispat ederek, işe iade davası açabilir. Hukukta kanun, yönetmelik ve kararname genel düzenleyici kurallardır. Böyle bir duruma düşmek istemeyen tüzel kişiler talep ederlerse işyeri yönetmeliği çıkarıp, emekli olanların çalıştırılmalarına son verileceği kuralını koyabilirler. Bu durumda işçinin emekli olduktan sonra aynı işyerinde çalışması engellenir. Hatta bazı durumlarda belirli bir yaşın üzerindeki kişilerin emekliliğe hak kazanmaları halinde iş sözleşmesinin feshedileceği belirtilebilir.

Örneğin 55 yaşını geçmiş ve emekliliğe hak kazanmış kişilerin çalışmaya devam edemeyeceği yönünde kurallar iç

yönetmeliklere konulabilir. İç yönetmeliklerin işçilere uygulanabilmesinin baş şartı, bu belgelerin çalışınca imzalanmış olmasıdır. Çalışanın imzasını içermeyen iç yönetmelik, çalışanı bağlamayacaktır. İç yönetmeliği imzalamayan işçiye, bu yönetmelik hükümleri uygulanamaz.

Emeklilik halinde işten çıkarma ancak herkese uygulanıyorsa, o durumda olan herkes işten çıkartılıyorsa hukuka uygundur. Örneğin 55 yaşının üzerinde ve emekliliğe hak kazanmış kişilerin çalıştırılmaya devam edilmeyeceği yönünde hüküm bulunan bir işyerinde 55 yaşını geçen herkesin iş sözleşmesi sona erdirilmelidir. Bazı işçiler çalıştırılmaya devam ediliyorsa, kural geçerli olmayacaktır. Emekliliğe hak kazanmasına rağmen çalıştırılmaya devam edilen başka işçiler varsa bu nedenle işten çıkarılan işçi dava açarak işe geri iade edilebilir. Bu durum, mahkeme nezdinde işyeri/sigorta kayıtları ile ispatlanabilir. Belirtilen hususlara uyulması halinde yaşlılık aylığına hak kazanan işçiler kendi istekleri olmadan da emekli edilebilir.

696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname 24/12/2017 tarihli ve 30280 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış, Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımı Sözleşmeleri Kapsamında Çalıştırılmakta Olan İşçilerin Sürekli İşçi Kadrolarına veya Mahalli İdare Şirketlerinde İşçi Statüsüne Geçirilmesine İlişkin 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici 23 ve Geçici 24 üncü Maddelerinin Uygulanmasına Dair Usul ve Esaslar da 01/01/2018 tarihli ve 30288 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış ve geçiş işlemleri 02/04/2018 tarihi itibarıyla tamamlanmıştır.

Kamu işyerlerinde taşeron adına çalışanlar 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile sürekli işçi kadrosuna geçirilmişlerdir. Bu kararname ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye geçici maddeler eklenmiştir. Geçici Madde 23 ve 24 hükümlerinde, sürekli işçi kadrosuna geçirilenlerin çalışma sürelerinin hiçbir şekilde emeklilik, yaşlılık veya maddülük aylığı almaya hak kazandıkları tarihi geçemeyeceği belirtilmektedir. Yani sürekli işçi kadrolarına geçenlerin sigortalılık başlangıç tarihi ve gün sayısı ile emeklilik yaş grubu itibarıyla şayet yaşlılık aylığına hak kazandıkları tarih hangi tarih ise bu tarihte çalıştıkları kurumlardan zorunlu olarak çalışmalarını bitirmeleri gerekmektedir. Sürekli işçi kadrosunda olanlar hakkında mülga 1475 sayılı İş Kanunu’nun, yürürlükte olan kıdem tazminatına ilişkin 14’üncü maddesi hükümleri uygulanır. Sigorta başlangıçları 2008 yılı Ekim ayından önce olan işçiler için 506 sayılı Kanunun Geçici 81’inci maddesi hükümleri, sigorta başlangıçları 2008 yılı Ekim ayından sonra olan işçiler için ise 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nun, 28’inci maddesi hükümleri uygulanacaktır.

KAYNAKÇA

4857 sayılı İş Kanunu

696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu

Cumhur Sinan ÖZDEMİR,İçtihatlı İş Mevzuatı Rehberi, Mayıs 2018

Suat ŞİMŞEK

Daire Başkanı

ÇŞB Milli Emlak Genel Müdürlüğü

HAZİNE TAŞINMAZLARININ BELEDİYELERE TAHSİSİ-3

GİRİŞ

Belediyeler, yapmakla yükümlü oldukları kamu hizmetleri için çeşitli taşınmazlara ihtiyaç duymaktadırlar. Bu parsellerden bir kısmı ise Hazine taşınmazlarıdır. Hazine taşınmazları, mevzuatta öngörülen şartların yerine getirilmesi durumunda belediyelere tahsis edilebilmektedir.

Çalışmamızın ilk iki bölümünde Hazine taşınmazlarının belediyelere tahsisi konusundaki bazı hususları izah etmiştir. Bu bölümde de Hazine taşınmazlarının belediyelere nasıl tahsis edileceğini (bir başka ifadeyle tahsis sürecini) izah edeceğiz.

12. TAHSİS TALEBİNDE BULUNMA

Hazinenin özel mülkiyetindeki taşınmazın veya Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerin idareleri adına tahsisini isteyen kamu idaresi (ve belediye) taşınmazın bulunduğu yerdeki çevre ve şehircilik il müdürlüğüne (milli emlak müdürlüğü), taşınmaz ilçede ise milli emlak

şefliğine (eğer milli emlak müdürlüğü var ise müdürlüğe) ya da Çevre ve Şehircilik Bakanlığına (Milli Emlak Genel Müdürlüğü) başvuruda bulunabilir.

384 sayılı Milli Emlak Genel Tebliği, kamu idarelerinin tahsis talebinde bulunurken bazı hususlara dikkat edilmesini öngörmektedir. Belediyelerin de tahsis taleplerinde bu hususlara dikkat etmeleri gerekmektedir:

a) Talep edilen Hazine taşınmazının, ihtiyacı karşılayacak en ekonomik ve en uygun taşınmaz olması gerekir.

b) İhtiyacı karşılayacak taşınmazlara sahip olan kamu idaresi öncelikle bu taşınmazları değerlendirmelidir.

c) Daha önce tahsis edilen Hazine taşınmazlarından boş veya atıl olan ve tahsis amacına yönelik olarak kullanılması mümkün olan alanlar kullanılmalıdır.

ç) Zorunlu haller hariç imar planında konut, ticaret ve sanayi alanı olarak ayrılan Hazine taşınmazları için tahsis talebinde bulunulmamalıdır.

d) Tahsis taleplerinde kamu idarelerinin merkez birimlerinin uygun görüşleri bulunmalıdır.

e) Şehir merkezlerinde yürütülmesi gerekli olmayan kamu hizmetleri için şehrin gelişme alanlarında bulunan Hazine taşınmazları talep edilmelidir.

f) Yapılacak yatırımın projesi için minimum düzeyde Hazine taşınmazı talep edilmelidir.

g) Kısmen tahsis talep edilen Hazine taşınmazının kalan kısmının atıl kalmasına sebebiyet verilmemelidir.

ğ) Yapılacak yapı ve tesislerin işletme

giderlerini asgari seviyeye indirecek şekilde talepte bulunulmalıdır.

h) Tahsis taleplerine, yapılacak yatırıma ilişkin ihtiyaç duyulacak kapalı ve açık alanların yüzölçümü, kullanım ve yerleşim şeklini içerecek şekilde hazırlanacak avan proje eklenmelidir.

ı) İdare binası yapımı dışındaki tahsis taleplerinde (eğitim, sağlık, spor vb. amaçlı bina ve tesis yapımı) 384 sayılı Tebliğin Ek-1’inde bulunan ve bir örneği aşağıda verilen Formun “1- Tahsis Taleplerine İlişkin Bilgiler” kısmının doldurulması zorunludur.

EK-1-TAHSİS TALEP FORMU						
1 - TAHSİS TALEPLERİNE İLİŞKİN BİLGİLER						
Tahsis Talep Edilen Hazine Taşınmazının	İli	İlçesi	Mah. / Köy	Ada No.	Parsel No.	Yüzölçümü (m ²)
Hangi Amaçla Talep Edildiği						<p style="text-align: center;">TAHSİSİ TALEP EDİLEN TAŞINMAZA İLİŞKİN (VARSA) UYDU GÖRÜNTÜSÜ</p>
Ne Kadarlık Kısmının Talep Edildiği						
Daha Önce Aynı Amaçla Tahsis Edilmiş Taşınmazlar Olup Olmadığı/ Varsa Kullanıp Kullanılmadığı						
Taşınmaz Üzerinde İnşaat Yapılıp Yapılmayacağı						
Yatırım Programına Alınıp Alınmadığı						
Taşınmaza Ait Plan ve Projenin Olup Olmadığı/Varsa Proje Maliyeti						
Projenin Taşınmazın Ne Kadarlık Kısmına Uygulanacağı						
Taşınmazsın Ne Kadarlık Kısmının Kapalı Alan Ne Kadarlık Kısmının Açık Alan Olarak Kullanılacağı						
Taşınmaza Ait Plan ve Proje Yoksa İşlemleri Hangi Sürede Tamamlanacağı						
Diğer Açıklamalar						

2 - İDARE BİNASI YAPIMINA İLİŞKİN TAHSİS TALEBİ BİLGİLERİ							
Kadro Durumuna Göre Dolu/Boş Kadro Sayısı	Dolu:						
Gelecek 10 Yıl İçinde Ön Görülen Personel Sayısı							
HALİHAZIRDA KULLANILAN İDARE BİNASI/BİNALARINA İLİŞKİN BİLGİLER							
İDARE BİNA/BİNALARIN ÜZERİNDE BULUNDUĞU TAŞINMAZIN/TAŞINMAZLARIN	İli		İlçesi	Mah./Köy	Parsel No.		
	Yüzölçümü (m2)			Mülkiyet Durumu			
İDARE BİNASI/BİNALARININ	Toplam İnşaat Alanı	Blok/Kat/Oda Sayısı	Kişi Baş Kullanım Alanı	Kira veya Tahsis Durumu	Kira ise Yıllık Kira Bedeli	Tahsis İse Tahsis Tarih ve Sayısı	Tahsis Eden Kurum

MEVCUT İDARE BİNASI/BİNALARI
(Fotoğraf veya Uydu Görüntüsü)

Kamu idareleri tarafından idare binası yapılması amacıyla Hazine taşınmazlarına ilişkin tahsis taleplerinde yukarıda belirtilenlerin yanı sıra aşağıda belirtilen hususlara da uyulması zorunludur:

a) Mevcut idare binasının boş veya atıl olan kısımları öncelikle kullanılmalıdır.

b) Mevcut idare binasının bulunduğu taşınmazın boş veya atıl olan ve kullanılması mümkün olan kısımları öncelikle değerlendirilmelidir.

c) Mevcut ve gelecek yıllardaki (on yıl) ihtiyaçlar (personel sayıları, kapalı/açık alan vb.) dikkate alınmak suretiyle tahsis talebinde bulunulmalıdır.

ç) İdare binaları yapımı amaçlı tahsis taleplerinde bu Tebliğin Ek-1'inde yer alan Formun tamamının doldurulması zorunludur.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsisi ve Devri Hakkında Yönetmeliğin 15. maddesine göre, Hazinesinin özel

mülkiyetindeki taşınmazın veya Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerin idareleri adına tahsisini isteyen belediyeler, taşınmazı hangi kamu hizmetinde kullanacağını belirttikleri talep yazılarına aşağıdaki bilgi ve belgeleri de ekler:

a) Taşınmazın tapuda kayıtlı olduğu ili, ilçesi, mahallesi veya köyü, mevki, pafta, ada ve parsel numarası veya cilt, sayfa ve sıra numarası, cinsi, yüzölçümü,

b) Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yer ise, bulunduğu ili, ilçesi, mahallesi veya köyü, mevki, sınırlarını ve yüzölçümünü gösterir ölçekli kroki,

c) Taşınmazın tamamının mı, bir kısmının mı istendiği, bir kısmı isteniyorsa, miktarı ile paftası üzerinde yeri işaretlenmiş basit krokisi,

ç) Taşınmazın imar planı içinde olması halinde, onaylı plan örneği, planda ayrıldığı amaç,

d) Taşınmazın üzerinde inşaat yapı-

lacak ise, avan projesi, yatırım programına alınıp alınmadığı, alınmış ise proje numarası ve proje için gerekli arazi veya arsa miktarı.

13. MİLLİ EMLAK TAŞRA BİRİMLERİNCE HAZIRLANMASI GEREKLİ BİLGİ VE BELGELER

13.1. Genel Olarak

Hazine taşınmazlarında tahsis yetkisi; ilçe milli emlak birimi, il milli emlak birimi ve Milli Emlak Genel Müdürlüğü arasında yetki devri esasına göre dağıtılmıştır. Bu konu; makalenin daha önceki bölümlerinde izah edilmişti.

Hazine taşınmazını tahsis yetkisi ilçe (milli emlak şefliği) ise ilçe milli emlak şefliği gerekli evrakları hazırlayarak tahsisi yapar. İlçede bulunan taşınmazda tahsis yetkisi, il milli emlak birimi (milli emlak müdürlüğü) veya Bakanlıkta ise; keza ilde bulunan taşınmazda tahsis yetkisi Bakanlıkta ise gerekli evraklar hazırlanarak yetkili birimden (milli emlak müdürlüğü veya Bakanlık) izin alınması gerekir.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsisi ve Devri Hakkında Yönetmeliğin 16. maddesine göre, tahsis veya devir yetkisi; kamu idarelerinin il biriminde ise, ilçe birimi tarafından il birimine, merkez biriminde ise, il birimi tarafından merkez birimlerine yazılacak talep yazılarında, istenilen taşınmazla ilgili aşağıdaki bilgilere yer verilir ve belgeler yazıya eklenir:

Taşınmazın;

a) Yönetmeliğin 20. maddesi gereğince, tahsisine veya devrine engel bir durumunun olup olmadığı, varsa neler olduğu,

b) İmar planı içinde kalıp kalmadığı,

plan içinde ise, plan türünün (çevre düzeni planı, nazım plan, uygulama imar planı gibi) ne olduğu, planda ne kadarının hangi amaca ayrıldığı,

c) 3621 sayılı Kıyı Kanunu kapsamında kalıp kalmadığı,

ç) Hangi amaçlarda kullanılmak için istenildiği,

d) Herhangi bir kamu hizmetine tahsisli olup olmadığı,

e) Halen hangi amaçta ve ne şekilde kullanıldığı,

f) Üzerinde muhdesat varsa, cinsi ve kime ait olduğunu da belirleyen mahalinde düzenlenmiş tespit tutanağı,

g) Üzerinde inşaat yapılacak ise, yatırım programına alınıp alınmadığı, alınmış ise yatırım proje numarası,

ğ) Kısmen talep ediliyor ise, istenen kısmın ifrazının mümkün olup olmadığı,

h) Hazineye ait veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında ise genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine, diğer kamu idarelerine ait ise malik kamu idaresine gerekli olup olmadığı,

ı) Merkezde dosyasının olup olmadığı, varsa dosya numarası ile en son yapılan yazışmanın tarih ve sayısı,

i) Tapuda kayıtlı olması halinde, en son durumu gösteren, beyanlar ve şerhleri de içeren tapu kayıt örneği ile tapu senedi veya çaplı tasarruf vesikası,

j) Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yer ise, bulunduğu ili, ilçesi, mahallesi veya köyü ve mevki, sınırlarını ve yüzölçümünü gösterir ölçekli krokisi,

k) İmar planı içinde kalması halinde plan örneği,

l) 3621 sayılı Kıyı Kanunu kapsamın-

da kalması halinde, kıyı kenar çizgisi işlenmiş pafta örneği,

m) Tahsisini veya devrini talep eden kamu idaresinin mahallî birimlerinin, merkez birimlerinden alacağı uygun görüş yazısının örneği,

n) Tahsisi veya devri konusunda yerel birimin görüşü.

13.2. Su Tahsis Taleplerine İlişkin Olarak Milli Emlak Taşra Birimlerince Hazırlanması Gerekli Bilgi ve Belgeler

Su kaynaklarına ilişkin tahsis taleplerinde yukarıdaki bilgi ve belgelerden farklı olarak aşağıda yer alan bilgi ve belgeler hazırlanarak gönderilir.

a) Tahsis talebine konu edilen su kaynağının litre/saniye olarak debisi,

b) Talep sahibi kamu idaresinin, su kaynağının ne kadar litre/saniye debilik kısmına ihtiyacının olduğu,

c) Çevrede bulunan diğer yerleşim birimlerinin, tahsisi talep edilen su kaynağına ihtiyacının bulunup bulunmadığı, ihtiyaçları var ise litre/saniye olarak ihtiyaç miktarı,

ç) İstanbul ve Kocaeli illerinde büyükşehir belediyelerinin, diğer illerde il özel idarelerinin uygun görüşü ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün uygun görüşü.

14. TAHSİS

Tahsis yapılması, amaç değişikliği ve tahsis kaldırma talepleri yukarıda belirtilen bilgi ve belgeler doğrultusunda, Milli Emlak Genel Müdürlüğü veya bu Genel Müdürlüğün taşra teşkilatı (milli emlak müdürlükleri veya ilçelerde milli emlak şeflikleri) tarafından değerlendirilir ve sonuçlandırılır.

Hazinenin özel mülkiyetindeki

taşınmazın veya Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerin kamu idarelerine tahsisi yapılırken taşınmazın üzerindeki muhdesat durumu ve taşınmazın tahsis amacı göz önünde bulundurularak ön tahsis ya da kesin tahsis yoluna gidilmektedir. Yani tahsis kararı, ön tahsis veya kesin tahsis yapılması şeklinde olabilmektedir.

Tahsisi yapılan taşınmaz üzerinde yeni bir bina/tesis vb. inşaat yapılmaksızın taşınmazın aynen kullanım durumu söz konusu olduğunda, ön tahsis işlemi olmaksızın doğrudan kesin tahsis yoluna gidilir. Buna karşılık tahsisi talep edilen taşınmazın üzerinde yeni bir bina/tesis vb. inşaat yapılması, imar planı hazırlanması, mevcut imar planının değiştirilmesi söz konusu ise ön tahsis yapılır.

14.1. Gerekliyse Ön Tahsis Yapılması

384 sayılı Milli Emlak Genel Tebliğine göre ön tahsis; üzerinde tesis yapılması planlanan Hazine taşınmazlarının kesin tahsisi yapılmadan önce, talepte bulunan kamu idarelerine tahsis amacına yönelik olarak yatırım projesinin hazırlanması, yatırım programına alınması ve tesis/bina inşaatına başlanması amacıyla iki yıla kadar yapılan tahsis işlemi ifade eder.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsisi ve Devri Hakkında Yönetmeliğin 6. maddesinin birinci fıkrasında tahsis süresine ilişkin düzenlemeye gidilmiştir. Buna göre, kamu idarelerince üzerinde tesis yapılması planlanan taşınmazların; tahsis amacına yönelik yatırım projesinin hazırlanması, yatırım programına alınması ve tesis/bina inşaatına başlanması için öncelikle 2 (iki) yıla kadar ön tahsis işlemleri yapılır.

Yani tahsisi talep edilen taşınmaz üzerinde bina, tesis vb. yapı yapılacaksa taşınmaz iki yıla kadar ön tahsisi yapılabilir. Tahsis alan (yani ön tahsis yapılan) belediye, bu iki yıllık süre içerisinde söz konusu binan veya tesisin yapılması için gerekli planların (imar planlarının ve diğer planların) yapılması, yatırımın programa alınması, inşaat ruhsatı alınması gibi yükümlülükleri yerine getirir.

İki yıllık ön tahsis süresinde, tahsisli taşınmaz üzerindeki inşaatla başlanması yeterlidir. Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik, bu dönemde yerine getirilmesi gereken yükümlülükler arasında “inşaatla başlanması” sayılmaktadır. Yani taşınmaz üzerindeki yapı veya tesisin ön tahsis süresi içinde bitilmesi zorunlu değildir; inşaatla başlanmış olması, yükümlülüklerin yerine getirilmiş sayılması için yeterlidir.

14.2. Ön Tahsis Döneminde Yükümlülüklerin Yerine Getirilmesi ve Kesin Tahsis

Tahsis yapılan idareler (belediyeler) tarafından ön tahsis süresi içerisinde yukarıda belirtilen işlemlerin tamamlanması ve bunların tamamlandığına dair belgelerle birlikte mahallinde düzenlenen tespit tutanağının gönderilerek talepte bulunulması halinde taşınmazların ilgili idareye kesin tahsisleri yapılmaktadır.

Ön tahsis yükümlülüklerinin yerine getirilmesi durumunda yapılan tahsis, süresiz (hizmet süresince) tahsistir. Yönetmeliğin 6. maddesine göre, adına ön tahsis yapılan kamu idaresi tarafından, ön tahsis süresi içerisinde bu iş/işlemlerin yapılması ve buna ilişkin belgeler ile mahallinde düzenlenen tespit tutanağının gönderilerek talepte bulunulması halinde ön tahsis, hizmetin devamı süre-

since olmak üzere kesin tahsise dönüştürülür.

14.3. Ön Tahsis Döneminde Yükümlülüklerin Yerine Getirilmemesi Durumu

Yönetmeliğin 6. maddesine göre, iki yıllık ön tahsis süresi içinde tahsis amacına yönelik yatırım projesinin hazırlanması, yatırım programına alınması ve tesis/bina inşaatına başlanmaması ve kesin tahsis talebinde bulunulmaması halinde, tahsis işlemi herhangi bir yazışmaya gerek kalmaksızın kendiliğinden kalkmış sayılır.

Ön tahsisi bu şekilde kalkmış sayılan taşınmazın tekrar aynı belediyeye ön tahsisinin yapılmasında hukuken bir engel bulunmamaktadır.

14.4. Tahsis Edilen Taşınmazın Belediye Teslimi

Tahsis yapılmasına bir engel bulunmadığı takdirde tahsis işlemi yapıldıktan sonra, taşınmazın teslim tarihi, taşınmazın durumu, varsa üzerindeki bina, benzeri yapılar ve bunların özelliklerinin ayrıntılı biçimde belirtildiği bir tutanak hazırlanmak suretiyle taşınmaz tahsis edilen idareye teslim edilir.

Yönetmeliğin 24. maddesine göre, tahsisi yapılan taşınmaz, maliki kamu idaresi tarafından tahsis işleminden sonra adına tahsis yapılan kamu idaresine (yani belediyeye), bir tutanak düzenlemek suretiyle teslim edilir.

Tutanakta; teslim tarihi, taşınmazın durumu, varsa üzerindeki bina ve tesisler, özelliklerinin neler olduğu ayrıntılı biçimde belirtilir.

Mustafa YAVUZ

Gümrük ve Ticaret Uzmanı

BELEDİYE ŞİRKETLERİNİN KAPATILABİLMESİ İÇİN YAPILMASI GEREKEN İŞLEMLER

1. GİRİŞ

Belediyeler, bürokratik işlemleri azaltmak, hızlı karar almak, beldenin sosyo-ekonomik gelişmesine katkıda bulunmak, yeni kaynaklar oluşturmak ve yerel imkânlar ile yerel sermayeyi harekete geçirmek gibi amaçlarla kendilerine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre şirket kurabilmektedir. Tüzel kişiliği haiz olan bu şirketler, belli hususlar dışında özel hukuk hükümlerine tabidir.

Belediye şirketleri, esas itibarıyla belediyelerin görev ve hizmetlerinin ifasına katkıda bulunmayı amaçlamakla birlikte, **zaman içerisinde bazı belediye şirketlerinin kuruluş fonksiyonlarını yerine getiremediği, mali açıdan büyük sıkıntılar yaşadığı, kamuoyundaki olumsuz izlenimi dolayısıyla belediyelere katkı sağlamaktan ziyade zarar verdiği** şahit olunmaktadır. Buradan hareketle, siyasi iradeler, söz konusu belediye şirketlerini kapatmayı ve bunların yerine yenilerini kurmayı tercih etmektedir.

Ancak, belediye şirketleri birer serma-

ye şirketi olduğu için kapatılma, kanuni ifadesiyle sona erme ve tasfiye işlemlerinin, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda¹ (TTK) öngörülen kurallar çerçevesinde yapılması gerekmektedir. Zira TTK, anonim ve limited şirket şeklinde kurulan belediye şirketleri için en temel kanuni düzenlemedir.

İşte bu çalışmada, belediye şirketlerinin kapatılabilmesi (sona erme ve tasfiyesi) için yapılması gereken işlemler tüm yönleriyle ele alınmış ve incelenmiştir.

2. BELEDİYE ŞİRKETLERİNİN SONA ERME SEBEPLERİ

Anonim ve limited şirketlerin ve dolayısıyla belediye şirketlerinin sona erme sebepleri, TTK'da özel olarak düzenlenmiştir. Bu çerçevede belediye şirketleri;

- *Esas sözleşmede öngörülmuş herhangi bir sona erme sebebinin gerçekleşmesiyle,*
- *Genel kurul kararıyla,*
- *İflas etmesiyle,*

¹ 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

- *Kanunlarda öngörülen diğer hal-lerde,*

sona ererler (TTK md. 529, 636).

Anonim şirket şeklinde kurulan belediye şirketleri, yukarıda sayılanların dışında ayrıca, sürenin sona ermesine rağmen işlerine fiilen devam etmek suretiyle belirsiz süreli hale gelmediği takdirde **esas sözleşmede öngörülen sürenin sona ermesiyle**, işletme konusunun gerçekleşmesiyle veya gerçekleşmesinin imkânsız hale gelmesiyle de sona erer.

Bunların yanında, uzun süreden beri şirketin kanunen gerekli olan **organlarından biri mevcut değilse** veya genel kurul toplanamıyorsa, ortaklardan ve şirket alacaklılarından birinin veya sadece anonim şirketlerde olmak üzere Ticaret Bakanlığının şirketin feshini istemesi üzerine, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi, yönetim organını² da dinleyerek şirketin durumunu kanuna uygun hale getirmesi için bir süre belirler. Bu süre içinde durum düzeltilmezse, mahkeme şirketin feshine karar verir. Öte yandan, haklı sebeplerin varlığında, anonim şirketlerde sermayenin en az onda birini ve halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden payların sahipleri, limited şirketlerde de her ortak, şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden şirketin feshine karar verilmesini isteyebilir. Mahkeme, fesih yerine, davacı ortağa/ortaklara, paylarının karar tarihi-ne en yakın tarihteki gerçek değerlerinin

² Bu çalışmada geçen "yönetim organı" ibaresiyle, anonim şirket şeklinde kurulan belediye şirketlerinde yönetim kurulu, limited şirket şeklinde kurulan belediye şirketlerinde ise müdür, birden fazla müdür varsa müdürler kurulu kastedilmiştir.

ödenip davacı ortakların şirketten çıkarılmalarına veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüme hükmedebilir (TTK md. 530, 531, 636/2-3).

3. GENEL KURULCA ŞİRKETİN FESHİNE (KAPATILMASINA) KARAR VERİLMESİ

3.1. Fesih Kararı Alma Yetkisinin Sadece Genel Kurula Ait Olması

TTK'nın 408 ve 616. maddeleri uyarınca anonim ve limited şirketlerde ve dolayısıyla belediye şirketlerinde, **şirketin feshine karar verme yetkisi münhasıran şirketin genel kuruluna aittir**. Bu yetki, başka bir organ veya kişiye devredilemez.

Diğer taraftan, genel kurul, yetkilerini usulüne uygun şekilde toplanarak kullanır. Bu bağlamda, belediye şirketinin fesih kararlaştırıldığı genel kurulun, kanun ve esas sözleşmede öngörüldüğü şekilde toplanması ve karar alması gerekir. Başka bir deyişle, genel kurul, çağrı usulüne uyulmak veya çağrısız toplanılmıyorsa TTK'nın 416. maddesinde belirtilen şartlar sağlanmak suretiyle toplanmış ve fesih kararına toplantı gündeminde yer verilmiş olmalıdır. Aksi halde alınan karar hukuken geçerli olmaz.

3.2. Genel Kurulun Her Zaman Fesih Kararı Alabilmesi

Anonim ve limited şirketlerin kuruluşu ortakların iradesine bağlı olduğu gibi, bu şirketlerin sona ermesi de (kapatılması da) kural olarak yine ortakların iradesine bağlıdır.³ **Bu kapsamda karar orga-**

³ Fatih Bilgili ve Ertan Demirkapı, Şirketler Hukuku, Dora Yayınları, Bursa 2013, s.568.

nı olan genel kurul, herhangi bir sebep olsun veya olmasın gerekli görmesi halinde belediye şirketinin feshine her zaman karar verebilir.⁴

Ancak genel kurul, şirketin feshine karar verebilme yetkisine sahip olmakla birlikte, doğal olarak bu kararını belli sebeplerin varlığına dayandırması beklenir. Zira mali yapısı iyi olan ve her yıl kâr eden bir şirketin keyfi olarak feshedilmesi ticari hayatın olağan akışına uygun düşmez. Bu noktada belediye şirketleri, genellikle şirketin faal olmaması, birkaç yıl üst üste zarar etmesi, amaçlarına ulaşamaması ve konusunda başarılı olamaması veya amaç ya da konunun gerçekleştirilmesine imkan kalmaması, borçlarını ödeyebilme kabiliyetini yitirmesi gibi hallerde fesih kararı almaktadır.

Öte yandan, belediye şirketlerinin kuruluşunda Cumhurbaşkanından izin alınması gerekli olmakla birlikte, bu şirketlerin feshinde zikredilen aranmaz.⁵ Dolayısıyla, genel kurul, Cumhurbaşkanlığı izni veya herhangi bir bakanlığın izni olmaksızın fesih kararı alabilir.

Bununla birlikte, bu konuda belediye meclisinin bir karar almasının gerekip gerekmediğinin ayrıca değerlendirilmesi faydalı olacaktır. 5393 sayılı Belediye Kanununun⁶ 18. maddesinde belediye

meclisinin görev ve yetkileri sayılmış ve bu yetkilerden birisi de, **“Bütçe içi işletme ile 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununa”** tâbi ortaklıklar kurulmasına veya bu ortaklıklardan ayrılmaya, sermaye artışına ve gayrimenkul yatırım ortaklığı kurulmasına karar vermek” şeklinde düzenlenmiştir. Zikredilen hüküm uyarınca, belediye şirketlerinden ayrılmaya karar verme yetkisi belediye meclisine aittir. Ancak, “ortaklıktan ayrılma” terimi şirketler hukukunda kullanılan kanuni bir ifade değildir. Bununla birlikte konu, genel hükümler çerçevesinde ele alındığında maddede geçen “ayrılma” ibaresi ile kastedilenin esas itibarıyla şirket paylarının devri olduğu değerlendirilmektedir. *Bunun yanında*, şirketin feshine karar verilmesi ve buna bağlı olarak ortaklığın sona ermesi halinin de “ayrılma” kapsamına girdiği söylenebilir. Bahsi geçen hususta sarıh bir hüküm veya yargı kararı bulunmamakla birlikte uygulamada belediye şirketlerinin feshi (kapatılması) ve tasfiyeye girmesi öncesinde belediye meclislerinin karar aldığı görülmektedir. *Bu bağlamda, siyaseten sonradan herhangi bir sıkıntının yaşanmaması ve konu hakkında meclis üyelerinin bilgilendirilmesi bakımından şirket genel kurulunca fesih (kapatılma) kararı alınmadan önce konunun belediye meclisinin gündemine getirilmesi ve bu hususta bir karar alınması uygun olacağı kanaatindeyiz.*

3.3. Genel Kurulun Fesih Kararını TTK’da Öngörülen Nisaplarla Alması

⁷ 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 1533. maddesiyle, 1 Temmuz 2012 tarihi itibarıyla yürürlükten kaldırılmış ve yerine 6102 sayılı Kanun almıştır.

4 Hasan Pulaşlı, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Adalet Yayınevi, Ankara 2013, s.568.

5 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanunun 26/4. maddesinde yer alan “Belediyeler ve diğer mahalli idareler ile bunların kurdukları birlikler tarafından ticari amaçla faaliyette bulunmak üzere ticari kuruluşlar kurulması, mevcut veya kurulacak şirketlere sermaye katılımında bulunması, Cumhurbaşkanının iznine tabidir.” hükmü gereğince, belediye şirketlerinin kuruluşunda Cumhurbaşkanlığı izninin alınması gerekmektedir.

6 5393 sayılı Belediye Kanunu, 13.07.2005 tarihli ve 25874 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

Şirketin feshi önemli bir karar olduğundan, TTK'da genel kurulun bu kararı ancak ağırlaştırılmış nisaplarla alabilmesi öngörülmüş ve buna bağlı olarak fesih kararının alınması zorlaştırılmış, ayrıca gerekli nisaplar anonim ve limited şirketler bakımından farklılaştırılmıştır.

Buna göre; **anonim şirket şeklinde kurulan belediye şirketlerinde genel kurul tarafından fesih kararı, sermayenin en az %75'ini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oylarıyla** alınabilir. Başka bir deyişle, fesih kararı alınabilmesi için sermayenin en az $\frac{3}{4}$ 'ünü oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oy kullanması gereklidir. Söz konusu nisaba ilk toplantıda ulaşamadığı takdirde izleyen toplantılarda da aynı nisap aranır (TTK md. 529/1-d, 421/3-4). **Limited şirket şeklinde kurulan belediye şirketlerinde ise feshe ilişkin genel kurul kararı, temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması halinde** alınabilir (TTK md. 621).

4. FESİH KARARI SONRASINDA YAPILMASI GEREKEN İŞLEMLER

4.1. Tasfiye Memuru Atanması

Genel kurul kararıyla tasfiyeye giren belediye şirketinin tasfiye işlemleri tasfiye memurları tarafından yerine getirilir. Tasfiye memurları esas sözleşmeyle veya genel kurul tarafından atanabilir. Ancak, belirtilen şekilde atanmadığı takdirde tasfiye, yönetim organı tarafından yapılır. Tasfiye memurları ortaklardan veya üçüncü kişilerden olabilir. Uygulamada

genellikle fesih kararının alındığı genel kurul toplantısında tasfiye memurları da belirlenmektedir. Temsile yetkili tasfiye memurlarından en az birinin Türk vatan-dışı olması ve yerleşim yerinin Türkiye'de bulunması şarttır (TTK md. 536).

4.2. Fesih Kararının Tescil ve İlan Edilmesi

Genel kurulun aldığı fesih kararı yenilik doğurucu bir karardır. Bu kapsamda, söz konusu genel kurul kararı, şirketin yönetim organı tarafından ticaret siciline tescil ve ilan ettirilir. TTK'nın 30. maddesi gereğince tescil işleminin genel kurul tarihinden itibaren 15 gün içinde belediye şirketinin merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret sicili müdürlüğüne yaptırılması gerekir.

Anılan Kanunun 532. maddesi uyarınca yapılacak olan ilan bir kez yaptırılır. İlan Türkiye Ticaret Sicil Gazetesinde yayımlanır. Bunun dışında esas sözleşmede başkaca ilan şekilleri öngörülmüşse bu yollarla da ilan edilir. Söz konusu ilan, belediye şirketinin sona erip, tasfiye haline girdiğini, organların yetkilerinin bununla bağlantılı olarak sınırlandırılmış bulunduğunu, şirketle işlem yapan/yapacak kişilerin buna göre hareket etmelerini sağlamaya yöneliktir.

Yönetim organı üyeleri, fesih kararının tescili başvurusunda; genel kurul kararının noter onaylı örneğini, tasfiye memurlarının imza beyannamelerini ve tasfiye memurlarının yönetim organı veya ortaklar dışından seçilmesi halinde görevi kabul ettiklerine ilişkin imzalı belgeyi sicil müdürlüğüne ibraz ederler. Fesih kararı alınan şirket ile ilgili tescil

edilecek olgular ise; şirketin genel kurul kararıyla sona ermesi ve tasfiyeye girmesi, genel kurul kararının tarihi, ticaret unvanına “tasfiye halinde” ibaresinin eklenmesi, tasfiye memurlarının adı ve soyadı, kimlik numarası ve yerleşim yeri ile tasfiye işlemlerinin şirket merkezi dışında başka bir adreste yürütülmesi durumunda bu adres bilgiler şeklinde sıralanabilir (Ticaret Sicili Yönetmeliği⁸ md. 86-87).

4.3. Tasfiye İşlemlerinin Yürütülmesi ve Sonuçlandırılması

Genel kurulca kapatılmasına karar verilen belediye şirketi tasfiyeye girer. Şirketin ticaret sicilinden terkin olabilmesi için tasfiye işlemlerinin TTK’da öngörülen usul ve esaslar çerçevesinde tamamlanması gerekir. Tasfiye ile birlikte, şirketin aktif “**kazanç sağlamak ve bunları paylaşmak**” gayesi, yerini tasfiye amacına bırakır. Tasfiye, sona erme sebebinin ortaya çıkması ile başlayan ve şirketin ticaret sicilinden silinerek tüzel kişiliğin ortadan kalkması ile sona eren bir süreci ifade eder. Bu süreçte tasfiye memurları tarafından şirketin alacakları tahsil edilir, tüm malvarlığı paraya çevrilir, borçları da ödendikten sonra geriye bir miktar kalırsa, kalan bu net malvarlığı ortaklara dağıtılır. Daha sonra da şirketin ticaret unvanı sicilden terkin edilerek tasfiye süreci tamamlanır.⁹

Söz konusu süreçte tasfiye memurları, şirketin süregelen işlemlerini tamamlamak, gereğinde pay bedellerinin henüz ödenmemiş olan kısımlarını tahsil et-

mek, aktifleri paraya çevirmek ve şirket borçlarını ödemekle yükümlüdür. Tasfiye memurları, tasfiyenin gerektirmediği yeni bir işlem yapamazlar.

Tasfiye halindeki belediye şirketi, ortaklarıyla olan ilişkileri de dâhil, tasfiye sonuna kadar tüzel kişiliğini korur ve ticaret unvanını “tasfiye hâlinde” ibaresi eklenmiş olarak kullanır. Bu halde şirket organlarının yetkileri tasfiye amacıyla sınırlıdır. Öte yandan, belediye şirketi tasfiye hâline girince, organların görev ve yetkileri, tasfiyenin yapılabilmesi için zorunlu olan, ancak nitelikleri gereği tasfiye memurlarınca yapılamayan işlemlere özgülenir (TTK md. 533/2, 535/1).

Son olarak, tasfiyenin sona ermesi üzerine belediye şirketine ait ticaret unvanının sicilden silinmesi tasfiye memurları tarafından ticaret sicili müdürlüğünden istenir. İstem üzerine silinme tescil ve ilan edilir.

5. SONUÇ

Anonim ve limited şirket şeklinde kurulabilen belediye şirketlerinin sona erme sebepleri, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda özel olarak düzenlenmiş olup, bu sebeplerden birisini de, genel kurulun fesih kararı alması oluşturmaktadır. Şirket genel kurulu, anılan Kanunda öngörülen nisaplara uymak kaydıyla her zaman şirketin feshine karar verebilir. Belediye şirketi hakkında fesih kararı alınabilmesi için kuruluşta olduğu gibi Cumhurbaşkanı izninin alınması gerekmez; ancak bu hususta şirketin ortağı olan belediyenin yetkili organınca karar alınması uygun olur.

⁸ Ticaret Sicili Yönetmeliği, 27.01.2013 tarihli ve 28541 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

⁹ Sami Karahan ve Hamdi Pınar, Şirketler Hukuku, Mimoso Yayınları, Konya 2012, s.722.

Genel kurulun fesih kararı yönetim organı tarafından ticaret siciline tescil ve ilan ettirilir. Sona ermesine, bir başka deyişle kapatılmasına karar verilen belediye şirketi, tasfiye haline girer ve ticaret unvanını “tasfiye halinde” ibaresi eklenmiş olarak kullanır. Bu durumda söz konusu şirketin faaliyetleri tasfiye amacıyla sınırlı hale gelir.

Tasfiye işlemleri tasfiye memurlarınca yerine getirilir. Şirket alacaklarının tahsil edilmesi, malvarlığının paraya çevrilmesi, borçlarının ödenmesi ve varsa tasfiye artığının dağıtılması sonrasında şirket ticaret sicilinden silinerek terkin olunur.

KAYNAKÇA

6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanunu (09.07.1956 tarihli ve 9353 sayılı R.G.).

4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun (27.11.1994 tarihli ve 22124 sayılı R.G.).

5393 sayılı Belediye Kanunu (13.07.2005 tarihli ve 25874 sayılı R.G.).

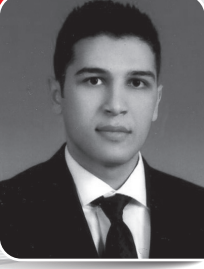
6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı R.G.).

Bilgili, Fatih ve Demirkapı, Ertan, Şirketler Hukuku, Dora Yayınları, Bursa 2013.

Karahan, Sami ve Pınar, Hamdi, Şirketler Hukuku, Mimoza Yayınları, Konya 2012.

Pulaşlı, Hasan, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Adalet Yayınevi, Ankara 2013.

Ticaret Sicili Yönetmeliği (27.01.2013 tarihli ve 28541 sayılı R.G.).

Ufuk ÜNLÜ

Cumhurbaşkanlığı Denetçisi

KARA PARA AKLAMADA YENİ YÖNTEMLER; İNTERNET ARAÇLARI VE ELEKTRONİK PARA (E-PARA)

1. GİRİŞ

Ceza hukuku açısından aklama genel olarak bir gizleme faaliyetidir. **Karaparanın aklamaması ise** suçluların suçlarını gizleyebilmek veya suç gelirlerine yasal izlenim kazandırmak amacıyla, suçtan elde ettikleri malvarlığı değerlerinin durumunu, niteliğini, yerini, kaynağını, hareketini, yerini ve kime ait olduğunu olduğundan farklı gösterme, saklama veya örtmelerine yönelik işlem ve faaliyetlerdir. Karaparanın aklanması, uluslararası alanda ele alınan ve pek çok ülkede buna yönelik faaliyetlerin önlenmesine yönelik düzenlemelerin yapıldığı bir suç türüdür. Zira karapara, ulusal alanda yapılan mücadele ile önlenilecek bir konu olmayıp, uluslararası işbirliğine ihtiyaç duyar.

Karapara aklama yöntemleri ülkeden ülkeye, finansal sistemlerde kullanılan araçların çeşitliliğine bağlı olarak değişir. Ayrıca günümüzde yasadışı gelir elde edenler artık kendi paralarını kendileri aklamamakta, bu işte profesyonelleşen aklayıcıları kullanmaktadırlar. Bu kişiler hayali ihracat, kıyı bankacılığı, paravan

şirket kurma gibi klasik yöntemlerden yararlanarak karapara aklamakta iken, teknolojik gelişmelerden yararlanarak yeni yöntemler geliştirmişler ve bu sayede daha hızlı şekilde daha büyük miktarda karaparayı aklama yolunu tercih etmeye başlamışlardır.

Bu kapsamda çalışmamızda, yeni karapara aklama yöntemleri olarak kabul edilen e-para ve internet aracılığıyla karaparanın aklanması usulleri açıklanacak ve karapara aklama eylemi hakkında bilgiler sunulacaktır.

2. KARA PARANIN AKLANMASI

Karaparanın aklanması eylemi; suç işlenmesi neticesinde elde edilen menfaatlerin ve maddi değerlerin illegal kaynaklarını ve elde edilmiş şekillerini gizlemek ve yasal yolla elde kazanıldıkları izlenimini vermek amacıyla çeşitli yöntemler kullanılarak finansal sistemin içine dâhil edilmesi olarak tanımlanabilir (Gökbunar, 2010:118). Hangi suçlardan elde edilen gelirin karapara kapsamında değerlendirileceği her ülkenin kendi yasal düzenlemelerinde yer

almakta ve farklılık göstermektedir. Dolayısıyla karapara aklama suçunun kapsamı ve yasal tanımı da ülkeden ülkeye değişebilmektedir. Bazı ülke düzenlemelerinde, her türlü yasadışı faaliyetlerden elde edilen gelirlerin aklanması karaparanın aklanması olarak nitelendirildiği halde diğer bazı ülkelerde belirli yasadışı faaliyetlerden elde edilen gelirlerin aklanması karaparanın aklanması olarak nitelendirilmiştir. **Örneğin;** İspanya ve Portekiz’de, uyuşturucu kaçakçılığından, İsviçre’de, en az bir yıl hürriyeti bağlayıcı suçlardan, Amerika, Hollanda ve İngiltere’de tüm suçlardan, Yunanistan’da, uyuşturucu, silah kaçakçılığı, fidye, hırsızlık, zimmet ve dolandırıcılık gibi suçlardan elde edilen gelirlerin aklanması, karaparanın aklanması suçu olarak tanımlanmıştır (Başak, 1998, s.3).

Karapara aklama, İngilizce karşılığı ile “moneylaundering”, ilk olarak ABD’de çıkmış bir kavramdır. 1920’li yılların başında ABD’de organize suçlarla mücadele eden FBI, suç lideri Al Capone’ un çamaşırhane işletmelerini incelemeye almış, inceleme sonucunda Al Capone’ un, çeşitli yasadışı işlerden kazandığı gelirleri, işlettiği çamaşırhanelerden geliyor gibi gösterdiğini tespit etmiştir. Bu tespit sonucunda Al Capone vergi kaçakçılığı suçundan ceza almış, suç gelirini yasal hale getirmek için yaptığı girişimde çamaşırhanelerden esinlenerek “para yıkama” veya “para aklama” (İngilizce karşılığıyla moneylaundering) olarak literatüre girmiştir. Günümüzde karaparanın aklanması artık tüm ülkelerin ortak sorunu haline gelmiştir (Görgün, 2011, s.6).

Karapara, yasadışı yollardan kazanılan gelirlere, yasalık kazandırmak, kaynağını gizlemek veya şeklini değiştirmek için aklanma işlemine tabi tutulmaktadır. Çünkü yasadışı yollardan elde edilen gelirlerin serbestçe kullanılabilmesi mümkün değildir. **Gelirin yasadışı yollardan elde edildiğinin tesbit edilmesi durumunda sözkonusu gelirleri elde edenler bir yandan hapis ve para cezalarına çarptırılacaklar, öte yandan ise bu yollardan elde edilen gelirlere nemaları ile birlikte el konulacağı için bu gelirlerden de mahrum kalacaklardır.**Bu nedenle yasadışı eylemlerden elde edilen gelirlere ilişkin kaynağın gizlenmesi gerekecek ve sözkonusu gelirlere yasal faaliyetler sonucu elde edildiği izlenimi verilmeye çalışılacaktır. Böylece yasadışı yollardan elde edilerek kaynağı gizlenen ve yasal yollardan elde edilen fonlardan ayırtdilmesi engellenen anılan gelirler, elde edenlerce risksiz ve rahat bir şekilde kullanılabilir (Başak, 1998, s.4).

Aklama sürecini kavramak için konu, “öncül suç” ve “suç geliri” kavramları ile birlikte değerlendirilmelidir. Genel olarak aklamadan bahsedebilmek için (MA-SAK, 2018);

- Bir suç işlenmiş (Öncül suç),
- Bu suç sonucunda herhangi bir ekonomik değer elde edilmiş (Suç geliri),
- Bu ekonomik değerleri yasadışı nitelikten çıkarıp bunlara yasal görünüm kazandırmaya yönelik fiillerin işlenmiş

Olması gerekmektedir.

Karaparanın aklanmasını iki şekilde değerlendirmek mümkündür.

İlk olarak elde edilen gelir başlangıçtan itibaren yasadışı olabilir. Bu durumda organize bir şekilde veya tek başına bir suçun işlenmesinden elde edilen ve başından itibaren 'kara' olan bir paradan söz edilir.

İkinci olarak yasal yollarla kazanılan malvarlığı değeri gizlenmek suretiyle aklanmaktadır. Başka bir ifade ile yasalara uygun olarak elde edilen gelir, sonradan karapara niteliği kazanmaktadır. Burada aklamaya konu edilen malvarlığı değeri aslında yasal yollarla elde edilmiştir ancak vergi mevzuatınca ödenmesi gereken vergi miktarından kaçırılması için gizlenmektedir (Yücebaş, 2011, s.102).

Aklamamanın genel amacı; yasal olmayan faaliyetlerden elde edilen gelirlerin yasal olarak elde edilmiş gibi mali sisteme sokulması, bir başka deyişle bu gelirlerin yasadışı faaliyetlerden elde edildiğinin gizlenmesidir. Bu şekilde; yapılacak muhtemel denetimlerde gerekli açıklamalar yapılabilecek veya bu denetimlerin yapılmasını gerektirmeyecek şekilde bu gelirler, şüpheden uzak bir niteliğe kavuşturulacaktır (MASAK, 2018). Karapara aklamamanın suç olarak kabul edilmesindeki temel amaç, suç ile gelir arasındaki bağlantının kesilmesine yönelik olarak içeriğinde suç olan bu fiillerin yaptırımı bağlanmasıdır. Yaptırım, adli para cezası veya hürriyeti bağlayıcı ceza ile beraber aynı zamanda bahse konu karaparanın mahkeme tarafından müsadere edilmesidir. İnsanları suç işlemeye iten temel

faktörlerin başında ekonomi bir diğer ifade ile gelir elde etme içgüdüğü yer almaktadır. Sebebi gelir elde etmek olmayan suç türü çok azdır. Özellikle örgütsel suçların tamamının temelinde gelir elde etme içgüdüğü vardır. Zira örgütlerin varlıklarını devam ettirmelerinin yegâne sebebi gelirdir. Suçların işlenmesindeki temel sebebin gelir elde etmek olduğu kabul edildiğinde, bu gelirlerin ortadan kaldırılmasına yönelik önlemlerin alınması suç işleme oranını da büyük ölçüde ortadan kaldıracaktır (Köksal, 2015, s.7).

Gelişmekte olan ülkeler para aklama faaliyetlerinden ve diğer ekonomik ve mali suçlardan tahakkuk eden yasadışı sermayeden dolayı, kendi iç ekonomik politikalarının kontrolü kaybetmiş durumdadırlar. Karapara aklamamanın finansal davranış ve makro-ekonomik performans üzerinde, ulusal hesap istatistiklerinde ölçüm hataları nedeniyle politika hataları; fonların beklenmedik şekilde sınır ötesi transferleri nedeniyle döviz ve faiz oranlarındaki volatilité; sağlıksız varlık yapıları nedeniyle parasal istikrarsızlık; yanlış ve eksik gelir beyanları nedeniyle vergi boşluğu oluşturarak vergi hasılatının azalması ve kamu harcamaları tahsisinin değişmesi; varlık ve emtia fiyatlarındaki çarpıtmalar nedeniyle kaynak dağılımında etkinsizlik; suçla ilişkili olma algısı nedeniyle kirlenme gibi farklı formlarda etkileri olabilmektedir. Bu etkilerin gelişmekte olan ülkelerde ulusal ekonomi politikalarının kontrolünün kaybı ile sonuçlandığı kanıtlanmıştır (Aluko ve Bagheri, 2012, s.444).

3. E-PARA VE İNTERNET KULLANIMI İLE KARA PARA AKLAMA YÖNTEMLERİ

Kullanıcı gizliliği sağlayan ve fonların hiçbir aracıya gereksinim duyulmadan transferini mümkün kılan yeni teknolojilerin ortaya çıkması, karapara aklamada da yeni yöntemlerin geliştirilmesine zemin hazırlamaktadır. Son dönemlerde hızlı bir gelişme göstererek kullanıcı sayısı gün geçtikçe artan internet, online bankacılık, akıllı kartlar, elektronik ticaret, elektronik para gibi oluşumlar, karapara aklayıcıları açısından yeni ve cazip aklama yöntemleri olabilmektedir. Çünkü bu sistemler aklayıcıların en büyük sorunu olan “büyük miktartlı nakit paranın fiziksel hareketini” ortadan kaldırmaktadır. Ayrıca bu tür ödeme sistemlerinin globalleşmesi aklayıcılar için ülkelerin ulusal güvenlik standartlarındaki farklılıklardan yararlanma ve böylece yasadışı fonlarının hareketini otoritelerden gizleyebilme fırsatını sunmaktadır (Yazıcı, 2008, s.158). E-para ve internet kullanımı ile gerçekleştirilen kara para aklama faaliyetleri aşağıda ayrıntılarıyla açıklanmıştır.

3.1. Elektronik Para (e-para) Aracılığıyla Kara Para Aklama Yöntemi

Elektronik para, ülke parasının sahip olduğu ekonomik değerın elektronik ortama aktarılmasından ibaret yeni bir ödeme şeklidir (Sarıakçalı, 2008, s.113). Daha geniş anlamıyla elektronik para (dijital para, dijital döviz veya elektronik döviz), geleneksel kâğıt para ya da madeni para gibi değerlilik, kabul edilirlık, ticaret, biriktirme ve borç verme işlerine

yarayan ama gene de bazı farklılıklar olan bir sayısal unsur, bir değişim aracı, bir döviz cinsidir. Elektronik paranın kâğıt yerine bilgisayar dosyaları kullanan, kayıtları koruma ve ispat için kripto şifreler kullanan, bu yüzden ağ ortamında kullanıma uygun, değeri bu parayı “basan” ve onun taahhüdünü kabul edenlerce anlamlı-senet tarzı bir değerli not özeliği taşıyan belge olduğu kabul edilir. Elektronik para, ayrıca banka banka mevduatı gibi bir özel bankadaki veya diğer finansal kuruluştaki istihkakdır. Elektronik para banka kartları, kredi kartları, internet bankacılığı, mobil bankacılık gibi yollarla gittikçe daha yüksek oranda banknot ve metal paranın yerini almaktadır (Akbulut, 2018, s.82).

Elektronik para, en küçük madeni paradan bile daha düşük birimde ödeme yapılması olanağı da sağlamaktadır ki, mikro-ödeme “micropayments” yöntemi olarak adlandırılan bu tip ödeme yöntemiyle, örneğin, elektronik ortamda sunulan bir gazetenin sadece bazı bölümlerini okumak mümkündür. Oysa mevcut ödeme sistemlerinin çoğu, bu tip mikro ödemelerin yapılması bakımından ekonomik değildir. Akıllı kart sisteminde olduğu gibi e- para sisteminde de, müşteri, yetkili bir hizmet sağlayıcısından belirli bir fon değeri satın almakta, ancak akıllı karttan farklı olarak satın alınan değer ya müşterinin bilgisayarında ya da çevrimiçi olarak güvenli bir hesapta saklanmaktadır (Dursun, 2008, s.119).

Elektronik para sahip olduğu özellikler nedeniyle para aklayıcıları için cazip olmaktadır. Bunlar (Yazıcı, 2008, s.162):

- Akıllı kartlara veya yazılım tabanlı mekanizmalarda sınırsız miktarlarda e-para yüklemesi yapılabilmektedir ve karttan karta transfer mümkün olmaktadır. Böylece nakit paranın yarattığı hacimsel büyüklük ortadan kalkmaktadır.
- e-para gerek akıllı kartlar arasında, gerek İnternet üzerinden birkaç saniye içerisinde transfer edilebilmektedir.
- Yapılan bu transferlerde ayrıca herhangi bir kayıt tutulmamaktadır.
- e-para nakit paraya göre kimlik gizliliği sağlamaktadır. Çünkü kâğıt para sahip olduğu seri numaraları sayesinde kolayca takip edilebildiği gibi, ayrıca yüz yüze işlemleri gerektirmektedir. Buna karşılık e-parada ise, şifreleme tekniklerinin kullanımı ve uzaktan transfer işlemlerinin yapılabilmesi, işlemlere taraf olan kişilerin kimliklerinin daha kolay gizlenmesine olanak sağlamaktadır.

Elektronik paranın aklayıcılar açısından en vazgeçilmez özelliği, transferinin kolay ve hızlı olarak gerçekleştirilebilmesidir. Bu sayede karapara hızlı bir şekilde dünyanın herhangi bir yerinde, herhangi bir hesaba iletilmektedir.

3.2. İnternet Aracılığıyla Kara Para Aklama Yöntemi

Aklamanın dünyadaki gelişen yeni trendi, kullanıcıya geniş anonimlik

imkânı sunan ve kimliğini belli etmeyen internetin aklama faaliyetlerinde kullanılmasıdır (MASAK, 2018). Günümüzde, internetin, kara para aklanılmasına karşı savunmasız olduğu neredeyse tüm uzmanlar tarafından kabul edilmektedir. Kara para aklayıcıları, interneti kara para aklama amacıyla yaygın bir şekilde kullanmalarına karşın, ülkeler, internet vasıtasıyla işlenen kara para aklama fiillerine karşı sağlam önlemler geliştirememektedirler (Dursun, 2008, s.110).

İnternet üzerinden sunulan mali hizmetlerdeki hızlı artış dikkate alındığında, karapara aklamada kullanılma riskinin en yoğun olduğu alan on-line işlem yapabilme imkânlarıdır. On-line işlem hizmetleri giderek artan sayıda ticari banka ve “sadece internette faaliyet gösteren bankalar” (pure internet banks) tarafından sunulmaktadır. Potansiyel karapara aklama riskleri mali kurumların, işlem yapan belli kişilerin kimliğini gerektiği gibi tespit edememelerinden hatta bu işlemi yapan kişinin nerede bulunduğunu belirleyememelerinden kaynaklanmaktadır (Ergül, 2001, s.25).

İnternet teknolojisindeki ilerlemeler nedeniyle, devletler, yapılan mali işlemleri denetlemekte büyük güçlüklerle karşılaşmaktadırlar. Günümüzde bir banka müşterisi, kişisel bilgisayarıyla, hesabı olduğu bankanın bilgisayarına internet üzerinden kolaylıkla bağlanabilmekte ve kendi hesabından başka bir bankanın hesabına kolaylıkla havale gönderebilmektedir. Bu düzenekte, kişiden havale gönderme talimatını alan banka bilgisayar,

takas bankasından işlemin yapılması için yardım talep etmektedir. Doğal olarak bu işlemlerin yapılması sırasında hiç kimse diğer bir kimseyle yüz yüze görüşmemekte, işlemler elektronik ortamda gerçekleşmektedir (Dursun, 2008, s.114). Sayısı milyonları bulan elektronik işlemlerin tümünün denetlenmesi de elbette mümkün değildir.

On-line bankacılık faaliyetlerinin yanısıra, internetten ödeme yapmak, şirket kurmak, kumar ve bahis sitelerinin kullanmak suretiyle karaparanın aklanması sürecine teknolojik imkânların sağlandığı yöntemler alet edilmektedir.

İnternet'in sahip olduğu bazı özellikler karapara aklayıcılarını internet aracılığıyla karapara aklamaya yöneltmektedir. Bunlar (Yazıcı, 2008, s.161):

- Elektronik transferlerin hızlığı,
- Erişim kolaylığı,
- İnternet aracılığıyla yapılan işlemlerin kolaylığı,
- Müşteri ile bankanın karşılıklı birbiriyle muhatap olmaması, dolayısıyla müşteri gizliliğinin var olması,
- Ulusal sınırları genişletme/aşma kolaylığıdır. Bu nedenle bu yolla karapara aklayan aşağıdaki nedenlerle fayda sağlamaktadır:
- İşlem yapan kişinin kimliğinin tespit edilememesi ve bağlantıyı kuran kişinin kimliğini doğrulama olanağının bulunmaması.

- İşlem yapan kişinin bu işleme nereden gerçekleştirdiğinin belirlenememesi. Dolayısıyla gerçek kimliğini saklamak isteyen bir kişi dünyanın herhangi bir yerinden hesabıyla bağlantı kurma ve hesabını kontrol etme imkânına sahip olacaktır.
- Yapılan işlemlerle ilgili herhangi bir kaydın tutulmaması, dolayısıyla işlemlerin yetkililerce izlenememesi nedeniyle şüpheli işlemlerin takip ve rapor edilmesinin güçlüğü.
- Aklayıcıların resmi makamlarca iz sürülmesini engellemek amacıyla sık aralıklarla bilgisayar yazılımlarını değiştirebilmesi ve ayrıca yüksek seviyede şifreleme tekniklerine başvurması

4. SONUÇ

Kara paranın aklaması ise suçluların suçlarını gizleyebilmek veya suç gelirlerine yasal izlenim kazandırmak amacıyla, suçtan elde ettikleri malvarlığı değerlerinin durumunu, niteliğini, yerini, kaynağını, hareketini, yerini ve kime ait olduğunu olduğundan farklı gösterme, saklama veya örtmelerine yönelik işlem ve faaliyetler olarak tanımlanmaktadır. Karapara, yasadışı yollardan kazanılan gelirlere, yasalık kazandırmak, kaynağını gizlemek veya şeklini değiştirmek için aklanma işlemine tabi tutulmaktadır. Çünkü yasadışı yollardan elde edilen gelirlerin serbestçe kullanılabilmesi mümkün değildir.

Dünya çapında karapara aklama faaliyetleri ülke ekonomilerine zarar vermekte ve önemli maliyetlere neden olmaktadır. Gelişen teknoloji karapara aklama faaliyetlerinin yapısını değiştirerek geleneksel karapara aklama yöntemlerine yenilerini eklemiştir. İnternetin yoğun kullanımı, borsadaki faaliyetler, elektronik paranın yaygınlaşması, karapara aklayıcılarına yeni yöntemler ve yeni aklama imkânları sağlayarak, gelirin bölgeler arası geçişini kolaylaştırmakla kalmamış, denetim faaliyetlerinin de etkisiz hale gelmesine neden olmuştur. Bu kapsamda yapılması gerekenler, söz konusu yöntemleri yakından takip ederek, kara para ile mücadelede yeni gelişmelere uygun önlemler almak ve uluslararası işbirliğinden faydalanarak kara para ile mücadelede diğer ülkelerin deneyimlerinden faydalanmaktır. Ayrıca yasal mevzuat dinamik tutularak, yeni gelişmelere uygun hale getirilmelidir.

KAYNAKÇA

Akbulut, K. (2018). *Elektronik Para Transferi Hizmeti Nasıl Vergilendirilir?*, Mali Çözüm Dergisi, Sayı:150, (205-211).

Aluko, A. ve Bagheri, M. (2012). *The Impact of Money Laundering on Economic and Financial Stability and on Political Development in Developing Countries: The Case of Nigeria*. Journal of Money Laundering Control. Sayı:15(4).

Başak, R. (1998). *50 Soruda Karapara ve Karaparanın Aklanmasının Önlenmesi*, Ankara:Türkiye Bankalar Birliği Yayınları.

Dursun, H. (2008), Bankacılık Yoluyla Kara Para Aklanılması ve Alınması Gereken Karşı Önlemler, *Kamu-İş Dergisi*, Cilt:10, Sayı:2.

Ergül, E. (2001). *Karapara Endüstrisi ve Aklama Suçu*. Ankara: Yargı Yayınevi.

Gökbunar, A. R. (2010). *Organize Suçlarla Mücadelede Yeni Silah*, Ankara: Verge, Maliye ve Hukuk Yayınları.

Görgün, M. (2011). *Karapara İle Mücadelede Bankaların Rolü ve Karapara Riskinin Bankalarca Yönetimi*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK), Aklama Suçu, <http://www.masak.gov.tr/tr/content/aklama-sucu/57>. (Erişim Tarihi:13.02.2019)

Köksal, Ö. (2015). *Türkiye'de Karapara ile Mücadele ve Bankacılık Sektörünün Rolü*. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Edirne.

Sarıakçalı, T. (2008). *İnternet Üzerinden Akdedilen Sözleşmeler*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Yazıcı, A. (2008), *Yeni Karapara Aklama Yöntemleri Olarak Akıllı Kartlar ve İnternet*, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:8, Sayı:2.

Yücebaş, Ö. (2011). *Suç Ekonomisi ve Terörün Finansmanı*. Ankara: Turhan Kitabevi.

Fatih YALAZA

Mali Hizmetler Uzmanı

YABANCI DİL SINAVI VE TAZMİNATI İLE İLGİLİ ÖNEMLİ HUSUSLAR - II

1. GİRİŞ

Çalışmamızın birinci bölümünde sanyai toplumundan bilgi toplumuna geçiş sürecinde bilginin stratejik önem kazanması ve en önemli üretim faktörü haline gelmesi ile birlikte özel ve kamu sektöründe yabancı dil bilgisine olan ihtiyacın arttığına vurgu yapılmış ve bu noktada ülkemizde devlet memurlarını yabancı dil öğrenmeye teşvik etmek, yabancı dil bilgisinden faydalanılan memurların özlük haklarını iyileştirmek, yabancı dil bilgisi gerektiren memurluk kadrolarına atanacak personelin yabancı dil bilgisi seviyesini akademik ve objektif bir şekilde belirleyebilmek adına Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından düzenlenen Yabancı Dil Sınavı(YDS) hakkında açıklayıcı bilgilere yer verilmiştir. Çalışmamızın bu ikinci ve son bölümünde ise YDS sonuçları baz alınarak ödenen yabancı dil tazminatı ile ilgili uygulayıcıların dikkat etmesi gereken hususlara yer verilecektir.

2. YABANCI DİL TAZMİNATI

2.1.İlgili Mevzuat

Yabancı dil tazminatını düzenleyen temel mevzuat hükümleri;

- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname
- Yabancı Dil Tazminatı Miktarlarının Tespitine İlişkin Karar
- Yabancı Dil Bilgisi Seviye Belirleme Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

İle düzenlenmiştir.

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2'nci maddesindeki“*Aylıklarımı 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanunu, 3466 sayılı Uzman Jandarma Kanunu, 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu ve 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu hükümlerine göre almakta olan personelden, (kadro karşılık gösterilmek suretiyle sözleşmeli olarak çalışan personel dahil), Maliye Bakanlığı ve Devlet Personel Başkanlığınca müştereken belirlenen dillerden yine bu iki kurum tarafından tespit olunan esas ve usuller çerçevesinde*

yapılan yabancı dil seviye tespiti sonunda her bir dil için (A) düzeyinde başarılı olanlara 1500, (B) düzeyinde başarılı olanlara 600, (C) düzeyinde başarılı olanlara 300 gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunan tutarı geçmemek üzere Cumhurbaşkanlığı kararı ile belirlenecek miktarlarda aylık yabancı dil tazminatı ödenebilir. Ödenecek yabancı dil tazminatı farklı diller için farklı miktarlarda belirlenebileceği gibi, personelin görev yeri, kadro unvanı ve sorumluluğuna, bildiği yabancı dil sayısına ve düzeyine göre de farklı miktarlarda belirlenebilir. Bu madde uyarınca yapılan sınavlar beş yıl süreyle geçerlidir. Bu sürenin bitiminde sınava girmeyenlerin yabancı dil seviyeleri bir alt düzeye inmiş sayılır, seviyeleri (C) düzeyinde olanların yabancı dil tazminatları kesilir. Bu madde uyarınca yapılan sınavlara diğer mevzuatla yapılan atıflara ilişkin olarak da bu fıkra hükmü geçerlidir. Yabancı dil tazminatına hak kazanmada ve ödemelerde aylıklara ilişkin hükümler uygulanır ve damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaz.” Hükümleri ile yabancı dil tazminatında dikkate alınacak ana prensipler belirlenmiştir. Şimdi bu ana prensipleri ayrıntıları ile incelemeye başlayalım.

2.2. Yabancı Dil Tazminatından Kimler Faydalanabilir?

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 2'nci maddesinde belirtilen Kanunlar kapsamında aylık almakta olup aşağıda sayılan kadro ve unvanlara sahip personeller yabancı dil tazminatından faydalanma hakkına sahiptir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu,

- Genel ve Özel Bütçeli Kurumlar, İl Özel İdareleri, Belediyeler, İl Özel İdareleri ve Belediyelerin kurdukları birlikler ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlarda, kanunlarla kurulan fonlarda, kefalet sandıklarında veya Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüklerinde çalışan memurlar

926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu,

- Subaylar
- Astsubaylar

3269 sayılı Uzman Erbaş Kanunu,

- Uzman Çavuşlar
- Uzman Onbaşlar

3466 sayılı Uzman Jandarma Kanunu,

- Uzman Jandarma Çavuşlar

2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu

- Adli yargı hakim ve Cumhuriyet savcılar
- İdari yargı hakim ve savcılar

2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu

- Öğretim Üyeleri (Profesör, doçent ve doktor)
- Öğretim Görevlileri
- Araştırma Görevlileri

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre kadro karşılığı gösterilmek suretiyle sözleşmeli olarak çalıştırılan personeller de yabancı dil tazminatından faydalanabilecektir. Kadro

karşılığı bulunmadan sözleşmeli olarak çalıştırılan personele ise yabancı dil tazminatı ödeme imkanı bulunmamaktadır. Ayrıca 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 30'uncu maddesine istinaden 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye tabi kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıklarında görev yapan sözleşmeli personele de yabancı dil tazminatı ödenebilmektedir.

Yabancı dil tazminatı ödenmesinde kişinin uyruğu dikkate alınmayacaktır. Örneğin ana dili Almanca olan bir personelin Almanca dilinden girdiği yabancı dil sınavından aldığı puan ile yabancı dil tazminatından faydalanabilmesinde herhangi bir engel bulunmamaktadır. Aslen İngiliz olup çifte vatandaş (İngiliz/Türk) olan ve bir üniversitede İngilizce olarak ders veren öğretim üyesi profesöre İngilizce dili için ödenen yabancı dil tazminatı hakkında Sayıştay 2'nci Dairesinin 10/05/2016 tarihli ve 35390 no lu kararında özetle;

“...Kamu personeline yabancı dil tazminatı ödenebilmesi için, kişinin Yönetmelikte belirtilen Personel Kanunlarından birine tabi olması ve yine Yönetmelikte sayılan yabancı dillerden birinin seviye tespit sınavında Kararnameyle belirlenmiş olan düzeylerde başarılı olması gerekmektedir. Mer'i mevzuatta kamu personeline yabancı dil tazminatı ödenebilmesi için bu iki şartın haricinde herhangi bir hususa yer verilmemiştir.

Aylıklarını 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu hükümlerine göre almakta olan personelden, yabancı dil bilgisi seviye tespit sınavına girerek 375 sayılı

Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinde belirlenmiş olan düzeylerde başarılı olanlara 11.04.1997 tarihli Başbakan Onayı ile yürürlüğe giren Yabancı Dil Tazminatı Miktarının Tespitine İlişkin Esaslara ekli Yabancı Dil Tazminatı Göstergelerine göre belirlenen miktarlarda aylık yabancı dil tazminatı ödenecektir.

Yapılan inceleme sonucunda, Fen Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. ....'ın aslen İngiliz olup Türk vatandaşlığına geçtiği, 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu hükümlerine göre 07.04.2005 tarihinde açıktan “Doçent” olarak atandığı, Fakültede dersleri İngilizce olarak verdiği, 2012 Yılı İlkbahar Dönemi Kamu Personeli Dil Sınavı Sonucuna göre İngilizce yabancı dil puanının 97,50 olduğu ve başarı düzeyine göre mevzuatında öngörülen miktarda kendisine yabancı dil tazminatı ödendiği görülmüştür.

Yukarıda yer verilen gerekçelerle, Fen Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. ....'e Kamu Personeli Dil Sınavındaki başarı durumuna göre yapılan toplam ..... TL'lik yabancı dil tazminatı ödemesinin yasal düzenlemelere uygun olduğuna oybirliğiyle, karar verilmiştir.”

Görüleceği üzere yabancı dil tazminatı ödenmesinde kişinin uyruğunun herhangi bir önemi bulunmamaktadır.

2.3. Yabancı Dil Tazminatı Alınabilecek Diller ve Sınavlar Hangileridir?

Yabancı Dil Bilgisi Seviye Belirleme Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'in “Tazminat ödenecek yabancı diller” başlıklı 4'üncü maddesinde sayılan Almanca, Arapça, Arnavutça, Boşnakça,

Bulgarca, Çince, Danimarkaca (Danish), Ermenice, Farsça, Fransızca, Gürcüce, Hollandaca (Dutch), İngilizce, İspanyolca, İtalyanca, Japonca, Korece, Lehçe, Macarca, Portekizce, Rumence, Rusça, Sırpça, Ukraynaca ve Yunancadillerinde düzenlenen YDS/e-YDS den 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2'nci maddesinde belirtilen düzeylerde (A, B ve C düzeyi) başarılı olan personele yabancı dil tazminatı ödenmektedir.İlgili mevzuatta Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavına(KPDS) yapılan atıflar Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavına yapılmış sayılmaktadır. 21/09/1990 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviyesinin Tespitine Dair Esaslar' ın 15'inci maddesine 23/06/2007 ve 04/01/2013 tarihlerinde yayımlanan Yabancı Dil Bilgisi Seviye Belirleme Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliklerde yer verilmediğinden 23/06/2007 tarihinden sonra KPDS/ YDS sınavları dışındaki (IELTS, ÜDS, TOEFL...vb) sınav sonuçlarına göre ve bazı okul mezunlarına doğrudan yabancı dil tazminatı verilmesi uygulaması sona erdirilmiştir.Buna göreYDS/e-YDS haricinde başka bir sınav sonucuna göre(YDS ye eşdeğer olsun olmasın) yabancı dil tazminatı ödenmesi mümkün değildir. Mülga Devlet Personel Başkanlığının 30/07/2013 tarihli ve 13242 sayılı görüş yazısında özetle IELTS sınavından elde edilen puan ile yabancı dil tazminatından faydalanma imkanı bulunmadığı yönünde görüş belirtilmiştir. Benzer şekilde Sayıştay 2'nci Dairesinin 09/01/2014 tarihli ve 35169 sayılı kararında KPDS yerine Üniversitelerarası Kurul Yabancı Dil Sı-

navı (ÜDS) belgesi ile ödenen yabancı dil tazminatı hakkında kamu zararı olduğu yönünde karar verilmiştir. Memuriyete başlamadan önce girilen YDS den alınan puanla yabancı dil tazminatı ödenmesinde herhangi bir mahsur bulunmamaktadır. Konu ile ilgili Devlet Personel Başkanlığının 20/03/2013 tarihli ve 3394 sayılı görüş yazısında özetle 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede yabancı dil seviye tespit sınavlarının geçerliliğinin beş yıl olarak belirlenmesine istinaden personele memuriyetten önce aldığı ve halen geçerli olan sınav sonucuna göre yabancı dil tazminatı ödenebileceği ifade edilmiştir.

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2'nci maddesinde yabancı dil tazminatının başarılı olan her bir dil için ödeneceği ifade edildiğinden örneğin İngilizce, Almanca ve Fransızca dan (B) düzeyi YDS puanı alan bir personel bu üç dil için de ayrı ayrı yabancı dil tazminatına hak kazanacaktır.

2.4. Yabancı Dil Tazminatı Miktarı ve Ödenme Süreci

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2'nci maddesine tekrar bir göz atalım.

“.....Maliye Bakanlığı ve Devlet Personel Başkanlığınca müştereken belirlenen dillerden yine bu iki kurum tarafından tespit olunan esas ve usuller çerçevesinde yapılan yabancı dil seviye tespiti sonunda her bir dil için (A) düzeyinde başarılı olanlara 1500, (B) düzeyinde başarılı olanlara 600, (C) düzeyinde başarılı olanlara 300 gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunan tuta-

rı geçmemek üzere Cumhurbaşkanını kararı ile belirlenecek miktarlarda aylık yabancı dil tazminatı ödenebilir. Ödenecek yabancı dil tazminatını farklı diller için farklı miktarlarda belirlenebileceği gibi, personelin görev yeri, kadro unvanı ve sorumluluğuna, bildiği yabancı dil sayısına ve düzeyine göre de farklı miktarlarda belirlenebilir. Bu madde uyarınca yapılan sınavlar beş yıl süreyle geçerlidir. Bu sürenin bitiminde sınava girmeyenlerin yabancı dil seviyeleri bir alt düzeye inmiş sayılır, seviyeleri (C) düzeyinde olanların yabancı dil tazminatları kesilir. Bu madde uyarınca yapılan sınavlara diğer mevzuatla yapılan atıflara ilişkin olarak da bu fıkra hükmü geçerlidir. Yabancı dil tazminatına hak kazanmada ve ödemelerde aylıklara ilişkin hükümler uygulanır ve damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaz.”

Madde metninde ödenebilecek azami yabancı dil tazminatı tutarlarının nasıl hesaplanacağı azami sınırları ile tarif edilmiş ve bu sınırlar doğrultusunda ödenebilecek tazminat tutarının ise Cumhurbaşkanını kararı ile (703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile madde metnindeki-Maliye Bakanlığının teklifi ve Başbakan onayı- kısmı Cumhurbaşkanını kararı olarak değiştirilmiştir.) belirleneceği ifade edilmiştir. Buna göre 11/04/1997 tarihli Başbakan onayı ile 15/04/1997 tarihinde yürürlüğe giren Yabancı Dil Tazminatı Miktarlarının Tespitine İlişkin Esaslar yayınlanmıştır. Esasların “Ödenecek Yabancı Dil Tazminatı” başlıklı 3’üncü maddesinde;

*“Kapsam dahilindeki personele **ekli tabloda** belirtilen gösterge rakamlarının*

*memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda her ay aylıklar ile birlikte peşin olarak yabancı dil tazminatı **ödenir.**Personelin yabancı dil bilgisinden görevinde yararlanıp yararlanılmadığı ita amirlerinden alınacak bir onayla belirlenir. Alınacak onaylarda yararlanma gerekçeleri açık olarak belirtilir. Bu onaylar ita amirlerince her zaman değiştirilebilir, ancak yenisi alınuncaya kadar eski onaylar geçerlidir.Ancak, hakim ve savcılar, mülki idare amirleri, Dışişleri Bakanlığının meslek memurları, Daire Başkanı ve daha üst yönetim görevlerinde bulunanlar (Türk Silahlı Kuvvetleri için yarbay ve daha üst rütbelerde bulunanlar), üniversite öğretim elemanları, öğretmen kadrosuna atanmış olanlar ile mütercim ve tercümanlar için ayrıca bir onay alınmadan yabancı dil bilgisinden yararlanıldığı kabul edilir. **Yabancı dil sınavları, sınavın yapıldığı tarihten itibaren beş yıl süreyle geçerlidir.** Bu sürenin bitiminde sınava girmeyenlerin yabancı dil seviyeleri bir alt düzeye inmiş sayılır, (C) düzeyinde olanların yabancı dil tazminatları kesilir.Aynı dil için birden fazla sınava katılanlara, en yüksek seviye esas alınarak yabancı dil tazminatı ödenir. Yabancı dil tazminatından damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesinti yapılmaz. Hakedilmesinde ve ödenmesinde aylıklara ilişkin hükümler uygulanır. İlk ödeme sınavın yapıldığı tarihi takip eden aybaşından itibaren yapılır.”* Hükümleri getirilmiş ve Esasların ekinde sunulan tablo ile YDS başarı düzeylerine ve yabancı dil bilgisinden faydalanma durumuna göre ödenecek yabancı dil tazminatının hesaplanmasına esas gösterge rakamları belirlenmiştir.

Tablo-4 Yabancı Dil Tazminatı Göstergeleri
(Değişik: 19/11/2008 tarihli Başbakan Onayı)

	(A) DÜZEYİ		(B) DÜZEYİ 80-89 PUAN	(C) DÜZEYİ 70-79 PUAN
	96 - 100 PUAN	90 - 95 PUAN		
1-Yabancı Dil Bilgisinden Kurumlarınca Yararlanılan Personele Bildiği Her Bir Dil İçin	1200	900	600	300
2- Diğer Personele Bildiği Her Bir Dil İçin	750	750	500	250

Tablo incelendiğinde 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2'nci maddesinde (A) düzeyi (90-100 puan) için üst sınır 1500 gösterge rakamı olarak belirlenmişken Esaslarda bu düzey için tazminat tutarının belirlenmesinde ikili bir ayırımı gidilerek 900 ve 1200 gösterge rakamlarının baz alındığı görülecektir. (B) ve (C) düzeyleri için ise 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile aynı şekilde 600 ve 300 gösterge rakamları belirlenmiştir. YDS sınavının zorluğu dikkate alındığında (A) düzeyi puan alanlar için 1500 gösterge rakamı yerine ikili bir ayırımla 1200 ve 900 gösterge rakamlarının belirlenmesi sonucu çok iyi derecede yabancı dil bilgisi olan personelin tazminat tutarının azaltılması oldukça dikkat çekicidir.

Tablodaki göstergelerin memur maaş katsayısı olan **0,165786** (01/01/2021-30/06/2021 tarihleri arasında geçerli olan) ile çarpılması sonucu bulunan yabancı dil tazminatı tutarları damga ver-

gisi haricinde herhangi bir kesinti olmadan personele ödenecektir. Örneğin YDS den İngilizce dilinde 85 puan (B düzeyi) almış ve yabancı dil bilgisinden yararlandığına dair onay belgesi bulunan bir personele $600 \times 0,165786 = 99,47$ TL yabancı dil tazminatı, binde 7,59 oranında damga vergisi kesintisi yapıldıktan sonra ödenecektir. Ancak 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 30'uncu maddesinin (b) bendi hükümleri gereği 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname Hükümlerine tabi kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıklarında görev yapan sözleşmeli personele 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesi uyarınca yapılacak yabancı dil bilgisi seviye tespit sınavı esas alınarak, yabancı dil bilgisi seviyeleri (A) olanlara temel ücretlerinin % 10'u, (B) olanlara % 5'i ve (C) olanlara % 2'si oranında bilinen her yabancı dil için ödemede bulunmaktadır. Ayrıca 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye göre ödenen yabancı dil tazminatlarından kesinti yapılmayacağı ile

İlgili mevzuatta herhangi bir bir hüküm bulunmadığından bu şekilde ödenen yabancı dil tazminatlarından damga vergisine ilave olarak gelir vergisi kesintisi de yapılmaktadır.

Tablo 4 te görüleceği üzere yabancı dil tazminatı tutarı, kurumların personelinin yabancı dil bilgisinden faydalanıp faydalanmadığına göre değişmektedir. Yabancı Dil Tazminatı Miktarlarının Tespitine İlişkin Esaslara göre personelin yabancı dil bilgisinden görevinde yararlanıp yararlanılmadığı ita amirlerinden alınacak bir onayla belirlenir. Alınacak onaylarda yararlanma gerekçeleri açık olarak belirtilir. Bu onaylar ita amirlerince her zaman değiştirilebilir, ancak yenisi alınıncaya kadar eski onaylar geçerlidir. Hakim ve savcılar, mülki idare amirleri, Dışişleri Bakanlığı meslek memurları, Daire Başkanı ve daha üst yönetim görevlerinde bulunanlar (Türk Silahlı Kuvvetleri için yarbay ve daha üst rütbelerde bulunanlar), üniversite öğretim elemanları, öğretmen kadrosuna atanmış olanlar ile mütercim ve tercümanlar için ayrıca bir onay alınmadan yabancı dil bilgisinden yararlanıldığı kabul edilmektedir. Mevzuat metninde ita amirinden alınacak bir onaydan bahsedilmektedir. İta amiri 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile yürürlükten kaldırılan 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununa ait bir kavram olup yerini harcama yetkilisi kavramına bırakmıştır. 1050 sayılı Kanunda belediyelerde ita amirlerinin belediye başkanları olduğu ifade edildiğinden belediyelerde yabancı dil tazminatından faydalanma ile ilgili onayın belediye başkanı tarafından verilmesi uygun olacaktır. Ayrıca onaylarda yabancı dil bilgisinden yararlanma

gerekçelerinin açık olarak belirtilmesine dikkat edilmelidir.

Yabancı dil tazminatının hakedilmesinde ve ödenmesinde aylıklara ilişkin hükümler uygulanır. İlk ödemeninsınav sonuçlarının açıklandığı tarihi takip eden aybaşı değil sınavın yapıldığı tarihi takip eden aybaşından itibaren yapılmasına dikkat edilmelidir. Örneğin 10 Mart tarihinde düzenlenen bir YDS nin sonuçlarının 20 Nisan tarihinde açıklandığı bir durumda yabancı dil tazminatı almaya hak kazanan personele sınavın yapıldığı 10 Mart tarihini takip eden ay başı olan 15 Mart tarihi baz alınarak ödemede bulunulması gerektiğinden sınavın açıklandığı 20 Nisan tarihinden sonraki ay başı olan 15 Mayıs'ta personele Mart, Nisan ve Mayıs olmak üzere 3 aylık yabancı dil tazminatı ödenecektir.

Yabancı dil sınavları, sınavın yapıldığı tarihten itibaren beş yıl süreyle geçerlidir. Bu sürenin bitiminde sınava girmeyenlerin yabancı dil seviyeleri bir alt düzeye inmiş sayılır, seviyeleri (C) düzeyinde olanların yabancı dil tazminatları kesilecektir. Bu nedenle maaş tahakkuku ile görevli personelin yabancı dil tazminatı alan personel ile ilgili 5 yıllık süreyi takip etmeleri menfaatlerine olacaktır. Örneğin YDS den (A) düzeyine denk gelen bir puan alan personele tekrar sınava girmemesi durumunda 5 yıl süre ile (A), 5 yıl süre ile (B) ve 5 yıl süre ile (C) düzeyinde olmak üzere toplamda 15 yıl süre ile yabancı dil tazminatı ödenecektir. Ancak yabancı dil tazminatı hesaplanmasına esas gösterge tablosunda (A) düzeyi için 96-100 , 90-95 puan aralıkları ile ikili bir ayırıma gidilmesi ve bu aralıklar için sırasıyla 1200 ve 900 gösterge rakamlarının belirlenmesi uygulayıcılar açısından kafa

karışıklığına neden olmaktadır.Örneğin YDS den 100 puan alan ve 1200 gösterge rakamı üzerinden tazminat alan bir personelin 5 yıl sonunda tekrar YDS ye girmediği bir durumda yeni tazminat göstergesinin 900 veya (B) düzeyi olan 600 olması mı gerektiği hususu tereddütlere yol açabilmektedir. Konu ile ilgili mülga Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 01/04/2016 tarihli ve 2913 sayılı görüş yazısında özetle (A) düzeyi içerisinde ilave bir ayırım yapılmak suretiyle bir göstergede farklılaştırma yolundan ibaret olması ve ayrı bir “düzey” ifade etmemesi nedeniyle YDS ye girerek (A) düzeyinde 97 puan alanlara 5 yıllık sürenin bitiminden itibaren (A) düzeyinin bir alt düzeyi olan (B) düzeyi için öngörülen 600 gösterge rakamının uygulanmasının gerektiği ifade edilmiştir.İlgili görüş yazısında da belirtildiği üzere (A) düzeyi içerisinde yapılan farklılaştırma ayrı bir düzey anlamına gelmediğinden sınavdan 96-100 arası puan alan personelin 5 yıl içerisinde tekrar sınava girmediği veya sınava girip bu aralıkta bir puan alamadığı durumda yabancı dil tazminatı tutarı bir alt düzey olan (B) düzeyine indirilecektir.

Mahalli İdareler Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin “Zam, tazminat ve benzeri ödemeler” başlıklı 9’uncu maddesinde,“Mahalli idare personeline mevzuatları gereği yapılacak zam, tazminat ve benzeri ödemelerde aşağıda belirtilen belgeler ödeme belgesine eklenir. Yabancı dil tazminatı verilebilmesi için, yabancı dil sınav sonuç belgesi; gördükleri öğrenim nedeniyle yabancı dil bilgisinin tespitine gerek görülmeyenlerde ise insan kaynakları biriminin yazısının her mali yılın ilk ödemesine ait ödeme belgesine eklenmesi gerekir.” Denilmektedir. Bu maddeye istinaden yabancı

dil tazminatının ödenebilmesi için sınav sonuç belgesinin her mali yılın ilk maaş ödemesine ait ödeme belgesine eklenmesi ve muhasebe yetkilisinin de sınav sonuç belgesinin ödeme belgesinde bulunup bulunmadığını kontrol etmesi gerekmektedir. Ayrıca personelin yabancı dil bilgisinden faydalandığına dair onayın da ödeme belgesine eklenmesi uygun olacaktır. Çalışmamızın önceki bölümlerinde bahsettiğimiz üzere 2007 yılından itibaren bazı okullardan mezun olanlara sınava girmeden doğrudan yabancı dil tazminatı ödemesine son verildiğinden yukarıda zikredilen madde metnindeki gördükleri öğrenim nedeniyle yabancı dil bilgisinin tespitine gerek görülmemeler ile ilgili kısmın uygulanabilirliği kalmamıştır.

Burada uygulayıcıların özellikle sınav sonuç belgesini teyit etmeleri hususuna dikkat çekmek isteriz. Adaylar sınav sonuçlarını T.C. Kimlik Numaralarını ve şifrelerini kullanarak ÖSYM'nin <https://sonuc.osym.gov.tr> internet adresinden ve mobil uygulamalarından öğrenebilmektedir. Adaylara sonuç belgesi gönderilmemektedir. ÖSYM kurumsal İnternet sayfasında ilan edilen sonuç bilgileri adaylara tebliğ hükmündedir. İlgili kamu kurum ve kuruluşları personellerine ait sonuç bilgilerini, ÖSYM web servisi üzerinden temin edebileceklerdir. ÖSYM, adaylara yönelik sınav sonuç belgelerinin doğrulanmasını sağlamak üzere “Sonuç Belgesi Kontrol Sistemi” işlemini hizmete sunmuştur. Bu amaçla kullanılmak üzere Sınav Sonuç Belgelerinin en alt kısmına, sistem tarafından rastgele üretilmiş bir “Sonuç Belgesi Kontrol Kodu” basılmaktadır. Söz konusu işleme <https://sonuc.osym.gov.tr> üzerinde Sonuç Belge-

si Kontrol Sistemi sayfasından ulaşılmaktadır. Bu nedenle yabancı dil tazminatı ödemeden önce YDS sonuç belgelerinin yukarıda belirttiğimiz şekilde teyit edilmeleri uygun olacaktır.

3. SONUÇ

Bilgisayar ve iletişim alanındaki teknolojik gelişmeler sonucunda sanayi toplumu yerini bilgi toplumu ve bilgi çağına bırakmıştır. Ana üretim girdisinin bilgi olduğu bu dönemde kişilerin ulaşılabilir bilgi kaynaklarını arttırabilmeleri hayati öneme sahip olduğundan bu süreçte yabancı dil bilgisi gereksinimi de artmıştır. Bu sürecin doğal olarak kamu yönetimine de yansımaları olmuş ve ülkemizde kamu personelini yabancı dil öğrenmeye teşvik etmek ve yabancı dil bilgisinden faydalanılan personelin özlük haklarını arttırabilmek için YDS ve bu sınavın sonuçları baz alınarak ödenen yabancı dil tazminatı uygulama geçmiştir. Yabancı dil tazminatı ödemeleri konusunda aşağıda belirtilen hususlara dikkat edilmesinin uygulayıcıların menfaatine olacağını değerlendirmekteyiz.

1-) Yabancı Dil Bilgisi Seviye Belirleme Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte belirtilen diller haricindeki diller için yabancı dil tazminatı ödenmemelidir.

2-) YDS ile eşdeğer olsun olmasın diğer uluslararası kuruluşlar tarafından düzenlenen yabancı dil seviye tespit sınav sonuçlarına istinaden tazminat ödenme imkanı bulunmamaktadır. Özetle sadece YDS sonuçlarına göre tazminat ödenmesine dikkat edilmelidir.

3-) YDS sonuçları 5 yıl süre ile geçerli olduğundan 5 yıllık sürenin bitiminde tekrar sınava girmeyen personelin yabancı dil tazminatı tutarları bir alt düzeye indirilecek olup(C) düzeyinden tazminat alanlara ise tazminat ödenmesine son verilecektir.

4-) Yabancı dil tazminatı ödenmesinden önce YDS sınav sonuç belgesinin doğruluğunun teyit edilmesi ihmal edilmemelidir.

KAYNAKÇA

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu
Kabul Tarihi: 14/07/1965 Yayımlandığı
Resmi Gazete Tarihi: 23/07/1965 Sayı:
12056

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname
Tarihi: 27/06/1989 Yayımlandığı
Resmi Gazete Tarihi: 30/06/1989 Sayı:
20211 mükerrer

399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname
Tarihi: 22/01/1990 Yayımlandığı
Resmi Gazete Tarihi: 29/01/1990 Sayı:
20417 mükerrer

Mahalli İdareler Harcama Belgeleri
Yönetmeliği Yayımlandığı Resmi Gazete
Tarihi: 15/08/2007 Sayı: 26614

Yabancı Dil Bilgisi Seviye Belirleme
Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik
Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi:
04/01/2013 Sayı: 28518

Yabancı Dil Tazminatı Miktarlarının
Tespitine İlişkin Esaslar (11/04/1997
Tarihli Başbakan Onayı)

Ankara Üniversitesi Yabancı Dil
Tazminatı Ödeme Kılavuzu

Sayıştay Kararları www.sayistay.gov.tr

2021 YILINDA KAMU KURUMLARINA AİT SOSYAL TESİSLERDEN YARARLANANLARDAN ALINACAK ÜCRETLER

Erdoğan DEDEOĞLU

*Sayıştay Uzman Denetçisi
Kamu Yönetimi Uzmanı*

1. GİRİŞ

Dinlenmek tüm çalışanların en doğal hakkıdır. Yıl boyu çalışarak yorulan çalışanlar dinlenmek için tatile ihtiyaç duyarlar. Bu amaçla çalışanlar için yıllık izin öngörmüştür. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de çalışanlar için sağlanan bir takım sosyal haklar vardır. Çalışanlar için sağlanan bu sosyal haklardan biri de dinlenme amacıyla verilen yıllık izinlerdir.

Ülkemizde kamu çalışanları tatil ihtiyaçlarını muhtelif şekillerde karşılama yoluna gitmektedirler. Kamu çalışanlarının tatil ihtiyaçlarını karşılamalarının en ekonomik ve en uygun yollarından biri de kamu sosyal tesislerinden yararlanmalarıdır.

Devlet –son yıllarda sayıları azalsa da– kamu çalışanlarının dinlenme ve ucuz tatil imkanlarından yararlanabilmesi amacıyla sosyal tesisler açmakta ve işletmektedir. Kamu çalışanları bu sosyal tesislerde piyasa koşullarına göre daha uygun şartlarda tatil yapabilmektedirler.

Kamu kurum ve kuruluşları tarafından kamu çalışanlarının tatil ve dinlenme ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla açılan sosyal tesislerin ücretlerinin de sosyal devlet ilkesine uygun olarak belirlenmesi gerekmektedir.

Kamu kurum ve kuruluşlarınca işletilen sosyal tesislerden yararlananlardan alınacak ücretler her yıl Hazine ve Maliye Bakanlığı'nca belirlenmekte olup bu yıl da 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 220/A maddesinin birinci fıkrasının (j) bendine dayanılarak Hazine ve Maliye Bakanlığınca yeniden belirlenmiştir.

Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri, döner sermayeli kuruluşlar, kamu iktisadi teşebbüsleri, kamu bankaları ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının tasarrufunda bulunan eğitim ve dinlenme tesisi, misafirhane, kreş, çocuk bakımevi, spor tesisi ve benzeri sosyal ve destek amaçlı tesislerden dinlenme amacıyla veya diğer amaçlarla yararlanacaklardan alınacak yemek, konaklama ve diğer hizmet bedellerinin tespiti ve elde edilen gelirlerin kullanımı konusunda Hazine ve Maliye Bakanlığı 2021 yılı için yeni esas ve usuller belirlemiştir.

Bu makalemizde, Hazine ve Maliye Bakanlığının (2021 – 1) sayılı “Kamu Sosyal Tesislerine İlişkin Tebliğ¹”inde yer alan,

¹ Bu Tebliğ 13 Ocak 2021 tarihli ve 31363 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

eğitim ve dinlenme tesisleri, misafirhaneler, spor tesisleri ile kreş ve çocuk bakımevlerinden yararlananlardan alınacak ücretler konusundaki yeni düzenlemelerinden bahsedilecektir.

2. EĞİTİM VE DİNLENME TESİSLERİ

Hazine ve Maliye Bakanlığınca yayımlanan (2021 - 1) sayılı “Kamu Sosyal Tesislerine İlişkin Tebliğ”de sayılan kamu kurum ve kuruluşlarınca işletilen eğitim ve dinlenme tesislerinden yararlanacak kurum personelinden 2021 yılında alınacak en az bedeller, bu tesislerin;

1 - Tesisin deniz, göl, akarsu kenarında veya kış sporlarına elverişli yerler ile termal alanlarda olması

2 - Konut veya bağımsız bölümünde tuvalet ve banyo

3 - Sıcak su

4 - Havalandırma tesisatı

5 - Konut veya bağımsız bölümünde telefon

6 - Salonlarda ve konut veya bağımsız bölümlerde müzik yayını

7 - Mutfak ve lokanta

8 - Konut veya bağımsız bölümün için mutfak mekanı

9 - Dinlenme ve oyun salonu

10 - Çay bahçesi

11 - Asansör

12 - Diskotek

13 - Çocuk bahçesi

14 - Spor alanları

15 - Revir

16 - Plaj

17 - Güneşlenme yerleri ve teçhizatı

18 - Otopark (en az 20 araçlık)

19 - Yüzme havuzu

20 - Hamam

21 - Sauna

Olması gibi ilave özellikleri göz önünde bulundurularak, şu şekilde tespit edilmiştir:

1) Yukarıda sayılan özelliklerden on beş ve daha fazlasını taşıyan tesislerde kişi başına günlük 29,00 TL yemek ve 11,00 TL (1 Temmuz-15 Ağustos döneminde 14,50 TL) konaklama bedeli,

2) Yukarıda sayılan özelliklerden en az on iki ve en fazla on dört tanesini taşıyan tesislerde kişi başına günlük 24,00 TL yemek ve 10,00 TL (1 Temmuz-15 Ağustos döneminde 13,00 TL) konaklama bedeli,

c) Yukarıda sayılan özelliklerin on iki tanesinden daha azı bulunan tesislerde kişi başına günlük 19,00 TL yemek ve 8,50 TL (1 Temmuz-15 Ağustos döneminde 13,00 TL) konaklama bedeli,

Alınacaktır.

Ayrıca, konut veya bağımsız bölümde;

a - Buzdolabı bulunanlarda günlük en az 5,00 TL,

b - Televizyon bulunanlarda günlük en az 5,00 TL,

c - Klima bulunanlarda günlük en az 7,00 TL,

Konut başına ilave bedel alınacaktır.

3. MİSAFİRHANELER

Hazine ve Maliye Bakanlığınca yayımlanan (2021 - 1) sayılı “Kamu Sosyal Tesislerine İlişkin Tebliğ”e göre;

1) Misafirhanelerden yararlanan kurum personelinden kişi başına her gece için en az 14,50 TL alınır. İdarelerce, verilen hizmetin özelliği, maliyeti ve standardın üzerinde olması, odadaki yatak sayısı gibi

hususlar dikkate alınarak daha yüksek konaklama bedeli tespit edilebilir.

2) Misafirhanelerden yararlanacak geçici görevli kamu personelinden alınacak konaklama bedeli, geçici görevlendirmenin ilk 10 günü için gündeliklerinin %50 artırımlı miktarının tamamını, daha sonraki günler için ise artırımsız gündeliklerinin 1/2'sini, geçici görevli denetim elemanlarından alınacak konaklama bedeli ise yurtiçi gündeliklerinin %50 artırımlı miktarının tamamını geçemez.

3) Misafirhanelerden yararlanan geçici görevli personel hangi kamu kurumunda çalışırsa çalışsın hepsine aynı tarife uygulanır.

4) Diğer sosyal tesislerden yararlandırılan geçici görevli kamu personeli ile geçici görevli denetim elemanlarından alınacak konaklama bedeli hakkında da birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarda yer alan hükümler uygulanır.

5) Her ne ad altında ve sürede olursa olsun (kiralanmış olan yerler dahil) kurumun tasarrufunda olan yerlerde personelin konaklaması halinde (lojman olarak tahsis edilenler hariç), bu yerler de misafirhane kapsamında değerlendirilir.

4. KREŞ VE ÇOCUK BAKİMEVLERİ

Hazine ve Maliye Bakanlığınca yayımlanan (2021 - 1) sayılı "Kamu Sosyal Tesislerine İlişkin Tebliğ"e göre, kamu kurum ve kuruluşlarına ait kreş ve çocuk bakımevlerine kabul edilecek devlet memurları ile diğer kamu personelinin her çocuğu için aylık bakım ücreti asgari 264,00 TL olarak tespit edilmiştir.

Ancak, belirlenen asgari aylık ücretlerin kreş ve çocuk bakımevi hizmetlerinin karşılanmasında yeterli olmadığı durumlarda, kurum ve kuruluşlar belirlenen ücretin üzerinde bedel tespit etmeye yetkilidir.

5. SPOR TESİSLERİ

Hazine ve Maliye Bakanlığınca yayımlanan (2021 - 1) sayılı "Kamu Sosyal Tesislerine İlişkin Tebliğ"e göre,

1) Kurum personeli de dahil olmak üzere, her türlü futbol, basketbol, voleybol salon ve sahalarından, tenis kortlarından, yüzme havuzlarından, su ve kış sporlarının yapıldığı yerlerden veya diğer spor tesislerinden yararlananlardan, bir saatlik yararlanma karşılığı olarak;

a) Spor alet ve malzemelerinin yararlananlar tarafından temin edilmesi halinde kişi başına en az 10,00 TL,

b) Spor alet ve malzemelerinin tesisten temin edilmesi halinde kişi başına en az 14,50 TL,

bedel alınır.

2) Amatör spor müsabakaları sırasında lisanslı sporcuların antrenman amacıyla veya öğrencilerin ders programı çerçevesinde belirtilen tesislerden yararlanmaları halinde, ilgili idarelerce gerekli görüldüğü takdirde bedel alınmayabilir veya daha az bir bedel alınabilir.

3) Hamam, sauna ve kaplıcalardan bir saatlik yararlanma karşılığı kişi başına en az 18,00 TL bedel alınır.

4) Spor tesisleri ile hamam, sauna ve kaplıcaların eğitim ve dinlenme tesisleri içinde yer alması durumunda, belirli devreler itibarıyla dinlenme amacıyla kalanların bu tesislerden yararlanmaları halinde birinci ve ikinci fıkralarda belirtilen bedellerin 1/4'ü alınır.

5) Spor tesisleri ile hamam, sauna ve kaplıcalara abone olan kamu personelinden alınacak bir aylık abone bedeli, bu maddede belirtilen miktarların 15 katından az olmamak kaydıyla, kurumlarca belirlenebilir.

6. ORTAK HUSUSLAR

Hazine ve Maliye Bakanlığınca yayımlanan (2021 - 1) sayılı “Kamu Sosyal Tesislerine İlişkin Tebliğ”e göre;

1) Kamu kurum ve kuruluşlarının taarrufunda bulunan eğitim ve dinlenme tesisi, misafirhane, kreş, çocuk bakımevi, spor tesisi ve benzeri sosyal tesislerin işletme giderleri için ilgili kurum ve kuruluşların bütçelerinden herhangi bir katkıda bulunulmaması esastır.

2) Bu tesislerde merkezden geçici görevle gönderilecek personel sayısı asgari seviyede tutulur ve 2020 yılında görevlendirilen personel sayısı hiçbir şekilde aşılamaz.

3) Bu tür yerlerde, 2021 yılında, merkezi yönetim bütçesi ile döner sermaye ve fonlardan ücret ödenmek üzere ilk defa personel istihdam edilemez, ancak ücreti sosyal tesis işletme gelirlerinden karşılamak üzere ilk defa personel istihdamı yapılabilir.

4) Kuruma ve/veya mensuplarına yardım ve hizmet amacıyla kurulmuş olan fon, vakıf, dernek ve benzeri kuruluşlar eliyle işletilen tesislere kurum bütçesinden doğrudan veya dolaylı olarak katkıda bulunulamaz.

5) Kamp dönemleri için tespit edilen tarifinin %20’si müracaat sırasında avans olarak alınır. Kamp tahsis edilemeyenler ile kamp döneminin başlamasından bir hafta öncesine kadar vazgeçenlere avansları aynen iade edilir. Geçerli bir mazereti olmaksızın bu süreden sonra vazgeçtiklerini bildirenlere her gün için avansın %5’i oranında kesinti yapılmak suretiyle avansları iade edilir, kamp döneminin başlamasına kadar vazgeçtiklerini bildirmeyenlerin ise avansları iade edilmeyerek gelir kaydedilir.

6) Tesislerin lokanta (alakart usulüyle yemek çıkarılması halinde alakart yemek

bedelleri dahil), pastane, kafeterya, büfe, disko ve diğer hizmet verilen yerlerinde yemek, kahvaltı, içki, meşrubat, çay, kahve ve benzeri hizmet bedelleri hiçbir şekilde maliyetinin altında olamaz.

7) Bu Tebliğde belirtilen yemek, konaklama ve diğer hizmetlerin bedelleri (geçici görevli kamu personelinden misafirhanelerde alınacak konaklama bedeli hariç), yararlanarlardan alınması gereken en az miktarlar olup, kurum ve kuruluşlar yemeğin maliyeti, hizmetin daha farklı şekillerde sunulması ve tesisin bulunduğu mahallin özelliği gibi hususlar ile talebin yoğun olduğu Temmuz-Ağustos, yılbaşı, bayram ve yarıyıl tatili gibi dönemleri de dikkate alarak bu bedellerin üzerinde bedel tespit edebilir.

8) Bir kurum veya kuruluşun eğitim ve dinlenme tesisi, misafirhane, kreş, çocuk bakımevi, spor tesisi ve benzeri sosyal ve destek amaçlı tesislerinden yararlandırılan;

a) O kurum ve kuruluşun emeklisi ile o kurum ve kuruluşun personelinin veya emeklisinin eşleri, üstsoy ve altsoylarına, kurum personeli için belirlenen tarife uygulanır.

b) Diğer kurum ve kuruluşların personeli ve emeklileri ile bunların eşleri, üstsoy ve altsoylarına, kurum personeli için belirlenen tarife uygulanır.

c) Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve bu üyeliği sona erenler, dışarıdan atanan bakanlar ile bunların eşleri, üstsoy ve altsoylarına, kamu kurum ve kuruluşlarının Türkiye genelindeki sosyal tesislerinde, bu kurum ve kuruluşların kendi personeli için uyguladığı en uygun tarife uygulanır ve en uygun şekilde yararlanmaları sağlanır.

9) Eğitim ve dinlenme tesisi, misafirhane, kreş, çocuk bakımevi, spor tesisi ve benzeri sosyal tesislerden sekizinci fıkranın (a), (b) ve (c) bentlerinde yer alanların di-

şında yararlandırılanlara kurum personeli için belirlenen tarifenin en az %50 fazlası uygulanır. Ancak, tesislerden yararlanmada öncelik; o kurum personeli ve emeklisi ile bunların eşleri, üstsoy ve altsoylarına verilir.

10) Söz konusu tesislerde, 1 Şubat 2018 tarihinden sonra doğan çocuklar için konaklama bedeli alınmaz. Bunlar için yemek istenilmesi halinde yemek bedelinin yarısı alınır. 1 Şubat 2015 ile 1 Şubat 2018 tarihleri arasında (bu tarihler dahil) doğan çocuklar için ise (eğitim ve dinlenme tesislerinde yemek istenilip istenilmediğine bakılmaksızın) konaklama ve yemek bedelinin yarısı alınır.

11) Kamu sosyal tesislerinden yararlandırılmayla ilgili olarak yayımlanan Cumhurbaşkanlığı ve Başbakanlık genelgeleri hükümleri saklıdır.

12) Bu Tebliğde belirlenmiş olan bedellere, katma değer vergisi dahil değildir.

13) Tebliğin 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen sınırlamalar, konaklama bedelinin katma değer vergisi dahil olarak belirlenmesi halinde dahi aşılamaz.

14) Tesisler için tespit edilen ücretler, tahsis yapıldığı tarihte ilgililerden peşin olarak tahsil edilir.

15) Kamp ve tesislerden, tahsis belgesinde ismi yazılı olanların yerine başkaları faydalandırılmaz.

16) 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 28 inci maddesinin (A) fıkrası uyarınca birinci derece kritik il olarak belirlenen illerdeki sosyal tesislerden yararlanacak olan güvenlik personeli hariç olmak üzere, tesisler devamlılık arz edecek şekilde pansiyon veya bekâr lojmanı olarak kullanılamaz.

17) Kamu görevlileri sendika ve konfederasyonlarınca düzenlenecek eğitim çalış-

malarında, kamu kurum ve kuruluşlarının eğitim tesislerinden kamu kurumları için öngörülen tarife karşılığı ve tesisin uygun olması halinde ilgili sendika ve konfederasyonlar yararlandırılabilir.

18) Tesislerin tamamen veya kısmen kiraya verilmesi imkanları araştırılarak uygulamaya bu yönde ağırlık verilir. İhtiyaç duyulması halinde yemek, çay ve sair hizmetler, hizmet alımı suretiyle temin edilebilir.

19) Tesislerde, tesisin bağlı olduğu kurumun merkeziyle veya tedarik gibi tesisin işletilmesiyle doğrudan ilişkili olarak yapılan resmi görüşmeler ve haberleşmeler dışında, tesislerde kalanların yararlandıkları telefon, faks ve internet gibi hizmetlerin ücretleri yararlanılan tarafından tesisten ayrılmadan önce ödenir. İdareler bu konuda gerekli önlemleri alır.

20) Kamu kurum ve kuruluşlarınca işletilen kreş ve çocuk bakımevi gibi tesislerin sosyal tesis kapsamında olması nedeniyle, bu tesislerin giderlerine de bütçeden katkıda bulunulmaz, dolayısıyla bunların her türlü giderleri kreş ve çocuk bakımevlerinin kendi gelirlerinden karşılanır.

21) Kurum ve kuruluşların bu Tebliğ kapsamındaki tesislere ilişkin olarak 2021 yılında uygulayacakları tarife ve yararlanma bedelleri, kendi internet sitelerinde yer alır ve daima güncel tutulur.

7. SOSYAL TESİSLERİN DENETİMİ

Kurum amirleri bizzat ya da denetim elemanları marifetiyle sosyal tesislerin işlemlerini, defter ve belgelerini zaman zaman ve her halükarda yıl sonlarında denetler. Düzenlenecek denetim raporları kurumlarda muhafaza edilecektir.

Sosyal tesislerle ilgili olarak yapılacak ödeme ve tahsilatlarda aşağıdaki hususlara uyulacaktır:

a) Görevliler nezdinde kurum amirleri tarafından belirlenen miktarın üzerinde nakit bulundurulmaz.

b) Avans olarak verilen tutarların en geç 30 gün içinde mahsubu veya iadesi sağlanır.

c) Sosyal tesis paraları sermayesinin yarısından fazlası kamuya ait bankalarda muhafaza edilir.

ç) Ödeme ve tahsilatın banka vasıtasıyla yapılması esastır.

8. SONUÇ

Kamu kurum ve kuruluşlarına ait sosyal tesislerin kuruluş amacı; kamu personelinin sosyal tesis ihtiyaçlarını karşılamak, personele uygun şartlarda tatil imkânı sağlamak ve geçici görevli olarak bulunduğu yerde uygun şartlarda yeme, içme ve konaklama imkânı sağlamaktır.

Bu amaçlar için kurulmuş olan sosyal tesisler, ticari işletmelerde olduğu gibi kar amacı taşımadıkları için tesislerde sunulan hizmet bedellerinin de asgari düzeyde ve Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenen fiyatlar seviyesinde belirlenmesi gerekmektedir.

Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenen bu fiyatlar hizmet maliyetleri göz önünde bulundurularak tesbit edilmiş fiyatlar olup mümkün mertebe bu fiyatların aşılması sağlanmalıdır.

Öte yandan geçmiş yıllar tebliğlerinde olduğu gibi (2021 - 1) sayılı “Kamu Sosyal Tesislerine İlişkin Tebliğ”in yedinci maddesinde de;

Kamu kurum ve kuruluşlarının tasarrufunda bulunan eğitim ve dinlenme tesisi, misafirhane, kreş, çocuk bakımevi, spor tesisi ve benzeri sosyal tesislerin işletme giderleri için ilgili kurum ve kuruluşların bütçelerinden herhangi bir katkıda bulunmaması,

Bu tesislerde merkezden geçici görevle gönderilecek personel sayısının asgari seviyede tutulması ve 2020 yılında görevlendirilen personel sayısının hiç bir şekilde aşılması,

Bu tür yerlerde, 2021 yılında, merkezi yönetim bütçesi ile döner sermaye ve fonlardan ücret ödenmek üzere ilk defa personel istihdam edilmemesi,

Yönünde hükümler yer almaktadır.

Bu hükümler uyarınca kamu kuruluşlarıncı işletilen sosyal tesislere 2021 yılında bütçeden katkı sağlanmayacak ve kurum bütçelerinden masraf yapılmayacaktır. Sosyal tesislerin söz konusu işletme giderlerinin, sosyal tesislerin kendi özel gelirleri ile karşılanması yoluna gidilmesi gerekmektedir.

Kısaca Devlet sosyal tesislerin işletme giderlerinin, kendi özel gelirleriyle karşılanmasını ve bütçeye yük olmamalarını istemektedir. Bu amaçla Hazine ve Maliye Bakanlığınca 2021 yılında geçerli olmak üzere yayımlanan 2021-1 sayılı Kamu “Sosyal Tesislerine İlişkin Tebliğ” ile de kamuya ait sosyal tesislerin kendi yağları ile kavrulmaları ve bütçeye yük olmamaları amaçlanmıştır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

13 Ocak 2021 tarihli ve 31363 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığı (2021 - 1) sayılı Kamu Sosyal Tesislerine İlişkin Tebliği

10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi

18 Ocak 2020 tarihli ve 31012 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığı (2020 - 1) sayılı Kamu Sosyal Tesislerine İlişkin Tebliği

MEVZUAT FİHRİSTİ

18/02/2021-18/03/2021 Tarihleri Arasındaki Resmi Gazete’de
Yayımlanan Önemli Mevzuatı Kapsamaktadır

YÖNETMELİKLER

- Yönetmeliğin Adı** : **Ölçü Aletleri Yönetmeliği (2014/32/Ab)’Nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 24.02.2021 – 31405
- Konusu** : 29/6/2016 tarihli ve 29757 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Ölçü Aletleri Yönetmeliği (2014/32/AB)’nin eki EK-X’un Bölüm II’sinin “Uygunluk Değerlendirmesi” başlıklı kısmında yer alan “A1” ibaresi “A2” olarak değiştirilmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : **Uzaktan Çalışma Yönetmeliği**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 10.03.2021 – 31419
- Konusu** : 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesi uyarınca uzaktan çalışmanın yapılamayacağı işleri, verilerin korunması ve paylaşılmasına ilişkin işletme kurallarının uygulanmasını ve uzaktan çalışmanın usul ve esasları belirlenmiştir. **Uzaktan çalışmanın yapılamayacağı işler:** “Tehlikeli kimyasal madde ve radyoaktif maddelerle çalışma, bu maddelerin işlenmesi veya söz konusu maddelerin atıkları ile çalışma, biyolojik etkenlere maruz kalma riski bulunan çalışma işlemlerini içeren işlerde uzaktan çalışma yapılamaz.
(2) Kamu kurum ve kuruluşlarınca ilgili mevzuatına göre hizmet alımı suretiyle gördürülen işler ile millî güvenlik açısından stratejik önemi haiz birim, proje, tesis veya hizmetlerden hangilerinde uzaktan çalışma yapılamayacağı birim, proje, tesis veya hizmetten sorumlu olan veya hizmeti alan kamu kurum ve kuruluşunca belirlenir.”

TEBLİĞLER

- Tebliğin Adı** : **Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No:67) (Parasal Sınırlar Ve Oranlar)**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 03.03.2021 – 31412
- Konusu** : 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve diğer mevzuat kapsamında uygulanacak olan parasal sınırları, faiz oranlarını ve alındı birim fiyatları belirlenmiştir. Dergimizin pratik bilgiler köşesinde tablolar yer almaktadır.
- Tebliğin Adı** : **Kamu İşletmelerinin Faaliyetlerinin İzlenmesi Ve Raporlanmasına Dair Tebliğ**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 09.03.2021 – 31418
- Konusu** : Kamu sektöründe şeffaflığın ve hesap verilebilirliğin artırılmasını teminen, kamu işletmelerinin faaliyetlerini etkin bir şekilde izleyerek malî ve malî olmayan verilerinin toplanmasına, derlenmesine ve raporlanmasına ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir. Bu Tebliğ, Ek-1’de yer alan ve sermayesinin yarısından fazlası kamu kurum ve kuruluşlarına ait olan veya faaliyet alanı itibarıyla ticari nitelik taşıyıp Sayıştay tarafından denetlenen işletmeleri kapsar. Herhangi bir şekilde toplam kamu payı yüzde elli ve altına düşen işletmeler bu Tebliğ kapsamından çıkarılır. Toplam kamu payı yüzde ellinin üzerine çıkan işletmeler ise bu Tebliğ kapsamına alınır. İşletmelerde birden fazla kamu kurum veya kuruluşu pay sahibi ise toplam oran dikkate alınır.

YARGI KARARLARI

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

SENDİKAYA ÜYE OLMAYAN İŞÇİLERDE ARTIK SÖZLEŞMENİN GEÇ İMZALANMASINDAN KAYNAKLI GERİYE DÖNÜK FARK ÖDEMELERDEN YARARLANACAK¹

Esas Sayısı : 2020/57

Karar Sayısı : 2020/83

Karar Tarihi : 30/12/2020

R.G. Tarih-Sayısı : 3/3/2021-31412

itiraz konusu kuralın da yer aldığı 39. maddesi şöyledir:

“Toplu iş sözleşmesinden yararlanma

Madde 39- (1) Toplu iş sözleşmesinden taraf işçi sendikasının üyeleri yararlanır.

(2) Toplu iş sözleşmesinden, sözleşmenin imzalanması tarihinde taraf sendikaya üye olanlar yürürlük tarihinden, imza tarihinden sonra üye olanlar ise üyeliklerinin taraf işçi sendikasıca işverene bildirildiği tarihten itibaren yararlanır.

(3) Toplu iş sözleşmesinin imza tarihi ile yürürlük tarihi arasında iş sözleşmesi sona eren üyeler de, iş sözleşmelerinin sona erdiği tarihe kadar toplu iş sözleşmesinden yararlanır.

*(4) Toplu iş sözleşmesinin imzası sırasında taraf işçi sendikasına üye olmayanlar, sonradan işyerine girip de üye olmayanlar veya imza tarihinde taraf işçi sendikasına üye olup da ayrılanlar veya çıkarılanların toplu iş sözleşmesinden yararlanabilmeleri, toplu iş sözleşmesinin tarafı olan işçi sendikasına dayanışma aidatı ödemelerine bağlıdır. Bunun için işçi sendikasının onayı aranmaz. Dayanışma aidatı ödemek suretiyle toplu iş sözleşmesinden yararlanma, talep tarihinden geçerlidir. **İmza tarihinden önceki talepler imza tarihi itibarıyla hüküm doğurur.***

Toplu iş sözleşmesi imzalanan işyerinde çalıştığı hâlde herhangi bir işçi sendikasına üye olmayan veya toplu iş sözleşmesinin tarafı sendika dışında bir sendikaya üye olan işçiler; 6356 sayılı kanun'un 40. maddesi uyarınca Cumhurbaşkanı tarafından sözleşmenin iş kolu ölçüğünde teşmiline karar verilmesi, 26. maddesi gereğince taraf sendikanın yazılı onayı veya itiraz konusu kuralın da yer aldığı 39. maddesi uyarınca dayanışma aidatı ödemeleri durumunda toplu iş sözleşmesinden yararlanabilirler. Anılan maddede taraf sendikaya dayanışma aidatı ödeyerek toplu iş sözleşmesinden yararlanmak isteyenlerin

¹ Bkz.M.Lamih Çelik „Belediyenin Sendika Üyesi Olmayan İşçiyi Toplu İş Sözleşmesinden Yararlandırması, Mahalli İdareler Dergisi, Eylül 2020 S:93 s.71-77

sendikanın onayına ihtiyaç duymadıkları ve talep tarihinden itibaren yararlanmaya başlayacakları hükmüne yer verilmiştir. Ancak toplu iş sözleşmesinin imza tarihinden önce talepte bulunulması hâlinde itiraz konusu kuralla bu taleplerin sözleşmenin imza tarihinden itibaren hüküm doğuracağı öngörülmüştür.

Kuralın gerekçesinde “*Yargıtay kararları ve öğretisi tarafından ağırlıklı olarak benimsenen ‘Dayanışma aidatı ödemek suretiyle toplu iş sözleşmesinden yararlanma talep tarihinden geçerlidir. İmza tarihinden önceki talepler imza tarihi itibarıyla hüküm doğurur’ görüşü hükümde yer almıştır.*” denilmektedir.

Anayasa’ya Aykırılık Sorunu

Anayasa’nın 51. maddesinde güvenceye bağlanan sendika hakkı; çalışanları, istedikleri sendikayı kurma ve bunlara izin almaksızın üye olma haklarıyla (olumlu sendika hakkı) devlete ve işverene karşı koruduğu gibi istediklerinde sendika üyeliğinden ayrılma ve isterlerse hiçbir sendikaya üye olmama haklarıyla (olumsuz sendika hakkı) sendikalara karşı da korumaktadır.

Söz konusu hak aynı zamanda aynı iş kolunda birden fazla sendikanın kurulabilmesi ve çalışanların dilediği sendikayı seçebilmesi anlamını da taşımaktadır. Bu sayede farklı hedef ve görüşlerin ayrı sendikalar bünyesinde temsil edilmesi suretiyle sendikalar arasındaki rekabetin geliştirilmesi mümkün hâle gelir. Anılan rekabet ise özgür ve demokratik toplumlarda örgütlü yapılardan beklenen ekonomik ve sosyal hak ile menfaatlerin korunması işlevinin daha etkin bir şekilde yerine getirilmesine hizmet eder.

Taraf sendikanın üyesi olmayıp dayanışma aidatı ödemek suretiyle toplu iş sözleşmesi hükümlerinden yararlanmak isteyen işçilerin imza tarihinden önceki talepleri itiraz konusu kural uyarınca imza tarihi itibarıyla hüküm doğuracaktır. Bu itibarla toplu görüşme ve pazarlık sürecinde toplu iş sözleşmesi kapsamındaki işyerinde çalışan, süresinde talepte bulunan ve dayanışma aidatı ödeyen, taraf sendika üyesi olmayan işçilerin toplu iş sözleşmesinde yer alan ve toplu görüşme ve pazarlık süreçleri nedeniyle geçmişe yönelik parasal haklar bahşeden hükümlerden yararlanmaları mümkün olmayacaktır. Bu sonuçla karşılaşmak istemeyen işçilerin ise toplu iş sözleşmesi öncesinde taraf sendikaya üye olmaları gerekmektedir. Dolayısıyla kural hem olumsuz sendika hakkını hem de toplu iş sözleşmesi hakkını sınırlamaktadır.

Toplu iş sözleşmesine taraf sendika üyesi olan işçi, talebi gerekmeksizin üye aidatı ödeyerek; üye olmayan işçi ise talebi üzerine dayanışma aidatı ödemek suretiyle sözleşmenin parasal hükümlerinden yararlanmaktadır. Dayanışma aidatıyla yararlanmada taraf sendikanın onayı aranmayarak sendika üyesi olan ve olmayan işçiler arasında bir eşitlik ve denge sağlanmıştır. Ancak yetki alma ve toplu iş sözleşmesinin hazırlık, müzakere ve pazarlık süreçlerinin devam ettiği dönemlerde sendika üyesi olmayan işçilerin dayanışma aidatı ödemesi itiraz konusu kuralla engellenmektedir. Bu sürecin ülkemizde çok uzun zaman alabildiği gözetildiğinde bu uzun süre boyunca dayanışma aidatı ödeyenlerin toplu iş sözleşmesinden yararlanmasının engellenmesi bu dengeyi bozacak niteliktedir. Kuralın toplu iş sözleşmesinin imzalandığı tarihte taraf sendika üyesi olan işçiler lehine bir sonuç doğurduğu, bu nedenle sendikalaşma yarışında taraf sendika lehine bir avantaj yarattığı

açıktır. Öyle ki üye sayısını arttırmada kolaylık elde eden taraf sendikanın bir sonraki toplu iş sözleşmesinde de üye işçi çoğunluğunu muhafaza etmek suretiyle diğer sendikalara üstün gelmesi ve taraf sendika statüsünü koruması mütemadi bir hâl alabilecektir. Bu durum ise sendikalar arasındaki yarışın ve dolayısıyla çoğulculuğun zedelenmesine neden olabilecektir. Taraf sendika üyesi olmayıp sözleşmeden yararlanmaya ilişkin diğer şartları haiz olan işçilerin toplu iş sözleşmesinin geriye dönük hak bahşeden parasal hükümlerinden mahrum bırakılmalarının, bu kapsamdaki işçileri sendikaya üye olmaya zorlayacağı açıktır. Bu itibarla kuralla getirilen sınırlamanın Anayasa'nın 51. maddesi kapsamında bir toplumsal ihtiyacı karşılamadığı, aksine demokratik bir toplumda bulunması gereken çoğulculuğa zarar verdiği, sendikalar arası rekabeti taraf sendika lehine haksız şekilde bozduğu anlaşıldığından demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun bir sınırlamanın varlığından söz edilemez.

18/10/2012 tarihli ve 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 39. maddesinin (4) numaralı fıkrasının dördüncü cümlesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYÇOKLUĞUYLA 30/12/2020 tarihinde karar verildi.

YARGITAY KARARLARI

MÜSTAKİL EVİNİN BAHÇESİNDE YAKILAN MANGAL¹

Yan taraftaki komşusunun müstakil evinin bahçesinde sık sık mangal yakmasından dolayı ortaya çıkan duman ve koku nedeniyle rahatsız olan sanığın uyarılara rağmen katılanın eylemlerine devam etmesi üzerine katılanın akşam vakti evinin bahçesinde mangal yaktığı ana ilişkin görüntüleri el kamerası ile video olarak kaydedip mağduriyetinin giderilmesi istemiyle Belediye Başkanlığına verdiği dilekçeye eklendiği olayda; sanığın eyleminin kanunda suç olarak tanımlanmamış olması sebebiyle sanık hakkında beraat kararı verilmesi isabetli görülmüştür. (5237 s. TCK m. 134, 5271 s. CMK m. 223/2-a)

(...)

Dosyada mevcut DVD içeriğinde yer alan ... videonun incelenmesi tutanağın kapsamına göre; sanık tarafından, katılanın sürekli denetim ve gözetim altına alınması sonucu elde edilmiş özel hayatının gizliliğini ihlale yol açacak bir görüntüsü ve sesi kaydedilmediği gibi, katılana ait bahçede mangal yapılmasının katılanın başkalarının görülmesini ve bilinmesini istemediği özel yaşam alanına ilişkin bir faaliyet de olmadığı, bahse konu görüntüyü, üçüncü kişi ya da kişilere aylaştığı ve/veya çoğaltarak dağıttığına ilişkin hakkında bir iddia ileri sürülmeyen sanığın, kayıt yapmasına neden olan konudan dolayı huzur ve sükununun bozulduğuna dair iddialarını ispatlama amacını taşıyan eylemin, hukuka aykırı hareket ettiği bilinciyle davranmadığı da anlaşılacakla sanığa yüklenen fiilin kanunda suç olarak tanımlanmamış olması nedeniyle sanık hakkında CMK'nın 223/2-a madde, fıkra ve bendi uyarınca beraat kararı verilmesine ilişkin yerel mahkemenin kabulünde bir isabetsizlik görülmemiştir.

¹ T.C. Yargıtay Onikinci Ceza Diresi E:2019/970, K:2020/217, T:08.01.2020

MALİ HİZMETLER MÜDÜRÜNÜN HESABINA PARA GEÇİRMESİ²

Suç tarihinde .... Belde Belediyesinde mali hizmetler müdürü olan sanığın aynı gün içerisinde ilk işlem ile son işlemi arasında üç saat olacak şekilde üç defa 30.000 TL parayı hesabına aktardığı olayda sanık hakkında zircirleme suç hükümleri uygulanarak fazla ceza tayin edilmesi isabetli görülmemiştir. (5237 s. TCK m. 43.247)

BELEDİYELERİN ÜYE OLDUKLARI BİRLİKLERE OLAN BORCU³

Borçlu belediyenin alacaklı birliğe kira borcu bulunduğu anlaşılmalıdır; bu alacak hakkında takip yapılabilmesi için öncelikle İller Bankasından borçlu belediyeye ödenecek paydan talep edilebilmesinin 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nda takip şartı olarak düzenlenmediği gözetilmelidir. (5355 s. Mahalli İdare Birlikleri K. m.21)

Genel haciz yolu ile ilamsız takipte, örnek 7 numaralı ödeme emrinin tebliği üzerine borçlunun yasal sürede icra dairesine verdiği itiraz dilekçesinde, alacaklı YASKI'nın tabi olduğu 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun 21. Maddesi uyarınca takip başlatmadan önce İller Bankasına müracaat etmesi gerektiğini ileri sürerek borca, faize ve tüm ferilere itiraz ettiği, bunun üzerine alacaklının borçlunun itirazı ile duran takibin devamını sağlamak amacıyla itirazın kaldırılması istemiyle icra mahkemesine başvurduğu, ilk derece mahkemesi tarafından itirazın kaldırılmasına ve takibin devamına, asıl alacak üzerinden icra inkar tazminatına hükmedildiği, ilk derece mahkemesi kararına karşı borçlu tarafından istinaf yoluna başvurulduğu, bölge adliye mahkemesince, taraflar arasında borçlu belediyenin alacaklı birliğe kira borcunun bulunduğu hususunda bir uyuşmazlık bulunmadığı ancak; takip konusu alacağın öncelikle İller Bankasından borçlu belediyeye ödenecek paydan talep edilmesinin gerektiği, bu hususun bir takip şartı olduğu, mahkemece re'sen dikkate alınmasının zorunlu olduğu gerekçesi ile istinaf başvurusu kabul edilerek ilk derece mahkemesi kararının kaldırıldığı ve itirazın kaldırılması istemine reddine karar verildiği, bu kararın alacaklı tarafından temyiz edildiği görülmüştür.

5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun "Birlik Üyelerinin Yükümlülükleri" madde başlıklı 21. maddesinde, "Birliğe karşı mali yükümlülüklerini yerine getirmeyen üye mahalli idarelerin ödemeleri gerekli miktar, birliğin başvurusu üzerine bu idarelere genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamı üzerinden ayrılan paydan, bu payların dağıtımını yapan kuruluş tarafından kesilerek alacaklı birliğe ödenir." düzenlemesine yer verilmiş olup, kanun maddesinden, başvurusunun bir takip şartı olduğu anlaşılmamaktadır.

O halde, Bölge Adliye Mahkemesince, taraflar arasında borçlu belediyenin alacaklı birliğe kira borcunun bulunduğu hususunda bir uyuşmazlık bulunmadığı da tespit edildiğine göre, 6100 sayılı HMK'nun 353/1-b1 maddesi uyarınca borçlunun istinaf başvurusunun esaslan reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsiz olup Bölge Adliye Mahkemesinin kararının bozulması gerekmiştir.

İŞE BAŞLAMA BİLDİRİMİ⁴

Davalı işverenin yasal süresi içerisinde davacı işçiye ve vekiline davacının işe başlaması için iadeli taahhütlü gönderdiği mektubun boş olduğu idda edilmekteyse de; dürüstlük kuralı gereği bu durumun muhataba iletilip, nedeninin araştırılması gerekirken, davacının işe

2 T.C. Yargıtay Beşinci Ceza Diresi E:2016/4183, K:2020/12311, T:21.09.2020

3 T.C. Yargıtay Birinci Hukuk Dairesi E:2020/594, K:2020/8425, T:12/10/2020

4 T.C. Yargıtay Birinci Hukuk Dairesi E:2016/23817, K:2020/8718, T:22/09/2020

başlatma için öngörülen yasal süresinin sona ermesine kadar hareketsiz kalıp, bu sürenin sonunda dava açtığı dikkate alındığında davacı işçi işe başvurusunda samimi olmadığından mahkemece bozma geçen süre ücreti ve işe başlatmama tazminatı taleplerinin reddi ile kıdem tazminatı ve izin ücreti yönünden ise geçerli fesih tarihine göre değerlendirme yapılarak karar verilmesi gerektiği gözetilmelidir. (4857 s. İş K. m. 21, 4721 s. TMK m. 2)

KADASTRAL PARSELİN İHYASI, TAPU İPTALİ VE TESCİL⁵

Davalı belediyece imar uygulaması yapılarak oluşturulan imar parsellerinin dava dışı üçKAüncü kişiler adına tescil edildiği, bir bölümünün ise park olarak ayrıldığı ancak imar uygulamasının idari yargı yerinde iptal edilmesi üzerine yolsuz hale gelen tescil işleminin iptal ve tesciline ilişkin açılan eldeki davada mahkemece daha önce verilen bozma kararına uyulması ile taraflar lehine usuli kazanılmış hak doğacağından bozma gereklerinin yerine getirilmesi ve bozma ilamından sonra yürürlüğe giren 3194 sayılı İmar Kanununun 18.maddesine eklenen 19. Fıkra hükmünün de değerlendirilerek karar verilmesi gerektiği gözetilmelidir.

(...)

Dosya içeriği ve toplanan delillerden; davacının çekişme konusu 8526 ada 5 parsel sayılı taşınmazın bulunduğu alanın, davalı ... Belediye Encümeninin 02.12.1999 tarih, 51 sayılı kararı ile 3194 sayılı Yasanın 18. Ve 2981 sayılı yasanın 3290 sayılı yasa ile değişik 10/c maddeleri uyarınca şuyulandırmaya tabi tutulduğu, bu işlemle imar parsellerinin olup, bir kısım yerin de park alanı olarak ayrıldığı, anılan işleme karşı idari yargı yerinde açılan dava sonucunda imar parsellerinin dayanağını teşkil eden encümen kararının iptal edildiği ve iptal hükmünün kesinleştiği, bu suretle imar parsellerinin dayanağının ortadan kalktığı, imar parsellerinden olan 8526 ada .... ve .. parsel sayılı taşınmazların maliklerinin de davaya dahil edildikleri anlaşılmıştır.

(...)

Hemen belirtilmelidir ki, bozma ilamına uymakla taraflar lehine usuli kazanılmış hak doğacağı ve mahkemece bozma gereklerinin yerine getirilmesi gerekeceği kuşkusuzdur. Bu hususun kamu düzeniyle ilgili olduğu belirtilmelidir.

Öte yandan, 20 Şubat 2020 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 7221 sayılı Coğrafi Bilgi Sistemleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 7. Maddesiyle 3194 sayılı İmar Kanununun 18. Maddesine eklenen 19. fıkra hükmünde;

“Bu madde kapsamında yapılmış olan imar uygulamalarının kesinleşmiş mahkeme kararlarıyla iptal edilmesi nedeniyle; davaya konu parselin imar planı kararları ile umumi ve kamu hizmetlerine ayrılan alanlara denk gelmesi veya iptal edilen uygulama ile tahsis ve tescil edilmiş parsellerde hak sahiplerince yapı yapılmış olması ve benzeri hukuki veya fiili imkânsızlıklar nedeniyle geri dönüşüm işlemleri yapılarak uygulama öncesi kök parsellere dönülmeyeceğinin parselasyon planlarını onaylamaya yetkili idarelerin onay merciince tespiti halinde, öncelikle davaya konu parselin hak sahiplerinin muvafakati alınmak kaydıyla uygulama sahası içerisinde idarece uygun bir yer tahsis edilir veya anlaşma olmaması halinde davacı hak sahibinin kök parseldeki yeri dikkate alınarak uygulamadaki düzenleme ortaklık payı kesintisi düşüldükten sonraki taşınmazın rayiç bedeli üzerinden değeri ödenir.” düzenlemesi yer almaktadır.

⁵ T.C. Yargıtay Birinci Hukuk Dairesi E:2017/114, K:2020/2382, T:08/06/2020

Bozma ilamından sonra yürürlüğe giren anılan kanun hükmünün değerlendirilerek bir sonucu gidilmesi zorunludur.

Hal böyle olunca, yukarıda değinilen yasal düzenleme uyarınca değerlendirme yapılmak ve bozma ile belirtilen hususlar da gözetilmek suretiyle bir karar verilmesi gerekmektedir.

TAPUDA KAYITLI OLMAYAN TAŞINMAZIN TESPİTİ⁶

Tescil harici, taşlık kayalık niteliğinde bulunan yere sırf toprak dökülerek/doldurularak tarıma elverişli hale getirilmesi imar ve ihya sayılmayacak olup, 1980 yılından itibaren tarım arazisi olup dava açıldığı tarihten geriye doğru en az otuz yıldır da çaylık olan dava konusu taşınmazın toprağına iyileştirilmesi amacıyla toprak dökülmesinin taşınmazın imar –ihya ve zilyetlikle kazanılmasına engel teşkil etmeyeceği gözetilmelidir. (3402 s. Kadastro K. m. 14), (4721 s. TMK m. 713)

6 T.C. Yargıtay Onaltıncı Hukuk Dairesi E:2020/214, K:2020/2870, T:10/09/2020

DANIŞTAY KARARLARI

2886 KANUN KAPSAMINDA YAPILAN İHALEDE TEKLİFİN HADDİ LAYIK VE MUVAFAK GÖRÜLMEDİĞİ¹

(...)

YARGILAMA SÜRECİ:

Dava konusu istem: ....taşınmaz üzerinde bulunan 217.63 metrekare alanlı 10 numaralı bağımsız bölüm için 20/08/2014 tarihinde yapılan ihalede 180.000,00-TL ile en yüksek teklifi veren davacının teklifinin haddi layık ve muvafık görülmediğinden bahisle taşınmazın davacıya satışının uygun bulunmamasına ilişkin .... Belediye Başkanlığı Emlak İstimlak Müdürlüğü'nün 27/08/2014 tarih ve 6250 sayılı işleminin iptali istenilmiştir.

İlk Derece Mahkemesi kararının özeti: Gaziantep 1. İdare Mahkemesi'nce verilen, Dairemizin 15/12/2016 tarih ve E:2015/144, K:2016/4229 sayılı bozma kararına uyularak dosya tekemmül ettirildikten sonra verilen kararda; ihalelerde takdir yetkisinin kamu yararı ve hizmet gereklerine uygun olarak kullanılmasının esas olduğu, kamu malının satışından mümkün olduğunca yüksek gelir elde edilmesinin de kamunun yararına olacağında şüphe bulunmamakla birlikte, yapılan işlemlerde idare hukukuna hâkim olan hukukî güvenilirlik ve idari istikrar gibi ilkelerin de dikkate alınması gerektiği, bu kapsamda somut olayda, dava konusu ihale işlemine konu 13 no.lu bağımsız bölümün 20/08/2014 tarihinde 163.222,50.-TL muhammen bedelle ihaleye çıkartıldığı, davacı tarafından 180.000,00.-TL bedel ile en yüksek teklifin verildiği, ihalenin davacı üzerinde kaldığı, ancak teklifin haddi layık ve muvafık görülmemesi nedeniyle taşınmazın davacıya satışının uygun bulunmadığı; idarece yapılan ve iki katılımcının

1 T.C.Danıştay Onüçüncü Daire Esas No:2018/2237, Karar No:2020/1912

iştirak ettiği ihalede belirlenen muhammen bedel üzerinde teklif veren davacının ihaledeki tüm şartları yerine getirmesine rağmen davalı idarece herhangi bir sebep gösterilmeksizin teklifinin haddi layık ve muvafık görülmemesi ve dolayısıyla taşınmazın davacıya satışının uygun bulunmamasına ilişkin dava konusu işlemin hukuk devletinin temel ilkelerinden olan hukuki güvenlik ve belirlilik ilkelerine açıkça aykırı olduğu anlaşıldığından, dava konusu işleminde hukuka uygunluk bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Belirtilen gerekçelerle dava konusu işlem hukuka aykırı bulunarak işlemin iptaline karar verilmiştir.

TEMYİZ EDENİN İDDİALARI : Davalı idare tarafından, 2886 sayılı Kanun'un 31. ve 43. maddeleri uyarınca idareye takdir hakkı tanındığı, yani ilgili idarenin İta Âmirince kamunun menfaatine aykırı bulunarak ihalenin onaylanmamasının idare hukuku usul ve kurallarına aykırı olmadığı, idarelerin ihalelerde açıklık, rekabetin sağlanması, kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması ilkelerine göre ihaleleri gerçekleştirmelerinin zorunlu olduğu, bir kamu malının satışından mümkün olduğunca yüksek gelir elde edilmesi kamunun menfaatine olduğundan ihalelerde idarenin belirlediği en düşük fiyat olan muhammen bedelin aşılmış olduğu durumlarda dahi taşınmazın daha yüksek bir bedelle değerlendirilebileceğine dair somut bulguların varlığı hâlinde, takdir yetkisinin taşınmazın satışının yapılmaması yolunda kullanılmasının hukuka uygun olacağı tartışmasız olduğu, yeterli rekabetin sağlanamaması hâlinde de ihalenin ana amacının gerçekleşemeyeceği ve dolayısıyla ihaleden beklenen faydanın sağlanamayacağı açık olduğu, davacı her ne kadar muhammen bedelin üzerinde bir fiyat teklif etmişse de ihaleye davacı dışında bir kişinin katıldığı ve herhangi bir teklifte bulunmadan ihaleden çekildiği, ihale komisyonu tarafından takdir yetkisi kapsamında yeterli rekabetin sağlanması ve kamu yararı gözetilerek satışın yapılmamasına karar verildiği ileri sürülmektedir.

KARŞI TARAFIN SAVUNMASI : Davacı tarafından, tüm yasal yükümlülüklerini yerine getirerek muhammen bedellerin üzerinde teklifler vererek ihaleleri kazanmasına rağmen bir süre sonra anayasal olan bir hakkının hiçbir hukukî gerekçesi olmadan defalarca gasp edildiği, muhammen bedelin ihale konusu mal veya taşınmazın asgari değerini belirlemek ve bu asgari değer altında satışı engellemek amacıyla belirlendiği, muhammen bedelin üzerinde en yüksek pey sürerek ihaleyi aldığı, idarenin eylem ve işlemlerinin keyfi olduğu, takdir hakkının ölçsüz ve fütursuzca kullanıldığı, her ne kadar ihale komisyonuna teklifleri uygun görmeme yetkisi tanınmış ise de, bu yetkinin hukuk sistemimizde mutlak ve sınırsız bir yetki olmayıp hukuken geçerli bir nedene ve belgeye dayalı olması, bunun da ortaya konulup kanıtlanması gerektiği, idarenin böyle bir belge ortaya koymadığı gibi hukukî gerekçe de bulamadığı, davalı belediyenin takdir hakkını kötüye kullandığı, aynı konumda yer alan kişilere farklı hükümlerin uygulanamayacağı belirtilerek istemin reddi gerektiği savunulmuştur.

TÜRK MİLLETİ ADINA

İNCELEME VE GEREKÇE:

ESAS YÖNÜNDEN:

MADDİ OLAY :

... sayılı taşınmaz üzerinde bulunan 217,63 metrekare alanlı 13 numaralı bağımsız bölü-

mün satışına ilişkin olarak 2886 sayılı Kanun'un 35/c maddesi uyarınca açık teklif usulüyle 163.222,00-TL muhammen bedel üzerinden 20/08/2014 tarihinde ihale gerçekleştirilmiştir.

İhaleye davacı ile birlikte iki istekli katılmış, diğer istekli ihaleden çekilmiş ve davacı tarafından ihaleye 180.000,00-TL'lik teklif verilmiştir.

Ardından 27/08/2014 tarih ve 6250 sayılı Şahinbey Belediye Başkanlığı Emlak İstimlak Müdürlüğü yazısıyla, komisyonca yapılan değerlendirmede teklifinin haddi layık ve muvafık görülmediğinden taşınmazın satışının uygun bulunmadığı davacıya bildirilmiştir.

Bunun üzerine anılan işlemin iptali istemiyle bakılan dava açılmıştır.

İLGİLİ MEVZUAT:

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "Kapsam" başlıklı 1. maddesinde, genel bütçeye dâhil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri aynı hak tesisi ve taşıma işlerinin bu Kanun'da yazılı hükümlere göre yürütüleceği; "İlkeler" başlıklı 2. maddesinde, bu Kanun'un yürütülmesinde, ihtiyaçların en iyi şekilde, uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ve ihalede açıklık ve rekabetin sağlanması esas olduğu; "İhale kararlarının onayı veya iptal edilmesi" başlıklı 31. maddesinde ise, ihale komisyonları tarafından alınan ihale kararlarının, ita amirlerince karar tarihinden itibaren en geç 15 iş günü içinde onaylanacağı veya iptal edileceği, ita amirince karar iptal edilirse ihalenin hükümsüz sayılacağı kurala bağlanmıştır.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

2886 sayılı Kanun'un 31. maddesi ile, itâ âmirlerine 15 gün içinde ihaleyi onaylama ya da onaylamayarak iptal etme konusunda tanınan yetki, ihale işlemlerinin sadece mevzuata uygunluğunu denetlemeye yönelik olmayıp, aynı zamanda ihale konusu için özelliklerini, benzer işlere ilişkin diğer ihalelerin sonuçlarını ve ihalede oluşan fiyatın piyasa şartlarına uygun olup olmadığını en iyi bilebilecek durumda bulunması nedeniyle itâ âmirinin yerindelik denetimi yaparak Hazine menfaatini koruması amacıyla düzenlenmiştir. Nitekim, ihaleye katılanlar arasında yapılan anlaşmalar veya bazı katılımcıların ihaleden çekilmeye zorlanmaları veya belli paylar karşılığında piyasa şartlarına uygun olmayan teklifler vermeye ikna edilmeleri yoluyla kamu kaynaklarının haksız biçimde özel kişi veya kuruluşlara aktarılması şeklinde gelişen olaylara ülkemizde rastlandığı bilinen bir husustur. Bütün bu gerçekleri göz önünde tutan kanun koyucu, son kez genel bir değerlendirme yaparak idare menfaatini kollamak üzere itâ âmirine sözü edilen yetkiyi tanımıştır.

Bu itibarla, hem hukuka uygunluk hem de yerindelik denetimi yapan itâ âmiri tarafından bu konuda alınan idarî kararın yargısal denetiminin de özellik arz edeceği açıktır. İhaleyi onaylamama işleminin idarî davaya konu edilmesi hâlinde gerek davalı idarenin mahkemeye yaptığı açıklamalar ve sunduğu belgeler, gerekse mahkemece re'sen yapılacak araştırma sonucunda elde edilen bulgular, işlemde kamu yararına aykırılık bulunmadığını ortaya koyar nitelikte ise, idarece somut belge sunulmadığından bahisle ihaleyi onaylamama işleminin yargı yerince iptal edilmemesi gerekir.

İdare, 2886 sayılı Kanun'da yer alan ihalede açıklık, rekabetin sağlanması ve kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması ilkelerine göre ihaleyi gerçekleştirmek zorundadır.

Yeterli rekabetin sağlanamaması hâlinde ihalenin ana amacının gerçekleşemeyeceği ve dolayısıyla ihaleden beklenen faydanın sağlanamayacağı açıktır.

İhale konusu taşınmazın yüksek bir bedelle satılması kamunun yararına olacağından, muhammen bedelin aşılmış olduğu durumlarda dahî, taşınmazın daha yüksek bir fiyata satılabileceğinin itâ âmirince anlaşılması ve kamu yararı dışında subjektif nedenlerle hareket edildiğinin davacı tarafından ortaya konulamaması durumunda takdir yetkisinin ihalenin onaylanmaması yolunda kullanılmasının hukuka aykırı sayılmayacağı açıktır.

Uyuşmazlığa konu olayda, davacı her ne kadar muhammen bedelin üzerinde bir fiyat teklif etmişse de, ihaleye davacı dışında bir kişinin katıldığı ve 165.000,00-TL teklifte bulduktan sonra, herhangi bir teklifte bulunmadan ihaleden çekildiği, ihale komisyonu tarafından, yeterli rekabetin sağlanması ve kamu yararı gözetilerek takdir yetkisi kapsamında davacının teklifinin haddi layık ve muvafık görülmeyle taşınmazın satışın yapılmamasına karar verildiği anlaşılmaktadır.

Bu itibarla, taşınmazın satışının uygun bulunmamasına ilişkin dava konusu işleminde hukuka aykırılık, dava konusu işlemin iptali yolundaki temyize konu Mahkeme kararında ise hukukî isabet bulunmamaktadır.

DAVACI ŞİRKET TARAFINDAN İHALEYE KATILMAK İÇİN GEREKEN BELGELER VE YETERLİK KRİTERLERİ KAPSAMINDA SUNULAN BELGEDEKİ EKSİKLİKLER NEDENİYLE TEKLİFİNİN DEĞERLENDİRME DIŞI BIRAKILMASI²

YARGILAMA SÜRECİ :

Dava konusu istem: .... Belediye Başkanlığı'nca 19/02/2020 tarihinde açık

ihale usulü ile gerçekleştirilen "İlçe Sınırları İçerisinde Yol Yapım İşlerinde Kullanılmak Üzere İş Makinesi ve 20 Adet Kamyon Kiralanması Hizmet Alımı" işi ihalesine yönelik olarak davacı şirket tarafından yapılan itirazın şikâyet başvurusu neticesinde davacı şirketin teklifinin değerlendirme dışı bırakılması ve bu aşamadan sonraki ihale işlemlerinin mevzuata uygun olarak yeniden gerçekleştirilmesi gerektiği yönündeki düzeltici işlem belirlenmesine ilişkin 13/05/2020 tarih ve 2020/UH.II-886 sayılı Kamu İhale Kurulu (Kurul) kararının iptali istenilmiştir.

İlk Derece Mahkemesi kararının özeti: Ankara 5. İdare Mahkemesi'nce verilen kararda; ihale dokümanında başvuru veya teklif zarfı içinde sunulması istenilen belgeler ve bu belgelere ilgili mevzuat gereğince eklenmesi zorunlu olan eklerden herhangi birinin, aday veya isteklilerce sunulmaması hâlinde, bu eksik belge ve eklerinin idarelerce tamamlanmaması esas olmakla birlikte, sunulan belgelerde ihale sonucunu açısından teklifin esasını değiştirecek nitelikte olmayan bilgi eksikliklerinin bulunması hâlinde bu eksikliklerin idarelerce tamamlanması gerektiği; dava konusu Kurul kararında davacı şirket tarafından sunulan Ticaret Sicili Gazetesinin hisse devrine ilişkin kısmında, hisse adet bilgisi yer almasına rağmen devredilen hissenin şirketin yüzde kaç olduğunu ilişkin bilginin bulunmadığı belirtilmiş ise de, bu durumun ihale sonucunu açısından teklifin esasını değiştirecek nitelikte olmayan bir bilgi eksikliği olduğu sonucuna varılmakla, bu eksikliğin tamamlanması yoluna gidilmesi gerekirken, davacı şirketin teklifinin doğrudan değerlendirme dışı bırakılmasına yönelik tesis edilen işlemde hukuka uy-

² T.C. Danıştay Onüçüncü Daire, Esas No:2020/2493, Karar No:2020/2175

gunluk bulunmadığı sonucuna varılmıştır. Belirtilen gerekçelerle, dava konusu işlem hukuka aykırı bulunarak işlemin iptaline karar verilmiştir.

TEMYİZ EDENİN İDDİALARI: Davalı idare tarafından, dava konusu ihalenin elektronik ihale şeklinde yapıldığı, bu kapsamda fiziki ortamda yapılan ihalelerden farklı olarak ihale dokümanında belirtilen yeterlik kriterleri ile ilgili değerlendirmenin istekliler tarafından beyan edilen bilgi ve belgelerden, EKAP veya diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının internet siteleri üzerinden sorgulanabilenlerin, söz konusu belgelerdeki kayıtlı bilgiler esas alınarak değerlendirmeye tâbi tutulacağına görüldüğü, bu kapsamda istekliler tarafından yeterlik bilgileri tablosunda beyan edilen bilgi ve belgelere yönelik sorgulamanın hangi kapsamda yapılacağına ilişkin beyanı bulunduğu ve idarece yapılacak değerlendirmede bu beyanın esas alınması gerektiğinden idare tarafından söz konusu sorgulamanın istekli tarafından yeterlik bilgileri tablosunda beyan edilen sorgulama kriterine göre yapılması gerektiği, dava konusu Kurul kararının hukuka uygun olduğu ileri sürülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Onüçüncü Dairesi'nce, Tetkik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra, dosya tekemmül ettiğinden yürütmenin durdurulması istemi hakkında ayrıca bir karar verilmeksizin gereği görüldü:

İNCELEME VE GEREKÇE:

MADDİ OLAY :

Eyyübiye Belediye Başkanlığı tarafından 19/02/2020 tarihinde açık ihale usulü ile e-teklif alınmak suretiyle "İlçe Sınırları İçerisinde Yol Yapım İşlerinde Kullanılmak Üzere İş Makinesi ve 20 Adet Kamyon Kiralanması Hizmet Alımı" işi ihalesi gerçekleştirilmiştir.

Davacı şirket tarafından, 11/03/2020 tarihinde ihaleyi gerçekleştiren idareye şikâyet başvurusunda bulunulmuş, davacı şirketin şikâyet başvurusunun idarenin 20/03/2020 tarihli yazısı ile reddi üzerine 24/03/2020 tarihinde davalı idareye itirazın şikâyet başvurusunda bulunulmuş, İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Yönetmeliğin 18. maddesinin ikinci fıkrası yönünden yapılan inceleme sonucunda beyan edilen Ticaret Sicili Gazetesinde şirket ortakları hakkında herhangi bir bilginin yer almadığı, hisse adedi bilgisi yer almasına rağmen devredilen hisse adedinin şirketin yüzde kaçını olduğuyla ilişkin ifadenin yer almadığı, dolayısıyla ortaklık oranına ilişkin herhangi bir bilginin yer almaması sebebiyle davacı şirketin teklifinin değerlendirme dışı bırakılması ve bu aşamadan sonraki ihale işlemlerinin mevzuata uygun olarak yeniden gerçekleştirilmesi gerektiği yönündeki düzeltici işlem belirlenmesine ilişkin 13/05/2020 tarih ve 2020/UH.II-886 sayılı Kurul kararının alınması üzerine bakılan dava açılmıştır.

İLGİLİ MEVZUAT:

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "İhaleye katılımda yeterlik kuralları" başlıklı **10. maddesinde**, ihaleye katılacak isteklilerden, ekonomik ve mali yeterlik ile mesleki ve teknik yeterliklerinin belirlenmesine ilişkin istenebilecek bilgi ve belgeler sayılmış olup, aynı Kanun'un "Tekliflerin değerlendirilmesi" başlıklı **37. maddesinin ikinci fıkrasında**, "Tekliflerin değerlendirilmesinde, öncelikle belgeleri eksik olduğu veya teklif mektubu ile geçici teminatı usulüne uygun olmadığı 36. maddeye göre ilk oturumda tespit edilen isteklilerin tekliflerinin

değerlendirme dışı bırakılmasına karar verilir. Ancak, teklifin esasını değiştirecek nitelikte olmaması kaydıyla, belgelerde bilgi eksikliği bulunması hâlinde idarece belirlenen sürede isteklilerden bu eksik bilgilerin tamamlanması yazılı olarak istenir." kuralına yer verilmiştir. Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin "Aday veya isteklinin mesleki faaliyetini sürdürdüğünü ve teklif vermeye yetkili olduğunu gösteren belgeler" başlıklı **38. maddesinde**, "İhalelere katılacak aday veya istekliler tarafından, a) Gerçek kişi olması halinde, noter tasdikli imza beyannamesinin, b) Tüzel kişi olması halinde, ilgisine göre tüzel kişiliğin ortakları, üyeleri veya kurucuları ile tüzel kişiliğin yönetimindeki görevlileri belirten son durumu gösterir Ticaret Sicil Gazetesi, bu bilgilerin tamamının bir Ticaret Sicil Gazetesinde bulunmaması halinde, bu bilgilerin tümünü göstermek üzere ilgili Ticaret Sicil Gazeteleri veya bu hususları gösteren belgeler ile tüzel kişiliğin noter tasdikli imza sirkülerinin, teklif kapsamında sunulması zorunludur."; "Elektronik ihale" başlıklı **59/A maddesinin 9. fıkrasında**, "İhale dokümanında belirtilen geçici teminat mektubu, katılım belgeleri ve yeterlik kriterleri ile fiyat dışı unsurlara ilişkin değerlendirme, istekliler tarafından beyan edilen bilgi ve belgelerden; EKAP veya diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının internet sayfası üzerinden sorgulanarak temin veya teyit edilebilenler için sorgulama sonucunda elde edilen bilgiler; belirtilen yöntemle temin veya teyit edilemeyenler için ise yeterlik bilgileri tablosunda beyan edilen bilgiler esas alınarak yapılır. Bu değerlendirme sonucunda ihalede öngörülen şartları sağlamadığı anlaşılan teklifler değerlendirme dışı bırakılır." kuralı yer almıştır.

Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliği'nin "e-tekliflerin değerlendirilmesi" başlıklı **24. maddesinin 3. fıkrasında**, "İhale dokümanında belirtilen katılım belgeleri ve yeterlik kriterleri ile ilgili değerlendirme, e-teklif kapsamında yüklü olan belgelerin ve EKAP üzerinden ilgili kurum ve kuruluşların sistemlerinden sorgulama suretiyle elde edilen bilgilerin değerlendirilmesi suretiyle yapılır."; 4. fıkrasında, "Yeterlik kriterlerinin istekliler tarafından karşılanıp karşılanmadığına ilişkin değerlendirme ihale dokümanında yer alan hükümler çerçevesinde yapılır. Yeterlik kriterlerini karşılamayan isteklilerin teklifleri değerlendirme dışı bırakılır ve bu husus gerekçesi de belirtilmek suretiyle EKAP'a kaydedilir." kuralına yer verilmiştir.

Kamu İhale Genel Tebliği'nin "Tüzel kişilerin teklif vermeye yetkili olduğunu gösteren belgeler" başlıklı **10/A maddesinin birinci fıkrasında** ; "İhaleye katılabilmek için başvuru veya teklif dosyasında sunulması gereken tüzel kişi aday ve isteklilerin teklif vermeye yetkili olduğu hususunda son durumu gösterir belgelere ilişkin mevzuatta geçen 'tüzel kişi ortakları' ifadesinden, bu ortakların ilgisine göre ad, soyad/ticaret unvanı, T.C. Kimlik numarası/vergi kimlik numarası ile ortaklık oranları (halka arz edilen hisseler hariç); 'tüzel kişilerin yönetimindeki görevliler' ifadesinden ise, teklif veya başvuru mektubu ya da sözleşmeyi imzalayanlar da dâhil olmak üzere tüzel kişilikteki yönetim, temsil ve ilzama yetkili kişiler anlaşılır." kuralı yer almıştır.

Uyuşmazlığa konu ihaleye ait İdari Şartname'nin "İhaleye katılabilmek için gereken belgeler ve yeterlilik kriterleri" başlıklı **7/1. maddesinde**, "İsteklilerin ihaleye katılabilmeleri için aşağıda sayılan belgeler ve yeterlik kriterleri ile fiyat dışı unsurlara ilişkin bilgileri e-teklifleri kapsamında beyan etmeleri gerekmektedir: a) Teklif vermeye yetkili olduğunu gösteren imza beyannamesi veya imza sirküleri; 1) Gerçek kişi olması halinde, noter tasdikli imza beyannamesi, 2) Tüzel kişi olması halinde, ilgisine göre tüzel kişiliğin ortakları, üyeleri veya kurucuları ile tüzel kişiliğin yönetimindeki görevlileri belirten son durumu gösterir Ticaret Sicil Gazete-

si, bu bilgilerin tamamının bir Ticaret Sicil Gazetesinde bulunmaması halinde, bu bilgilerin tümünü göstermek üzere ilgili Ticaret Sicil Gazeteleri veya bu hususları gösteren belgeler ile tüzel kişiliğin noter tasdikli imza sirküleri"; "Tekliflerin sunulma şekli" başlıklı **22./1. maddesinde**, "e-teklifler istekliler tarafından EKAP üzerinden, yalnızca teklif mektubu ve ekleri doldurularak hazırlandıktan sonra e-imza ile imzalanarak ihale tarih ve saatine kadar gönderilir.

Ortak girişimlerde e-teklifin ortakların tamamı tarafından e-imza ile imzalanması zorunludur. Teklife ilişkin e-anahtar, e-teklif ile birlikte ihale tarihi ve saatine kadar EKAP üzerinden gönderilir. Yeterlik bilgileri tablosunda ihaleye katılmak için gereken belgeler ve yeterlilik kriterleri ile fiyat dışı unsurları, teknik şartnameye cevaplar ve açıklamalar standart formunda ise açıklama istenen teknik özellikler için ayrı satırlar açılmış olup, istekliye ait hangi belgeler esas alınarak ihaleye katılım sağlanmış ise o belgelere ilişkin tarih, sayı, yevmiye numarası gibi bilgiler ile istenen kriterlere ve açıklamalara ilişkin belgelerde yer alan gerekli bilgiler eksiksiz olarak açık ve anlaşılır bir şekilde belirtmek suretiyle ekli standart formlara uygun şekilde doldurulacaktır..." açıklamasına yer verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

Aktarılan mevzuat uyarınca, yeterlik değerlendirmesi için istenilecek belgelerin ve yeterlik değerlendirmesinde aranılacak kriterlerin ihale dokümanında ve ihale veya ön yeterlik ilanı veya davet belgelerinde belirtilmesinin zorunlu olduğu; tekliflerin değerlendirilmesinde, öncelikle belgeleri eksik olduğu 4734 sayılı Kanun'un 36. maddesine göre ilk oturumda tespit edilen isteklilerin tekliflerinin değerlendirme dışı bırakılacağı; ihale dokümanında teklif zarfı içinde sunulması istenilen belgeler ve bu belgelere ilgili mevzuat gereğince eklenmesi zorunlu olan belgelerden herhangi birinin isteklilerce sunulmaması hâlinde, bu eksik belgelerin idarelerce tamamlanamayacağı anlaşılmaktadır.

Öte yandan, e-teklif alınmak suretiyle yapılan ihalelerde, Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliği'nin ekinde bulunan "Yeterlik Bilgileri Tablosu Sunulan ve Tekliflerin Elektronik Ortamda Alındığı İhalelerde Uygulanacak Tip İdari Şartname" ve ilgili yönetmeliklerin ekinde bulunan diğer standart formların kullanılacağı, bu doğrultuda teklif mektubunun eklerinden biri olan yeterlik bilgileri tablosunun da EKAP üzerinden isteklilerce hangi belgeler esas alınarak ihaleye katılım sağlanmış ise o belgelere ilişkin tarih, sayı, yevmiye numarası gibi bilgiler ile istenilen kriterlere ve açıklamalara ilişkin belgelerde yer alan gerekli bilgiler eksiksiz olarak açık ve anlaşılır bir şekilde belirtmek suretiyle ihale dokümanı ekinde verilen standart forma uygun şekilde doldurulacağı, ihale dokümanında belirtilen geçici teminat mektubu, katılım belgeleri ve yeterlik kriterleri ile fiyat dışı unsurlara ilişkin değerlendirmenin, istekliler tarafından beyan edilen bilgi ve belgelerden; EKAP veya diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının internet sayfası üzerinden sorgulanarak temin veya teyit edilebilenler için sorgulama sonucunda elde edilen bilgiler; belirtilen yöntemle temin veya teyit edilemeyenler için ise yeterlik bilgileri tablosunda beyan edilen bilgilerin esas alınarak yapılacağı, bu değerlendirme sonucunda ihalede öngörülen şartları sağlamadığı anlaşılan tekliflerin değerlendirme dışı bırakılacağı anlaşılmaktadır.

Temyize konu Mahkeme kararında, davacı şirket tarafından sunulan Ticaret Sicili Gazetesinin hisse devrine ilişkin kısmında, hisse adet bilgisi yer almasına rağmen devredilen hissenin şirketin yüzde kaçı olduğuna ilişkin bilginin bulunmamasının teklifin esasını değiştirecek

nitelikte olmadığı değerlendirilerek, ihaleyi gerçekleştiren idarece eksik bilgi ve belgelerin tamamlattırılmasının mümkün olduğu gerekçesine yer verilerek dava konusu işlemin iptaline karar verilmiş ise de; davacı şirket tarafından ibraz edilen Yeterlik Bilgileri Tablosunun "İhaleye Katılmak İçin Gereken Belgeler ve Yeterlik Kriterleri" sütununun "Teklif Vermeye Yetkili Olduğuna İlişkin Bilgiler" satırının "Ticaret Sicili Bilgileri"nin gösterildiği bölümde yer alan "Ortaklara Ait Bilgiler", "Yöneticilere Ait Bilgiler Ad-Soyad/T.C. kimlik numarası ve Görevi", "Ticaret Sicili Gazetesi/Gazetelerinin Tarihi, Sayısı ve Sicil Müdürlüğü" kısmının doldurulduğu, "Diğer Belgeler Kullanılarak Tevsik Ediliyorsa Bu Belgelerin Tarih ve Sayısı İle Düzenleyen Gerçek/Tüzel Kişi" kısmında ise herhangi bir bilginin beyan edilmediği, beyan edilen 06/01/2016 tarih ve 8983 sayılı Ticaret Sicili Gazetesinde T.C. kimlik numarasının yer aldığı; ancak şirket ortakları hakkında herhangi bir bilginin yer almadığı, söz konusu gazetenin "Hisse Devri, Temsilcinin Görevinin Sona Ermesi, Temsilci Atanması"na ilişkin olduğu, anılan gazetenin hisse devrine ilişkin kısmında, "*davacı şirket ortaklarından Müslüm As'ın 100 adet hisse ve 300.000,00-TL nakdi sermayenin tüm aktif ve pasifleri, hukuki ve mali yükümlülükleri ile şirket ortağı olacak olan Sabri Karageçili'ye devir ve temlik edildiği*" hususu belirtilmekle birlikte, hisse adedi bilgisi yer almasına rağmen devredilen hisse adedinin şirketin yüzde kaç olduğuyla ilişkin ifadenin yer almadığı, dolayısıyla ortaklık oranına ilişkin herhangi bir bilginin yer almadığı belgedeki bu eksikliğin "bilgi eksikliği" olarak nitelendirilerek tamamlattırılmasının mümkün olmadığı sonucuna varılmıştır.

Bu itibarla, davacı şirket tarafından ihaleye katılmak için gereken belgeler ve yeterlik kriterleri kapsamında sunulan belgedeki eksiklikler nedeniyle teklifinin değerlendirme dışı bırakılmasına ilişkin dava konusu Kurul kararında hukuka aykırılık, işlemin iptali yolundaki İdare Mahkemesi kararında ise hukukî isabet bulunmamaktadır.

S PLAKA VERİLEN İHALEDE ÖZEL ŞART BELİRLENMESİ³

İSTEMİN KONUSU : Zonguldak İdare Mahkemesi'nin 17/09/2020 tarih ve E:2020/461, K:2020/590 sayılı kararının temyizden incelenerek bozulması istenilmektedir.

YARGILAMA SÜRECİ :

Dava konusu istem: ..... Belediye Başkanlığı'nca 09/10/2019 tarihinde 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 45. maddesi uyarınca açık teklif usulüyle gerçekleştirilen "5 adet S plaka" ihalesi ile ihaleye ait Teknik Şartname'nin "İsteklilerde aranılan şartlar ve belgeler" başlıklı 4. maddesinin 3. ve 4. bentlerinde geçen "**....ilçe sınırları içerisinde ikamet etmesi**" ibaresinin iptali istenilmiştir.

İlk Derece Mahkemesi kararının özeti: Zonguldak İdare Mahkemesi'nce verilen kararda; uyuşmazlık konusu ihalenin yerel gazetede, ilan panosunda ve belediye hoparlörü ile anons edilmek suretiyle ilan edildiği,

Teknik Şartname'nin "İsteklilerde aranılan şartlar ve belgeler" başlıklı 4. maddesinin 3. bendinde, "**....ilçe sınırları içerisinde ikamet etmesi**"; 4. bendinde, "Ticari (S) plaka özel servis araçları, şoförlük mesleğini geçim kaynağı olarak seçtiğini beyan etmek, ... ilçe sınırları içerisinde ikamet etmek ve ilgili meslek odasına üye olmak veya Ticaret Odasına kayıtlı taşımacı

³ T.C. Danıştay Onüçüncü Daire Esas No:2020/3550, Karar No:2020/4016

şirketlerce şehir içerisinde taşımacılık yapmak şartı aranır." kurallarının bulunduğu,

2886 sayılı Kanun'a göre yapılacak ihalelerde ihtiyaçların en iyi şekilde, uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ve ihalede açıklık ve rekabetin sağlanması kriterlerine uyulması gerektiği, ihale konusu araçların çalışma alanlarının ...Belediyesi sınırları olduğu, uyumsuzluğun ...beldesinin bağlı olduğu ... İlçesi sınırları içerisinde ikamet şartına ilişkin olduğu, ihaleye katılım şartının belde sınırlarında ikamet edenlerle sınırlı tutulmayarak ilçenin mülki idare sınırları içinde ikamet edenlerin katılımını sağlayacak şekilde belirlenmesinin, rekabetin artırılması hususundaki mevcut gerekliliğe uygun olduğu, herhangi bir kısıtlama, engelleme veya yasaklama getirilmeksizin, ihalenin en iyi şekilde gerçekleştirilerek ihalede rekabetin sağlanması amacına uygun mahiyette olduğu, ihale kararı alınması ve uygulanmasının mevzuatta belirtilen hususlara uygun olarak yapıldığı, ihale konusu işin faaliyet alanlarının belirli olduğu, plakalarla ancak ...Belediye sınırları içerisinde faaliyet gösterebileceği, isteklilerin de bu yönde iradelerini ortaya koyduğu, davacı Belediye tarafından gerçekleştirilecek ihalede **Belediye sınırları içerisinde faaliyet göstermek üzere ihaleye çıkılacağından Belediye sınırlarında faaliyet gösterme iradesi olan isteklilerin de ihaleye katılacağı, mevcut ihtiyacın karşılanması amacıyla gerçekleştirilen ihale ile ihalenin gerçekleştirilmesi yönündeki işlemlerde hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.**

Belirtilen gerekçelerle dava konusu işlemler hukuka uygun bulunarak davanın reddine karar verilmiştir.

TEMYİZ EDENİN İDDİALARI: Davacı tarafından, söz konusu Teknik Şartname maddeleri ile davalı Belediyece sorumluluk alanına, yetki ve imtiyazlarına müdahale edilerek ihaleye katılacak kişilerden ... sınırları içerisinde ikamet etme şartı arandığı, ...'te ikamet etme şartı aranması gerekirken ...'de ikamet etme şartı aranmasının hukuka aykırı olduğu, tahsis edilecek plaka numaralarının kendilerince tahsis edilen plaka numaralarının devamı, ardışı olduğu, ihale sonucunda plaka sahibi olan kişilerin ...Belediyesi sınırlarından bağımsız bir şekilde ... Belediye sınırları içerisinde servis ve taşımacılık yapması durumunun ortaya çıkacağı, öğrenci servis araçlarına 30 adet ilave yapılarak ihaleye çıkma kararı aldıkları, ancak davalı Belediye'nin ihalede aradığı ikamet şartı nedeniyle ihaleye katılımın düşük olacağı, dava konusu ihalede belirlenen muhammen bedelin, davacı Belediyece belirleyeceği değer açısından haksız rekabet ve engel oluşturacağı ileri sürülmektedir.

DANIŞTAY TETKİK HÂKİMİ MERYEM ONGUN'UN DÜŞÜNCESİ: Temyiz isteminin reddi ile usul ve yasaya uygun olan İdare Mahkemesi kararının onanması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

HUKUKİ DEĞERLENDİRME :

İdare ve vergi mahkemelerinin nihai kararlarının temyizen bozulması, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49. maddesinde yer alan sebeplerden birinin varlığı hâlinde mümkündür.

Temyizen incelenen karar usul ve hukuka uygun olup, dilekçede ileri sürülen temyiz nedenleri kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte görülmemiştir.

SAYIŞTAY KARARLARI

BAZI KİŞİLERDEN NİKÂH VE SALON ÜCRETİ ALINMAMASI¹

Belediye tarafından nikâh akdi yaptıran bazı kişilerden nikâh ve salon ücreti alınmamasının kamu zararına yol açtığı hk.

GEREĞİ GÖRÜŞÜLDÜ:

Belediye Meclisi tarafından alınan ..... tarihli ve .... sayılı kararda nikah akitlerinden alınacak ücret ve bu ücretten muaf tutulacak kişiler belirlenmiştir. Söz konusu kararda belediye personeli ve meclis üyelerinden ücret alınmayacağı belirtilmiştir.

4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanununun 1'inci maddesinde belediyelerinde içinde bulunduğu kamu kurum ve kuruluşlarınca üretilen mal ve hizmet bedellerinde işletmecilik gereği yapılan ticari indirimler hariç herhangi bir kişi veya kuruma ücretsiz veya indirimli tarife uygulanmayacağı hüküm altına alınmıştır.

Mezkûr Kanununun 1 inci maddesinin diğer fıkralarında 1 inci fıkra hükmünün istisna ve muafiyetleri sayılmış, 6'ncı fıkrasında ise Bakanlar Kurulunun 1 inci fıkra hükmünden muaf tutulacak kişi veya kurumları tespit etmeye yetkili olduğu belirtilmiştir. Görüldüğü üzere herhangi bir mal veya hizmetin bazı kişi veya kurumlara indirimli veya ücretsiz sunulabilmesi ancak Kanunda belirtilen durumlarda ve Bakanlar Kurulu Kararları tanınan muafiyetlerle mümkündür.

Mezkûr Kanunun yayımından sonra değişik tarihlerde muafiyet öngören birçok Bakanlar Kurulu Kararı yayımlanmıştır. Ancak bu kararlarda belediye personeline ve meclis üyelerine muafiyet tanınabileceğine, bu kişilere ücretsiz veya indirimli ücret sunulabileceğine dair bir hüküm bulunmamaktadır.

Sonuç olarak Bakanlar Kurulu kararı ile tanınan bir muafiyet olmadan Belediye'ye ait bir salonun ücretsiz olarak tahsisi mümkün olmadığı gibi Belediye tarafından sunulan bir hizmetten kendi personeli ve meclis üyeleri olsa dahi ücret alınmaması mümkün değildir.

Yapılan incelemede, ...Belediyesi tarafından ..... Belediye Meclisinin ..... tarihli ve .... kararına dayanılarak nikâh akdi yaptıran bazı kişilerden nikâh ve salon ücreti alınmamasının mevzuat hükümlerine uygun olmadığı açıktır.

Nikâh ve salon ücreti alınmaması sonucu belediye adına bir gelirden vazgeçilerek kamu zararına sebebiyet verilmiştir.

Bu itibarla, ... Belediyesi tarafından nikâh akdi yaptıran bazı kişilerden nikâh ve salon ücreti alınmaması sonucunda oluşan toplam ..... TL kamu zararına ilişkin 183 sayılı İlamın 14'üncü maddesiyle verilen tazmin hükmünün yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda TASDİKİNE; karar verildi.

¹ Sayıştay Temyiz Kurulununun 30.09.2020 Tarih ve 48264 Sayılı Kararı

BELEDİYENİN SPOR KULÜBÜ DERNEĞİ'NE İHALE YAPILMAKSIZIN TAHSİS²

Belediyenin 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na göre ihale ile taşınmazlarını kiraya verip kira bedelini Belediye bütçesine gelir kaydetmesi gerekirken, taşınmazların meclis kararıyla Belediyenin Spor Kulübü Derneği'ne ihale yapılmaksızın tahsis edilmesinin mümkün bulunmadığı hk.

GEREĞİ GÖRÜŞÜLDÜ:

(...)

ESAS YÖNÜNDE İNCELEME;

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Meclisin Görev ve Yetkileri" başlıklı 18'inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde "Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynı hak tesisine karar vermek." denilmek suretiyle belediye meclisine taşınmaz malları tahsis yetkisi verilmiştir.

Meclisin bu yetkisini nasıl ve ne şekilde kullanacağı ise aynı Kanun'un "Diğer kuruluşlarla ilişkiler" başlıklı 75'inci maddesinin (d) bendi ile hüküm altına alınmış olup, söz konusu maddede; "Belediye, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda;

....

d) Kendilerine ait taşınmazları, aslı görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak mahalli idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredebilir veya süresi yirmibeş yılı geçmemek üzere tahsis edebilir. Bu taşınmazlar aynı kuruluşlara kiraya da verilebilir. Bu taşınmazların, tahsis amacı dışında kullanılması hâlinde, tahsis işlemi iptal edilir. Tahsis süresi sonunda, aynı esaslara göre yeniden tahsis mümkündür. Kamu kurum ve kuruluşlarına belediyeler, bağlı kuruluşları ve belediye şirketlerince devir veya tahsis edilen taşınmazlar, kamu konutu ve sosyal tesis olarak kullanılamaz." denilmektedir.

Yukarıda yazılı mevzuat hükümleri gereği belediyeler, meclis kararı ile taşınmazlarını mahalli idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına bedelli veya bedelsiz olarak süresi yirmi beş yılı geçmemek üzere tahsis edebilir. Bunun dışında bir gerçek veya tüzel kişiye tahsis yapılamaz.

Anılan Kanun'un "Belediye Başkanının Görev ve Yetkileri" başlıklı 38'inci maddesinin (f) bendi ile belediye başkanına "Belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek" görevi verilmiş olup, belediye başkanının 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Üst yöneticiler" başlıklı 11'inci maddesinde hükme bağlandığı üzere sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde kullanımını sağlamak konusunda meclislerine karşı sorumlulukları mevcuttur.

2 Sayıştay Temyiz Kurulunun 09.09.2020 tarih ve 48175 Sayılı Kararı

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "Kapsam" başlıklı 1'inci maddesinde; "Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işleri bu Kanunda yazılı hükümlere göre yürütülür." ve "İhale usulleri" başlıklı 35'inci maddesinde ise; "Bu Kanunun 1'inci maddesinde yazılı işlerin ihalelerinde aşağıdaki usuller uygulanır;

- a) Kapalı teklif usulü,
- b) Belli istekliler arasında kapalı teklif usulü,
- c) Açık teklif usulü,
- d) Pazarlık usulü,
- e) Yarışma usulü.

İşin gereğine göre bu usullerden hangisinin uygulanacağı, bu Kanun hükümlerine uyularak idarelerince tespit edilir." denilmek suretiyle idarelerin bu Kanuna tabi işlerde uygulayacakları ihale usulleri hükme bağlanmıştır.

Her ne kadar 5393 sayılı Kanun'un "Belediyenin Görev ve Sorumlulukları" başlıklı 14'üncü maddesinde;

"Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla;

b) Gerektiğinde, sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi verir, amatör spor kulüplerine ayni ve nakdî yardım yapar ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan öğrencilere, sporculara, teknik yöneticilere ve antrenörlere belediye meclisi kararıyla ödül verebilir. Gıda bankacılığı yapabilir. ..." denilmiş olsa da burada ifade bulan **aynî yardımdan kasıt; bütçe ile verilen ödenek dahilinde amatör spor kulüplerine gerekli spor amaçlı kullanılacak malzeme ve benzeri ürün yardımı olduğu açıktır.**

5018 sayılı Kanun'un "Kamu Zararı" başlıklı 71'inci maddesinde de; "Kamu zararı, mevzuata aykırı karar, işlem, eylem veya ihmâl sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunmasıdır." denilmektedir.

Rapor dosyası ve eki belgelerin incelenmesi neticesinde; 52 adet ATM yerinin ..... tarih ve sayılı Meclis kararıyla, 1 adet kafeteryanın ..... tarih ve sayılı Encümen kararıyla yine 1 adet kafeteryanın .... tarih ve sayılı Meclis kararıyla, 2 adet dükkanın ise .... tarih ve sayılı Meclis kararıyla ..... Belediye spor Kulübü Derneğine ihale yapılmaksızın tahsis edildiği görülmüştür. ....Belediyesi, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na göre yapacağı ihaleler ile taşınmazlarını kiraya verip kira bedelini Belediye bütçesine gelir kaydetmesi gerekirken ... Belediye Spor Kulübü Derneği'ne ihale yapılmaksızın tahsis etmiştir. Piyasa şartlarının çok altında bedellerle spor kulübüne tahsis edilen bu yerler, Kulüp tarafından kiralayan sıfatıyla özel şahıs ve şirketlere gerçek ekonomik değerleri ile kiralanmıştır.

Belediye tasarrufunda olan yerlerin kiraya verilmesi neticesinde belediyenin gelirdedeceği açıktır.

Belediye tasarrufunda bulunan yerin düşük bedelle .... Belediyesi Spor Kulübü Derneği'ne tahsis edilmesi ve kulübün de bu yerleri gerçek ekonomik değerleri ile özel şahıslara kiraya vermesi sonucu belediye gelir kaybına uğradığından kamu zararına sebep olunmuştur.

Dilekçiler, tahsislerin belediye tarafından yerine getirilmesi gereken hizmetlere ilişkin olarak ve belediyeye kanunlarla tevdi edilen görevleri yerine getiren bir kuruluşa yapıldığını ifade etmişlerse de; amatör spor kulüplerine nasıl ve ne şekilde yardım edileceği 5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde hüküm altına alınmıştır. ... Belediyesi de bu madde kapsamında amatör spor kulübü olan .... Belediyesi Spor Kulübüne gerekli destek sağlamak için belediye bütçesinden yardım yapmaktadır.

Diğer taraftan sorumlular, verilen kararın kamu zararının tespit yöntemi yönünden yasağa uygun olmadığını, Belediye spor Kulübüne tahsis edilen yerlerin kulüp tarafından kiraya verilmesi sonucu kulübün elde ettiği gelir baz alınarak bu bedel belediye tarafından elde edilseydi ne kadar olacaktı ihtimali üzerinden muhtemel bir zararın belirlendiğini, bu yerlerin 2886 sayılı Kamu İhale Kanununa uygun olarak kiralanması neticesinde ne kadar kiraya verileceğinin belirsiz olduğunu, zaten ihale mevzuatına göre belirlenmesinin de mümkün olmadığını, soyut muhtemel hesaplama yönteminin yasa koyucunun kamu zararı kavramına yüklediği tanıma uygun bir zarar hesabı olmadığını, kamu zararından bahsedilebilmesi için yapılan işlem sonucunda ortada somut bir gelir kaybının olması gerektiğini, ancak bu durumun ilama konu işlemde mevcut olmadığını, esasen ortada bir kamu zararı bulunmadığını, ancak söz konusu ATM alanlarının ve taşınmazların 3. kişiler tarafından işgali halinde istenebilecek bedelin ecrimisil olduğunu ve bu taşınmazlar için talep edilmesi gereken kamu zararı hesabının ecrimisil değerleri üzerinden yapılması gerektiğine ilişkin temyiz aşamasında ifade edilmeyen bir talepte bulunmuşlarsa da; taşınmazların ..... Spor Kulübüne Belediye Meclis kararı ile verildiği, müstecirlerin fuzuli şağil bir durumunun olmadığı açık olup hukuken uygulamanın ecrimisil olarak değerlendirilmesinin mümkün olmadığı ortadadır.

Bunun yanında, sorumluların iddiasının aksine, ilamda kamu zararı hesabı muhtemel değerler üzerinden değil, spor kulübünden alınması gereken aylık işgaliye bedeli ile spor kulübü ve üçüncü şahıs arasındaki sözleşme uyarınca alınan aylık kira bedeli arasındaki tutarlar dikkate alınarak hesaplanmıştır.

Öte yandan, kamu taşınmazlarının üçüncü şahıslara kiralanması ile ilgili olarak 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na göre bir ihale yapılması ilkesi bulunmaktadır.

Şöyle ki örnek olarak;

5216 sayılı Yasanın 26'ncı maddesinde; "...Büyükşehir belediyesi, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının %50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin %50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir. Ancak,

bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.” düzenlemesinde olduğu gibi, belediye tarafından ihale yapılmaksızın belediye şirketine yapılan devirlerde, belediye şirketinin üçüncü şahsa kiralama aşamasında ihale yapılması zorunluluğu getirilmiştir. Burada amaç, belediye taşınmazının veya işletmesinin ihale yapılmaksızın üçüncü kişilerin kullanımına geçmemesidir.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun “Kapsam” başlıklı 1'inci maddesinde; belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işlerinin bu Kanunda yazılı hükümlere göre yürütüleceği belirtilmiştir. Belediye şirketinin üçüncü şahsa kiralama aşamasında 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu'na göre ihale yapılması zorunluluğu aynı zamanda belediye tarafından yapılan yardımın miktarının/ tutarının belirlenmesi açısından da önemlidir. İhale yapılmaksızın yapılacak tahsislerde belediyenin yapmış olacağı yardımın tutarı da belirlenemeyecek ve muhasebe kayıtlarının gerçek durumu yansıtmasının da önüne geçilecektir.

Oysaki spor kulübüne ne kadar yardım yapıldığının belediyenin kendisi tarafından bilinmesi gerektiği gibi söz konusu beldede yaşayan hemşerilerin de bilmesi gerekmektedir. Bu aynı zamanda şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkesinin bir gereğidir.

Bu itibarla, 03.04.2019 tarih ve 45982 tutanak numaralı Temyiz Kurulu Kararında, KARAR DÜZELTİLMESİNE MAHAL OLMADIĞINA,

TEBLİĞLER GENELGE VE GÖRÜŞLER

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 7118846/622.02/453925
Konu : GÖRÜŞ (İhalede Özel Şartlar Hk.)

09/03/2021

.....BELEDİYE BAŞKANLIĞINA

İlgi: .....tarih ve.....sayılı yazınız.

İlgi yazı ile; ilçenizde faaliyet gösteren küçük sanayi sitesi esnaflarının Belediyenize ait 1970'li yıllarda yapılan iş yerlerinde Belediyenizin kiracısı olduğu, bu sanayi sitesi esnaflarının daha sağlıklı bir ortamda mesleklerini icra etmeleri için 70'er m2 olan 90 iş yerinin 17.11.2020 tarihinde 2020/562929 İKN ile Sanayi Dükkanları Yapım İşi ihalesinin yapıldığı, yapımı tamamlanan iş yerlerinin satışlarının 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na göre yapılacağı, ihaleye özel şartlar konularak Belediyeye ait iş yerlerini fiilen kullanan esnaflara ihale edilmesinin mümkün olup olmadığı konusunda Bakanlığımız görüşü talep edilmiştir.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "Kapsam" başlıklı 1inci maddesi; "Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işleri bu Kanunda yazılı hükümlere göre yürütülür." hükmü ile kanun kapsamındaki idarelerin ve alanların sınırı çizilmiştir.

Yine aynı Kanun'un "İlkeler" başlıklı 2 nci maddesinde; "Bu Kanunun yürütülmesinde, ihtiyaçların en iyi şekilde, uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ve ihalede açıklık ve rekabetin sağlanması esastır.

Başka başka istekliler tarafından karşılanması mutlak olan muhtelif işler bir eksiltmede toplanamaz. Ancak, ihalelerinin ayrı ayrı yapılacağı açıklanmak suretiyle ilanları bir arada yapılabilir.

Bu Kanunda yazılı hallerden yararlanmak amacıyla ihale konusunu oluşturan işler kısımlara bölünemez. Ancak, istekli çıkmadığı takdirde, alım şekillerini değiştirecek mahiyette olmamak üzere önemli işlerin kısımlara ayrılması mümkündür.

İhaleler kesin zaruret olmadıkça işin mahiyetine göre en uygun fiyatla temini mümkün olan mevsimlerde yapılır.

Arsası temin edilmemiş, mülkiyet ve kamulaştırma işlemleri tamamlanmamış olan ve gerekli olduğu halde imar durumu, tip yapılarda tatbikat, diğerlerinde avan projeleri ve bunlara dayalı keşifleri bulunmayan yapım işlerinde ihaleye çıkılamaz.

(Ek: 2/3/1984 - 2990/1 md.) Ancak, arsa temin edilmesi, mülkiyet ve kamulaştırma işlemlerinin tamamlanması şartı; bina ve benzeri mahiyetteki inşaatlar dışındaki ihalelerde aranmaz.” hükümleri çerçevesinde Devlet İhale Kanunu'nun ilkeleri sayılmıştır.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun “İhaleye katılabilme şartları” başlıklı 5 nci maddesinde “Bu Kanuna göre yapılacak ihalelere katılabilmek için kanuni ikametgah sahibi olmak, gerekli nitelik ve yeterliği haiz bulunmak, istenilen teminat ve belgeleri vermek zorunludur.” hükmü ile ihaleye katılım şartları düzenlenmiştir.

Kanun'un “İhaleye katılamayacak olanlar” başlıklı 6 ncı maddesinde; “Aşağıdaki şahıslar doğrudan veya dolaylı olarak ihalelere katılamazlar:

1. İhaleyi yapan idarenin;

a) İta amirleri,

b) İhale işlemlerini hazırlamak, yürütmek, sonuçlandırmak ve denetlemekle görevli olanlar,

c) (a) ve (b) bentlerinde belirtilen şahısların eşleri ve ikinci dereceye kadar (ikinci derece dahil) kan ve sıhri hısımları,

d) (Değişik: 2/3/1984 - 2990/2 md.) (a), (b) ve (c) bentlerinde belirtilen şahısların ortakları (bu şahısların yönetim kurullarında görevli olmadıkları anonim ortaklıklar hariç).

2. Bu Kanun ve diğer kanunlardaki hükümler gereğince geçici veya sürekli olarak kamu ihalelerine katılmaktan yasaklanmış olanlar.” “Şartnameler” başlıklı 7 nci maddesinde “İhale konusu işlerin her türlü özelliğini belirten şartname ve varsa ekleri idarelerce hazırlanır. Bu şartnamelerde işin mahiyetine göre konulacak özel ve teknik şartlardan başka genel olarak aşağıdaki hususların da gösterilmesi zorunludur:

a) İşin niteliği, nevi ve miktarı,

b) Taşınmaz malların satışı, kiraya verilmesi, trampa edilmesi ve üzerlerinde mülkiyetin gayri ayni hak tesisinde tapu kayıtlarına göre yeri, sınırı, yüzölçümü, varsa pafta, ada ve parsel numarası ve durumu,

c) Tahmin edilen bedeli, geçici teminat miktarı ve kesin teminata ait şartlar,

d) İşin yapılma yeri, teslim etme ve teslim alma şekil ve şartları,

e) İşe başlama ve işi bitirme tarihi, gecikme halinde alınacak cezalar,

f) İsteklilerde aranılan şartlar ve belgeler,

g) İhaleyi yapıp yapmamakta ve uygun bedeli tespitite idarenin serbest olduğu,

h) İhale kararının karar tarihinden itibaren en geç 15 işgünü içinde ita amirince onaylanacağı veya iptal edilebileceği,

i) Vergi, resim ve harçlarla sözleşme giderlerinin kimin tarafından ödeneceği,

j) Ödeme yeri ve şartlarıyla avans verilir verilmeyeceği, verilecekse şartları ve miktarı,

k) Sözleşme konusu işlerin malzeme veya birim fiyatlarındaki değişiklikler nedeniyle eğer ödenecekse fiyat farkının ne şekilde ödeneceği,

l) Süre uzatımı verilebilecek haller ve şartları,

m) İşin süresinden önce bitirilmesinde fayda görülen hallerde erken bitirme primi verilecekse miktarı, şartları ve ödeme şekli,

n) *İhtilafların çözüm şekli.*” hükümleri ile şartnamelerde bulunması gereken özel ve teknik şartlardan sonra konulması gereken diğer şartlar sayılmıştır.

Aynı Kanun'un “*Şartname genel esasları*” başlıklı 8 inci maddesinde “*Cumhurbaşkanı: a) Tip şartnamelerin genel ve ortak esaslarını belirlemeye,*

b) *Şartnamelere konulmak üzere 7 nci maddede sayılan hususlarla ilgili veya bunlar dışındaki konularda genel esaslar tespit etmeye, Yetkilidir.*” hükmü ile şartnamelere ilave edilmesi veya çıkarılması gereken konuları belirleme Cumhurbaşkanı takdirindedir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri değerlendirildiğinde, ihtiyaçların en iyi şekilde, uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ve ihalede açıklık ve rekabetin sağlanmasının temel ilkeler olduğu, Devlet İhale Kanunu'na göre yapılacak ihalelerde şartnamelere işin mahiyetine göre konulacak özel ve teknik şartları belirleme yetkisi idarelere verilmiş olsa da Kanunun temel ilkelerinden olan açıklık ve rekabetin sağlanması bakımından kişilere öncelik tanıyan düzenlemelerin şartnamelere konulmasının mümkün olmadığı değerlendirilmektedir.

Bilgilerini rica ederim.

Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 7118846/622.02/452191

09/03/2021

Konu : GÖRÜŞ (Encümen Sayısı Hk.)

.....VALİLİĞİNE
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)

İlgi:.....tarihli ve.....sayılı yazınız.

İlgi yazı ve eki ile.....ili.....Belediyesinin 16.02.2021 tarihli ve 1585 sayılı yazıları ile.....ilçesinin 2019 yılı nüfusunun 99.149 iken 2020 yılı nüfusu 101.253 olarak açıklandığı, 2019 yılında yapılan yerel seçimlerde 2019 yılı nüfusu ile 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 33 üncü maddesine göre 5 encümen üyesi seçildiği, ilçedeki nüfus artışı nedeniyle 2021 yılı Nisan ayında seçilecek olan encümen üyesi sayısında değişiklik yapıp yapılmayacağı konusunda Bakanlığımız görüşü talep edilmiştir.

Bilindiği üzere, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun “*Kararlarının uygulanması ve nüfus*” başlıklı 12 nci maddesinde “*Bu Kanunda öngörülen nüfus büyüklüğü için Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığınca bildirilen nüfus esas alınır.*” hükmü,

“*Belediye encümeni*” başlıklı 33 üncü maddesinde; “*Belediye encümeni, belediye başkanının başkanlığında;*

a) İl belediyelerinde ve nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyelerde, belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği üç üye, mali hizmetler birim amiri ve belediye başkanının birim amirleri arasından bir yıl için seçeceği iki üye olmak üzere yedi kişiden,

b) Diğer belediyelerde, belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği iki üye, mali hizmetler birim amiri ve belediye başkanının birim amirleri arasından bir yıl için seçeceği bir üye olmak üzere beş kişiden, oluşur.” hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin “Encümen Üye Seçimi” başlıklı 20 nci maddesinde; “Meclis, mahalli idareler seçiminden sonraki ilk toplantısında, üyeleri arasından gizli oyla Kanunda belirtilen sayıda encümen üyesini seçer. Seçilen bu üyeler gelecek yılın aynı ayına kadar görev yapar ve her yıl o ayda encümen seçimleri yenilenir. Süresi dolan üyeler yeniden seçilebilir.

Encümene üye seçimi nisbi çoğunluk ile yapılır. Seçimde oy pusulalarına seçilecek üye sayısından fazla isim yazılması halinde oy pusulası geçersiz sayılır. Oylarda eşitlik halinde ad çekmeye başvurulur.

Encümenin seçilmiş üyeliklerinde herhangi bir nedenle boşalma olması halinde, meclisin yapılacak ilk toplantısının ilk birleşiminde kalan süreyi tamamlamak üzere yenisi seçilir.” hükümlerine yer verilmiştir.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri çerçevesinde, Türkiye İstatistik Kurumunca 31.12.2020 tarihi itibarıyla açıklanan belediye nüfusu esas alınmak suretiyle nisan ayı içerisinde seçilecek encümen üye sayısının belirlenmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : E-14399437-622.02-214598

08/02/2021

Konu : Görüş (GES Bina Ruhsat Harcı)

.....VALİLİĞİNE
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)

İlgi: Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü'nün.....tarihli ve .....sayılı yazısı.

İlgi yazıda; Konya İli, Ilgın İlçesi, Mahmuthisar Mahallesi, 2815 parselde yapılması planlanan güneş enerji santrali için yapılan yapı ruhsatı başvurusunda bina inşaat harcının taşıyıcı ayaklarının toplam alanı üzerinden mi yoksa taşıyıcı ayaklarla birlikte panellerin tabii veya

tesviye edilmiş zemindeki izdüşümünün alanları toplamı üzerinden mi hesaplanarak alınacağı hususunda tereddüde düşüldüğü belirtilerek konuya ilişkin uygulamaya esas Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

Konuya ilişkin Bakanlığımız Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü'nün 20/01/2020 tarihli ve 11049 sayılı yazısında, *"Güneş enerji santrallerinin; yapı inşaat alanı hesabında fotovoltaik panellerinin tabii veya tesviye edilmiş zemindeki izdüşümünün dikkate alınması gerektiği, yapı yaklaşık maliyetlerinin hesabında ise 3194 sayılı İmar Kanunu kapsamında, fotovoltaik panellerin monte edildiği konstrüksiyon, temel ve taşıyıcı ayakları ile tesisatının dikkate alınması gerektiği, bu imalat üzerine monte edilen elektrik üretim cihazı niteliğinde hücreleri içeren fotovoltaik panellerin sökülüp takılır bir cihaz olması nedeni ile inşaa maliyetine konu edilebilecek bir imalat olmadığı, konunun proje inceleme ve onaylama görevi olan idaresince sonuçlandırılması gerektiği değerlendirilmektedir."* ifadelerine yer verilmiştir.

Diğer taraftan, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun Ek 1 inci maddesinde, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde yapılan her türlü bina inşaatının (ilave ve tadiller dâhil), inşaat veya tadilat ruhsatının alınmasında Ek 6 ncı maddede yer alan tarifede gösterilen nispet ve hadlerde bina inşaat harcına tabi olacağı; Ek 4 üncü maddesinde, bina inşaat harcının matrahının, her bir konut veya işyeri biriminin ayrı ayrı inşaat sahasının yüzölçümleri olduğu; işyeri inşaatlarında, inşaat alanına müştemilat ve ortak yerlerden gelen hisselerin tümünün dahil olacağı, matrahın hesaplanmasında metrekare kesirlerinin atılacağı hükme bağlanmıştır.

Aynı Kanun'un 96 ncı maddesinin (A) fıkrasında, Cumhurbaşkanının bu Kanundan az ve en çok miktarları gösterilen vergi ve harçların tarifelerini belediye grupları itibarıyla tayin ve tespit edeceği hükme bağlanmıştır. Bu yetkiye istinaden hazırlanan ve 7/5/2005 tarihli ve 25808 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanan 2005/8730 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ekinde yer alan listenin (VIII) numaralı bölümünde belediye grupları itibarıyla konut ve işyeri için inşaat alanına göre bina inşaat harcı miktarlarının yer aldığı tarife tespit edilmiştir.

Bu hükümlere göre, inşaat alanının tespitinde, işyerleri için, inşaat alanı müştemilat ve ortak yerlerden gelen hisselerin tümü dâhil edilmek suretiyle bulunmaktadır. Bina inşaat harcı ise, 2005/8730 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının ekinde yer alan listenin (VIII) numaralı bölümünde inşaat alanına ve belediye grubuna göre belirlenen tarifede yer alan tutarın, inşaat alanıyla çarpılması sonucu hesaplanmaktadır.

Yukarıda yer alan açıklamalar çerçevesinde; güneş enerji santralleri için hesaplanacak bina inşaat harcına esas yapı inşaat alanının fotovoltaik panellerinin tabii veya tesviye edilmiş zemindeki izdüşümü dikkate alınarak hesaplanması ve bu durumda harç miktarının 2005/8730 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının ekinde yer alan listenin (VIII) numaralı bölümünde iş yerleri için inşaat alanına ve belediye grubuna göre belirlenen tarifede yer alan tutarın inşaat alanıyla çarpılması sonucu hesaplanması gerektiği değerlendirilmektedir.

Bilgilerini rica ederim.

Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : E-71188846-045.02-342062
Konu : Görüş (Ganyan Bayi hk.)

02.03.2021

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : .....Valiliğinin (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü) .....tarihli ve.....sayılı yazısı.

İlgide kayıtlı yazı ile Bakanlığımıza gönderilen .....tarihli ve .....sayılı yazınız ile Başkanlığınıza Halk Eğitim Merkezine 100 metre mesafeden daha az uzaklıkta olan iş yerine ganyan bayi faaliyet konulu işyeri açma talebinde bulunulduğu belirtilmiş olup bahsi geçen iş yerinin ruhsatlandırılmasında herhangi bir sakınca bulunup bulunmadığı hususunda Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

Bilindiği üzere, 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun 2 nci maddesi “..

b) Kurum: Okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim, özel eğitim okulları ile çeşitli kursları, özel öğretim kurslarını, uzaktan öğretim yapan kuruluşları, motorlu taşıt sürücülerini kursları, hizmet içi eğitim merkezleri, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri, sosyal etkinlik merkezleri ile benzeri özel öğretim kurumlarını,

ö) (Ek: 3/10/2016-KHK-676/77 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7070/63 md.) Özel öğretim kursu: Kişilerin, Bakanlıkça belirlenmiş bilim gruplarına uygun eğitim ortamlarında, öğrenim seviyelerine, ilgi ve isteklerine uygun öğretim programları doğrultusunda, bilgi, beceri, yetenek ve deneyimlerini geliştirdiği, serbest zamanlarını değerlendirdiği bir bilim grubunda eğitim veren kurumları,

...” hükmünü,

4 üncü maddesi “Meyhane, kahvehane, kiraathane, bar, elektronik oyun merkezleri gibi umuma açık yerler ile açık alkollü içki satılan yerlerin, okul binalarından kapıdan kapıya en az yüz metre uzaklıkta bulunması zorunludur. Özel eğitime muhtaç bireylerin devam ettikleri öğretim kurumları ile okullar dışındaki diğer özel öğretim kurumlarında bu zorunluluk aranmaz. Ancak, söz konusu özel öğretim kurumlarıyla yukarıda belirtilen türdeki iş yerleri aynı binada bulunamaz.” hükmünü,

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 18 inci maddesi “Türk milli eğitim sistemi, örgün eğitim ve yaygın eğitim olmak üzere, iki anabölümden kurulur.

Örgün eğitim, okul öncesi eğitimi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsar.

Yaygın eğitim, örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsar.” hükmünü,

40 ıncı maddesi “Yaygın eğitimin özel amacı, milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelere uygun olarak, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş yahut, herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademedeki çıkmış vatandaşlara, örgün eğitimin yanında veya dışında,

1. Okuma - yazma öğretmek, eksik eğitimlerini tamamlamaları için sürekli eğitim imkanları hazırlamak,
2. Çağımızın bilimsel, teknolojik, iktisadi, sosyal ve kültürel gelişmelerine uymalarını sağlayıcı eğitim imkanları hazırlamak,
3. Milli kültür değerlerimizi koruyucu, geliştirici, tanıtıcı, benimsetici nitelikte eğitim yapmak,
4. Toplu yaşama, dayanışma, yardımlaşma, birlikte çalışma ve örgütlenme anlayış ve alışkanlıkları kazandırmak,
5. İktisadi gücün artırılması için gerekli beslenme ve sağlıklı yaşama şekil ve usullerini benimsetmek,
6. Boş zamanları iyi bir şekilde değerlendirme ve kullanma alışkanlıkları kazandırmak,
7. Kısa süreli ve kademeli eğitim uygulayarak ekonomimizin gelişmesi doğrultusunda ve istihdam politikasına uygun meslekleri edinmelerini sağlayıcı imkanlar hazırlamak,
8. Çeşitli mesleklerde çalışmakta olanların hizmet içinde ve mesleklerinde gelişmeleri için gerekli bilgi ve becerileri kazandırmaktır.” hükmünü,

2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun 12 nci maddesi “Kanunî istisnalar saklı kalmak üzere, eğlence, oyun, içki ve benzeri amaçlı umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde onsekiz yaşından küçükler çalıştırılmaz.

Polis bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kiraathane ve oyun oynatılan benzeri yerlere yanlarında veli ve vasileri olsa bile onsekiz yaşını doldurmamış küçüklerin girmesini meneder.” hükmünü,

Millî Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin 2 nci maddesi “Bu Yönetmelik; 14/6/1973 tarihli ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu, 25/8/2011 tarihli ve 652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanunu, 5/1/1961 tarihli ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 16/6/1983 tarihli ve 2841 sayılı Zorunlu İlköğrenim Çağı Dışında Kalmış Okuma Yazma Bilmeyen Vatandaşların Okur-Yazar Duruma Getirilmesi veya Bunlara İlkokul Düzeyinde Eğitim-Öğretim Yaptırılması Hakkında Kanun, 1/12/2006 tarihli ve 2006/11350 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Millî Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Karara dayanılarak hazırlanmıştır.” hükmünü,

3 üncü maddesi “(1) Bu Yönetmelikte geçen;

e) Kurs: Halk eğitimi merkezleri tarafından doğrudan veya diğer kurum ve kuruluşlarla iş birliği hâlinde halka açık ve ücretsiz olarak düzenlenen genel, mesleki ve teknik kursları,

g) Kurs yeri: Merkezlere bağlı olarak mahalle, köy, belde, ilçe veya il merkezlerinde herhangi bir alan ya da dalda kurs faaliyeti yapılan sabit veya geçici bina, salon ve benzeri yerleri,

ğ) Kursiyer: Bu Yönetmelik kapsamında açılan kurslara katılan kişiyi,

h) Merkez: Halk eğitimi merkezlerini,

...” hükmünü,

Diğer taraftan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'in 4 üncü maddesi “Bu Yönetmelikte geçen deyimlerden;

a) Yetkili idare: Belediye sınırları ve mücavir alanlar dışı ile kanunlarda münhasıran il özel idaresine yetki verilen hususlarda il özel idaresini; büyükşehir belediyesi sınırları ve mücavir alanlar içinde büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu konularda büyükşehir belediyesini, bunların dışında kalan hususlarda büyükşehir ilçe belediyesini; belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde belediyeyi ve organize sanayi bölgesi sınırları içinde organize sanayi bölgesi tüzel kişiliğini,

g) Umuma açık istirahat ve eğlence yeri: Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kiraathaneler; kumar ve kazanç kastı olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet salonları, luna-parklar, sirkler ve benzeri yerleri,

t) İş yeri: Ticari, sınai, zirai veya mesleki bir faaliyetin ya da girişimin icrasına tahsis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan, kara ya da su üzerindeki açık veya kapalı alanda bulunan sabit ya da mobil yerleri,

İfade eder.” hükmünü,

5 inci maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi “Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinden meyhane, bar, kahvehane, kiraathane, elektronik oyun merkezi, internet salonu ile açıkta alkollü içki satılan işyerlerinin okul, yurt, mabet bina ve tesislerine mevzuatın öngördüğü uzaklıkta bulunması,” hükmünü,

6 ncı maddesinin birinci fıkrası “Yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmaz ve çalıştırılmaz. İşyerlerinde belirtilen yetkili idareler dışında diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili meslek kuruluşları tarafından özel mevzuatına göre verilen izinler ile tescil ve benzeri işlemler bu Yönetmelik hükümlerine göre ruhsat alma mükellefiyetini ortadan kaldırmaz. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerleri yetkili idareler tarafından kapatılır.” ve üçüncü fıkrası “İşyeri açmak isteyen gerçek veya tüzel kişiler, işyerlerini bu Yönetmeliğe uygun olarak tanzim ettikten sonra Örnek 1 ve 2’de yer alan durumlarına uygun formu doldurarak yetkili idareye başvurur.” hükmünü,

9 uncu maddesinin birinci fıkrası “Bu Yönetmelik kapsamına girmesine rağmen adı ve nitelikleri belirtilmeyen sıhhi bir işyerinin açılması halinde, benzeri işyerleri için öngörülen esaslara göre işlem yapılır.” hükmünü,

32 nci maddesinin altıncı fıkrası “Meyhane, kahvehane, kiraathane, bar, elektronik oyun merkezleri, internet salonu gibi umuma açık yerler ile alkollü içkilerin açık olarak satışının yapıldığı yerlerin; örgün eğitim kurumları, özel öğretim kursları, yükseköğretim hariç öğrenci yurtları ile anaokullarından, kapıdan kapıya en az yüz metre uzaklıkta bulunması zorunludur. Özel eğitime muhtaç bireylerin devam ettikleri öğretim kurumları ile okullar dışındaki diğer özel öğretim kurumları için bu zorunluluk aranmaz. Ancak söz konusu özel öğretim kurumlarıyla yukarıda belirtilen türdeki işyerleri aynı binada bulunamaz.” hükmünü,

34 üncü maddesi “Meyhane, kahvehane, kiraathane, bar, elektronik oyun merkezleri, internet salonu gibi umuma açık yerler ile açık alkollü içki satılan yerlerin açılmasına izin verilirken mesafe ölçümünde, bina ve tesislerin varsa bahçe kapıları, yoksa bina kapıları; kapıların birden fazla olması durumunda en yakını esas alınır. Yüz metre uzaklığın ölçümünde, mevcut cadde

ve sokaklar üzerinden yaya yolu kullanılarak, yaya kurallarına göre gidilebilecek en kısa mesafe dikkate alınır.

Bu tür yerlerin açılmasına izin verilirken, o yerin en az yüz metre civarında okul bulunup bulunmadığının yanı sıra bu işyerlerinin özel eğitime muhtaç bireylerin devam ettikleri öğretim kurumları ve okullar dışındaki diğer özel öğretim kurumları ile aynı binada olup olmadığı ve içkili yer bölgesinde bulunup bulunmadığı yetkili idarelerce tespit edilir.”

44 üncü maddesinin ikinci fıkrası “Kumar kastı olmaksızın okey ve benzerleri ile her türlü kağıt oyunları ancak kahvehane ruhsatlı yerlerde oynanabilir.” hükmünü amirdir.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri kapsamında, kişilerin eğlence ve oyun amacıyla bir araya geldikleri ve işletmelerine girişlerde veyahut oynanmalarında asgari onsekiz yaş şartı bulunan, at yarışları veya spor müsabakaları üzerine sabit ihtimalli veya müşterek bahis ya da şans oyunu oynatılan yerlerin umuma açık istirahat ve eğlence yeri kapsamında ruhsatlandırılması gerektiği, öte yandan halk eğitim merkezlerinin yaygın eğitim kurumları kapsamında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak faaliyet gösteren kurslar oldukları, bununla birlikte 5580 sayılı Kanun kapsamında sayılan özel öğretim kursları kapsamında bulunmadığından ganyan bayiler ile halk eğitim merkezleri arasında belirli bir mesafe bırakılması zorunluluğunun bulunmadığı değerlendirilmektedir.

Bilgilerini rica ederim.

Bakan a.
Genel Müdür

PRATİK BİLGİLER

DEVLET MEMURLARIYLA İLGİLİ MALİ HAKLAR

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün 06.01.2021 tarih ve 27998389-010.06.02-.11638 sayılı Mali ve Sosyal Haklara ilişkin Sıra No:1)	01/01/2021 30.06.2021 Dönemi
(Maaş) Esas Aylık Katsayısı Kıdem Aylığı Göstergesi	0,165786
Kıdem Aylığı Göstergesi (20 x Kıdem Yılı Maaş Katsayısı) Bir hizmet yılı için 20, 25 yıl ve fazlası için azami 500 gösterge	20
Taban Aylığı Katsayısı	2,594917
Yan Ödeme Katsayısı (İş güçlüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı)	0,052576
Özel Hizmet Tazminat Tavanı (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	1.574,967-TL
399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (e) bendi uyarınca sözleşmeli olarak çalıştırılan personelin ücret tavanı	9.074,05-TL
6/6/1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ücret tavanı	8.089,31-TL
Mevzuatı uyarınca istihdam edilen sözleşmeli personelin hizmet sözleşmesi esaslarında yer alan ve 6/7/2020 tarihli ve 13659 sayılı Bakanlığımız Genelgesinin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (ç) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri oranında artırılmıştır.	%7,33
Mevzuatı uyarınca vize edilmiş sözleşmeli personel pozisyonlarının, anılan Genelgenin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (d) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri oranında artırılmıştır.	%7,33
Çeşitli statülerde 2020 yılında sözleşmeli olarak çalıştırılanlardan 2021 yılında da görevlerine devam etmeleri ilgili kamu idarelerince uygun görülenlerin, söz konusu Genelgenin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (e) bendiyle yükseltilmiş bulunan mevcut brüt sözleşme ücretleri	%7,33
29.12.2020 tarihli ve 3342 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla yürürlüğe konulan Kamu İktisadi Teşebbüslerinde Uygulanacak Ücretlerin Tespitine İlişkin Karara ekli listede gösterilen grupların 31.12.2020 tarih itibarıyla en düşük ve en yüksek temel ücretleri ile bu gruplara göre temel ücreti belirlenen personelin anılan tarih itibarıyla geçerli olan temel ücretleri	%7,33

Özelleştirme programında bulunan kuruluşlarda 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 31 inci maddesine istinaden istihdam edilen sözleşmeli personelin 31.12.2020 tarihi itibarıyla geçerli olan sözleşme ücretleri %7,33 oranında artırılmıştır. (Ancak, bunların sözleşme ücreti tutarları, ilgili dönemde 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (II) sayılı cetvele dahil emsali personelin toplam sözleşme ücreti tutarını geçmeyecektir.)	%7,33
8/2/2002 tarihli ve 2002/3729 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının, 2 nci maddesinde yer alan ortalama ücret toplamı üst sınırı	16.512,58-TL
3 üncü maddesi kapsamındaki personelin mali ve sosyal hakları söz konusu maddede yer alan usul ve esaslar dahilinde %5,75 oranında artırılmıştır.	%7,33
2021 yılında asgari geçim indiriminin hesaplanmasında esas alınacak brüt asgari ücret tutarı	3.577,50-TL
01.01.2021 tarihinden itibaren işçilere ödenecek kıdem tazminatının yıllık tavan tutarı	7.638,96-TL
19/4/1990 tarihli ve 3628 sayılı Kanun uyarınca yürürlüğe konulan Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmeliğin 8 inci maddesi uyarınca Bakanlığımızca ilan edilmesi gereken genel idare hizmetleri sınıfında birinci derecenin birinci kademesindeki şube müdürüne ödenen her türlü zam ve tazminatlar dahil net aylık tutarı 01.01.2021 tarihi itibarıyla	7.203,68-TL

DEVLET MEMURLARINA SAĞLANAN SOSYAL YARDIMLAR

657 s.Kanun md. 202, Hazine ve Maliye Bakanlığının T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün 06.01.2021 tarih ve 27998389-010.06.02-.11638 sayılı Mali ve sosyal haklara ilişkin Genelgesi)

Konusu		01.01.2021 30.06.2021 Dönemi TL.
Aile Yardımı (2.273x Maaş Katsayısı)		376,83
Çocuk Yardımı	06 Yaş grubu çocuk için 500 x Maaş Aylık Katsayısı	82,89
	07 Yaş grubu çocuk için 250 x Maaş Aylık Katsayısı	41,44
Doğum Yardımı	1. Çocuk için	300
	2. Çocuk için	400
	3. Çocuk için	600
	3. Çocuk sonrası her çocuk için 633 sayılı KHK'ya göre (15.05.2015 tarihinden itibaren geçerlidir)	600
Ölüm Yardımı	Eş ve Çocuğun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	1.574,96
	Memurun Ölümü (8.000+.1500) x Maaş Aylık Katsayısı x 2	3.149,93

BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ

Nüfus	Ödenek Göstergesi	Ödeme Dönemi	Aylık Katsayısı	Bürüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	72.280	01.01.2021 - 30.06.2021	0,165786	11.983,01
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	82.280	01.01.2021 - 30.06.2021	0,165786	13.640,87
50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	102.280	01.01.2021 - 30.06.2021	0,165786	16.956,59
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	117.280	01.01.2021 - 30.06.2021	0,165786	19.443,38
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	137.280	01.01.2021 - 30.06.2021	0,165786	22.759,10
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	157.280	01.01.2021 - 30.06.2021	0,165786	26.074,82
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	192.280	01.01.2021 - 30.06.2021	0,165786	31.877,33
2.000.001'den fazla olan beldelerde	232.280	01.01.2021 - 30.06.2021	0,165786	38.508,77

Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödeneğin hesaplamasında 102.280 gösterge rakamı esas alınır. Yani brüt ödenek 16.956,59-TL'dir.

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI^[1]

Nüfusuna Göre Belediye Meclisi Huzur Hakkı	01.01.2021 - 30.06.2021 Dönemi Aylık Brüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	133,14 -TL
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	151,56 -TL
50.0001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	188,40 -TL
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	216,03 -TL
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	252,87 -TL
500.0017den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	289,72 -TL
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	354,19 -TL
2.000.001'den fazla olan beldelerde	427,87 -TL

Meclis başkan ve üyelerine, belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir.

[1] 5393 sayılı Belediye Kanununun 32 nci maddesine göre hesaplanmıştır.

BELEDİYENİN NÜFUSUNA GÖRE BELEDİYE ENCÜMEN ÖDENEĞİ

(5393 Sayılı Belediye Kanununun 36 ncı maddesi ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 16 ncı maddesine istinaden)

Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	01.01.2021 30.06.2021 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek
Nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde 3,500	580,25 -TL
Nüfusu 10.001'den 50.000'e kadar olan belediyelerde 4.500	746,03 -TL
Nüfusu 50.001 den 200.000'e kadar olan belediyelerde 6.000	994,71 -TL
Nüfusu 200.001'in üzerinde olan belediyelerde ise 7.500	1.243,39 -TL
Büyükşehir Belediye Encümen Başkanı ve Seçilmiş Üyelerine 12.000	1.989,43 -TL

Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarısı ödenir.

İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI

Görevi	Dönemi 01.01.2021-30.06.2021
İl Genel Meclis Başkanı (Gösterge 6.026 x 0,165786)	999,47 -TL
İl Genel Meclis Üyeleri (Gösterge 2.226 x 0,165786)	369,03 -TL

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü Maddesine göre verilen bu huzur hakkı il genel meclisi başkan ve üyelerinin, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için verilecektir.

İL ENCÜMEN BRÜT ÖDENEKLERİ

Görevi	Dönemi 01.01.2021-30.06.2021
Encümen Başkanı (14.000 Gösterge x 0,165786)	2.321,00 -TL
Encümen Üyeleri (12.000 Gösterge x 0,165786)	1.989,43 -TL

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 28 inci maddesine göre verilen bu ödenek, encümen başkanı hariç memur üyelerine yarısı ödenecektir.

ASGARI ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ¹

	01.01.2020 - 31.12.2020 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)	01.01.2021-31.12.2021 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)
Asgari Ücret	2.943,00	3.577,50
SSK Primi (%14)	412,02	500,85
İşsizlik Sig. Fonu (%1)	29,43	35,78
Gelir vergisi (%15)	154,51	187,82
Asgari Geçim İndirimi	220,73	268,31
Damga Vergisi (%07,59)	22,34	27,15
Kesintiler Toplamı	618,30	751,60
Net Asgari Ücret	2.324,70	2.825,90
	İŞVERENE MALİYETİ (TL/AY)	
Asgari Ücret	2.943,00	3.577,50
SSK Primi (%15,5) (İşveren Payı (**))	456,17	554,51
İşveren İşsizlik Sigorta Fonu (%2)	58,86	71,55
İşverene Toplam Maliyet	3.458,03	4.203,56

Not1 : 5083 Sayılı Kanunun 2. maddesi uyarınca; Türk Lirası değerlerin yeni Türk Lirasına dönüşüm işlemlerinin ve Yeni Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamalarında yarım Kuruş ve üzerindeki değerler bir Yeni Kuruşa tamamlanır; yarım Yeni Kuruşun altındaki değerler dikkate alınmamıştır.

(*) Gelir Vergisi Hesaplamasında; 193 Sayılı G. V. Kanununun 32 maddesi uyarınca işçinin, bekar ve çocuksuz olduğu ve sadece kendisi dikkate alınarak, Asgari Geçim İndirimi uygulanmıştır.

(**) Net ele geçen asgari ücrete (220,73) TL asgari geçim indirimi ilave edilmiştir.

(***) 5510 sayılı Kanunun 81. maddesinin (ı) bendine göre, bentde belirtilen şartları sağlayan işverenlere, SGK primi işveren payında 5 puanlık indirim öngörüldüğünden hesaplamalar buna göre yapılmıştır. Gerekli şartları sağlamayan işverenler için, SGK primi işveren payı %20,5'dir. 6385 sayılı kanunun 9. maddesiyle yapılan düzenleme ile 01.09.2013 tarihinde itibaren geçerli olmak üzere 5510 sayılı kanunun 81.maddesi "Kısa vadeli sigorta kolları prim oranı, sigortalının prime esas kazancının %2'sidir.

2021 YILI ASGARI GEÇİM İNDİRİMİ

Medeni Durumu	Aylık (TL)	Medeni Durumu	Aylık (TL)
Bekar	268,31	Evli, eşi çalışan ve çocuksuz	268,31
Evli, eşi çalışmayan ve çocuksuz	321,98	Evli, eşi çalışan ve 1 çocuklu	308,56
Evli, eşi çalışmayan ve 1 çocuklu	362,22	Evli, eşi çalışan ve 2 çocuklu	348,81
Evli, eşi çalışmayan ve 2 çocuklu	402,47	Evli, eşi çalışan ve 3 çocuklu	402,47
Evli, eşi çalışmayan ve 3 çocuklu	456,13	Evli, eşi çalışan ve 4 çocuklu	429,30
Evli, eşi çalışmayan ve 4 çocuklu	429,30	Evli, eşi çalışan ve 5 çocuklu	456,13

1 <http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/cgm.portal?page=asgari>

GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFE

GELİR VERGİSİ GENEL TEBLİĞİ (SERİ NO:313)

29.12.2020 tarih ve 31949 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan gelir vergisine tabi gelirlerin vergilendirilmesinde esas alınan tarife, 2021 takvim yılı gelirlerinin vergilendirilmesinde esas alınmak üzere aşağıdaki şekilde yeniden belirlenmiştir.	
24.000 TL'ye kadar	15%
53.000 TL'nin 24.000 TL'si için 3.600 TL, fazlası	20%
130.000 TL'nin 53.000 TL'si için 9.400 TL (ücret gelirlerinde 190.000 TL'nin 53.000 TL'si için 9.400 TL), fazlası	27%
650.000 TL'nin 130.000 TL'si için 30.190 TL (ücret gelirlerinde 650.000 TL'nin 190.000 TL'si için 46.390 TL), fazlası	35%
650.000 TL'den fazlasının 650.000 TL'si için 212.190 TL (ücret gelirlerinde 650.000 TL'den fazlasının 650.000 TL'si için 207.390 TL), fazlası	40%

1608 SAYILI KANUNUNA GÖRE 2021 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

SIRA	K. MAD	KABAHAHATİN İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2021 YILI İÇİN
1	Bel.Kanun 15/m	İzinsiz seyyar satış yapmak	Belediye Encümeni	427 TL
2	Umumi Hıfzısıhha Kanunu 266-283	Belediyece hazırlanan sıhhi zabıta talimatnamesine aykırı davranmak	Belediye Encümeni	427 TL
3	831 sayılı Sular Kanunu Ek md. 7	İçme suları kaynaklarında zarar verecek ve sıhhat şartlarını bozacak şekilde tarla açmak ve hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisi tarafından yasak edilmiş ise bu karara aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	427 TL
4	1608 s.k m.2	Yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymama	Belediye Encümeni	860- 17.399 TL
5	1608 s.k m.1	Belediye emir ve yasaklarına aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	427 TL
6	1608 s.k m.1	Mevzuat tarafından yasaklanmış ancak herhangi bir para cezası öngörülmemiş ise	Belediye Encümeni	427 TL

Belediye zabıtası emre aykırılığı idari yaptırım tutanağı ile tespit ederek, belediye emcümeneine sevk eder, encümen bu tutanağı istinaden cezasını uygulayacaktır.

2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2021 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

(Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kıraathane; kumar ve kazanç kastı olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet kafeler ve benzeri yerler umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayılır.md.7)

KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2021 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
m. 6/1-a	Umuma açık istirahat ve eğlence yerinin süreli olarak faaliyetten geçici olarak men edildiği halde süresinden önce açılması	Belediye Encümeni	2.436 - 4.896 TL
m. 6/1-b	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin açma ve kapanma saatlerine uymaması	Belediye Encümeni	2.436 - 4.896 TL
m.6/1-c, 12/1	Eğlence, oyun, içki ve benzeri umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde 18 yaşından küçüklerin çalıştırılması	Belediye Encümeni	2.436 - 4.896 TL
m.6/1-c, m.12/2	Bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kıraathane ve oyun oynatılan yerlere yanlarında veli veya vasisi olsa bile 18 yaşından küçüklerin alınması	Belediye Encümeni	2.436 - 4.896 TL
m.6/1-d	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilmesi	Belediye Encümeni	2.436 - 4.896 TL
m.7/3	İzin almadan umuma açık istirahat ve eğlence yeri açmak	Belediye Encümeni	Kapatma
m.6/3	Yukarıda sıralanan suçları bir yıl içinde tekrar etmek	Belediye Encümeni	En son uygulanan ceza bir kat artırılır

Bu maddede öngörülen idari para cezaları, belediye sınırları içinde belediye encümeni tarafından verilir. Verilen idari para cezalarına ilişkin kararlar, ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. İdari para cezaları, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Bu maddede belirtilen aynı fiillerin, bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır.

3194 SAYILI İMAR KANUNU'NA İLİŞKİN İDARİ PARA CEZALARI (01.01.2021 - 31.12.2021)

Kanuni Dayanağı	Fiil	Yapının Sınıfı	Yapının Grubu	İdari Para Cezası (TL) (her bir m2 için)
42/2-a ve 42/5	Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapı yapmak, AYRICA 42. MADDENİN 5. FIKRASINA GÖRE (KÖY YERLEŞİK ALANI İÇİNDE RUHSATA TABİ OLAN tarım ve hayvancılık maksatlı yapılar)	I	A	9,18
			B	15,46
		II.	A	24,76
			B	34,11
		III	A	55,80
			B	62,06
		IV	A	71,37
			B	77,63
			C	96,25
		V	A	118,00
B	142,91			
C	161,59			
D	195,76			
42/2-b	Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan			Birim Fiyat Listesindeki Bedelin %20

42/2-c maddesindeki artırım sebepleri (42/2-a ve b bentlerinde belirtilen ceza miktarına uygulanır)

42/2-c (42/2-a ve b bentlerinde yapılan yapı)	Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise	30%
	Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise	40%
	Uygulama imar planında veya parsellasyon planında "Kamu Tesisi Alanı veya Umumi Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise	60%
	Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise	100%
	Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise	20%
	Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise	80%
	Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise	50%
	Ruhsatsız ise	180%
	Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise	50%
	Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise	100%
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise	10%
İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise	20%	
Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise	20%	
42. maddenin 2. fıkrasındaki aykırılıklarda minimum ceza miktarı yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre hesaplanacak ceza miktarı	1.336 TL'den az olamaz	

3194 SAYILI İMAR KANUNU'NA İLİŞKİN İDARİ PARA CEZALARI*
(01.01.2021 - 31.12.2021)

7226 s. Kanun ile eklenen bent	İdari Para Cezası (Emlak Vergi Değeri)	Aykırılığa konu alan ile bu alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metrekare birim değerinin çarpımı ile bulunan bedel (Sadece 42/2-a için uygulanır) 42/2-a uyarınca hesaplanan bedel, 7226 s. Kanun ile eklenen bent gereğince hesaplanan bedel ile toplanarak toplam imar para cezası miktarı tespit edilir.
--------------------------------	--	--

Yasal Dayanak	Fiil	Ceza Miktarı	Fiillerin Çevre Ve Sağlık Şartlarına Aykırı Olması Halinde	Can ve Mal Emniyetini Tehdit Etmesi Halinde
42/3	18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmemek veya bu maddelere aykırı davranmak yapı veya parsel sahibine, harita, plan, etüt ve proje müellifine veya gözetmenine, yapı müteahhidi, şantiye şefine ilgisine göre ayrı ayrı	6.218,06	12.428,27	18.644,71
42/4	Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, can ve mal emniyetini tehdit ettiği veya edeceği tespit olunan yapıları, ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviyede bulunmamak veya bu yapıları 39 uncu madde uyarınca yıkmamak	31.082,00	Uygulanmaz	Uygulanmaz
42/5	(KÖY YERLEŞİK ALANI İÇİNDE RUHSATA TABİ OLMAYAN) 27 nci maddeye göre belirlenmiş köy yerleşik alanı ve civarı sınırları içinde köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen muhtarlık izni olmaksızın konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi	1.091,00	Uygulanmaz	Uygulanmaz

Bu yapılarıdaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılarıdaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası, bin Türk Lirasından az olmamak üzere, ikinci fıkraya göre hesaplanan toplam ceza miktarı uygulanır.

* Daha geniş bilgi için: Mahalli İdareler Dergisi Aralık 2020 - 2021 Yılında Uygulanacak İmar Para Cezaları ve Bunların Hesaplanma Şekli başlıklı Suat ŞİMŞEK makalesini inceleyebilirsiniz.

4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI 01.01.2021-30.12.2021

Kanun Mad.	Ceza Mad.	Cezayı Gerektiren Fiil	(TL)	
3	98	İşyerini muvazaalı olarak bildirmek	34.809	İşyerini muvazaalı olarak bildiren asıl işveren ile alt işveren vekillerine ayrı ayrı.
5	99/1-a	İşçilere eşit davranma ilkesine aykırı davranmak	292	Bu durumdaki her işçi için
7	99/1-b	Madde de öngörülen ilke ve yükümlülükler aykırı olarak geçici işçi çalıştırmak	480	Bu durumdaki her işçi için
7/2 (f) bendi	99/2	7. maddenin 2 fıkrasının f bendine aykırı davranmak	1.957	
8	99/1-c	İş sözleşmesinin içeriğini belirtir yazılı belgeyi vermemek	292	Bu durumdaki her işçi için
14	99/1-c	Çağrı üzerine ve uzaktan çalışma hükümlerine aykırı davranmak	292	Bu durumdaki her işçi için
28	99/1-d	İşten ayrılan işçiye Çalışma Belgesi vermemek, belgeye gerçeğe aykırı bilgi yazmak	292	Bu durumdaki her işçi için
29	100	Madde hükmüne aykırı olarak işçi çıkartmak (toplu işçi çıkarma)	1.145	Bu durumdaki her işçi için
30	101	Engelli ve Eski Hükümlü Çalıştırmamak	4.345	Çalıştırılmayan her engelli ve eski hükümlü ve çalıştırılmayan her ay için
32	102/a	Ücret ile bu kanundan doğan veya TİS'den yada iş sözleşmesinden doğan ücreti kasten ödememek veya eksik ödemek	315	Bu durumda olan her işçi ve her ay için
32	102/a	Ücret, pirim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına ödememek	315	Bu durumda olan her işçi ve her ay için
37	102/b	Ücret hesap pusulası düzenlememek	1.145	
38	102/b	Yasaya aykırı ücret kesme cezası vermek veya kesintinin sebep ve hesabını bildirmemek	1.145	
39	102/a	Asgari ücreti ödememek veya eksik ödemek	315	Bu durumdaki her işçi ve her ay için
41	102/c	Fazla çalışmalara ilişkin ücreti ödememek, işçiye hak ettiği serbest zamanı altı ay zarfında kullandırmamak, fazla saatlerde yapılacak çalışmalar için işçinin onayını almamak.	555	Bu durumdaki her işçi için
52	102/b	Yüzde ile ilgili belgeyi temsilciye vermemek	1.145	
56	103	Yıllık ücretli izni yasaya aykırı şekilde bölmek,	555	Bu durumdaki her işçi için

**4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK
PARA CEZALARI 01.01.2021-30.12.2021**

57	103	İzin ücretini yasaya aykırı şekilde ödemek veya eksik ödemek	555	Bu durumdaki her işçi için
59	103	Sözleşmesi fesh edilen işçiye yıllık izin ücreti ödememek	555	Bu durumdaki her işçi için
60	103	Yıllık izin yönetmeliğinin esas usullerine aykırı olarak izni kullandırmamak veya eksik kullandırmak	555	Bu durumdaki her işçi için
63	104	Çalışma sürelerine ve buna dair yönetmelik hükümlerine uymamak	3.064	
64	104	Telafi çalışması usullerine uymamak	555	Bu durumdaki her işçi için
68	104	Ara dinlenmesini uygulamamak	3.064	
69	104	İşçileri geceleri 7.5 saatten fazla çalıştırmak, gece ve gündüz postalarını değiştirmemek	3.064	
71	104	Çocukları çalıştırma yaşına ve çalıştırma yaşına aykırı davranmak	3.064	
72	104	Yer ve sualtında çalıştırma yaşına uymamak	3.064	
73	104	Çocuk ve genç işleri gece çalıştırmak veya ilgili yönetmelik hükümlerine aykırı hareket etmek	3.064	
74	104	Doğum öncesi - sonrası sürelerde kadın işçiyi çalıştırmak veya ücretsiz izin vermemek	3.064	
75	104	İşçi Özlük dosyasını düzenlememek	3.064	
76	104	Çalışma sürelerine ilişkin yönetmeliklere muhalefet etmek	3.064	
92/2	107/1-a	Çağrıldıkları zaman gelmemek, ifade ve bilgi vermemek, gerekli olan belge ve delilleri getirip göstermemek, İş Müfettişlerinin 92/1.fıkıradaki yazılı görevlerini yapmak için kendilerine her çeşit kolaylığı göstermemek ve bu yoldaki emir ve isteklerini geciktirmeksizin yerine getirmemek.	27.848	
96/1	107/1-b	İfade ve bilgilerine başvurulana işçilere işverenlerce telkinlerde bulunma, gerçeği saklamaya yahut değiştirmeye zorlama veyahut ilgili makamlara ifade vermeleri üzerine onlara karşı kötü davranışlarda bulunmak	27.848	
107/2		İş Müfettişlerinin teftiş ve denetim görevlerinin yapılmasını ve sonuçlandırılmasını engellemek.	27.848	

'Not:5083 sayılı T.C. Devletin Para Birimi Hakkında Kanunun 2. maddesine 21/04/2005 tarihli 5335 sayılı Kanunun 22. maddesi ile eklenen fıkra uyarınca 1 YTL'nin altında kalan tutarlar dikkate alınmamıştır.

ÇEŞİTLİ KANUN ve CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİNE GÖRE BÜTÇE KANUNUNDA GÖSTERİLMESİ GEREKEN PARASAL SINIRLARA AİT CETVEL (2021 YILI)

K.MAD.	AÇIKLAMA	TUTAR - TL
5018 s. K/35	a) Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için	
1	1-İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde	2.100
	2-İlçelerde	1.095
	c) Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	24.200
	f) Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için kullanılmak üzere	111.165
	g) İl dışına yapılacak seyahatlerde akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	10.940
	ğ) Yakalanan yasa dışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	44.530
	i) 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin	
	Kuruluş merkezlerindeki mutemetlerine	1.518,270
	Merkez dışındaki birim mutemetlerine	610.400
40	4- Bağış ve yardımlar için	46.600
79	a) Zaruri veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imtanı kalmayan kamu alacaklarının silinmesinde	20.000
	b) Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan, kamu alacaklarının silinmesinde	20
Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Sayısı: 4	ı) Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 409 uncu maddesinin birinci fıkrasının (ı) bendi gereğince kurum yararının bulunması halinde hak ve alacakların terkini	833
2942	Kamulaştırma Kanunu 3. md. 12. fıkra	383.000

**5326 SAYILI KABAHAATLER KANUNU'NA GÖRE
VERİLECEK PARA CEZALARI (1.1.2021 - 31.12.2021)**

Cezanın Türü ve Ceza Mercii	Yasal Dayanağı	Tutarı (TL)	
		En Az	En Çok
Emre aykırı davranış (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.32	427	427
Dilencilik (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.33	204	204
Gürültü (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.36/1 (Kişiyeye)	204	204
	5326 s. K. md.36/2 (Tic. İşl. sahibine)	4.402	22.080
Rahatsız etme (Bel. Zabıtası)	5326 s. K. md.37 (Mal/hizmet satmak için rahatsız etme)	204	204
İşgal (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.38/1 (Cad. sokak, kaldırımları işgal)	204	204
	5326 s. K. md.38/2 (Cad. sokak, kaldırım inşaat malzeme yığma)	427	2.186
Tütün mamullerinin tüketilmesi (Bel. Bşk. yetki verdiği görevli)	5326 s. K. md.39; 4207 s. K. m.5/1; 2/1	204	204
Tütün ürünleriyle ilgili izmarit, paket, ağızlık, kağıt vb. atıklar çevreye atılması (Bel. Zab.)	4207 s. K. m.5/1 ve 3/12	121	121
Kimliği bildirmeme (Bel. Zabıtası)	5326 s. K. md.40 (Görevle bağlantılı ol. kamu görevli. kimliği ve adresle ilgili bilgi vermeme)	204	204
Çevreyi Kirletme (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.41/1 (Evsel, bireysel atıklarla çevreyi kirletme)	66	66
	5326 s. K. md.41/2 (Yem. Pişirme servisi işlet. atıklarının toplanma ve depolanmasına özgü yerler dışına atılması)	2.186	22.080
	5326 s. K. md.41/3 (Belirlenen yerler dışında hayvan kesme veya atıklarını sokağa atma)	204	204
	5326 s. K. md.41/4 (İnşaat atık ve artıkları sokağa veya kamusal alana atma)	427	13.237
	5326 s. K. md.41/4 (İnşaat atık ve artıklarını belirlenen yerler dışına atma/şirketler)	427	22.080
	5326 s. K. md.41/5 (Kullanılmayacak ev eşyasını özel gün dışında sokağa bırakma)	204	204
	5326 s. K. md.41/6 (Hurda motorlu taşıtları ve parçalarını sokağa bırakma)	1.087	1.087
Afiş Asma (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.42 (İzinsiz afiş ve ilan asma)	427	13.237

(* 5326 s. K. 17/7 md. uyarınca; idarî para cezasının hesabında bir TL'nin küsuru dikkate alınmaz.

4925 SAYILI KARAYOLU TAŞIMA KANUNU (26 ncı madde kapsamında)

	Terminallerdeki belediye zabıta birimlerince
Taşıma hizmetlerini kabul edilebilir bir neden olmaksızın veya zorunlu haller dışında yapmaktan kaçınan taşımacılara (m.5/6)	1.181-TL
Bir taşımacının diğer bir taşımacının taşıma faaliyetini engellemesi hâlinde (m.5/7)	1.181-TL
Yolcu ve eşya taşımaları, kanunlara ve taşımacı ile yolcu ve gönderen arasındaki sözleşmelere uygun olarak yapılır. Yolcu taşımaları biletsiz veya taşıma sözleşmesiz, eşya taşımaları taşıma senetsiz yapılamaz (m.6/1)	707-TL
Taşımacı, yolcu ve eşyanın güvenlik içinde taşınmasından sorumludur. Yolcu ve gönderenler de taşımacının güvenlik yönünden almış olduğu tedbirlere uymak zorundadırlar (m.6/3). Taşımacı, çevre kirliliğini önleme, çevre ve insan sağlığını koruma amacıyla yürürlüğe konulan mevzuat hükümlerine uymak zorundadır (m.6/4)	
Taşımacı, yolcuların sağlıklı, rahat ve güvenli bir yolculuk yapmasını sağlayacak tedbirleri almak, yolcu ve eşyayı taahhüt ettiği yere kadar götürmekle yükümlüdür (m.7/1)	2.372 -TL
Acentelik ve taşıma işleri komisyonculuğu yetki belgesine sahip olanlar taşımacı yetki belgesi almadan kendi ad ve hesaplarına taşıma yapamaz ve yaptırımlar. Taşıma işleri komisyoncularının, kendi namlarına eşya taşıtabilmeleri için bu taşımaları bir müvekkil hesabına yapmaları zorunludur. Yolcu taşımacılığında komisyonculuk yapılamaz (m.10).	3.556-TL
Ücret ve zaman tarifesi düzenlemeyenlere veya ücret ve zaman tarifelerine uymayanlara veya değişik ücret ve zaman tarifeleri uygulayanlara (m.11)	780 -TL
Terminal ve ara durak dışında yolcu indirip bindiren taşımacılara (m.32/1)	707- TL

Yasaklanan faaliyetin menî, nitelik itibariyle kabahatlere uygulanan bir yaptırım değildir; bir idari işlemdir. Bu nedenle encümen kararında idari para cezasıyla birlikte faaliyetin menine karar verilmiş ise, bu karara karşı 60 gün içerisinde idare mahkemesinde iptal davası açılmalıdır¹.

Ancak encümen kararıyla sadece idari para cezası verilmiş ise bu karara karşı 15 gün içinde sulh ceza mahkemesine itiraz edilmesi gerekir.

İDARİ PARA CEZASI GEREKTİREN FİİLLERİN TEKRARI

Umuma açık istirahat ve eğlence yerleri ile ilgili olarak, 2559 sayılı Yasa'nın 6 ncı maddesinin son fıkrasında; *"Bu maddede belirtilen aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır."* hükmü yer almaktadır.

Söz konusu fıkra hükmüne göre; 6 ncı maddede belirtilen aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, **en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanacaktır.**

Bu madde kapsamında akla şöyle bir soru gelebilir: *"Aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde" ibaresinden bir takvim yılı mı yoksa ilk fiil ile son fiil arasındaki zaman mı esas alınacaktır ?*

Dikkat edilirse, madde hükmünün son fıkrasında mali yıldan söz edilmemiştir. Bu itibarla; artırımı

¹ Uyuşmazlık Mahkemesi (Hukuk), 2.3.2009 günlü, E.2008/253, K.2009/45

ceza uygulanmasında, bir yıllık sürenin tespiti için suçun ilk işlendiği tarihten itibaren bir yıllık zaman diliminin esas alınması, başka bir deyişle birinci fiil ile ikinci aynı fiilin, bir yıl içinde tekrarı halinde, idari para cezasının iki kat artırılarak uygulanması gerekmektedir.

Diğer idari cezaları gerektiren fiillerin tekrarı halinde, Belediye encümeni Kabahatler Kanunu'nun 32. maddesine göre idari para cezasını verirken ihlal edilen kararın tarih ve sayısına kısaca konusu da yer vermelidir. Kabahatler Kanunu'nda tekrür olmadığından tekrür nedeniyle cezanın iki kat olarak alınması gibi bir encümen kararı alınmaz. Ayrıca encümen 32. maddeye göre tahakkuk eden para cezası miktarını az bulup artıramaz aynı şekilde indiremez.

Danıştay 14. Daire E:2013/2967, K: 2014/620

Hüküm veren Danıştay Ondördüncü Dairesince, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 54. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendine göre kararın düzeltilmesi istemi yerinde görüldüğünden, Danıştay Ondördüncü Dairesinin 29.11.2012 günlü, E:2011/11988, K:2012/8892 sayılı kararı kaldırılarak, işin esası yeniden incelendi.

.... Dava konusu uyuşmazlıkta; davalı idarece yapılan 26.04.2010 ve 27.04.2010 tarihli bir ve ikinci tespitler üzerine para cezası uygulanmaksızın, 28.04.2010 ve 29.04.2010 tarihli üçüncü ve dördüncü tespitler üzerine, verilen temel para cezasının iki katının alınarak tekrür hükmünün uygulandığı görülmektedir.

Bu durumda; tespit tutanakları ile belirlenen aykırılıklar nedeniyle para cezası verilmesinden sonra, aynı aykırı fiil ve hallerin yeniden tespiti halinde, bu miktar üzerinden tekrür hükmü uygulanmak suretiyle, ceza verilmesi gerekirken, davalı idarece yapılan ilk tespitler üzerine para cezası verilmeksizin dolaşısıyla tekrürün şartı olan daha önce ceza verilmiş olma şartı yerine getirilmeksizin, yapılan üçüncü ve dördüncü tespitler üzerine verilen cezanın iki katının alınması suretiyle tesis edilen işlemde hukuka uyarlık bulunmadığından, aksi yöndeki İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, İstanbul 1. İdare Mahkemesinin 31.12.2010 günlü; E:2010/1286, K:2010/2178 sayılı kararının bozulmasına, dosyanın Mahkemesine gönderilmesine, 08.01.2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

BELEDİYE PARA CEZASI NİTELİĞİNDE OLUP DA, MAHKEMELERCE VERİLEN PARA CEZALARI

Ceza hükümleri içeren ve belediyeleri yakından ilgilendiren birçok yasa, tüzük ve yönetmelik bulunmakta olup, bu mevzuatlarla belediyelere birçok görev ve yetki verilmiştir. Ancak bu mevzuattaki cezaları karara bağlamak Adliye Mahkemelerinin yetkisi dahilinde bulunmaktadır.

Bu bölümde yer alan yasalar şunlardır:

- 30.7.1966 tarihli ve 775 sayılı **Gecekondu Kanunu**,
- 21.7.1983 tarihli ve 2863 sayılı **Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu**
- 11.1.1989 tarihli ve 3516 sayılı **Ölçüler ve Ayar Kanunu**.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 38 inci maddesinin (c) bendine göre, "Belediyeyi Devlet dairelerinde ve törenlerde, davacı veya davalı olarak da yargı yerlerinde temsil etmek veya vekil tayin etmek." hükmü yer almaktadır. Bu madde hükmüne göre, mahkemelerde belediye lehine dava açmak ve belediye aleyhine açılan davalarda belediyeyi savunmak, belediye başkanının görevidir. Belediye başkanları da, mahkemelerde davacı ve davalı olarak belediyeyi temsil etme görevini avukatlara devredebilirler.

5846 SAYILI FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU

5846	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2021 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		yasal olarak çoğaltılmış, bandrollü nüshaların yol, meydan, pazar, kaldırım iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır.		
	23/01/2008 tarih ve 5728 S.K. 81 inci md.	Bu yasağa uymayanlara Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	204 TL

7126 SİVİL SAVUNMA KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2021 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		Tatbiki ilan olunan sivil savunma tedbirlerine riayet etmeyen bütün vatandaşlarla resmi veya özel daire, müessese ve teşekküllerin mesul amirlerine, fiillerine suç oluşturmadığı takdirde,		
5728	47	Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	427 TL

6301 SAYILI ÖĞLE DİNLENMESİ KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2021 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		İşçilerine öğle tatili vermeyen veya dinlenme devresinde işyerlerini kapatmayan işveren veya vekillerine (İş Kanununa tabi işyerleri hariç)		
6301 Sayılı Kanun	m.7/1		Belediye Encümeni	336 TL

H - CETVELİ

10/2/1954 Tarihli ve 6245 Sayılı Harcırah Kanunu Hükümleri Uyarınca Verilecek Gündelik ve Tazminat Tutarları

YURTIÇİ HARCIRAHLAR	GÜNDELİK MİKTARI (TL)
I. Yurt İçinde Verilecek Gündelikler (Madde : 33)	
B. Memur ve Hizmetlilerden;	
a) Ek göstergesi 8000 ve daha yüksek olan kadrolarda bulunanlar (1)	61,25
b) Ek göstergesi 5800 (dahil) - 8000 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	57,35
c) Ek göstergesi 3000 (dahil) - 5800 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	54,05
d) Aylık/kadro derecesi 1-4 olanlar	47,65
e) Aylık/kadro derecesi 5-15 olanlar	46,35
1) 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre verilecek gündeliklerin hesabında bu tutar esas alınır. * 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre yatacak yer temini için ödenecek ücretlerin hesabında gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı, (d) fıkrasına göre yapılacak ödemelerde ise görevlendirmenin ilk 10 günü için gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı, takip eden 80 günü için gündeliklerinin %50 si, müteakip 90 günü için ise müstehak oldukları gündeliklerinin %40'ı esas alınır.	
II- Arazi Üzerinde Çalışanlara Verilecek Tazminatlar (Madde 50)	
50 nci Maddenin 1, 2, 3, 4 ve 5 inci Bentlerinde Yer Alan Personel:	
a) Kadro derecesi 1-4 olanlar	18,90
a) Kadro derecesi 5-15 olanlar	18,25
Bu tazminattan yararlananlardan;	
1) Memuriyet mahalli dışındaki çalışma alanlarında hizmet görenler ile 24/2/1984 tarihli ve 2981 sayılı Kanun uygulamasında çalışan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personeline yukarıda yazılı miktarların yarısı ek olarak ödenir.	
2) Bu çalışmalarını dolayısıyla arazide, şantiyede veya gemilerde geceleyenlere bu suretle bulunacak miktarın yarısı ek olarak ayrıca ödenir.	

FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETLERİ

		Tutar
Saat Başlı Fazla Çalışma Ücreti	657 sayılı Kanununun 178 inci maddesi uyarınca	2,40 TL
	Özel kanunlarındaki hükümler uyarınca bütçe kanunlarıyla belirlenmesi gereken fazla çalışma ücretleri için bu saat ücreti esas alınmaktadır.	
	Büyükşehir ve İl Belediye Başkanları ile birlikte çalışan personele ayda 90 saati geçmemek üzere makam onayına istinaden	2,54 TL

Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlarda (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabıta ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele (destek hizmeti yürüten personel hariç), belediye meclisi kararı ile tespit edilen tutar, fazla çalışma ücreti olarak maktu ödeneceği (K) işaretli cetvelde düzenlenmiş ve bunlara ödenecek aylık fazla çalışma ücreti de en son yapılan resmi nüfus sayımına göre belediye nüfusuna göre yapılmaktadır.

		Tutar
Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti	Belediye Nüfusu	
	10.000'e kadar olanlar için	321 TL
	10.001'den 50.000'e kadar olanlar için	344 TL
	50.001'den 100.000'e kadar olanlar için	380 TL
	100.001'den 250.000'e kadar olanlar için	429 TL
	250.001'den 1.000.000'e kadar olanlar için	512 TL
	1.000.001'den fazla olanlar için	594 TL
	Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehir belediyeleri dışındaki diğer büyükşehirlerin belediye sınırları içerisindeki için	594 TL
Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehirler belediye sınırları içerisindeki için	790 TL	

Aylık maktu fazla çalışma ücreti alanlara, her ne ad altında olursa olsun ayrıca fazla çalışmaya yönelik olarak başkaca bir ödeme yapılamayacağı ve yukarıdaki hükümlere göre ödenecek aylık maktu fazla çalışma ücretleri;

- Görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı yaralanma ve sakatlanma hallerinde tedavi süresince,
- Bir yılda toplamı 30 günü geçmeyen hastalık izni sürelerinde,
- İtfaiye hizmetlerinde çalışan personel için görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı hastalanma hallerinde tedavi süresince,
- Yurt içinde yapılacak hizmet içi eğitime katılma ve geçici görevli olarak bulunma durumlarında, ödenmeye devam olunacağı, diğer hallerde ise, fiilen çalışıldığı sürece ve bu süre ile orantılı olarak ödenir.

- 442 Sayılı Köy Kanununun 74 üncü maddesinin beşinci fıkrasında yer alan (11.500) gösterge rakamı (14.640), mülga ek 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan (8.500) gösterge rakamı (9.189) olarak geçerli olacaktır.
- 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü maddesinde yer alan (6000) ve (2200) gösterge rakamları, 1.11.2021 – 31.12.2021 tarihleri arasındaki dönemde sırasıyla (6.026), (2.226) olarak uygulanır.
- 5393 sayılı Belediye Kanununun 39 uncu maddesinde yer alan gösterge rakamları 1.1.2021-31.12.2021 tarihleri arasındaki dönemde (2.280) eklenmesi suretiyle uygulanır.

GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI 2021 YILI

(29.12.2020 tarih ve 31349 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan mesken kira gelirleri için uygulanan istisna tutarı	7.000 TL
--	----------

HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜŞTEMİLATI DIŞINDA KALAN YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLARA İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI (2021 YILI)

(29.12.2020 tarih ve 31349 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendinde yer alan, işverenlerce işyeri veya işyerinin müştemilatı dışında kalan yerlerde hizmet erbabına yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlara ilişkin istisna tutarı,	25.00 TL
--	----------

BASİT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR (2021 YILI)

(29.12.2020 tarih ve 31349 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer alan yıllık kira bedeli toplamı, 2021 takvim yılında uygulanmak üzere	
-Büyükşehir belediye sınırları içinde	12.000 TL
-Diğer yerlerde	7.600 TL

ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ

(29.12.2020 tarih ve 31349 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

DERECESİ	TUTARI (TL)
I. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 80'ini Kaybedenler)	1.500
II. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 60'ını Kaybedenler)	860
III. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 40'ını Kaybedenler)	380

YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI

YILLAR		
2020	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:521) (28.11.2020 tarih ve 31318)	%9,11
2019	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (23.12.2019 tarih ve 30987)	%22,58
2018	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (31/12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer)	%23,73
2017	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:484)	%14,47
2016	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:474)	%3,83
2015	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:457)	%5,58
2014	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:441)	%10,11

GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET

Görevden Uzaklaştırılan veya Tutuklanan Memurlar İçin

Aylık, taban aylığı ve kıdem aylığı	2/3 oranında verilir.
Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir.
Yan Ödeme	2/3 Oranında Verilir.
Özel Hizmet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Tayin Bedeli	2/3 Oranında Verilir.
Eğitim ve Öğretim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Mülki İdare Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Din Hizmetleri Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Emniyet Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Denetim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Lojman Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Yabancı Dil Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Ek Çalışma Ücreti	2/3 Oranında Verilir.
Yolluk Karşılığı Tazminatı	Hiç Verilmez.
Emekli Keseneği	Tam Aylığın Yarıısı Üzerinden Kesilir.
Damga Vergisi	Tabiidir.

Not: Görevden uzaklaştırılan personele göreve iade edilerek açığındaki süresine ait tam aylığa hak kazanma halinde, emekli kesenekleri aylığın diğer yarısından da kesilerek tama çıkarılır.

ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER (İşçiler İçin - 10.06.2003'den itibaren)

a)	1 Yıdan 5 Yıla Kadar Olanlar (5 yıl dahil)	14 İş Günü
b)	5 Yıdan Fazla 15 Yıdan Az Olanlar	20 İş Günü
	15 Yıl Dahil ve Daha Fazla Olanlar	26 İş Günü
c)	18 ve Daha Küçük Yaştaki İşçiler İle 50 ve Daha Yukarı Yaştakiler En Az	20 İş Günü

Not: İzin sürelerine rastlayan ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri izin süresinden sayılmaz

İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI

Hizmet Süresi	Bildirim Süresi	İhbar Tazminat Tutarı
a) İş 6 Aydan Az Sürmüş İşçi İçin	2 Hafta	2 Haftalık Ücret
b) İş 6 Aydan 1.5 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	4 Hafta	4 Haftalık Ücret
c) İş 1.5 Yıdan 3 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	6 Hafta	6 Haftalık Ücret
d) İş 3 Yıdan Fazla Sürmüş Olan İşçi İçin	8 Hafta	8 Haftalık Ücret

Not: 4857/17 maddesi gereği sözleşme ile süreler yükseltilebilir.

MEMUR ÖDEMELERİNDEN YAPILAN KESİNTİLER

MEMUR MAAŞ KALEMİ	KANUNİ DAYANAĞI	GELİR VERGİSİ	DAMGA VERGİSİ	EMEKLİ KESENEĞİ (KURUM/ŞAHİS)
Aylık (gösterge)	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Ek gösterge	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Taban aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Kıdem Aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Yan ödeme (Zamlar)	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	+	+	-
Özel hizmet tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Ek tazminat	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Denetim tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Makam tazminatı	657 sayılı Kanununun ek 26. maddesi	-	+	Kısmen*
Görev tazminatı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (C-4) bendi	-	+	Kısmen*
Temsil tazminatı	4505 sayılı Kanununun 5. maddesi	-	+	Kısmen*
Yabancı Dil Tazminatı	375 sayılı KHK'nın 2. maddesinin son fıkrası	-	+	-
Aile yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 203. maddesi	-	-	-
Doğum yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 207. maddesi	-	-	-
Ölüm yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 208. maddesi	-	-	-
Öğretim yılına hazırlık ödeneği	657 sayılı Kanununun ek 32. maddesi	-	+	-
Nöbet üzeri (sağlık personeli için)	657 sayılı Kanununun ek 33. maddesi	-	+	-
Emekliliğini isteyen personele verilen ödeme	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (D) bendi	-	+	-
Toplu sözleşme ikramiyesi	375 sayılı KHK'nın ek 4. maddesi	-	+	-
666'ya göre ek ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 9. maddesi	-	+	-
Fazla çalışma ücreti	375 sayılı KHK'nın ek 13. maddesi	-	+	-
Cumhurbaşkanı, Başbakan ve TBMM başkanının yakın korumalarına yapılan ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 14. maddesi	-	+	-
Harcirah ödemeleri	Gelir Vergisi Kanunu madde 24	-	+	-

Bu ödemeler 2008 yılı Ekim ayı başından önce memuriyete başlayanlar açısından emeklilik keseneği ve kurum karşılığına tabi olmamakla birlikte ilk defa 4/1-c sigortalısı olan memurlar açısından 5510 sayılı Kanunun 80 nci maddesi gereğince Makam, temsil ve görev tazminatları ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca (bölge, kurum, birim, çalışma mahalli, görevin niteliği ve benzeri kriterlere dayalı olarak asıl tazminatlara ilave, ek veya ayrıca ödenen tazminatlar hariç) ödenen tazminatlar prime esas kazançta dahil edilmektedir.

DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ

		İzin Süresi
DMK 105. Md.	Hastalık İzni	-Uzun süreli hastalıklarda 18 ay -Diğer hastalıklarda 12 ay
	Refakat İzni	Sağlık Kurulu Raporu ile Ana, baba, eş, çocuk, kardeş için; 3 ay(gerektiğinde bu süre bir katına kadar uzatılabilir.
DEVLET MEMURLARINA AYLIKSIZ İZİN		
Devlet Memurları Kununu 108. Madde	Askerlik	Muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince izinli sayılırlar
	Görev ve Öğrenim	Yetiştirilmek üzere yurtdışına gönderilen veya Sürekli görevle yurtiçine ya da yurtdışına atanan veya en az altı ay süreyle yurtdışına geçici olarak görevlendirilen memurlar yurtdışına kamu kurumlarınca gönderilmiş olan öğrencilerin memur olan eşleri 77 inci maddeye göre izin verilenlerin memur olan eşlerine görev veya öğrenim süresi kadar aylıksız izin verilir.
	Doğum	Analık izinden sonra 24 ay Eşi doğum yapan memura 24 ay
	Aylıksız İzin	Beş hizmet yılını tamamlamış olanlara; bir yıla kadar (en fazla iki defada kullanılmak üzere)
	Evlat Edinme	24 Ay
	Hayati Tehlike	Refakat izninden sonra 18 Ay
	Göreve Dönme/ Görevden Çekilmiş Sayılma	Aylıksız izin süresinin bitiminden önce mazereti gerektiren sebebin ortadan kalkması halinde, on gün içinde göreve dönülmesi zorunludur. Aylıksız izin süresinin bitiminde veya mazeret sebebinin kalkmasını izleyen on gün içinde görevine dönmeyenler, memuriyetten çekilmiş sayılır.

MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

1) Esas Aylık	Vekalet Ettiği Kadro Derecesinin İlk Kademe Aylığının Ek Göstergesi Dahil 2/3 Oranıdır.
2) Kıdem Aylığı	Hiç Verilmeyecek
3) Taban Aylığı	2/3 Oranında Verilecektir
4) Yan Ödeme	Tam Verilir
5) Özel Hizmet Tazminatı	Tam Verilir
6) Eğitim ve Öğretim Tazminatı	Tam Verilir
7) Din Eğitimi Hizmetleri Tazminatı	Tam Verilir
8) Ek Çalışma ve Ek Ders Ücreti	Tam Verilir
9) Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir
10) Tedavi Giderleri	Tam Verilir
11) Damga Vergisi	Vergiye Tabi Hakedişlerden Kesilir
12) Emekli Keseneği	Taban Aylığı Dahil Aldığı Aylık Üzerinden (2/3 Tutarından) Tam Kesilir a) İşe Başlamada Kısıtlı Aylıktan Kesilemez b) İlk Tam Maaşından Giriş Aidatı Kesilir c) İşten Ayrılmalarda Aylık Kısıtlı Hesaplanırsa bile emekli keseneği tam aylık üzerinden kesilir.
13) Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir

DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin sebebi, kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerinde geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak, kurum dışında (Yani başka kurumlardan) atanan vekil memura işe başladığından bu yana vekalet aylığı, görevin kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 oranında ödenir.
2- Kıdem ve Taban Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Kanuni izin, geçici görev (hizmetçi eğitimine katılma dahil) görevden uzaklaştırma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden daha aşağı dereceli bir göreve vekalet edilmesinde ödenmez.
4- Lojman Tazminatı	Verilmez
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emekli Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin Sebebi; kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerindeki geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıdır. Ancak 3 aydan fazla devam süresi için, görevin kadro derecesinin ilk kademe göstergesinin (ek gösterge dahil) aylığının 1/3 tutarı verilir. İlkokul öğretmenliği ve veznedarlık görevine bağlandığı tarihten itibaren verilir. Diğer taraftan tedviren görevlendirmelerde vekalet aylığı ödenmez.
2- Kıdem Aylığı	Verilmeyecektir
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Mehil müddedi, yıllık izin, mazeret ve hastalık izni, geçici görev, görevden uzaklaştırma, hizmetçi eğitime katılma halleriyle geçi boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden aşağı dereceli kadroya vekalet edilmesinde ödenmez. Ayrıca vekil 99 Seri No'lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinde belirtildiği gibi asilde aranan şartlara haiz olması gerekmektedir.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez. Ancak, o kadroya aslen atanabilme şartlarına sahipse zam ve tazminatların farkı ödenir.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir
Boş Kadroya Vekalet	
Boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir. Ancak, saymanlık kadrolarının boşalması halinde işe başlama tarihten itibaren vekalet aylığı verilmek suretiyle vekaleten atama yapılabilir.	
1- Esas Aylık	Vekalet edilen kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 nispetinde verilir.
2- Kıdem Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve O.H.T.	Yapılan her iki görevle ilgili aynı cins zam ve tazminatlardan fazla olarak farklı cinsteki zam ve tazminatlar 657 s. K. 175. maddesindeki oranlara bakılmaksızın vekalet görevine bağlandığı tarihten itibaren ödenir. Ancak kendi derecesinden daha aşağı derecelerdeki kadrolara vekalet ve tedviren görevlendirme halinde hiçbir ödeme yapılmaz.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecek
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka yerlerdeki bir kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

1593 SAYILI UMUMİ HIFZISSİHHA KANUNU

AÇIKLAMA	CEZAYI VERECEK MAKAM	2021
a) 24.4.1930 tarih ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amaçlı Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la değişik 283 üncü maddesine göre; bu Kanunda yazılı belediye vazifelerine ilişkin olup, 266 ncı maddede gösterilen sıhhi zabıta nizamnamesinde belirtilen yasaklara (Her şehir ve kasaba belediyesi bu kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında o şehir veya kasabanın ihtiyaçlarına göre bu kanunun gösterdiği sıhhi hususlara ait bu zabıta talimatnamesi tertip eder. Bu nizamname, meskenlerin ihtiva etmeleri lazım gelen asgari müştemilatı, umumi ve müşterek ikametgahlardaki ikamet şartlarını, gıda maddeleri satılan veya sair temizliğe mütaallik işlerle iştigal edilen mahallerin, han, otel, misafirhane, eğlence mahalleriyle bütün umumi yerlerin sıhhi şartlarını ve umumiyetle şehrin sıhhat ve temizliğine taallük eden hususlara ait riayetleri lazım gelen kaideleri ihtiva eder.) aykırı hareket edenlerle mecburiyetlere riayet etmeyenler, 1608 sayılı Yasa gereğince cezalandırılır. Sağlık zabıta yönetmeliğinde yazılı yasaklara aykırı hareket edenlerle yapılması gerekenlere uymayanlar hakkında 1608 sayılı Yasa'ya istinaden belediye encümenince verilir.	Belediye Encümeni	427TL
b) 1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 299 uncu maddesi uyarınca; defin ruhsatıyesı olmadan cenaze defnedenden mezar bekçileri veya ölü sahipleri Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır. Sağlık zabıta yönetmeliğinde yazılı yasalara aykırı hareket edenlere	Belediye Encümeni	427 TL
c) 1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 301 inci maddesi uyarınca; müsaadesiz olarak bir şehir ve kasabadan diğerine ölü nakledenler, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	427 TL
İdarî para cezasına itiraz : 1593 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idarî para cezasına ilişkin idarî yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir.		

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:65)

2021 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 29.12.2020 Tarih ve 31349 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

I. Akitlerle ilgili kağıtlar	
A. Belli parayı ihtiva eden kağıtlar:	
1. Mukavelenameler, taahhütnameler ve temliknameler	(Binde 9,48)
2. Kira mukavelenameleri (Mukavele süresine göre kira bedeli üzerinden)	(Binde 1,89)
3. Kefalet, teminat ve rehin senetleri	(Binde 9,48)
4. Tahkimnameler ve sulhnameler	(Binde 9,48)
5. Fesihnameler (Belli parayı ihtiva eden bir kağıda taalluk edenler dahil)	(Binde 1,89)
6. Karayolları Trafik Kanunu uyarınca kayıt ve tescil edilmiş ikinci el araçların satış ve devrine ilişkin sözleşmeler	(Binde 1,89)
7. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 09/08/2016) Hazinenin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmazlara ilişkin ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni sözleşmeleri (yatırım taahhüdü bulunanlar dâhil ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni süresine göre bulunacak bedel üzerinden)	(Binde 9,48)
8. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) (Yürürlük: 9/8/2016) Resmî şekilde düzenlenen gayrimenkul satış vaadi sözleşmeleri (3/2/2017 tarih ve 29968 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 31/1/2017 tarih ve 2017/9759 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Kararının 1 inci maddesiyle, bu bentlerde yer olan kağıtlar için uygulanan "binde 9,48" oranı "0" (sıfır) olarak uygulanacağı kararlaştırılmıştır.)	(Binde 0)
9. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 09/08/2016) Resmî dairelerin mal ve hizmet alımlarına ilişkin yaptıkları ihalelerde, ihaleyi yapan idare ile düzenlenen sözleşmeler	(Binde 9,48)
10. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 9/8/2016) 1/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında kanun kapsamında düzenlenen:	
a) Taksitle satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
b) Ön ödemeli konut satış sözleşmeleri	(Binde 0)
c) Devre tatil ve uzun süreli tatil hizmeti sözleşmeleri	(Binde 9,48)
ç) Paket tur sözleşmeleri	(Binde 9,48)
d) Abonelik sözleşmeleri	(Binde 9,48)
e) Mesafeli satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
11. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 9/8/2016) 7/6/2012 tarihli ve 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu kapsamında düzenlenen turist rehberliğine ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)
12. (Ek:6728/28. md.- Yürürlük:9/8/2016) 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu kapsamında düzenlenen:	
a) Toptan elektrik satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
b) Perakende elektrik satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
13. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 9/8/2016) 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu kapsamında düzenlenen:	
a) Toptan doğal gaz satışına ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)
b) Tüketicilere doğal gaz satışına ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)
14. (Ek:6824/5. md.-Yürürlük: 8/3/2017) Resmî şekilde düzenlenen kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat sözleşmeleri	(Binde 0)

488 sayılı Kanunun mükerrer 30 uncu maddesinin birinci fıkrası hükmü gereğince, Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yer alan ve 63 Seri No'lu Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliği ile tespit edilen maktu vergiler, (maktu ve nispi vergilerin asgari ve azami miktarlarını belirleyen hadler dahil), yeniden değerlendirilme oranında artırılmış ve 1/1/2021 tarihinden itibaren uygulanacak miktarları Tebliğ ekindeki (1) sayılı tabloda gösterilmiştir.

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:65)

2021 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 29.12.2020 Tarih ve 31349 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

15. (Ek: 6824/5. md.-Yürürlük: 8/3/2017) Resmi şekilde düzenlenen kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat sözleşmeleri kapsamında yapı müteahhitleri ile alt yükleniciler arasında düzenlenen inşaat taahhüt sözleşmeleri	(Binde 0)
16. (Ek:6824/5. md.Yürürlük: 8/3/2017) Kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat işlerine ilişkin danışmanlık hizmet sözleşmeleri	(Binde 0)
17. (Ek:6824/5. md.-Yürürlük: 8/3/2017) Yapı denetimi hizmet sözleşmeleri	(Binde 0)
B. Belli parayı ihtiva etmeyen kağıtlar:	
1.Tahkimnameler	(97,20 TL)
2.Sulhnameler	(97,20 TL)
3.Turizm işletmeleri ile seyahat acentelerinin aralarında düzenledikleri kontenjan sözleşmeleri (Belli parayı ihtiva edenler dahil)	(546,40 TL)
II. Kararlar ve mazbatalar	
1. Meclislerden, resmi heyetlerden ve idari davalarla ilgili olmayarak Danıştaydan verilen mazbata, ilam ve kararlarla hakem kararları:	
a) Belli parayı ihtiva edenler	(Binde 9,48)
b) Belli parayı ihtiva etmeyenler	(97,20 TL)
2. İhale Kanunlarına tabi olan veya olmayan resmi daire ve kamu tüzel kişiliğini haiz kurumların her türlü ihale kararları (Ek.6728/28. md.-Yürürlük: (9/8/2016), (4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki kurum ve kuruluşlara şikâyet veya Kamu İhale Kurumuna itirazın şikâyet ya da yargı kararı üzerine ihalenin iptal edilmesi hâlinde, bu ihale kararının hükmünden yararlanılmayan kısmına isabet eden damga vergisi ret ve iade olunur. Sözleşmenin düzenlenmiş olması durumunda sözleşmeye ilişkin damga vergisi ret ve iade edilmez.)	(Binde 5,69)
III. Ticari işlemlerde kullanılan kağıtlar	
1. Ticari ve mütedavil senetler:	
a) Emtia senetleri:	
aa) Makbuz senedi (Resepise)	(33,40 TL)
ab) Rehin senedi (Varant)	(19,70 TL)
ac) İyda senedi	(3,10 TL)
ad) Taşıma senedi	(0,80 TL)
b) Konşimentolar	(19,70 TL)
c)Deniz ödücü senedi	(Binde 9,48)
d) İpotekli borç senedi, irat senedi	(Binde 9,48)
2. Ticari belgeler:	
a) Menşe ve Mahreç şahadetnameleri	(33,40 TL)
b) Resmi dairelere ve bankalara ibraz edilen bilançolar ve işletme hesabı özetleri:	
ba) Bilançolar	(74,90 TL)
bb) Gelir tabloları	(35,80 TL)
bc) İşletme hesabı özetleri	(35,80 TL)
c) Barnameler	(3,10 TL)
d) Tasdikli manifesto nüshaları	(14,60 TL)
e) Ordinolar	(0,80 TL)
f) Gümrük idarelerine verilen özet beyan formları	(14,60 TL)

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:65)

2021 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 29.12.2020 Tarih ve 31349 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

IV. Makbuzlar ve diğer kağıtlar	
1. Makbuzlar:	
a) Resmi daireler tarafından yapılan mal ve hizmet alımlarına ilişkin ödemeler (avans olarak yapılanlar dahil) nedeniyle, kişiler tarafından resmi dairelere verilen ve belli parayı ihtiva eden makbuz ve ibra senetleri ile bu ödemelerin resmi daireler nam ve hesabına, kişiler adına açılmış veya açılacak hesaplara nakledilmesini veya emir ve havalelerine tediyesini temin eden kağıtlar	(Binde 9,48)
b) Maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah, tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar (avans olarak ödenenler dahil) için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılacak cari hesaplara nakledildiği veya emir ve havalelerine tediye olunduğu takdirde nakli veya tediye için verilen kağıtlar	(Binde 7,59)
c) Ödünç alınan paralar için verilen makbuzlar veya bu mahiyetteki senetler	(Binde 7,59)
d) İcra dairelerince resmi daireler namına şahıslara ödenen paralar için düzenlenen makbuzlar	(Binde 7,59)
2. Beyannameler (Bu beyannamelerin sadece bir nüshası vergiye tabidir):	
a) Yabancı memleketlerden gelen posta gönderilerinin gümrüklenmesi için postanelerce gümrüklere verilen liste beyannamelerde yazılı her gönderi maddesi için	(0,80 TL)
b) Vergi beyannameleri:	
ba) Yıllık gelir vergisi beyannameleri	(97,20 TL)
bb) Kurumlar vergisi beyannameleri	(129,80 TL)
bc) Katma değer vergisi beyannameleri	(64,10 TL)
bd) Muhtasar beyannameler	(64,10 TL)
be) Diğer vergi beyannameleri (damga vergisi beyannameleri hariç)	(64,10 TL)
c) Gümrük idarelerine verilen beyannameler	(129,80 TL)
d) Belediye ve il özel idarelerine verilen beyannameler	(47,60 TL)
e) Sosyal güvenlik kurumlarına verilen sigorta prim bildirimleri	(47,60 TL)
f) (Değişik:6728/28. Md. Yürürlük: 9/8/2016) 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesi ile muhtasar beyannamenin birleştirilerek verilmesiyle oluşturulan beyannameler	(76,00 TL)
3. Tabloda yazılı kağıtlardan aslı 1,00 Yeni Türk Lirasından fazla maktu ve nispi vergiye tabi olanların resmi dairelere ibraz edilecek özet, suret ve tercümelere.	(0,80 TL)

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01.01.2021 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

(Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Seri No: 522, 29.12.2020 tarih ve 31349 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır:)

Madde Konusu	İlanın şekli	Gösterge
MADDE 104-	1- İlanın vergi dairesinde yapılması	3.600
	3- İlanın; - Vergi dairesinin bulunduğu yerde yayımlanan bir veya daha fazla gazetede yapılması	3.600-360.000
	- Türkiye genelinde yayımlanan gazetelerden birinde ayrıca yapılması	360.000 ve üzeri
MADDE 115-	Tahakkuktan vazgeçme	43
MADDE 153/A-	Teminat tutarı	150.000
MADDE 177-	Bilanço hesabı esasına göre defter tutma hadleri	
	1- Yıllık;	
	- Alış tutarı	300.000
	- Satış tutarı	420.000
	2- Yıllık gayrisafi iş hasılatı	150.000
	3- İş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı	300.000
MADDE 232-	Fatura kullanma mecburiyeti	1.500
MADDE 252-	Muhtarların karne tasdikinde aldığı harç	4,30
MADDE 313-	Doğrudan gider yazılacak demirbaş ve peştemallıklar	1.500
MADDE 343-	En az ceza haddi	
	- Damga vergisinde	19,00
	- Diğer vergilerde	38,00
	Usulsüzlük dereceleri ve cezaları (Kanuna bağlı cetvel)	
	<u>I inci derece usulsüzlükler</u>	
	1- Sermaye şirketleri	240
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	140
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	70
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	32
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	19
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	9
	<u>II nci derece usulsüzlükler</u>	
	1- Sermaye şirketleri	130
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	70
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	32
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	19
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	9
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	5
MADDE 353-	Fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmaması	

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01/01/2020 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

	1- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzu verilmemesi, alınmaması bu belgelerde gerçek meblağdan farklı meblağlara yer verilmesi bu belgelerin elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken kağıt olarak düzenlenmesi, bu belgelerin hiç düzenlenmemiş sayılması	380
	- Bir takvim yılı içinde her bir belge nevine ilişkin olarak kesilecek toplam ceza	190.000
	2- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi, giriş ve yolcu taşıma bileti, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, yolcu listesi, günlük müşteri listesi ile Maliye Bakanlığınca düzenleme zorunluluğu getirilen belgelerin düzenlenmemesi, kullanılmaması veya bulundurulmaması, aşı ile örneğinde farklı meblağlara yer verilmesi, gerçeğe aykırı olarak düzenlenmesi, elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken kağıt olarak düzenlenmesi, hiç düzenlenmemiş sayılması	380
	- Her bir belge nev'ine ilişkin olarak her bir tespit için toplam ceza	19.000
	- Her bir belge nev'ine ilişkin bir takvim yılı içinde kesilecek toplam ceza	190.000
MADDE 353-	4- Hazine ve Maliye Bakanlığınca tutulma ve günü gününe kayıt edilmemesi, mecburiyeti getirilen defterlerin; bulundurulmaması, günü gününe kayıt yapılmaması, yetkililere ibraz edilmemesi ile levha bulundurma ve asma mecburiyetine uyulmaması	380
	6- Belirlenen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve mali tablolarla ilişkin usul ve esaslar ile muhasebeye yönelik bilgisayar programlarının üretilmesine ilişkin kural ve standartlara uymayanlara	9.000
	7- Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak işlemlerde kullanıma zorunluluğu getirilen vergi numarasını kullanmaksızın işlem yapanlara	450
	8- Belge basımı ile ilgili bildirim görevini tamamen veya kısmen yerine getirmeyen matbaa işletmecilerine	1.400
	- Bu bent uyarınca bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	280.000
	9- 4358 sayılı Kanun uyarınca vergi kimlik numarası kullanma zorunluluğu getirilen kuruluşlardan yaptıkları işlemlere ilişkin bildirimleri, belirlenen standartlarda ve zamanda yerine getirmeyenlere	1.900
	10-127 nci maddenin (d) bendi uyarınca Maliye Bakanlığının özel işaretli görevlisinin ikazına rağmen durmayan aracın sahibi adına	1.400
MADDE 355-	b) Damga Vergisinde	
	- Her bir kağıt için kesilecek özel usulsüzlük cezası	3,10
	Bilgi vermektен çekinenler ile 107a, 256, 257 ve mükerrer 257 nci madde ve gelir vergisi kanununun 98/a maddesi hükmüne uymayanlar için ceza	
	86,148,149,150,256 ve 257 nci maddelerinde yer alan zorunluluklar ile mükerrer 257 nci madde ve Gelir Vergisi Kanununun 98/A mad. uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	2.500
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	1.300
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	650
MÜKERRER MADDE 355-	107/A maddesi uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	1.500
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	760
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	390
	Tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevşik etme zorunluluğuna uymayanlara bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	1.900.000
MADDE 370	Kullanılan sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge tutarı	109.000

ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ (2021 YILI)

29 Aralık 2020 Salı ve 31349 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı) tarafından hazırlanan Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 53)

1/1/2021 TARİHİNDEN İTİBAREN KONUTLAR İLE İŞYERLERİ VE DİĞER ŞEKİLDE KULLANILAN BİNALARA AİT ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ

a) Büyükşehir belediyeleri dışındaki belediyelerde uygulanacak çevre temizlik vergisi tarifesi:

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	4500	3600	2800	2500	2100
2. Grup	2800	2100	1700	1400	1300
3. Grup	2100	1400	1300	900	700
4. Grup	900	700	530	450	360
5. Grup	530	450	310	300	250
6. Grup	300	250	160	140	109
7. Grup	109	86	60	50	38

b) Büyükşehir belediyelerinde uygulanacak çevre temizlik vergisi tarifesi:

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	5625	4500	3500	3125	2625
2. Grup	3500	2625	2125	1750	1625
3. Grup	2625	1750	1625	1125	875
4. Grup	1125	875	662	562	450
5. Grup	662	562	387	375	312
6. Grup	375	312	200	175	136
7. Grup	136	107	75	62	47

İNDİRİMLİ ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ UYGULAMASI

Öncelikli yörelerdeki belediyeler ile nüfusu 5.000'den az olan belediyelerde bulunan konutlara ait çevre temizlik vergisi su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle metreküp başına 19 kuruş olarak hesaplanacak; işyeri ve diğer şekillerde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi tutarları ise aşağıdaki tarifeye göre hesaplanacaktır.

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	2250	1800	1400	1250	1050
2. Grup	1400	1050	850	700	650
3. Grup	1050	700	650	450	350
4. Grup	450	350	265	225	180
5. Grup	265	225	155	150	125
6. Grup	150	125	80	70	54
7. Grup	54	43	30	25	19

2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER (2021 YILI)

	TL
1. Diğer Şehirlerde Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/2) ¹	1.052.000
2. Resmi Gazete İle Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/3) ²	3.155.000
3. Açık Teklif Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 45) ³	3.155.000
(Bu madde ile ilgili parasal sınır, Hazineye ait taşınmazların satışında 10.000.000.-TL olup, bu tutarı yirmi katına kadar artırmaya Çevre ve Şehircilik Bakanı yetkilidir.)	
4. Pazarlık Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 51) ⁴	
a- İllerde, Kuruluş Merkezlerinde Askeri Birlik, Kurum ve Kuruluşları da Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçindeki İlçelerde ve Nüfusu 50.000'i Geçen İlçelerde	115.000
b-Diğer İlçelerde	57.000
5. Taşınır ve Taşınmaz Malların Satış, Kira, Trampa Edinmesi ve Mülkiyetin Gayri Ayni Hak Tesisinde Mahalli Komisyonların Yetkilerinin Üst Sınırı (Madde 76) ⁵	
a) Ankara, İstanbul ve İzmir İllerinde	694.000
b) Diğer Büyükşehir Belediyesi Olan İllerde	348.000
c) Diğer İllerde ve Nüfusu 50.00'i Geçen İlçelerde	252.000
ç) Diğer İlçelerde	189.000

Bu madde ile ilgili parasal sınırların herbiri için ayrı ayrı veya birlikte dört katına kadar artırmaya Çevre ve Şehircilik Bakanı yetkilidir.

[1] 2886/17 md. 2. fıkra Diğer şehirlerde yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktarı aşan ihale konusu işler (1) numaralı fıkraya göre yapılacak ilanlardan başka, traşi göz önüne alınarak ili Basın-İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defa daha ilan edilir.)

[2] 2886/17 md. 3. Fıkrası: Resmi Gazete ile yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli (2) numaralı fıkra uyarınca belirlenecek miktarın üç katını aşan ihale konusu işler, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defada Resmi Gazete'de ilan edilir.

[3] 2886/45 Açık teklif usulü ile yapılabilecek

[4] 2886/-51. Md Pazarlık usulüyle yapılacak

[5] 2886/76 ncı maddesi : Mahalli komisyonların yetkileri- Taşınır ve taşınmaz malların satış, kira, trampa edilmesi ve mülkiyetin gayri ayni hak tesislerinde, mahalli komisyonların ne miktara kadar ihaleye selahiyetleri oldukları, her yıl Genel Bütçe Kanununda gösterilir.

ALINDI BİRİM FİYATLARI

Örnek No	Belgenin adı	Ölçü Birimi	Birim Fiyatı (TL)
6	Alındı Belgesi (Manuel)	Cilt	26,50
	Alındı Belgesi (Otokopili)	Takım	0,65
8	Mahsup Alındısı	Cilt	33,00
10	Tahsildar Alındısı	Cilt	33,00
11	Muhasebe Yetkilisi Mutemedi Alındısı	Cilt	33,00
	Bilgisayarlı Muhasebe Yetkilisi Mutemedi Alındısı	Takım	0,65
12	Teslimat Müzekkeresi	Cilt	44,00
15	Gönderme Emri	Cilt	33,00
16	Döviz Gönderme Emri	Cilt	33,00

Yukarıda tablo halinde birim fiyatı belirlenen alındılar ve diğer belgeler, talepte bulunan döner sermaye saymanlıkları ile genel bütçe dışındaki diğer kamu idarelerine hizmet veren muhasebe birimlerine satılabilir. Takım kelimesi 2 veya 3 nüsha halindeki tek bir alındıyı ifade etmektedir.

SULAR HAKKINDA KANUN

KANUN	MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2021 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		İçme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclislerince yasak edilebilir		
831 Sayılı Kanun	28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanunun Ek-7 nci Maddesi		Belediye Encümeni	427 TL

TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ
(01.01.2021-31.12.2021)

Kanuni Dayanağı	Nüfusu	Tutarı
Belediye Tahsilat Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinde düzenlenmiş ve tahsilat tutarı son genel nüfus sayımına göre nüfusu 10.000'e kadar olan yerlerde, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun 83 üncü maddesinin (A) bendinin (a) alt bendi uyarınca (1050 sayılı Kanun mülga olduğu için 5018 sayılı Kanunun 35 inci maddesinin birinci fıkrası) her yıl Bütçe Kanunu ile illerde ita amiri mutemeteri için belirlenen avans limitinin 2 katını, nüfusu 10.000'den fazla olan yerlerde ise, bu limitin 4 katını geçmesi halinde 15 fünürlük süre beklemeden vezneye veya bankaya yatırılması zorunludur.	10.000' e kadar olan belediyeler	4.200
	10.000' den fazla olan belediyeler	8.400

BELEDİYE MECLİS VE ENCÜMEN İÇİN UZLAŞMA LİMİTLERİ
(01.01.2021-31.12.2021 Tarihleri Arası)

	Yasal Dayanak	Tutarlar
Belediye Meclisi	5393 sayılı Kanun md.18/h	18.022,23 TL'den fazla olan tutarlar için
Belediye Encümeni	5393 sayılı Kanun md.34/f	18.022,23 TL'den az olan tutarlar için

KİK EŞİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER

(26 Ocak 2021 Tarih ve 31376 Sayılı Resmi Gazete) 1/2/2021-31/01/2022)

	Alımın Türü	Kanuni Dayanağı	KDV Hariç Tutarı (TL)
Eşik Değerler	Mal ve Hizmet Alımları (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/b Md.	3.709.717
	Yapım İşleri (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/c Md.	81.614.303
Açık İhale Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 40 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	3.709.717
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	81.614.303
Belli İstekliler Arasında İhale Usulü Kamu İhale Bülteni Ön Yeterlilik İlan Limiti (Son başvuru tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	3.709.717
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	81.614.303
Pazarlık Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 25 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	3.709.717
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	81.614.303
Yerel Gazete İlan Limiti (İhale tarihinden en az 7 gün önce en az iki yerel gazetede)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	242.832
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	485.689
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	242.832 -
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	485.689 485.689 -
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 21 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	485.689 -
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	3.709.717 4.047.628 -
Doğrudan Temin Usulü ile Yapılacak Alımlar	Büyükşehir Sınır İçindeki İdareler	4734 sayılı Kanunun 22/d Md.	121.405
	Diğer İdareler	4734 sayılı Kanunun 22/d Md.	40.443
Belediye Şirketleri	Mal ve Hizmet alımları	4734 sayılı kanunun 3/g maddesi	18.619.202
Pazarlık Usulü ile Yapılacak Alımlar		4734 sayılı Kanunun 21/f Md.	404.732
İhalelerden Kesilecek Kamu İhale Kurumu Payı (Sözleşme bedelinin onbinde beşi)		4734 sayılı Kanunun 53/j-1 Md.	809.496
Mühendis ve mimarların diplomalarını ihalelerde benzer iş deneyimi olarak değerlendirilmesinde mezuniyet sonrası her yıl için dikkate alınacak tutar.		4734 Sayılı Kanunun 62/h Md.	449.259
Şikayette Bulunan İsteklilerin Kamu İhale Kurumuna Yatıracakları Bedel	1.281.438-TL'ye kadar		7.682
	1.281.438-TL'den - 5.125.768-TL'ye kadar		15.373
	5.125.768-TL'den - 38.443.271-TL'ye kadar		23.060
	38.443.271-TL ve üzeri		30.750

PARASAL SINIRLAR

Parasal Sınırlar Ve Oranlara İlişkin Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No:67)
3 Mart 2021 tarih ve 31412 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır

1. Kasa işlemleri:	TL
1.1. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 nci maddesi gereğince, muhasebe birimlerince kasadan yapılacak ödeme tutarı;	
1.1.1. Merkez muhasebe birimleri, büyükşehir belediyesi kurulu bulunan illerdeki defterdarlık muhasebe birimleri ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	2.875
1.1.2. Diğer muhasebe birimlerinde,	1.500
1.1.3. Yukarıda belirtilen sınırlar, mahkeme harç ödemeleri ile askeralma bölge-askerlik şube başkanlıklarınca genel sevk ve firari erlerin sevklerine ilişkin ödemelerde 10 kat olarak uygulanır. Yabancı ülke vadedişlerine yapılacak ikamet tezkere bedeli, ikamet tezkere harcı, vize harcı ve yolcu telefon harçlarının iadesinde 1.1.1’de belirtilen sınırlar geçerlidir. teminet iaderdeleri ile sağlık turizm ve turst sağlığı kapsamında sunulan sağlık hizmetlerine ilişkin peşin alınan tutarların iadesi ise sınırlamaya tabi değildir.	
1.2. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 ve 27 nci maddeleri gereğince ertesi gün yapılacak ödemeleri karşılamak üzere ve kişi malı emanet dövizlerden kasada bulundurulacak miktarlar ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerde gerekli güvenlik önlemleri alınmak şartıyla veznede bulundurulacak azami TL tutarı;	
1.2.1. Vergi dairelerinde,	4.300
1.2.2. T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	28.400
1.2.3. Diğer muhasebe birimlerinde (Vergi daireleri hariç),	16.250
2. Kaybedilen alındılar için ilân: İlgilileri tarafından kaybedilen alındılarda Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 528 inci maddesine göre ilân gerektirmeyen parasal sınır,	1.660
B- MUHASEBE YETKİLİSİ MUTEMETLERİNİN GÖREVLENDİRİLMELERİ, YETKİLERİ, DENETİMİ VE ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
1. Muhasebe yetkilisi mutemedi işlemleri:	
1.1. Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 7 nci maddesi uyarınca, muhasebe birimleri dışında görev yapan muhasebe yetkilisi mutemetleri tarafından yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	5.400
1.2. Mahkeme başkanlıkları, icra ve iflas daireleri ve izale-i şüyu memurluklarındaki muhasebe yetkilisi mutemetlerince, 492 sayılı Harçlar Kanununun eki (1) ve (3) sayılı tarifelere göre makbuz mukabili tahsil edilip, yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı	17.250

PARASAL SINIRLAR

Parasal Sınırlar Ve Oranlara İlişkin Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No:67)
3 Mart 2021 tarih ve 31412 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır

2. Yetkili memurlarla ilgili işlemler:

Pul ve Değerli Kağıtların Bayiler ve Yetkili Memurlar Vasıtası ile Sattırılmasına ve Bayilere Satış Aidatı Verilmesine Dair Yönetmelik hükümlerine göre yetkili memurlarca 15 günlük süre beklenmeden muhasebe biriminin veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı, 6.750

C- MUHASEBE YETKİLİSİ ADAYLARININ EĞİTİMİ, SERTİFİKA VERİLMESİ İLE MUHASEBE YETKİLİLERİNİN ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK

1. Muhasebe yetkililerinin, kendilerine 5018 sayılı Kanun ve diğer mevzuatla verilen görev ve yetkilerinden, yardımcılarına devredebilecekleri görev ve yetkilere ilişkin limitler (vergi ve sair kesintiler düşülmeden önceki tutar)

1.1. Yıllık yevmiye sayısı kırk bine kadar olan muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için) 5.500

1.2. Yıllık yevmiye sayısı kırk bini geçen muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için) 7.750

1.3. Banka teminat mektubu veya menkul değerlerin, kısmen veya tamamen ilgili-sine iadesine ilişkin işlemlerde 27.625

2. Yukarıdaki (1.1) ve (1.3) numaralı maddelerde belirtilen tutarlar; Maliye Bakanlığı Merkez Muhasebe Birimi, İstanbul İl Muhasebe Birimi ile Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı muhasebe birimlerinde 4, diğer merkez muhasebe birimleri, Ankara İl Muhasebe Birimi ile İzmir İl Muhasebe Biriminde 3 kat olarak uygulanır.

4. Merkezi yönetim kapsamı dışındaki idareler limitlerini kendileri belirleyebilirler.

Ç- MERKEZİ YÖNETİM HARCAMA BELGELERİ YÖNETMELİĞİ

1. Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 5 inci maddesi ve konuya ilişkin Tebliğde yapılan açıklamalara göre, özel kişiler tarafından düzenlenen faturaların kaybedilmesi halinde, noter onaylı fatura örneklerinin kabul edileceği parasal alt sınırdır. 101.000

D-TAŞINIR MALLARIN KAYITLARDAN ÇIKARILMASI

1. Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılacak taşınırlar için uygulanacak limitler,

1.1. Taşınırların kamu idareleri arasında bedelsiz devri ve satışında 8.500

1.2. Taşınırların aynı kamu idaresine bağlı harcama birimleri arasındaki devrinde 40.000

2. Yukarıda belirtilen limitler; kuruluş merkezleri ile Ankara, İstanbul ve İzmir İllerinde 3 kat olarak uygulanır.

PARASAL SINIRLAR

Parasal Sınırlar Ve Oranlara İlişkin Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No:67)
3 Mart 2021 tarih ve 31412 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır

ÖN ÖDEME İŞLEMLERİ

A- HARCAMA YETKİLİSİ MUTEMEDİ AVANS SINIRLARI	(TL)
1. Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için:	
1.1. İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50.000'i geçen ilçelerde	2.100
1.2. Diğer ilçelerde	1.095
2. Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sev kullanılmak üzere	24.200
3. Yabancı konuk ve heyetlerin ağırlanması amacıyla görevlendirilen mihmandarlara	14.035
4. Bakanların katılacağı yurt dışı seyahatlerde kullanılmak üzere	40.665
5. Mahkeme harç ve giderleri	
5.1. İstanbul il merkezi için	153.000
5.2. Ankara ve İzmir İl Merkezlerinde	100.000
5.3. Diğer il ve ilçeler için	38.000
6. Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için	100.600
7. İl dışına yapılacak seyahatte kullanılacak akaryakıt giderleri için	9.940
8. Yakalanan yasadışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	44.530
9. Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği ve Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği	805.440
10. Yargılama Giderleri	22.430
11. Posta ve telgraf giderleri (Yüksek Mahkemeler için)	5.085
12. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına ait kadın konukevleri ve bağlı birimlerinden hizmet alan kadınların harçlıkları için	
12.1. Büyükşehir belediye sınırları içinde	11.050
12.2. Diğer il ve ilçelerde	6.630
B - ÖZEL BÜTÇE İDARELER AVANS SINIRLARI	
10. Diğer Özel Bütçeli İdarelerin mutemetleri için	2.100
MUHASEBE KAYITLARINDAN ÇIKARILACAK ALACAKLAR	
1. 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 106 ncı maddesi gereğince;	TL
1.1. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu kapsamına giren amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	10
1.2. Diğer amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	20

PARASAL SINIRLAR

Parasal Sınırlar Ve Oranlara İlişkin Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No:67)
3 Mart 2021 tarih ve 31412 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır

2. 5018 sayılı Kanununun 79 uncu maddesi hükmü gereğince, özel mevzuatındaki hükümler saklı kalmak üzere, idare hesaplarında kayıtlı olup 6183 sayılı Kanun kapsamında izlenen kamu alacakların dışında kalan;	
2.1. Zarurî veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkânı kalmayan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	20.000
2.2. Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	20,00

ESKİ YILLARA AİT TEMİNAT MEKTUPLARININ TASFİYESİ

1-6728 SAYILI Kanununun 75 inci maddesi uyarınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idareler tarafından ilgili mevzuatı gereğince alınmış olup, düzenleme tarihi itibarıyla on yılı geçen ve çeşitli nedenlerle iadesi sağlanamayan veya gelir kaydedilemeyen teminat mektuplarından muhasebe birinmince kayıtlarından çıkarılacak ilgili bankalara iade edilecek tutar	980
--	-----

KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAİZ ORANLARI

3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanuna göre, yıllar itibarıyla uygulanması gereken kanuni faiz ve temerrüt faizi oranları: (Temerrüt faizi miktarının sözleşme ile kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı aşağıda belirtilen oranların üstünde ise temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.)	Yıllık Oran (%)
1.1/1/2021 tarihinden itibaren :	
1.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
1.2. Temerrüt faiz oranı	
1.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
1.2.2. Ticari işlerde (19/12/2020 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	16,75
2. 1/1/2020-31/12-2021-31/12/2019 dönemi için	
2.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
2.2. Temerrüt faiz oranı	
2.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
2.2.2. Ticari işlerde (29/6/2018 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	11,75
3. 1/1/2018 - 31/12/2019 dönemi için	
3.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
3.2. Temerrüt faiz oranı	
3.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
3.2.2. Ticari işlerde (29/08/2018 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	10,50

PROJE VE KONTROLLUK İŞLERİNDE UYGULANACAK FİYAT ARTIŞ ORANLARI (1.1.2021 tarihinden itibaren)

2001	1.	dönemi (1 Ocak - 14 Nisan) sözleşmeleri için	21,797
2001	2.	dönemi (15 Nisan - 14 Mayıs) sözleşmeleri için	21,317
2001	3.	dönemi (15 Mayıs - 14 Haziran) sözleşmeleri için	19,165
2001	4.	dönemi (15 Haziran - 30 Haziran) sözleşmeleri için	18,400
2001	5.	dönemi (1 Temmuz - 14 Eylül) sözleşmeleri için	17,646
2001	6.	dönemi (15 Eylül - 14 Ekim) sözleşmeleri için	16,767
2001	7.	dönemi (15 Ekim - 14 Kasım) sözleşmeleri için	15,928
2001	8.	dönemi (15 Kasım - 14 Aralık) sözleşmeleri için	15,010
2001	9.	dönemi (15 Aralık - 31 Aralık) sözleşmeleri için	14,332
2002	1.	dönemi (1 Ocak - 14 Ocak) sözleşmeleri için	13,132
2002	2.	dönemi (15 Ocak - 14 Mayıs) sözleşmeleri için	10,658
2002	3.	dönemi (15 Mayıs - 14 Temmuz) sözleşmeleri için	10,261
2002	4.	dönemi (15 Temmuz - 30 Eylül) sözleşmeleri için	9,664
2002	5.	dönemi (1 Ekim - 31 Aralık) sözleşmeleri için	9,382
2003	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	8,584
2003	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	8,462
2004	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	7,904
2004	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	7,620
2005	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	7,349
2005	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	6,869
2006	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	6,705
2006	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	6,426
2007	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	6,149
2007	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	5,950
2008	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	5,789
2008	2.	dönemi (1 Temmuz - 14 Ağustos) sözleşmeleri için	5,430
2008	3.	dönemi (15 Ağustos - 31 Aralık) sözleşmeleri için	5,149
2009	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	4,992
2009	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	4,750
2010	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	4,593
2010	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	4,428
2011	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	4,157
2011	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	3,988
2012	1.	dönemi (1 Ocak - 14 Ocak) sözleşmeleri için	3,731
2012	2.	dönemi (15 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	2,474
2012	3.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	2,466
2013	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	2,307
2013	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	2,298
2014	1.	dönemi (1 Ocak - 31 Aralık) sözleşmeleri için	2,162
2015	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	2,096
2015	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	2,061
2016	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	1,870
2016	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	1,857
2017	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	1,729
2017	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	1,730
2018	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	1,529
2018	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	1,507
2019	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	1,270
2019	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	1,294
2020	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	1,135
2020	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	1,124
2021	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	1,000

1980-2000 yılları fiyat artış oranları

MADDE 2 - (1) 1980-2000 yılları arasındaki dönemlerin fiyat artış oranları 7/8/2013 tarihli ve 28731 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Proje ve Kontrollük İşlerinde Uygulanacak Fiyat Artış Oranları Hakkında Tebliğdeki o dönem için yer almış olan oranların 1 inci maddenin birinci fıkrasında yer alan tabloda 2013 yılının 2. dönemine karşılık gelen katsayı (2,298) ile çarpılması suretiyle bulunur.